Załącznik
do Gminnego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta
i Gminy Bogatynia na 2023 - 2026

DIAGNOZA

PROBLEMÓW

SPOŁECZNYCH

MIASTA I GMINY

BOGATYNIA

Spis treści

1. WPROWADZENIE ... 3

1.1 Cele i ogólne założenia badania ... 5

1.2 Problematyka badania ... 6

2. METODOLOGIA BADANIA ... 9

2.1 Opis metody i próby badawczej ... 9

2.2 Narzędzia badawcze ... 11

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE MIASTA I GMINY BOGATYNIA . 12

3.1 Struktura badanej próby ... 12

3.2 Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców ... 15

3.3 Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców ... 23

3.4 Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców ... 26

3.5 Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców ... 29

3.6 Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dorosłych mieszkańców ... 35

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE MIASTA I GMINY BOGATYNIA ... 41

4.1 Struktura badanej próby ... 41

4.2 Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży ... 43

4.3 Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży ... 51

4.4 Problem nikotynowy z perspektywy uczniów ... 58

4.5 Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży ... 62

4.6 Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży ... 68

4.7 Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dzieci i młodzieży ... 71

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW NA TERENIE MIASTA I GMINY BOGATYNIA ... 77

5.1 Struktura badanej grupy ... 77

5.2 Problem uzależnień na terenie Miasta i Gminy Bogatynia z perspektywy sprzedawców alkoholu ... 78

6. PORÓWNANIE WYNIKÓW DIAGNOZY MIASTA I GMINY BOGATYNIA Z 2021 ROKU DO 2022 ROKU. ... 87

6.1 Skala problemów społecznych wśród dorosłych mieszkańców ... 87

6.2 Skala problemów społecznych wśród uczniów ... 94

6.3 Skala problemów społecznych według sprzedawców napojów alkoholowych 100

7. PORÓWNANIE WYNIKÓW DIAGNOZY MIASTA I GMINY BOGATYNIA Z 2022 ROKU DO 2019 ROKU 102

7.1 Skala problemów społecznych wśród dorosłych mieszkańców 102

7.2 Skala problemów społecznych wśród uczniów 108

7.3 Skala problemów społecznych według sprzedawców napojów alkoholowych 116

8. WNIOSKI 118

8.1 Problemy społeczne wśród dorosłych mieszkańców 118

8.2 Problemy społeczne wśród uczniów 120

8.3 Problemy społeczne wśród sprzedawców napojów alkoholowych 122

9. REKOMEDNACJE 123

10. PODSUMOWANIE 129

1. WPROWADZENIE

Problemy i zagrożenia społeczne występują w każdej społeczności lokalnej. Są one elementem naszej rzeczywistości i każdy bezpośrednio lub pośrednio zetknął się ze skutkami tych zjawisk. Mimo to, wspomniane zagrożenia nie skupiają naszej uwagi w takim stopniu jak przykładowo terroryzm, klęski żywiołowe czy też awarie infrastruktury krytycznej. Jest to między innymi związane z charakterem i powszechnością zagrożeń społecznych, które towarzyszą nam na co dzień, a ich negatywne skutki zauważalne są często po dłuższym okresie czasu.

W związku z tym nie są to zjawiska tak spektakularne i medialne, aby relacjonować je „na żywo" lub analizować na pierwszych stronach gazet. Są to jednak istotne zagrożenia, które negatywnie oddziałują na jednostkę, rodzinę, społeczeństwo i powodują dysfunkcję całych grup społecznych. Z tego względu problemy społeczne należy monitorować na bieżąco i dążyć do ich ograniczenia lub wyeliminowania z życia wspólnoty, choć to ostatnie wydaje się niezmiernie trudne.

Problemy społeczne określane są jako „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić" [1]. Jerzy Kwaśniewski pod pojęciem problemów społecznych rozumie takie „zachowania ludzkie i zjawiska społeczne, które ze względu na swój charakter, skutki czy intensywność występowania postrzegane są i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domagające się rozwiązania"[2].

Z powyższych definicji wynika jednoznacznie, że problemy społeczne to zdarzenia oraz zachowania ludzkie, które ze względu na swoją skalę i charakter stanowią zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju członków danej wspólnoty.

[1] K. Frysztacki, *Socjologia problemów społecznych*, Warszawa 2009, s. 20

[2] J. Kwaśniewski, *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych* [w:] J. Kwaśniewski (red.), *Badania problemów społecznych* Warszawa 2006, s. 7

Zagrożenia społeczne definiowane są jako zjawiska godzące bezpośrednio w jednostkę, jej biologiczne oraz egzystencjalne podstawy istnienia. Są to wszystkie przypadki odnoszące się do niebezpieczeństwa utraty życia i zdrowia, tożsamości narodowej i etnicznej poszczególnych społeczności oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego. Analizowane zagrożenia „w znaczący sposób wpływają na jakość i standard życia ludzi, a tym samym na poziom rozwoju cywilizacyjnego danego państwa, czy szerzej pewnych obszarów geograficznych”[3].

Zjawiska godzą nie tylko w jednostkę, ale mogą powodować także dysfunkcję całych grup społecznych, w tym również wspólnot samorządowych. Ich spektrum jest bardzo szerokie. W literaturze przedmiotu do najważniejszych zalicza się m.in. bezrobocie, ubóstwo, deficyt mieszkań, bezdomność, patologie społeczne (alkoholizm, narkomanię, przestępczość), AIDS czy też korupcję i nepotyzm. Wymienione zagrożenia zakłócają funkcjonowanie i rozwój nie tylko społeczności lokalnych, ale mogą stanowić także problem o charakterze globalnym. Ważnym elementem w zakresie zabezpieczenia bezpieczeństwa, a tym samym praktycznemu przeciwdziałaniu zagrożeniom i występującemu lokalnie ryzyku, jest budowa lokalnych programów prewencyjnych, które powinny zawierać następujące elementy:

- określenie występujących na danym obszarze problemów społecznych,
- zdefiniowanie grup dotkniętych problemami społecznymi,
- określenie celów podejmowanych działań prewencyjnych, głównych i cząstkowych,
- określenie zadań, obszarów, na których będą realizowane działania,
- określenie podmiotów zainteresowanych współpracą przy realizacji, form i metod działań oraz terminów ich realizacji,
- opracowanie założeń ewaluacyjnych,
- oszacowanie kosztów poszczególnych działań oraz całego programu,
- wskazanie osoby odpowiedzialnej za opracowanie dokumentu programu prewencyjnego.

Wprowadzanie w życie dobrze skonstruowanych programów prewencyjnych o charakterze lokalnym przyczyni się do podniesienia poczucia bezpieczeństwa wśród członków społeczności lokalnej.

[3] M. Leszczyński, *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI wieku*, Warszawa 2011, s. 62

1.1 Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w okresie czerwiec - wrzesień 2022 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z: nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, a także innymi problemami społecznymi.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Mieście i Gminie Bogatynia wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy,
- dzieci i młodzież szkolna,
- sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców,
- zidentyfikowania problemu przemocy w rodzinie,
- zidentyfikowanie problemu przemocy rówieśniczej i szkolnej wśród uczniów,
- zidentyfikowanie skali problemów uzależnień behawioralnych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców miasta i gminy,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2 Problematyka badania

Niniejsza diagnoza omawia następujące problemy społeczne:

Problem alkoholowy (alkoholizm) – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”[4]. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.

Problem narkotykowy (narkomania) – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich” [5] . W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Miasta i Gminy Bogatynia.

Problem nikotynowy (nikotynizm) – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia, dostępności papierosów dla uczniów na terenie miasta i gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Bogatynia.

Zjawisko przemocy - może przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:

- **przemoc fizyczna –** zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, bicie,

4 T. Pilch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92.
5 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050) .

policzkowanie, kopanie, duszenie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;

- **przemoc psychiczna –** zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
- **przemoc seksualna –** polega na zmuszaniu ofiary do jakiejkolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego poprzez np. niechciane dotykanie, szczypnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
- **przemoc ekonomiczna –** obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.
- **zaniedbanie -** polega na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby.

Zjawisko przemocy w rodzinie – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”[6]. Niniejsza diagnoza ukazuje skale, przyczyny oraz rodzaj problemu.

Cechy przemocy w rodzinie:

- **INTENCJONALNOŚĆ** – zamierzone działanie, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy w rodzinie,

6 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249).

- **NIERÓWNOWAGA SIŁ** – zdecydowane przewaga jednej ze stron w relacji (fizyczna również, ale przede wszystkim psychiczna),
- **POWODOWANIE CIERPIENIA I BÓLU** – narażanie zdrowia i życia na poważne szkody. Doświadczanie cierpienia i bólu powoduje, że ofiara traci zdolność do samoobrony,
- **NARUSZANIE PRAW I DÓBR OSOBISTYCH** – sprawca wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa (np. do stanowienia o sobie, nietykalności cielesnej, godności itp.).

Zjawisko przemocy rówieśniczej – Dan Olweus, pionier badań nad zjawiskiem przemocy szkolnej definiuje przemoc jako „agresywne zachowanie, w którym sprawca używa swego ciała lub przedmiotu (włączając broń) do zranienia lub skrzywdzenia innej osoby". Z kolei WHO określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub grożenie nią, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego"[7].

Uzależnienia behawioralne – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów. Mianem uzależnień behawioralnych określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a związanych z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem, fonoholizmem, zakupoholizmem, pracoholizmem oraz hazardem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, w związku z tym niniejsza diagnoza porusza również te kwestie.

7 Przemoc i agresja w szkołach w Europie – sposoby przeciwdziałania, Polskie Biuro Eurydice, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2007 r.

2. METODOLOGIA BADANIA

2.1 Opis metody i próby badawczej

Główny cel badania stanowiło zdiagnozowanie skali problemów społecznych w Mieście i Gminie Bogatynia oraz postaw mieszkańców względem: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, a także uzależnień behawioralnych. Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska uzależnień w najbliższym otoczeniu zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego, przeprowadzonego na próbie badawczej, która została przedstawiona poniżej:

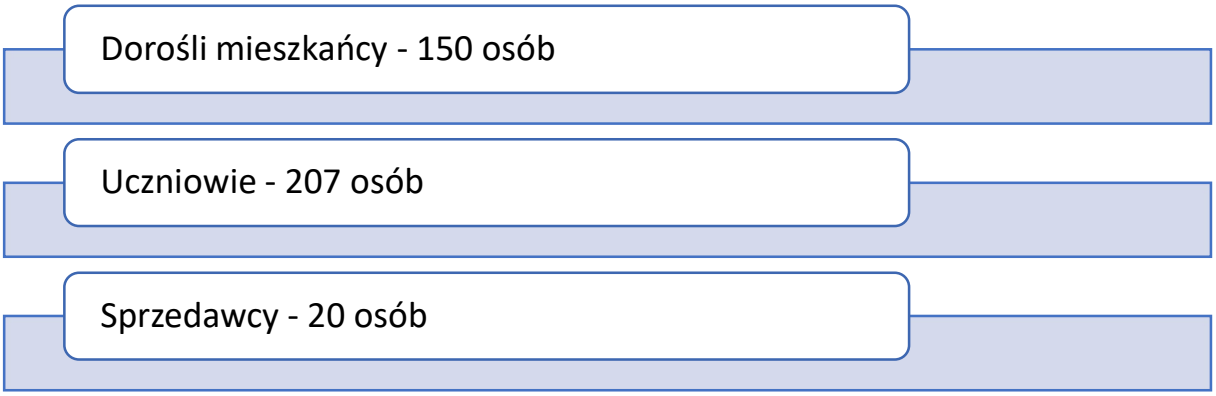

Tabela 1 Schemat próby badawczej:

Na potrzeby niniejszej diagnozy zdecydowano się na zastosowanie nieprobabilistycznego doboru próby losowej, ze względu na fakt, iż był on najbardziej odpowiedni do ustalonych celów badawczych.

Badania zostały przeprowadzane w 2022 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 377 ankietowanych. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie miasta i gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców na terenie Miasta i Gminy Bogatynia za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety) oraz CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Miasta i Gminy. Uzupełnione ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość.

W badaniu uczniów również zastosowano metodologię ilościową CAWI. Wybór metody sondażu diagnostycznego sprawił, że najbardziej dogodną techniką była ankieta audytoryjna. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania. Za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrektorów szkół na przeprowadzenie badań w ich placówkach.

Natomiast wśród sprzedawców alkoholu zastosowano metodę PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Kwestionariusz ankiety umożliwił uzyskanie informacji dotyczących stanu oraz nasilenia zagrożeń społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Bogatynia, między innymi poprzez zdiagnozowanie problemów i oczekiwań zgłaszanych przez dorosłych mieszkańców, sprzedawców oraz dzieci i młodzieży ze szkół zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Bogatynia.

2.2 Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety opracowanej na potrzeby niniejszej diagnozy można podzielić na 3 części.

1. Część adresowo-tytułową - umieszcza się ją na pierwszej stronie ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla respondenta.

2. Część merytoryczną - zawarte są w niej pytania dotyczące badanych zagadnień.

3. Część metryczkową - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta. Są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

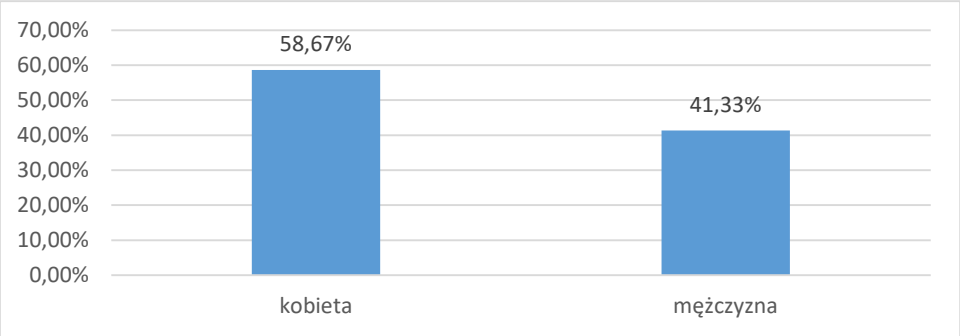
Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy lub ilościowy.

Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE MIASTA I GMINY BOGATYNIA

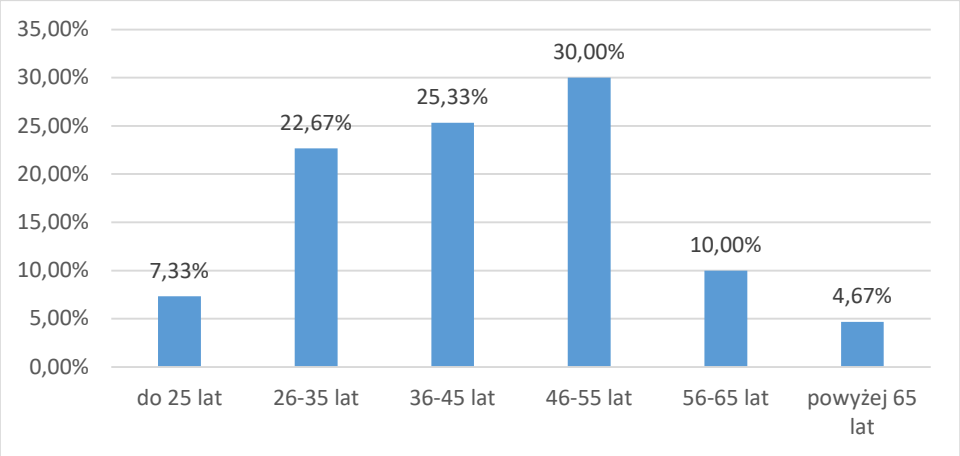
3.1 Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie Miasta i Gminy Bogatynia wzięło udział 150 dorosłych mieszkańców. 58,67% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 41,33% mężczyźni.

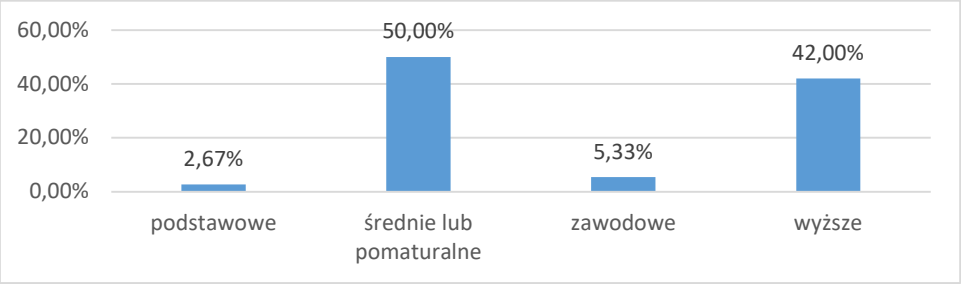
Wykres 1 Płeć.

Największą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 46-55 lat (30,00%) oraz 36-45 lat (25,33%). 22,67% badanej grupy stanowiły osoby w wieku 26-35 lat oraz w wieku od 56 do 65 lat (10,00%). Ankietowani w wieku do 25 roku życia stanowili 7,33% ogółu respondentów, a powyżej 65 lat – 4,67%.

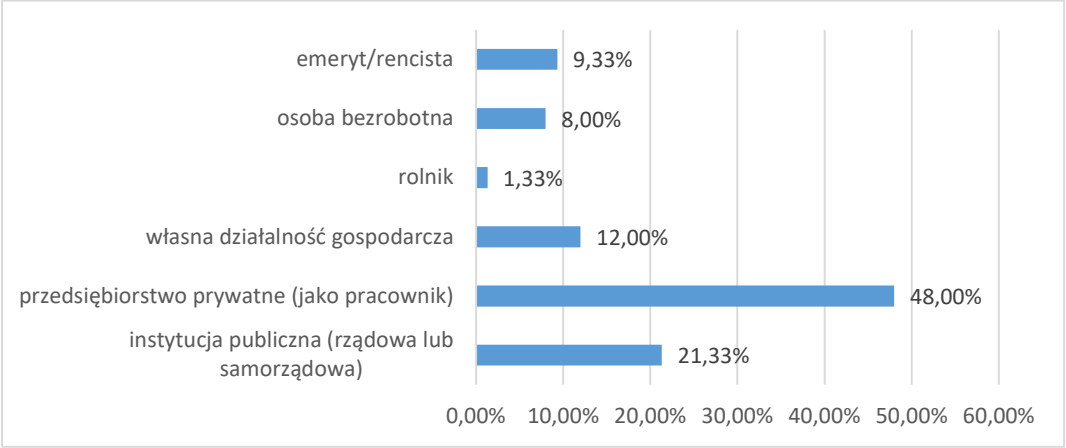
Wykres 2 Wiek.

50,00% ankietowanych posiada wykształcenie średnie lub pomaturalne, a 42,00% wykształcenie wyższe, natomiast 5,33% mieszkańców twierdzi, że ma wykształcenie zawodowe. Kolejne 2,67% posiada wykształcenie podstawowe.

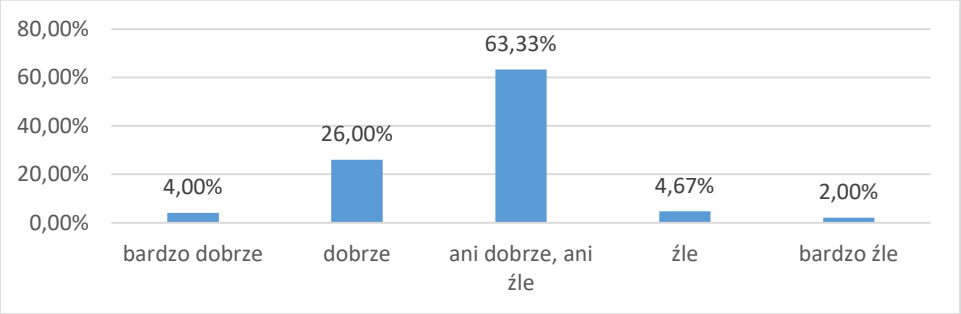
Wykres 3 Wykształcenie.

48,00% ankietowanych pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy. 21,33% osób pracuje w instytucjach publicznych, a 12,00% prowadzi własną działalność gospodarczą. Dodatkowo 9,33% osób to emeryci bądź renciści, 8,00% to osoby bezrobotne, a 1,33% osób to rolnicy.

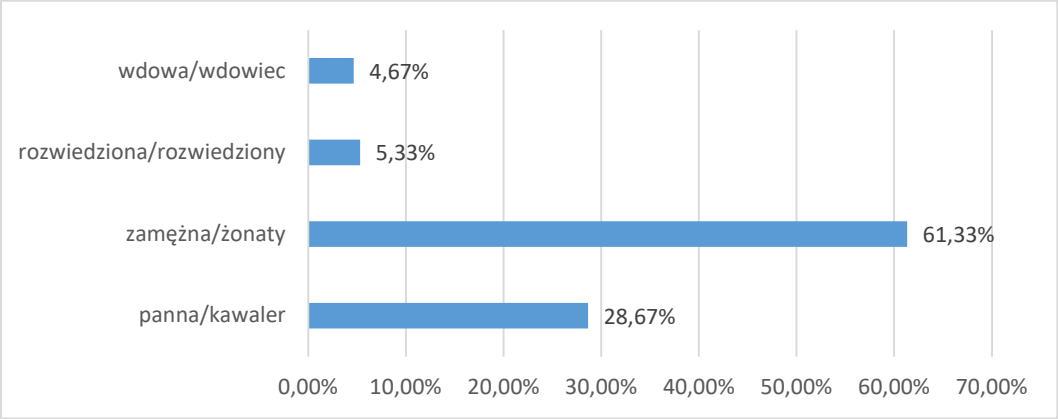
Wykres 4 Miejsce zatrudnienia.

26,00% respondentów oceniło pozytywnie swoją sytuację materialną (dobrze), natomiast 63,33% wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle", z kolei 4,00% ankietowanych udzieliło odpowiedzi: „bardzo dobrze". Swoją sytuację jako złą deklaruje 4,67% oraz bardzo złą – 2,00%.

Wykres 5 Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Większość badanych to osoby zamężne/żonate (61,33%). Osoby stanu wolnego stanowiły 28,67% badanej społeczności, kolejne 5,33% to osoby rozwiedzione, a 4,67% to wdowcy/wdowy.

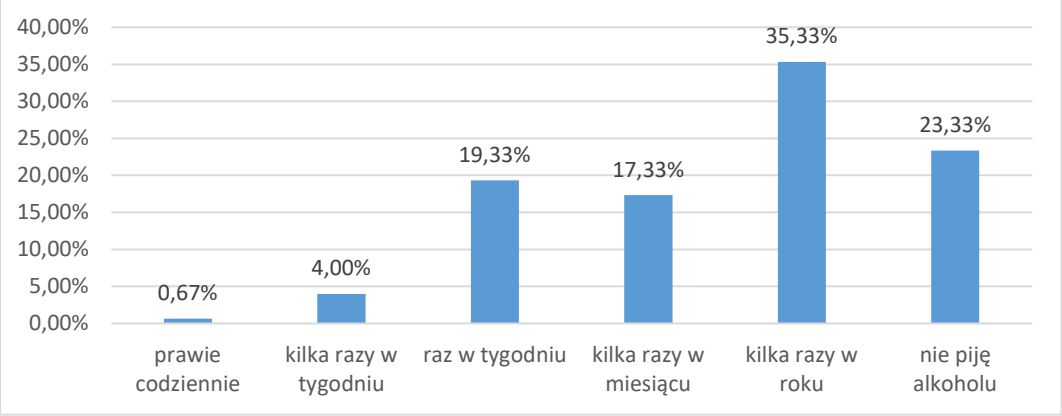

Wykres 6 Stan cywilny.

3.2 Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

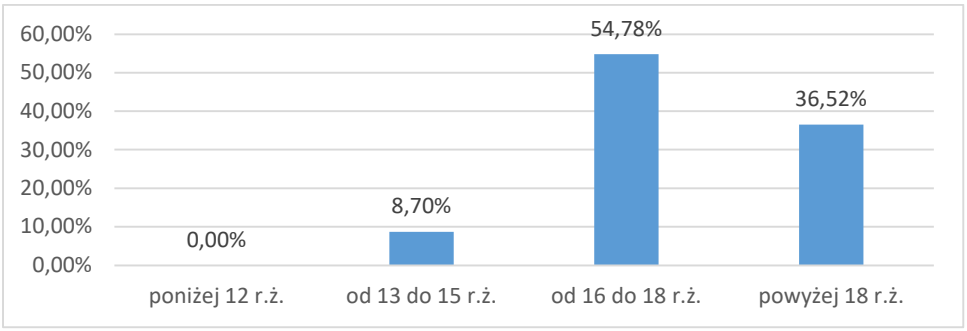
Problemy związane z używaniem alkoholu, występują zarówno w obszarze zdrowia fizycznego jak i psychicznego. Negatywne konsekwencje dotykają nie tylko osoby uzależnione, ale także ich rodziny i osoby w środowisku lokalnym. Oprócz tego, że alkoholizm jest często przyczyną przemocy domowej, powoduje wiele szkód społecznych, takich jak zakłócanie porządku publicznego, przemoc, ubóstwo czy bezrobocie. W celu zapobiegania niekorzystnym konsekwencjom z tym związanym, konieczne jest sprawdzenie skali problemu wśród dorosłych osób oraz na tej podstawie zaprojektowanie działań profilaktycznych.

Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często piją alkohol. 0,67% respondentów przyznało, że spożywa alkohol prawie codziennie lub pije kilka razy w tygodniu (4,00%). Kilka razy w tygodniu spożywa 19,33% osób, a kilka razy w miesiącu – 17,33% osób. Kilka razy w roku pije 35,33% ankietowanych, a 23,33% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w mieście i gminie istnieje lecz w małym stopniu.

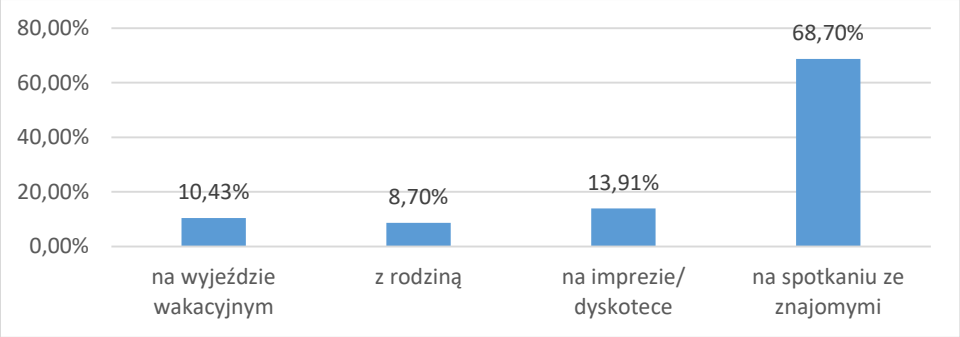
Wykres 7 Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Dodatkowo można zauważyć, że badani mieszkańcy najczęściej rozpoczynali spożywanie alkoholu w wieku 16 -18 lat (54,78%), kolejno powyżej 18 roku życia (36,52%), a następnie w wieku 13-15 lat (8,70%),

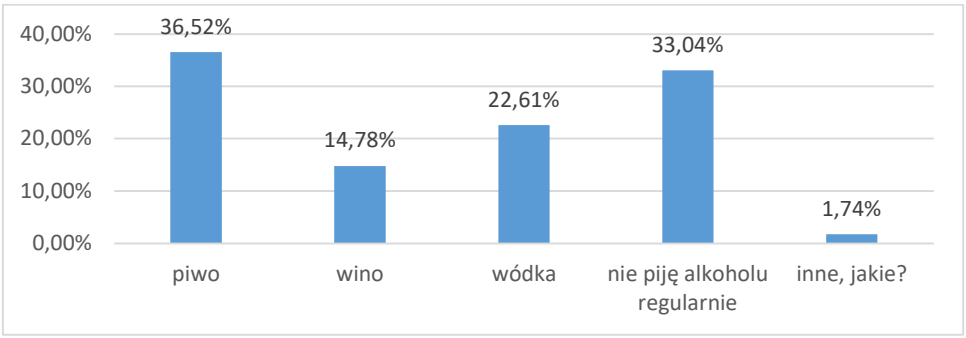
Wykres 8 W jakim wieku rozpoczął/rozpoczęła Pan/i spożywanie alkoholu?

Co więcej, 68,70% respondentów przyznało, iż pierwszy raz spożyli alkohol na spotkaniu ze znajomymi, a 13,91% ankietowanych wybrało odpowiedź „na imprezie/dyskotece". Dodatkowo 10,43% osób spożyło pierwszy raz alkohol na wyjeździe wakacyjnym, a 8,70% ankietowanych wskazało na odpowiedź „z rodziną".

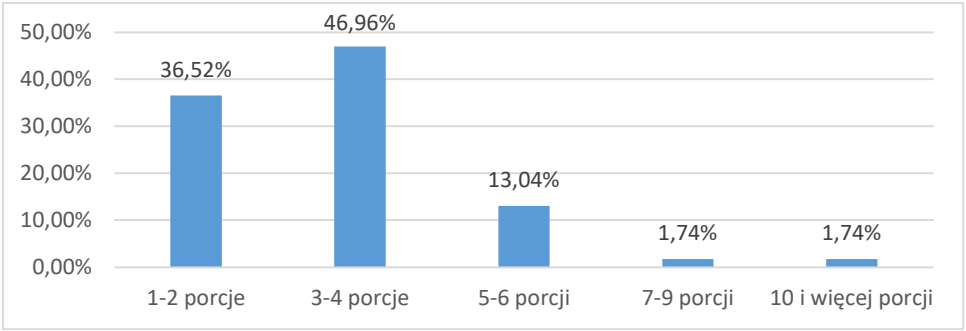
Wykres 9 Gdzie po raz pierwszy spożywał/spożywała Pan/i alkohol?

Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (36,52%), wódkę (22,61%), wino (14,78%) lub nie piją alkoholu regularnie (33,04%). Dodatkowo w pytaniu „inne, jakie?" (1,74%) osoby wymieniały iż spożywają whisky.

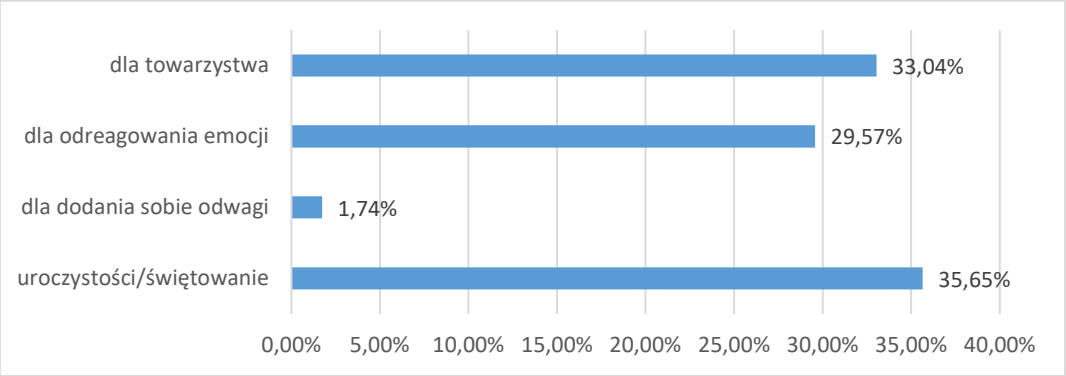
Wykres 10 Jaki rodzaj alkoholu obecnie pije Pan/i najczęściej?

46,96% ankietowanych wskazało, iż spożywa od 3 do 4 porcji alkoholu jednorazowo. 36,52% respondentów przyznało, iż wypija od 1 do 2 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywają, następnie od 5 do 6 porcji alkoholu wypija 13,04% osób. Natomiast po 1,74% osób spożywa od 7 do 9 porcji, a także 10 i więcej porcji alkoholu.

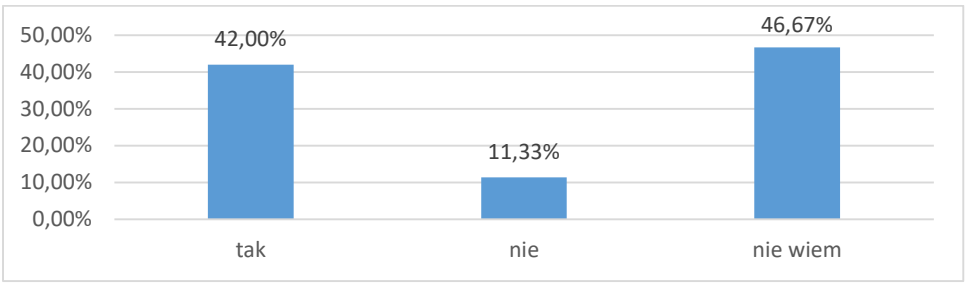
Wykres 11 Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/i w trakcie typowego dnia picia? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Badani mieszkańcy sięgają po alkohol najczęściej: z okazji uroczystości/świętowania (35,65%), dla towarzystwa (33,04%), dla odreagowania emocji (29,57%) oraz dla dodania sobie odwagi (1,74%).

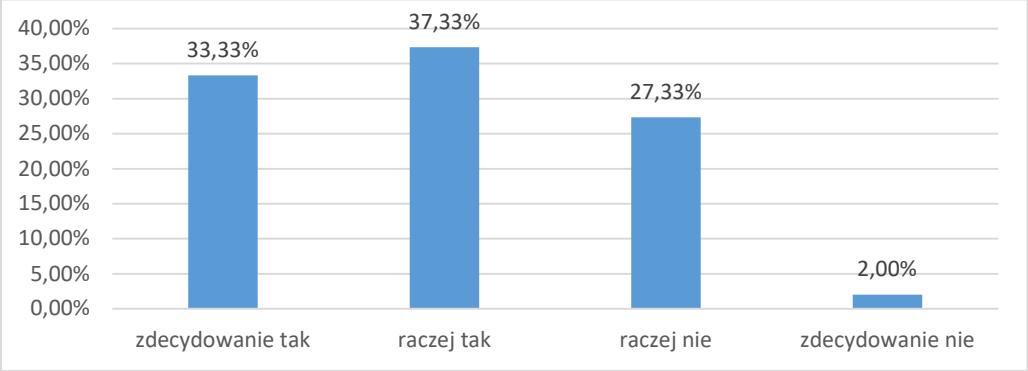
Wykres 12 Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

Następnie respondenci zostali poproszeni o opinie na temat tego, czy w ich mieście i gminie istnieje możliwość zakupu alkoholu z nielegalnego źródła. Prawie połowa z nich udzieliła odpowiedzi „nie wiem" (46,67%), a 42,00% mieszkańców uważa, że jest taka możliwość. Jedynie 11,33% osób twierdzi, iż na terenie miasta i gminy nie można zakupić alkoholu z nielegalnego źródła.

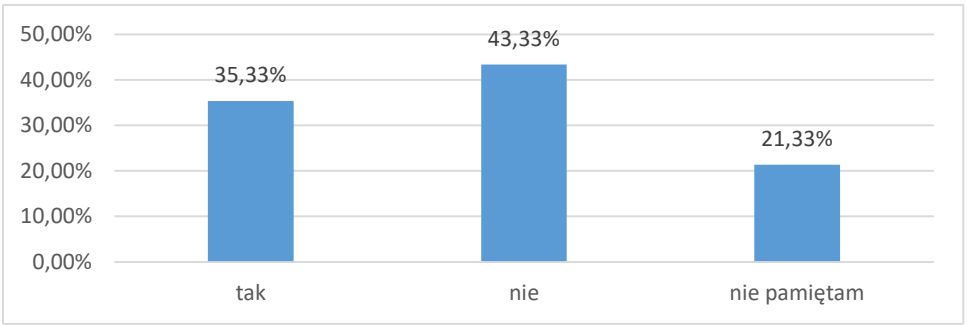
Wykres 13 Proszę ocenić, czy w Pana/i opinii istnieje możliwość zakupu alkoholu z nielegalnego źródła na terenie miasta i gminy?

Opinie mieszkańców, dotyczące oceny zagrożenia ze strony osób spożywających alkohol na terenie miasta i gminy są podzielone. Połowa respondentów (70,66%) uważa, że osoby spożywające alkohol w okolicy ich miejsca zamieszkania stwarzają zagrożenie, w tym 37,33% wybrało odpowiedź „raczej tak" oraz 33,33% - „zdecydowanie tak". Natomiast pozostali ankietowani przyznają, że takie osoby nie stwarzają w ich opinii zagrożenia, w tym 27,33% uważa, że raczej nie, a 2,00% zdecydowanie nie.

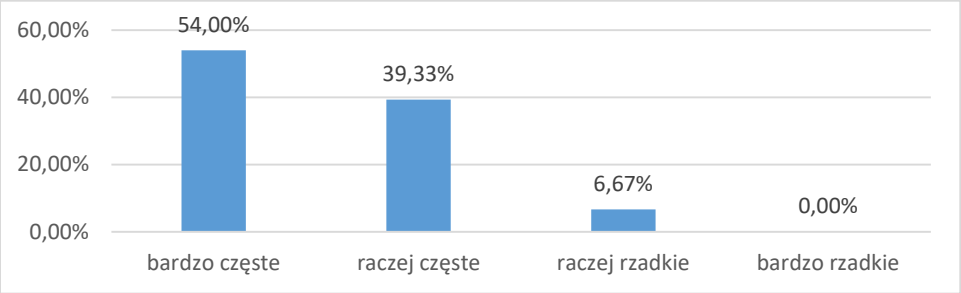
Wykres 14 Proszę ocenić czy osoby spożywające alkohol w okolicy Pana/i zamieszkania stwarzają zagrożenie?

Respondenci zostali poproszeni również o przyznanie, czy w okresie ostatnich 3 miesięcy zdarzyło im się bezpośrednio doznać przykrych i niepokojących przeżyć lub sytuacji związanych z działaniem osób znajdujących się pod wpływem alkoholu. Większość mieszkańców twierdzi, że nie spotkała ich taka sytuacja (43,33%), 35,33% osób twierdzi odwrotnie, a 21,33% nie pamięta takiego zdarzenia.

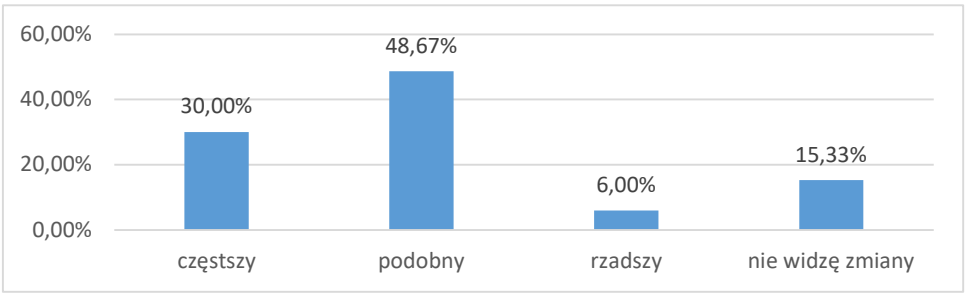
Wykres 15 Proszę określić czy w okresie ostatnich 3 miesięcy zdarzyło się Panu/i doznać przykrych i niepokojących przeżyć, czy sytuacji związanych z działaniem osób znajdujących się w stanie nietrzeźwości?

Niepokojącą wiadomością jest fakt, iż łącznie 93,33% ankietowanych mieszkańców uważa, że uzależnienie od alkoholu jest bardzo częstym lub raczej częstym zjawiskiem na terenie ich miejsca zamieszkania.

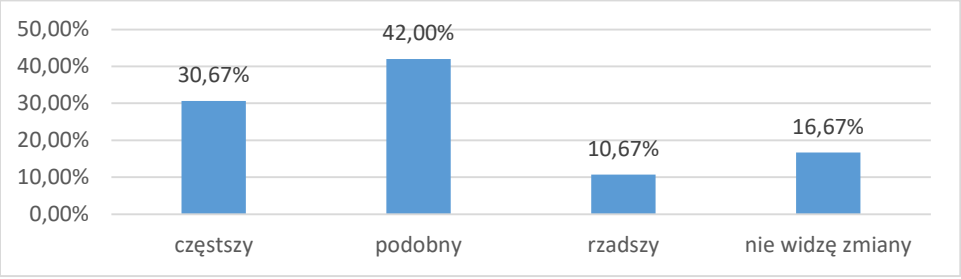
Wykres 16 Jak Pan/i sądzi, czy uzależnienie od alkoholu to częste zjawisko w Pana/i miejscowości?

Ankietowani mieszkańcy zostali poproszeni o określenie, jak często widują oni osoby pijące alkohol w miejscach publicznych na terenie miasta i gminy w stosunku do poprzednich lat. Większość osób wskazała odpowiedź, że jest to podobny widok (48,67%), kolejno 30,00% respondentów twierdzi, że takie osoby widywane są częściej, 15,33% nie widzi zmiany, a 6,00% badanych uważa, że osoby pijące alkohol w miejscach publicznych są widywane rzadziej.

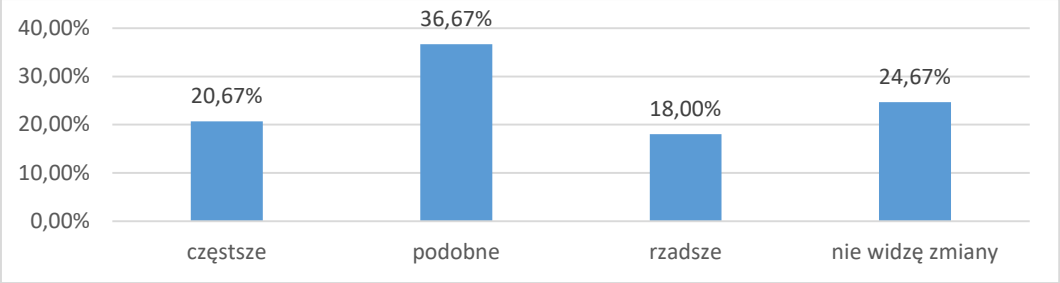
Wykres 17 Proszę ocenić, czy widok osób pijących alkohol w miejscach publicznych na terenie miasta i gminy jest:

W opinii badanych widok osób awanturujących się pod wpływem alkoholu jest podobny do zeszłych lat (42,00%). Pozostali ankietowani wybierali kolejno: 30,67% - częstszy, 16,67% - nie widzę zmiany oraz 10,67% - rzadszy.

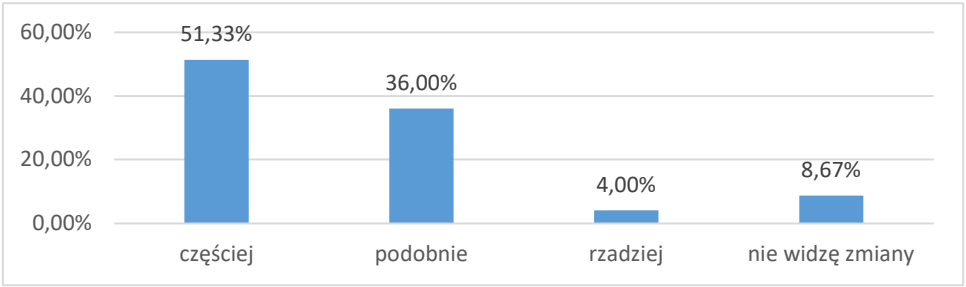
Wykres 18 Proszę ocenić czy widok osób pijanych lub awanturujących się pod wpływem alkoholu na terenie miasta i gminy jest:

Jeśli chodzi o skalę przypadków „płacenia alkoholem” tj. rozwiązywanie lub rozstrzyganie spraw poprzez alkohol, to większość mieszkańców uważa, że jest podobne do poprzednich lat (36,67%), a 20,67% osób twierdzi, że jest to częstsze zachowanie. 24,67% mieszkańców nie widzi zmiany, natomiast według 18,00% to zjawisko występuje rzadziej.

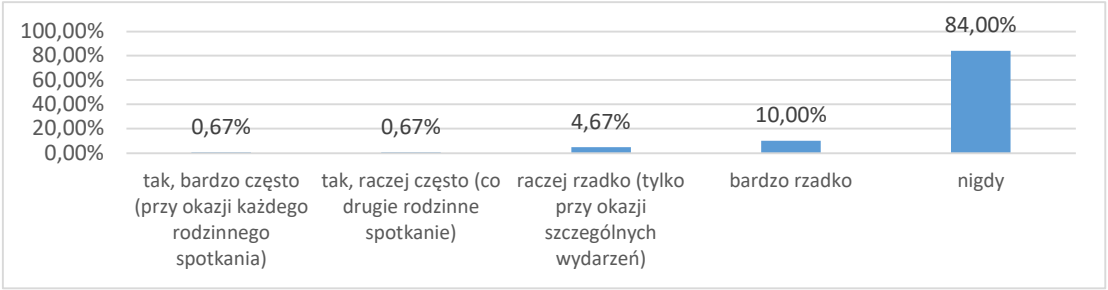
Wykres 19 Proszę ocenić czy przypadki rozstrzygania spraw poprzez alkohol („płacenie alkoholem”, „opijanie spraw”) na terenie miasta i gminy są:

Dodatkowo 51,33% badanych osób przyznaje, że na terenie miasta i gminy obecnie dorośli oraz niepełnoletni spożywają alkohol częściej. 36,00% twierdzi, że jest ono podobne, 8,67% ankietowanych nie widzi zmiany, a 4,00% uważa, że dorośli i nieletni piją rzadziej.

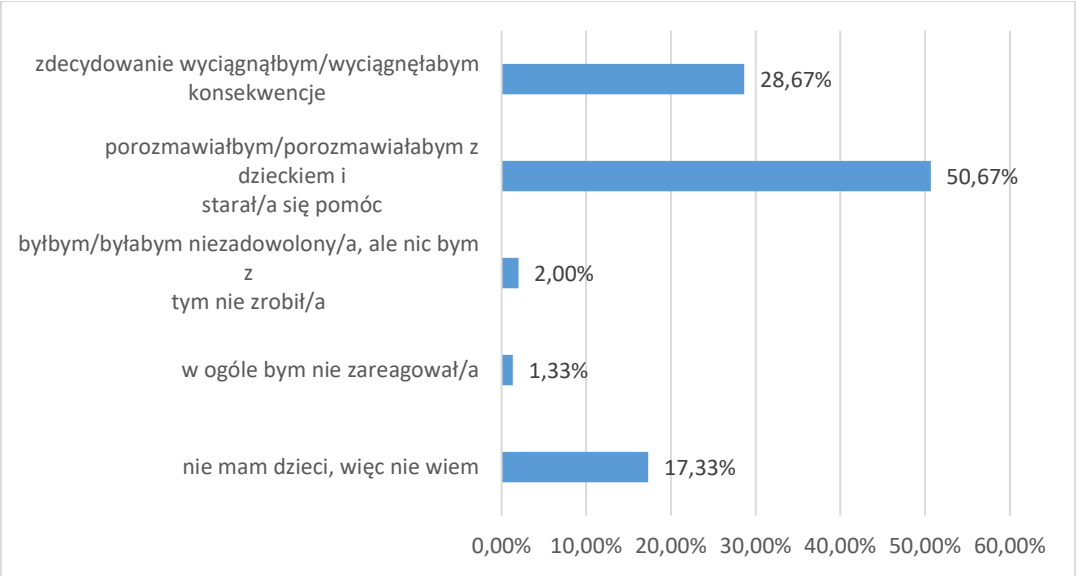
Wykres 20 Proszę ocenić czy obecnie dorośli i nieletni piją na terenie miasta i gminy:

84,00% mieszkańców twierdzi, że nigdy nie daliby spróbować alkoholu swoim nieletnim dzieciom np. przy okazji rodzinnego spotkania, niestety twierdząco odpowiedziało 16,00% badanych w tym 10,00% wybrało dopowiedz „bardzo rzadko” następnie 4,67% - „raczej rzadko (tylko przy okazji szczególnych wydarzeń), a po 0,67% - „tak, raczej często (co drugie rodzinne spotkanie)” oraz „tak, bardzo często (przy okazji każdego rodzinnego spotkania)”.

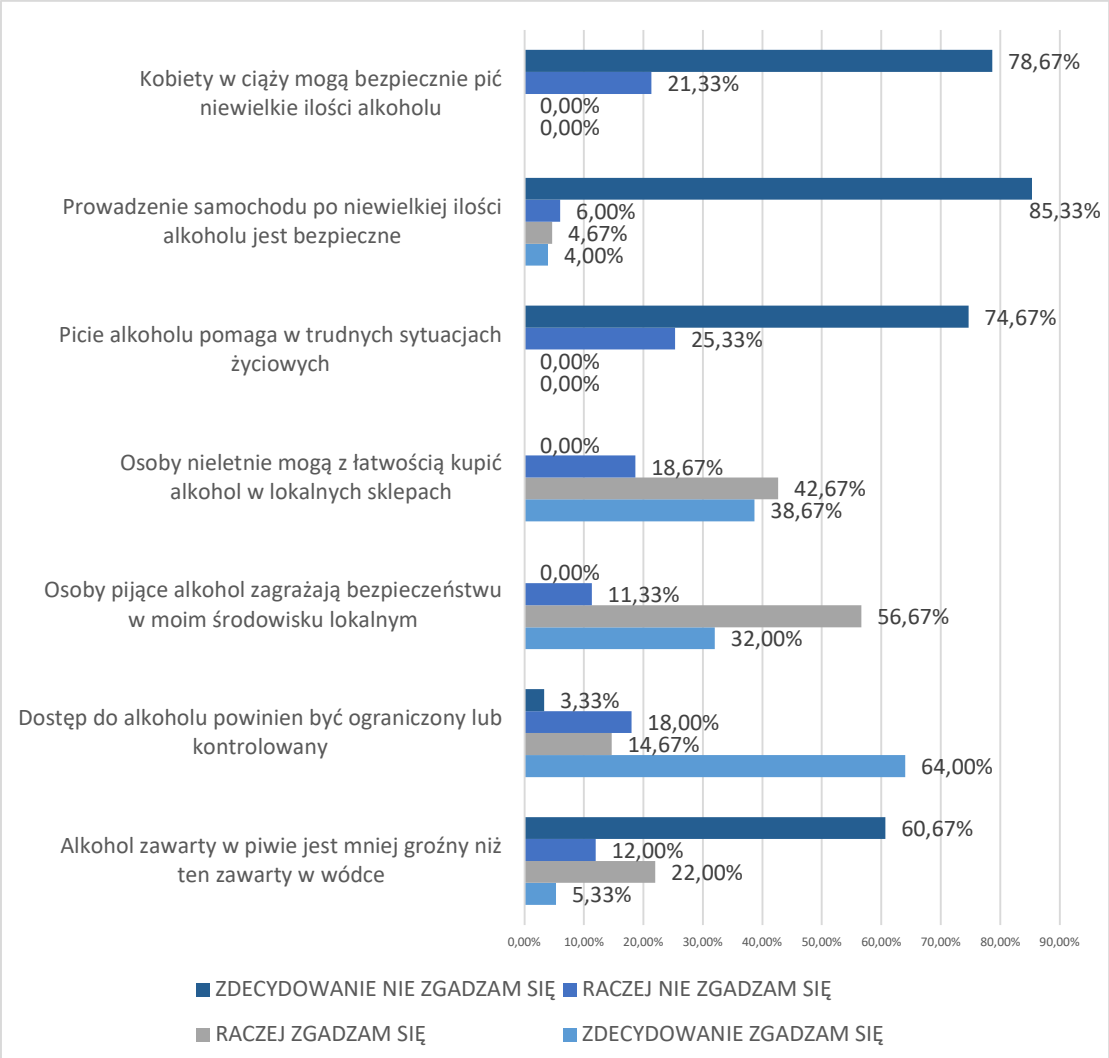
Wykres 21 Czy daje Pan/i swojemu niepełnoletniemu dziecku lub dałby Pan/i gdyby dziecko posiadał/a spróbować alkohol, np. przy okazji rodzinnych spotkań?

Następnie respondenci zostali zapytani, o to jak zareagowaliby na informację, że ich dziecko spożywa alkohol. Najczęściej mieszkańcy porozmawialiby z dzieckiem i staraliby się pomóc (50,67%), następnie 28,67% osób zdecydowanie wyciągałoby konsekwencje z takiej sytuacji, 2,00% badanych byłoby niezadowolonych, lecz nic by nie zrobili z tym faktem, a 1,33% z nich w ogóle by nie zareagowało.

Wykres 22 Jak zareagowałby/aby Pan/i na informację, że Pana/i dziecko spożywa alkohol?

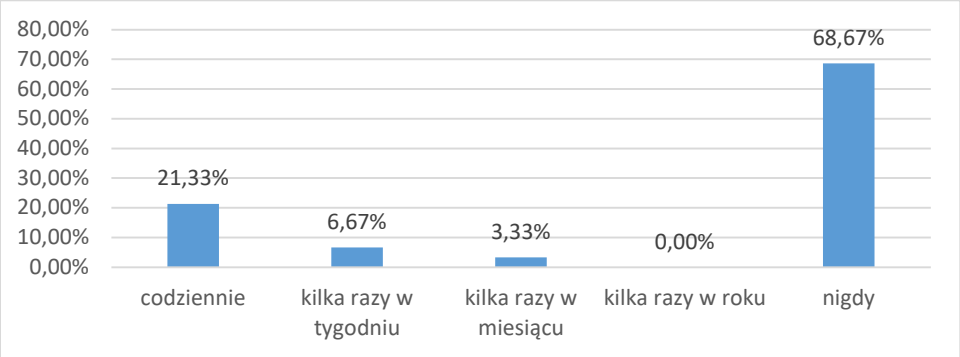
Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu. Respondentów poproszono o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń. Według **78,67% badanych, kobiety w ciąży nie mogą spożywać nawet niewielkich ilości alkoholu.** Następnie 85,33% ankietowanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, **że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.** 74,67% mieszkańców uważa, że **alkohol nie pomaga rozwiązywać trudnych sytuacji życiowych.** Kolejno według 38,67% respondentów, **osoby niepełnoletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach**. **Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż zawarty w wódce** – z tą tezą nie zgodziło się 60,67% mieszkańców. Następnie według 64,00% ankietowanych, **dostęp do alkoholu powinien być ograniczany lub kontrolowany**, a 56,67% badanych uważa, że **osoby pijące alkohol raczej zagrażają bezpieczeństwu w ich środowisku lokalnym.**

Wykres 23 Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 7 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

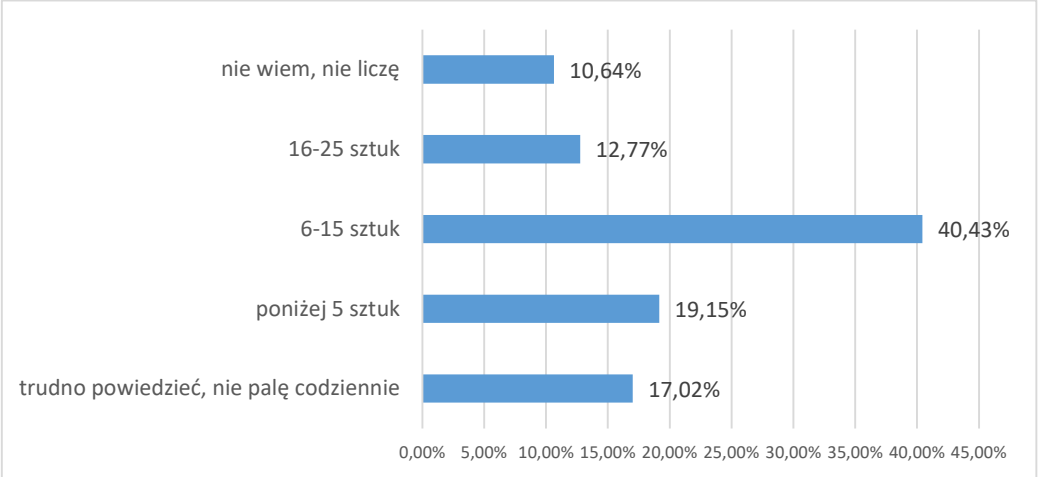
3.3 Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niestety dosyć często nieodłącznym dodatkiem spożywania alkoholu jest palenie papierosów, dlatego też kolejna część ankiety miała na celu zbadanie zjawiska palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Bogatynia. Mieszkańców zapytano, jak często palą papierosy. Większość z nich udzieliła odpowiedzi „nigdy" (68,67%). Natomiast 21,33% osób pali codziennie, 6,67% osób pali kilka razy w tygodniu lub 3,33% - kilka razy w miesiącu.

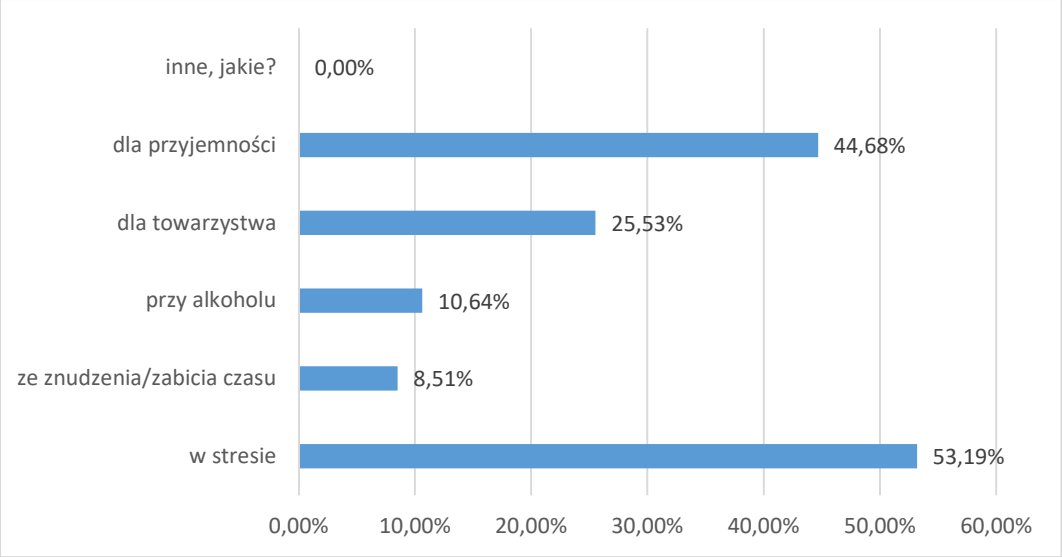
Wykres 24 Jak często pali Pan/i papierosy?

Mieszkańcy zapytani o to, ile sztuk papierosów palą dziennie, odpowiadali w większości, że jest to od 6-15 sztuk (40,43%). Kolejno poniżej 5 sztuk (19,15%) i 16-25 sztuk (12,77%). Dodatkowo 17,02% badanym trudno określić ponieważ nie palą codziennie, a 10,64% ankietowanych nie wie bo nie liczy wypalanych papierosów w ciągu dnia.

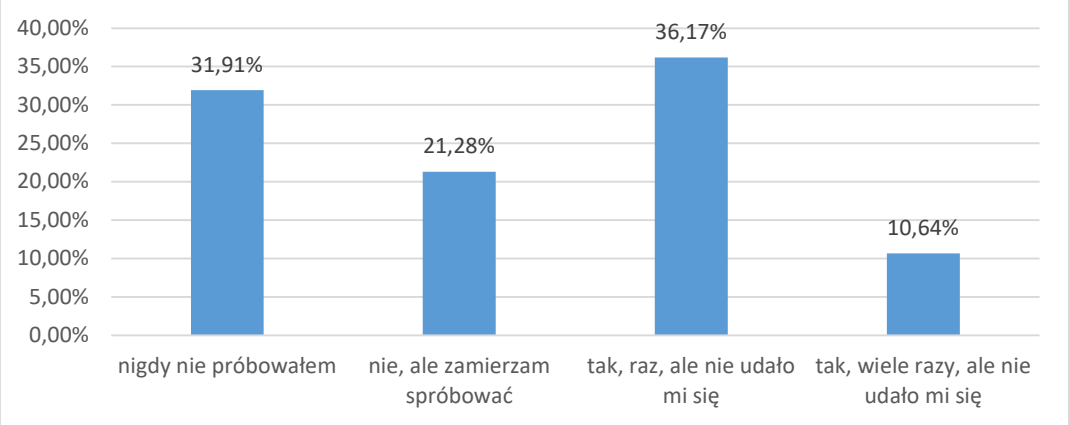
Wykres 25 Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Kolejno respondenci zostali zapytani kiedy sięgają po papierosa. Najczęściej mieszkańcy odpowiadali: w stresie (53,19%), dla przyjemności (44,68%) oraz dla towarzystwa (25,53%). Ponadto mieszkańcy palą przy alkoholu (10,64%), a także dla zabicia czasu i ze znudzenia (8,51%)

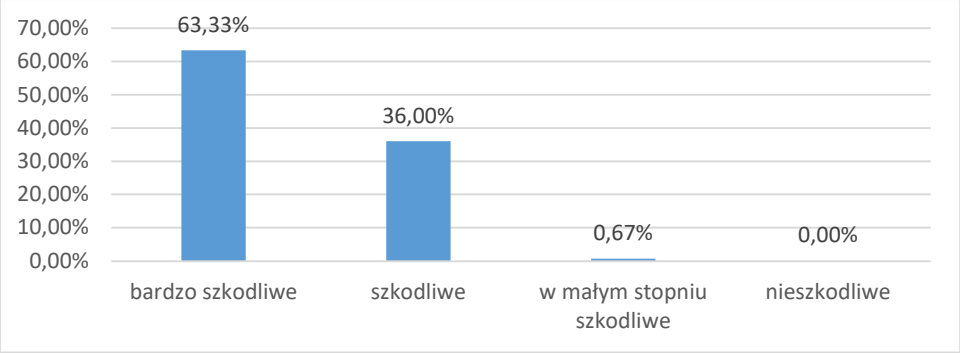
Wykres 26 Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

Dodatkowo mieszkańcy na pytanie, czy próbowali rzucić palenie odpowiadali w większości, że próbowali raz, ale bez skutku (36,17%) lub nigdy nie próbowali (31,91%). Pozostali ankietowani (10,64%) próbowali wiele razy rzucić nałóg lecz bez skutku, a 21,28% osób zamierza spróbować i rzucić palenie papierosów.

Wykres 27 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

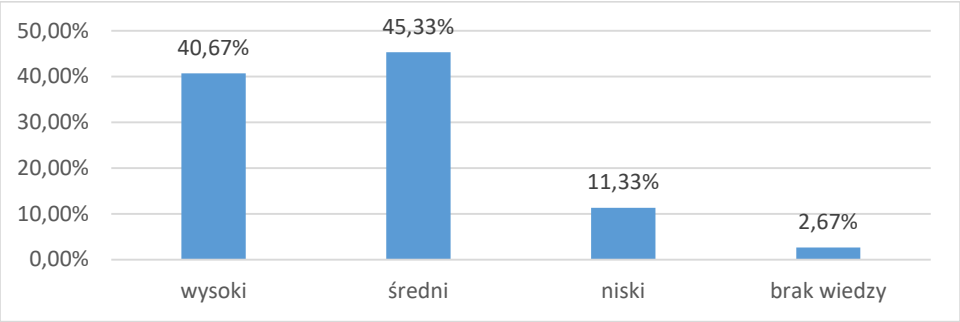
W zamierzeniu przeprowadzonego wśród mieszkańców badania było również sprawdzenie wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów dla zdrowia. Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy respondenci. Według większości badanych palenie jest bardzo szkodliwe (63,33%) lub szkodliwe (35,00%). Dodatkowo 0,67% uważa, iż jest w małym stopniu szkodliwe.

Wykres 28 Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

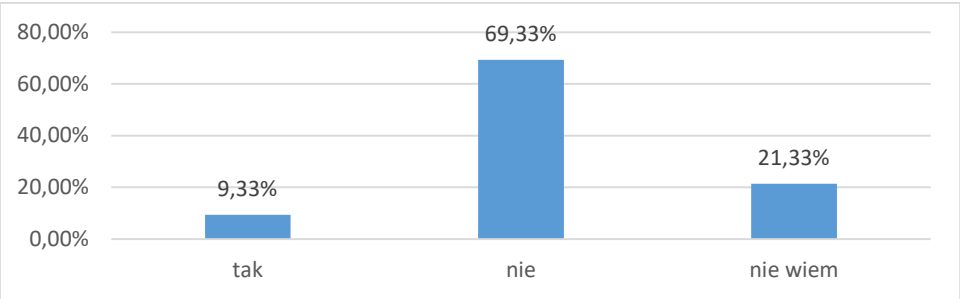
3.4 Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Wszystkie narkotyki powodują uzależnienie, którego objawem jest domaganie się organizmu ich zażycia. Na początku drogi, narkotyki zażywane są w celu spowodowania przyjemnych doznań, z czasem osoby uzależnione zrobią wszystko, by zażyć narkotyk w celu uniknięcia niemiłego, często bolesnego ich braku w organizmie (jest to zależność psychiczna). Dodatkowo, w miarę upływu czasu pojawia się zależność fizyczna charakteryzująca się złym samopoczuciem na skutek zażywania narkotyku, bez którego nie można już normalnie funkcjonować. Mówimy wówczas o głodzie narkotycznym objawiającym się silnym skurczem mięśni, bólem brzucha, często całego ciała. Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszana w niniejszej diagnozie. Celem tego działu było oszacowanie skali zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych na terenie Miasta i Gminy Bogatynia oraz sprawdzenie stanu wiedzy dorosłej społeczności dotyczącej powyższego problemu. Jak wynika z zebranych danych, 45,33% osób twierdzi, że mają średni poziom wiedzy na temat uzależnień dotyczących substancji psychoaktywnych. Kolejno 40,67% badanych wybrało odpowiedź „wysoki", 11,33% - „niski", a 2,67% nie posiada wiedzy na ten temat.

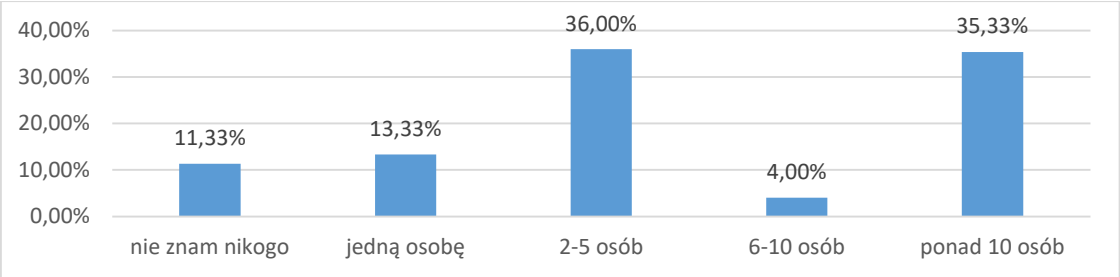
Wykres 29 Jak ocenia Pan/i poziom swojej wiedzy na temat uzależnień na temat substancji psychoaktywnych?

Następnie mieszkańcy zostali zapytani, czy według nich istnieją substancje psychoaktywne, od których nie można się uzależnić. W opinii większości respondentów nie ma substancji bezpiecznych, które nie uzależniają (69,33%), natomiast 9,33% osób przyznało, że takie substancje można znaleźć na rynku. Pozostałe 21,33% osób nie ma wiedzy na ten temat.

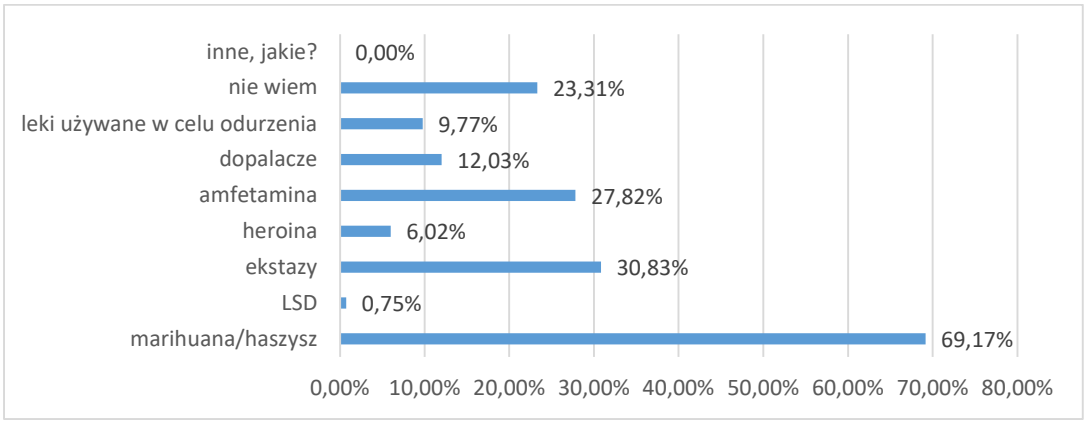
Wykres 30 Czy Pana/i zdaniem istnieją substancje psychoaktywne, które nie uzależniają?

Większość respondentów przyznaje, że zna 2-5 osób, które mają problem z narkotykami (36,00%), następnie 35,33% badanych wybrało odpowiedz „ponad 10 osób", 13,33% przyznało, że zna jedną osobę oraz 4,00% mieszkańców zna 6-10 osób, które spożywają substancje psychoaktywne. Jedynie 11,33% mieszkańców nie zna osób, które przyjmują substancje odurzające.

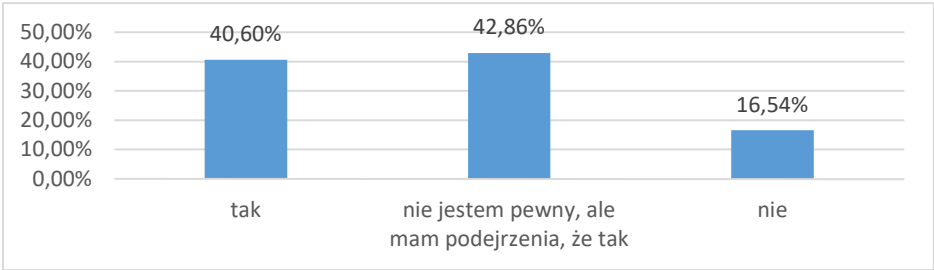
Wykres 31 Ile zna Pan/i osób (osobiście lub „ze słyszenia"), które przyjmują substancje odurzające?

W opinii mieszkańców, substancje odurzające, które są najczęściej przyjmowane przez osoby, które ankietowani znają to: marihuana i haszysz (69,17%), ekstazy (30,83%), amfetamina (27,82%), a także dopalacze (12,03%).

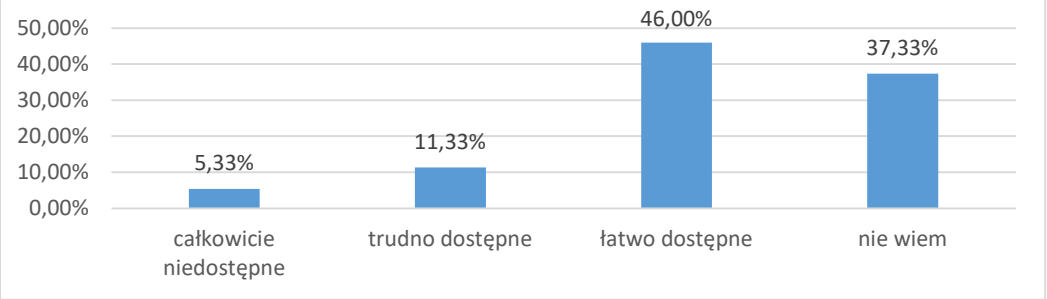
Wykres 32 Jakie substancje odurzające Pana/i zdaniem są najczęściej przyjmowane, przez osoby które znasz?

Dodatkowo 16,54% badanych nie zna osób, które są uzależnione od leków. Natomiast 42,86% mieszkańców podejrzewa, że ktoś z ich otoczenia może zażywać leki w niedozwolonych ilościach, a 40,60% respondentów przyznaje, że zna takie osoby.

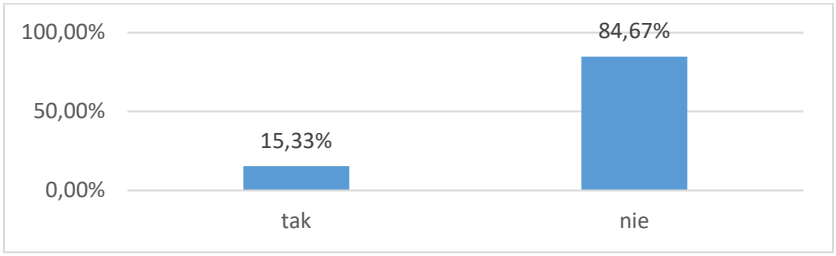
Wykres 33 Czy w Pana/i otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia") uzależnione od leków?

37,33% badanych osób nie ma wiedzy na temat tego, gdzie na terenie ich miejscowości można pozyskać narkotyki. Według 46,00% mieszkańców dostęp do narkotyków na terenie Miasta i Gminy Bogatynia jest łatwy, a 11,33% badanych twierdzi, że są one trudno dostępne. Pozostałe 5,33% respondentów wybrało odpowiedź „całkowicie niedostępne".

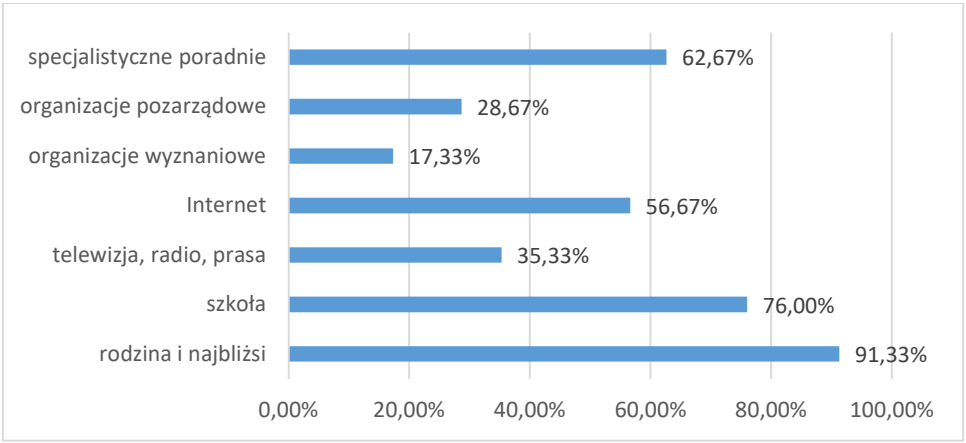
Wykres 34 Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

Dodatkowo 84,67% osób twierdzi, że nie znają oni miejsc na terenie Miasta i Gminy Bogatynia, gdzie mogą zakupić narkotyki lub dopalacze.

Wykres 35 Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

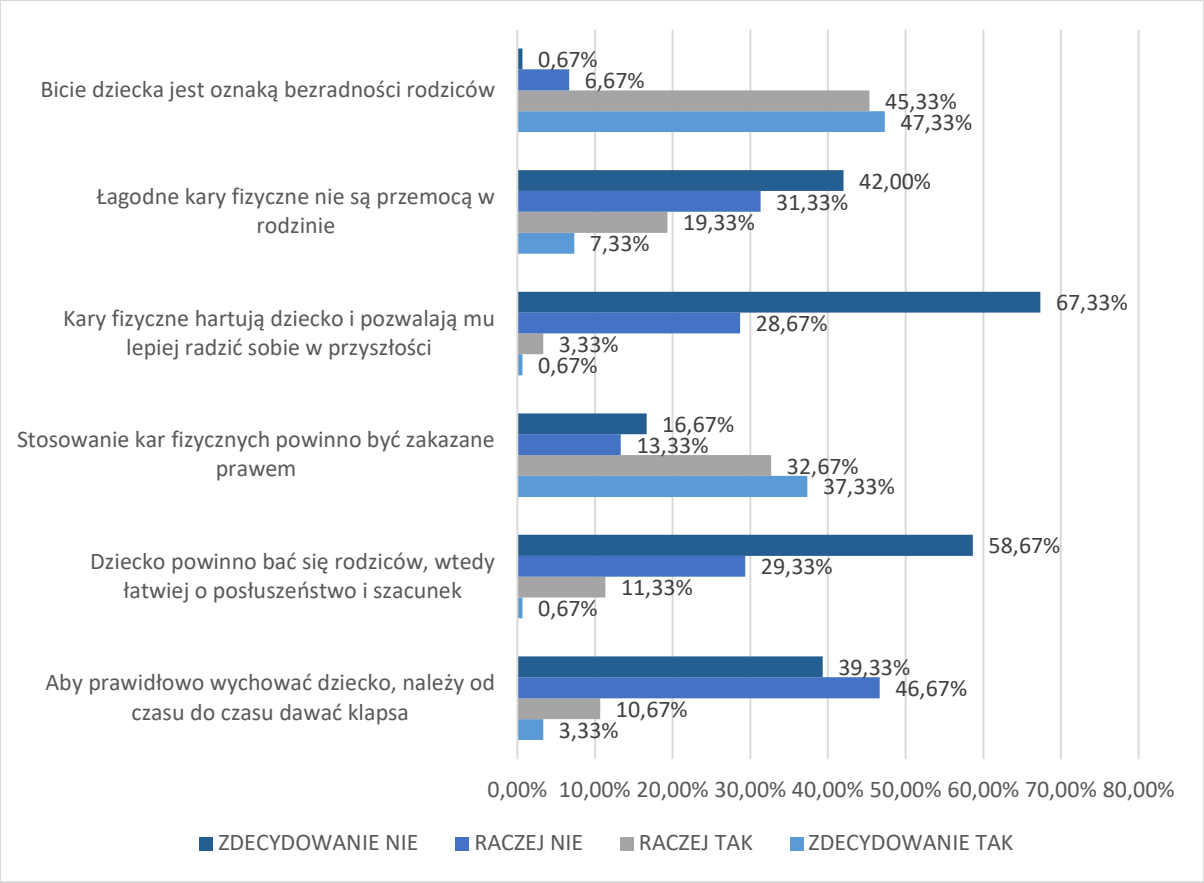
Następnie mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie, kto w ich opinii powinien edukować dzieci i młodzież przed negatywnymi zjawiskami przyjmowania narkotyków i dopalaczy. Najwięcej mieszkańców zaznaczyło odpowiedzi: „rodzina i najbliżsi" (91,33%), „szkoła" (76,00%), „specjalistyczne poradnie" (62,67%), czy też „Internet" (56,67%).

Wykres 36 Kto w Pana/i opinii powinien edukować dzieci i młodzież przed negatywnymi zjawiskami przyjmowania narkotyków i dopalaczy?

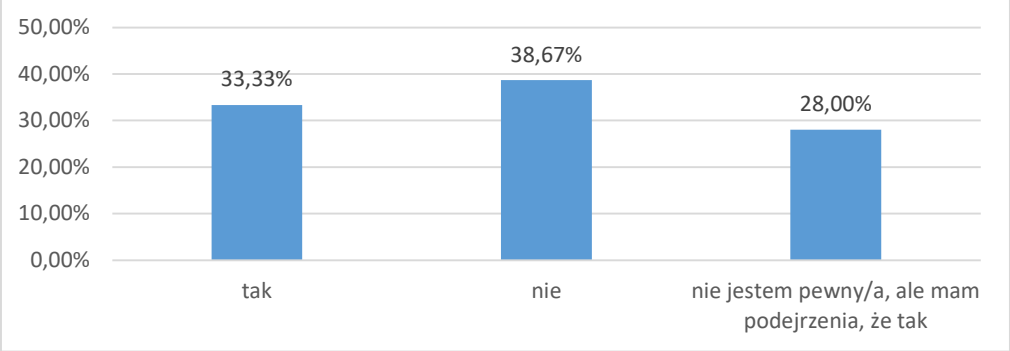
3.5 Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Powyższy problem przemocy to kolejne zagadnienie poruszane w raporcie z diagnozy społecznej Miasta i Gminy Bogatynia. Niniejszy rozdział ma na celu, nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie, czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe. Mieszkańców poproszono, by ustosunkowali się do pewnych stwierdzeń. 47,33% osób uważa, że **bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.** Następnie dla zdania „**łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie**" 42,00% badanych wybrało odpowiedz „zdecydowanie nie". 67,33% zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości**. Dodatkowo według 37,33% mieszkańców **stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem**. Kolejno 46,67% respondentów raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem **„aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**". W opinii 58,67% respondentów **dziecko nie powinno bać się rodziców, aby być bardziej posłuszne.**

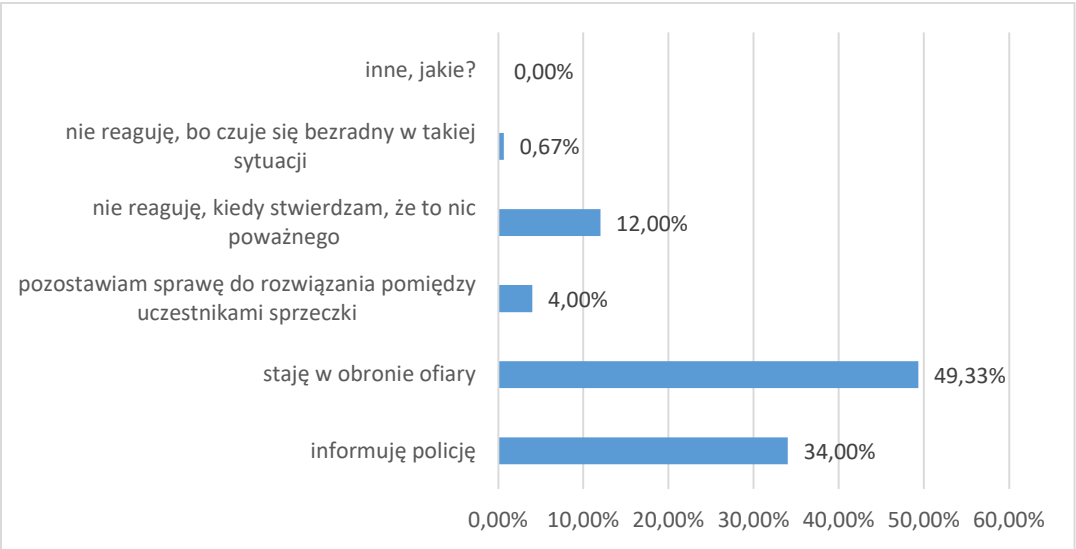
Wykres 37 Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

Ankietowani zostali zapytani, czy w ich otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia"), które doświadczają przemocy w rodzinie. Większość badanych (38,67%) twierdzi, że nie zna takich osób, natomiast 33,33% mieszkańców uważa, że znają oni kogoś, kto doświadcza przemocy w rodzinie. Pozostałe 28,00% respondentów, nie jest pewne, ale ma podejrzenie, że mogą znać takie osoby.

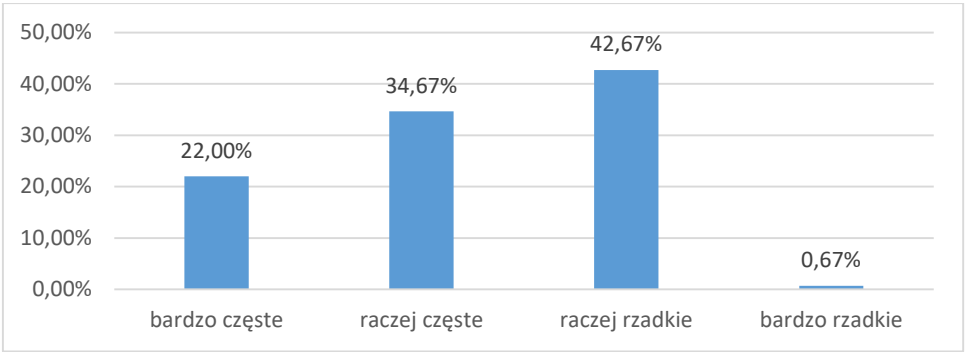
Wykres 38 Czy w Pan/i otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia"), doświadczające przemocy w rodzinie?

Kolejne pytanie oceniające reakcje mieszkańców na przejawy przemocy w rodzinie wykazało, że między innymi: 49,33% mieszkańców stanęłoby w obronie ofiary przemocy, a 34,00% osób poinformowałoby policję. Niestety 12,00% osób nie zareagowałoby, kiedy stwierdziliby, że to nic poważnego, 4,00% respondentów pozostawiłoby sprawę do rozwiązania między uczestnikami sprzeczki, a 0,67% mieszkańców nie zareagowałoby ponieważ czują się w takiej sytuacji bezradni.

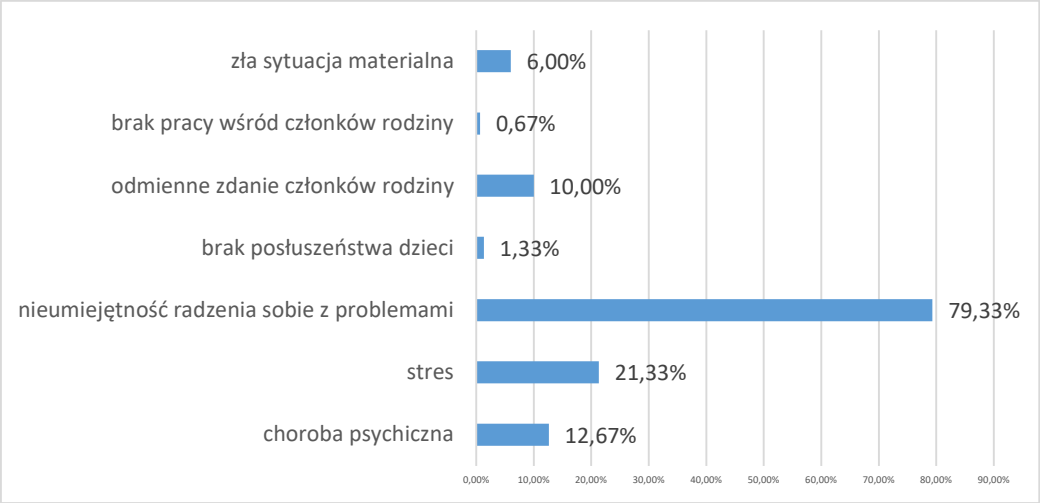
Wykres 39 W jaki sposób zareagowałby/aby Pan/i na przejaw przemocy w rodzinie?

Respondenci zostali poproszeni również o opinie na temat tego, jak często występuje zjawisko przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Bogatynia. 42,67% osób badanych twierdzi, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem raczej rzadkim na terenie gminy, a 0,67% wybrało odpowiedź „bardzo rzadkie". Następnie 34,67% mieszkańców uważa, że takie zjawisko występuje „raczej często" lub 22,00% - „bardzo często".

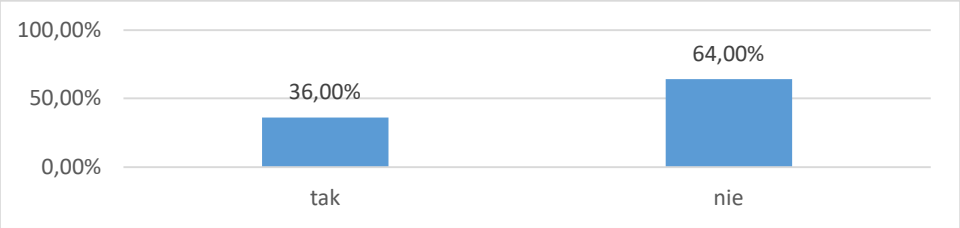
Wykres 40 Jak częste w Pana/i opinii, jest zjawisko przemocy w rodzinie w Pana/i miejscowości?

Zdaniem ankietowanych mieszkańców, agresja w stosunku do członków rodziny bierze się głównie z: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (79,33%), ze stresu (21,33%), choroby psychicznej (12,67%), czy też przez odmienne zdanie członków rodziny (10,00%).

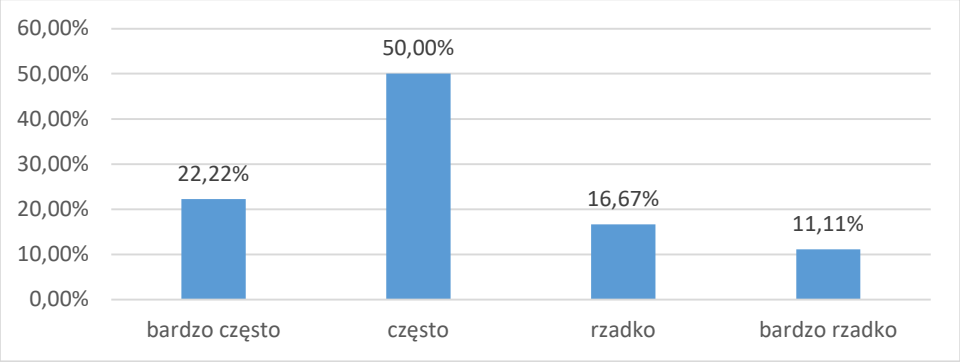
Wykres 41 Skąd Pana/i zdaniem bierze się agresja w stosunku do członków rodziny:

Mieszkańcy zostali zapytani, czy kiedykolwiek doświadczyli przemocy od członka swojej rodziny. 64,00% osób przyznało, że nigdy nie zdarzyła im się taka sytuacja, natomiast 36,00% mieszkańców twierdzi, że doświadczało przemocy ze strony najbliższych.

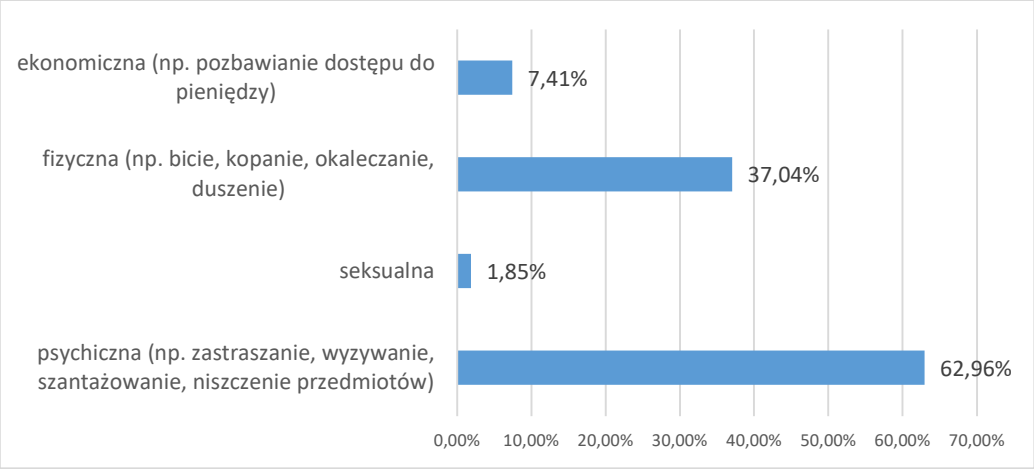
Wykres 42 Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?

Dodatkowo, wszyscy respondenci wskazywali jak często zdarza się, że doświadczają oni przemocy w rodzinie. 50,00% mieszkańców wskazało odpowiedź, że takie sytuacje występują często, następnie 22,22% - „bardzo często", 16,67% - „rzadko" oraz 11,11% - „bardzo rzadko".

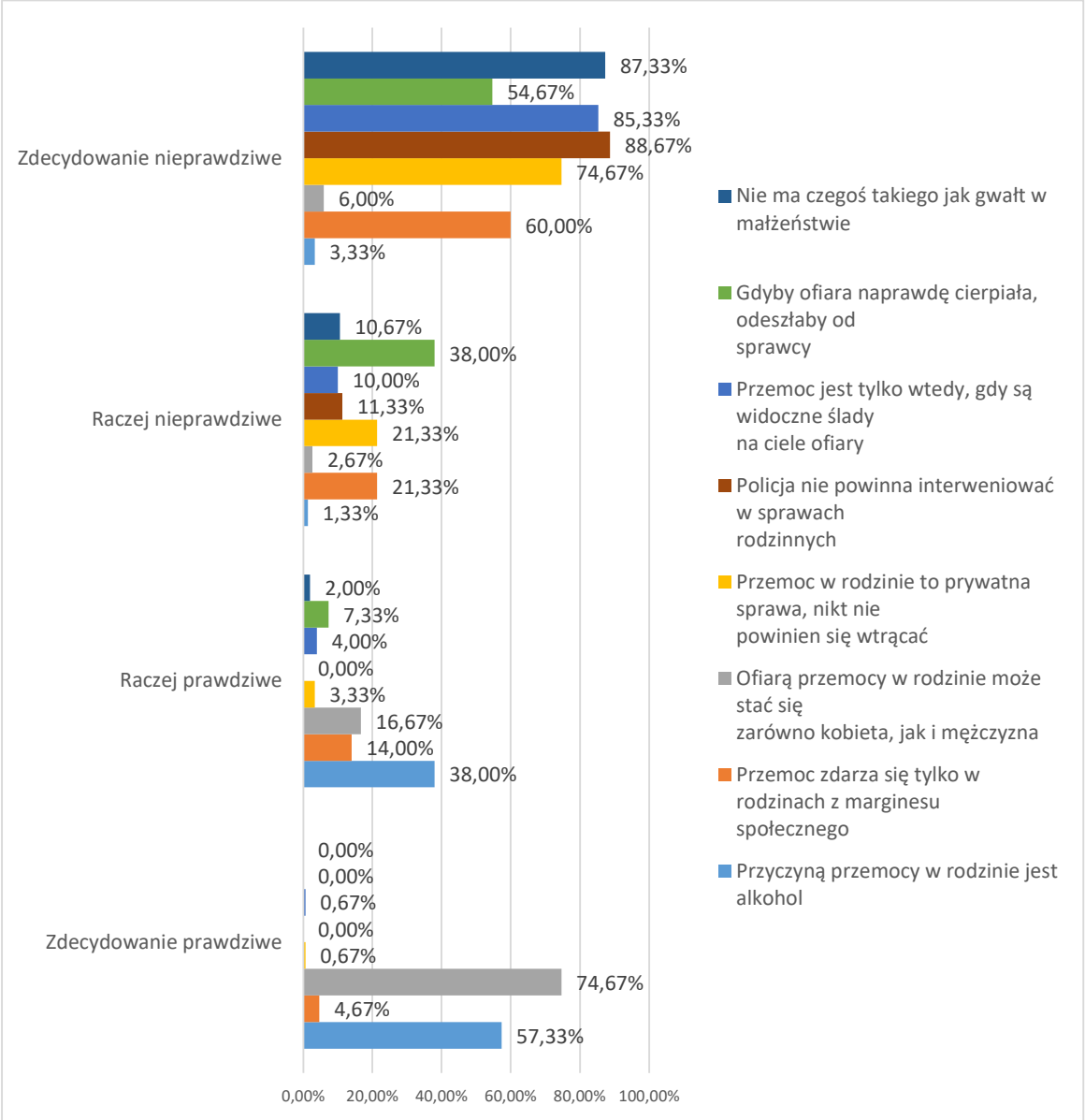
Wykres 43 Jak często zdarzyło się Panu/i lub osobie z Pana/i otoczenia doświadczyć przemocy w rodzinie?

Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały, iż były ofiarami przemocy psychicznej (62,96%), fizycznej (37,04%), przemocy ekonomicznej (7,41%) oraz przemocy seksualnej (1,85%).

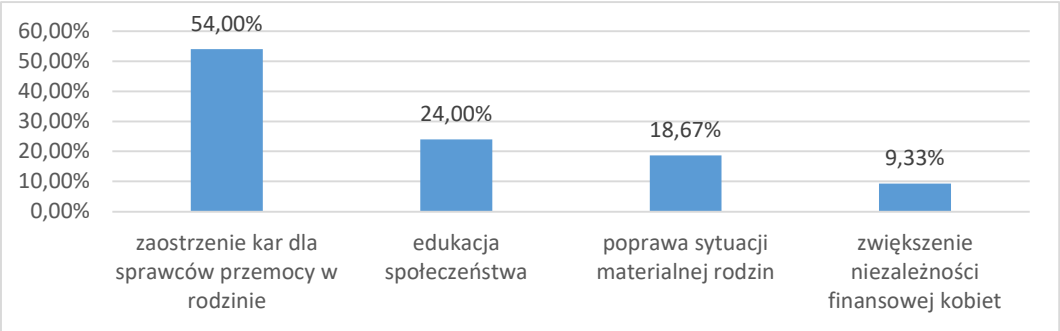
Wykres 44 Jakiego rodzaju była to przemoc? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Na koniec mieszkańców poproszono, aby ustosunkowali się do pewnych stwierdzeń. 88,67% osób badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem „**policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych**”. Następnie według 87,33% respondentów zdanie „**nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie**” jest nieprawdziwe. Badani nie zgadzają się również ze stwierdzeniem „**przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary**” (85,33%). Dodatkowo, według 54,67% **przemoc w rodzinie nie jest sprawą prywatną, i inni powinni się wtrącać w takie sytuacje** by uniknąć tragedii. Osoby badane twierdzą, że **ofiarą przemocy może być kobieta jak i mężczyzna** (74,67%). Według 57,33% ankietowanych **przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol** oraz 60,00% respondentów twierdzi, że **przemoc zdarza się nie tylko w rodzinach z marginesu społecznego.**

Wykres 45 Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 8 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

Wszyscy mieszkańcy wskazywali, co ich zdaniem pomogłoby zwalczyć przemoc w rodzinie. Najczęściej badani wybierali: zaostrzenie kar dla sprawców przemocy w rodzinie (54,00%), edukacja społeczeństwa (24,00%), poprawa sytuacji materialnej (18,67%), czy też zwiększenie niezależności finansowej kobiet (9,33%).

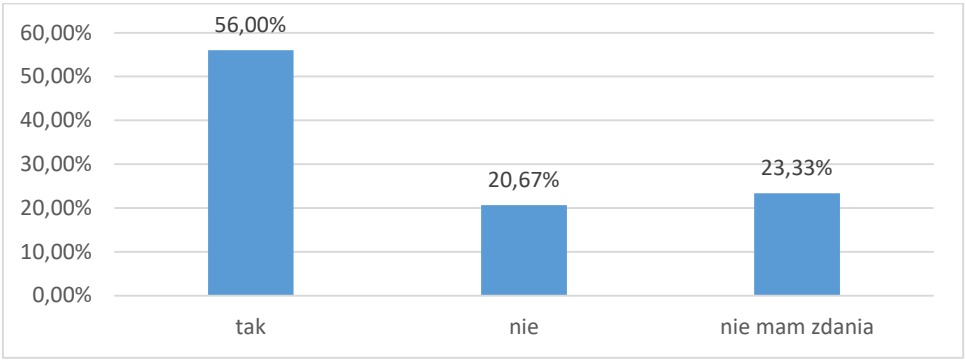

Wykres 46 Co Pana/i zdaniem pomogłoby zwalczyć przemoc w rodzinie?

3.6 Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dorosłych mieszkańców

Uzależnienia behawioralne (zwane także nałogami behawioralnymi) to pewne zachowania (np. korzystanie z Internetu, pracowanie, uprawianie ćwiczeń), które „krążą" wyłącznie wokół określonej czynności, np. myślimy o graniu w naszą ulubioną grę, nie możemy skupić się na lekcji, a gdy tylko mamy wolny czas, natychmiast włączamy komputer i gramy (lub robimy to w każdej wolnej chwili na smartfonie).

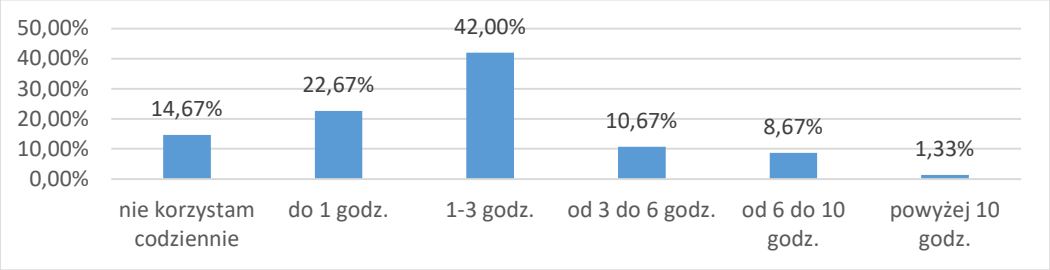
Niniejszy blok pytań ma na celu sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat bezpiecznego korzystania z nowych mediów oraz sprawdzenia skali zjawiska uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Miasta i Gminy Bogatynia. Na początek ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem uzależnienia behawioralne powinny być leczone w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 56,00% osób, a 20,67% uważa, że ubezpieczenie nie powinno pokrywać tych kosztów. 23,33% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 47 Czy, Pana/i zdaniem, uzależnienia behawioralne[8] powinny być leczone w ramach ubezpieczenia zdrowotnego czy też nie?

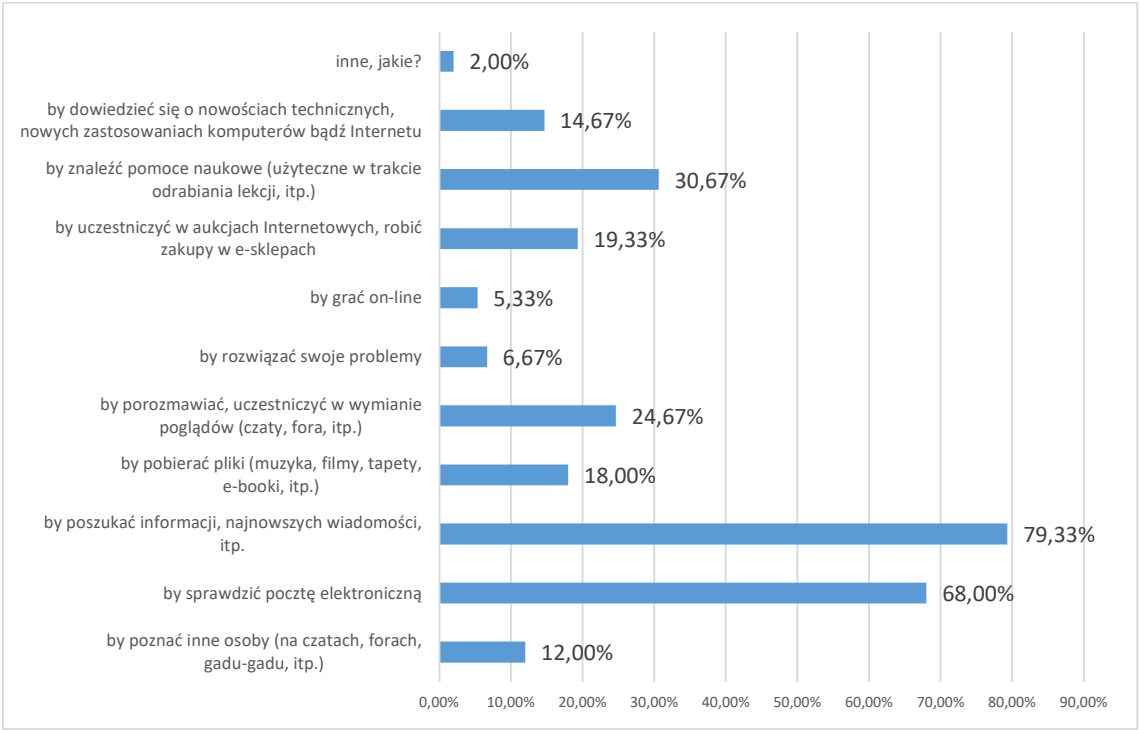
[8] *Uzależnienia behawioralne - tj. uzależnienia od czynności, do których zaliczamy m.in. tworzenie zakładów bukmacherskich, korzystanie z internetowych gier losowych, grania na automatach, nadmiernego korzystania z ekranów telewizyjnych komputerowych/telefonicznych, pracoholizmu, zakupoholizmu, obsesyjnego kontrolowania wagi oraz dbania o wygląd, drobnych kradzieży, etc.)*

Większość ankietowanych, spędza czas na korzystaniu z komputera i Internetu od 1 do 3 godzin dziennie (42,00%). Do 1 godziny dziennie na tę aktywność przeznacza czas 22,67% osób, następnie 10,67% wskazuje na przedział czasowy od 3 do 6 godzin dziennie, kolejno 8,67% mieszkańców korzysta z komputera i Internetu od 6 do 10 godzin dziennie, a 1,33% - powyżej 10 godzin dziennie. Dodatkowo 14,67% respondentów nie korzysta codziennie z tych aktywności.

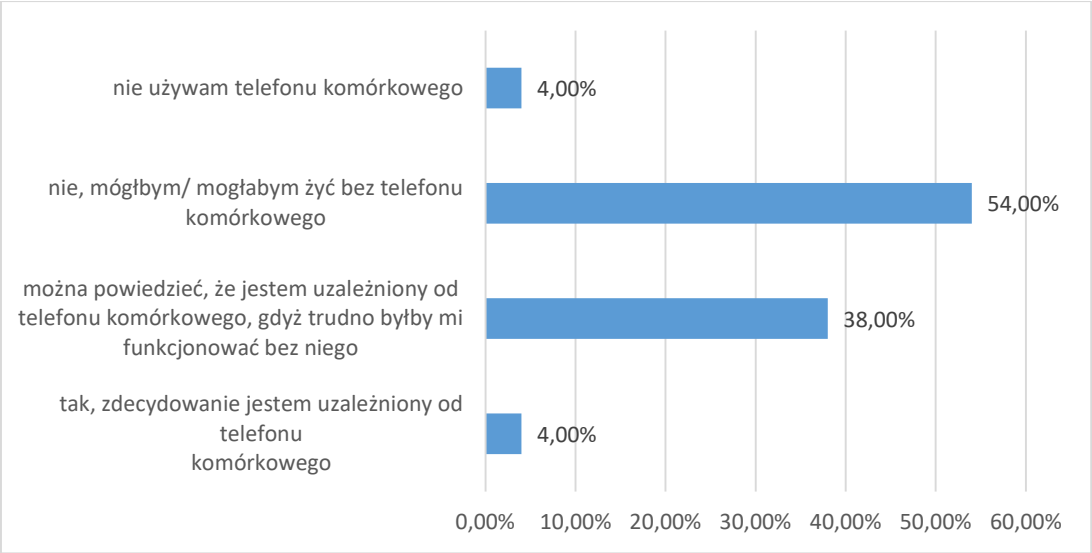
Wykres 48 Ile czasu dziennie spędza Pan/i korzystając z komputera/Internetu (z wyłączeniem pracy)? Można udzielić jednej odpowiedzi.

Respondenci najczęściej korzystają z Internetu/komputera w celu: poszukiwania informacji, najnowszych wiadomości (79,33%), sprawdzania poczty elektronicznej (68,00%), by znaleźć pomoce naukowe (30,67%), by porozmawiać, uczestniczyć w wymianie poglądów (24,67%), czy też by uczestniczyć w aukcjach internetowych lub robić zakupy w e-sklepach (19,33%). W odpowiedzi „inne, jakie?" (2,00%) mieszkańcy napisali: „szkolenia online", „poszerzenie wiedzy zawodowej", „media społecznościowe" oraz „praca".

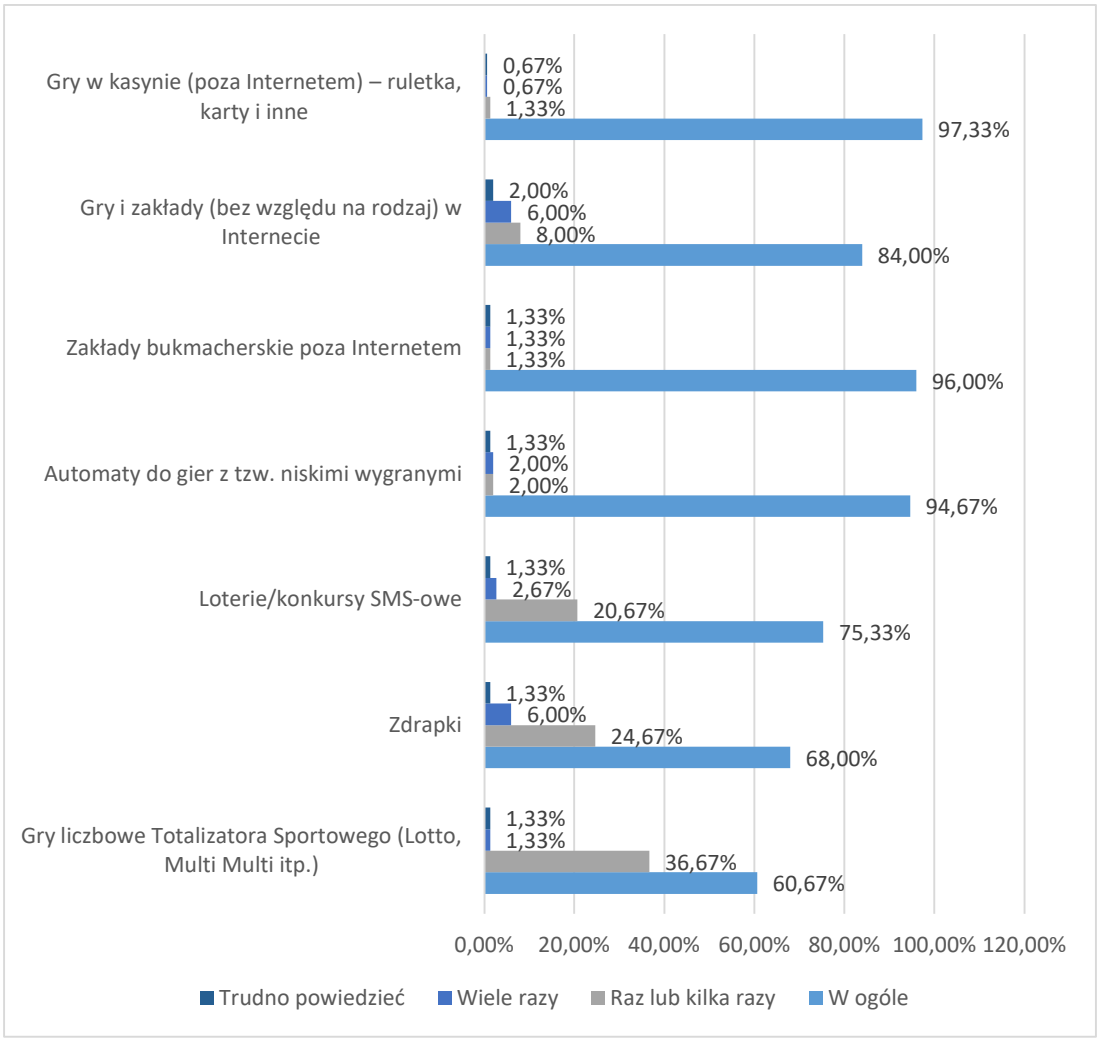
Wykres 49 Do jakich celów używa Pan/i najczęściej komputera/Internetu? Można wybrać kilka odpowiedzi. Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

Co istotne, spora ilość ankietowanych uważa, iż można powiedzieć, że są oni osobami uzależnionymi od telefonu komórkowego – taką odpowiedź wskazało 38,00% osób, zaś 4,00% osób sądzi, iż zdecydowanie są uzależnieni od telefonu komórkowego. Natomiast 54,00% respondentów uważa, że mogliby żyć bez telefonu, a 4,00% osób nie korzysta z telefonu komórkowego.

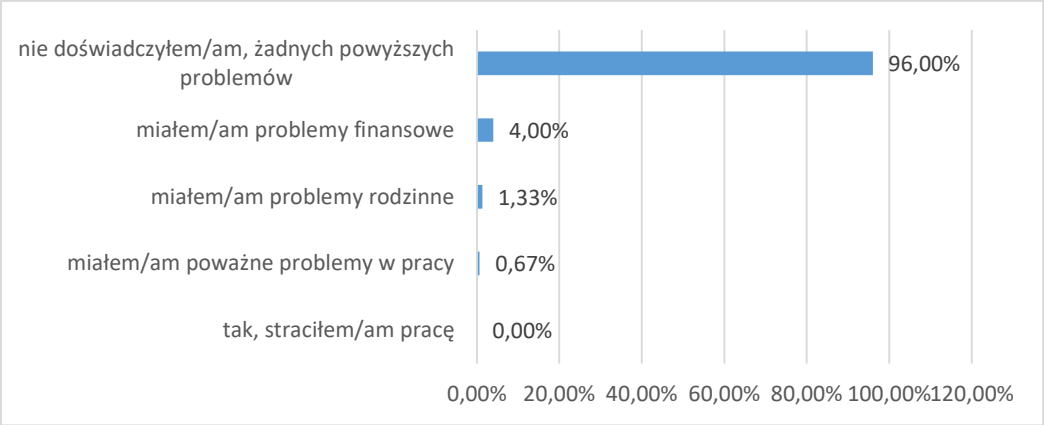
Wykres 50 Czy uważa Pan/i siebie za osobę uzależnioną od telefonu komórkowego?

Kolejne pytanie dotyczyło doświadczeń respondentów związanych z hazardem. Ankietowanych zapytano, czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy brali udział w grach losowych lub loteriach, gdzie można wygrać pieniądze. Większość respondentów nigdy nie korzystało z: gry w kasynie (97,33%), gier i zakładów w Internecie (84,00%), zakładów bukmacherskich poza Internetem (96,00%), czy też automatów do gier z tzw. niskimi wygranymi (94,67%). Pewien odsetek mieszkańców raz lub kilka razy korzystał z: loterii/ konkursów SMS-owych (20,67%), zdrapek (24,67%), czy też gier liczbowych Totalizatora Sportowego (Lotto, Multi Multi itp.).

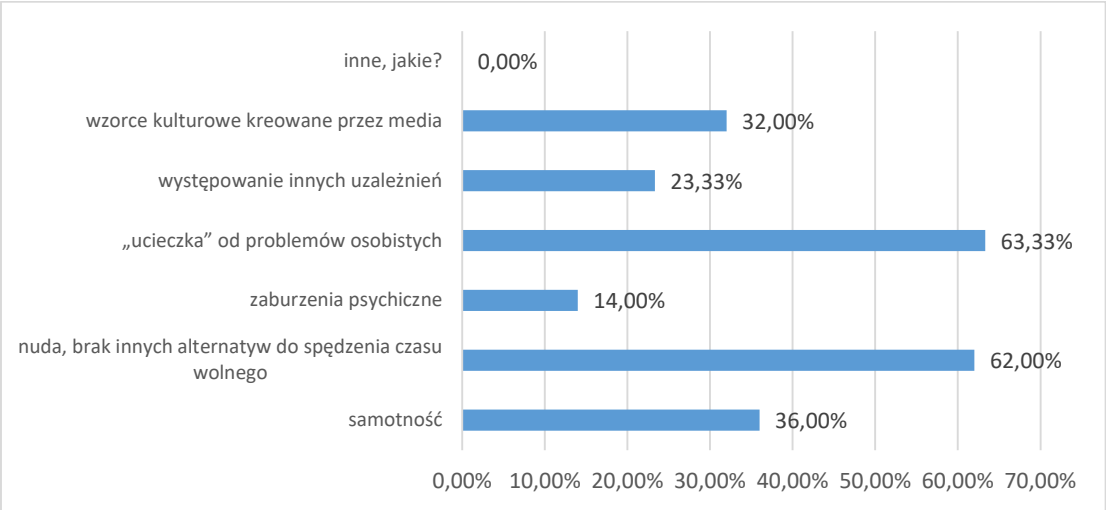
Wykres 51 Jak często w czasie ostatnich 12 miesięcy uczestniczył/a Pan/i w grach losowych lub loteriach, gdzie można wygrać pieniądze ?

Większość mieszkańców twierdzi, że nigdy nie doświadczyli żadnych problemów takich jak: problemy finansowe, rodzinne, czy też utrata pracy (96,00%). Jednak 4,00% respondentów wskazuje na problemy finansowe, 1,33% osób na problemy rodzinne, a 0,67% - poważne problemy w pracy.

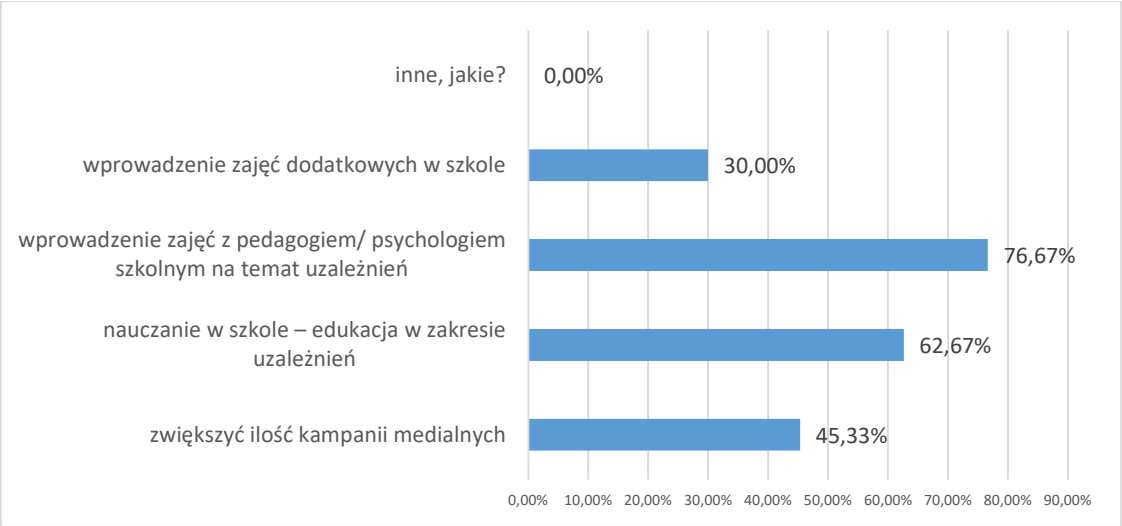
Wykres 52 Czy w związku z graniem w gry hazardowe na pieniądze doświadczył/a Pan/i któregoś z niżej wymienionych problemów?

Respondentów zapytano, jakie ich zdaniem są przyczyny uzależnień od czynności takich jak: Internet, telefon komórkowy, zakupy, gry komputerowe, czy też hazard. Według ankietowanych jest to: „ucieczka" od problemów osobistych (63,33%), nuda, brak alternatyw do spędzania wolnego czasu (62,00%), samotność (36,00%), wzorce kulturowe kreowane przez media (32,00%), występowanie innych uzależnień (23,33%), a także zaburzenia psychiczne (14,00%).

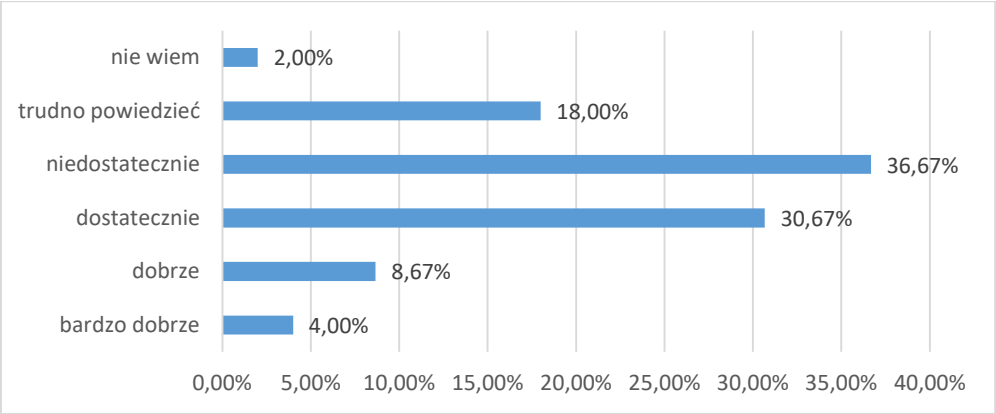
Wykres 53 Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny uzależnień od czynności takich jak: Internet, telefon komórkowy, zakupy, gry komputerowe, hazard? (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź).

Ankietowani sądzą, iż najlepszym działaniem profilaktycznym zapobiegającym uzależnieniom behawioralnym jest nauczanie w szkole-edukacja w zakresie uzależnień (62,67%) oraz wprowadzenie zajęć z pedagogiem/psychologiem szkolnym na temat uzależnień (76,76%). Rzadziej wskazywano na: wprowadzenie dodatkowych zajęć w szkole (30,00%) oraz zwiększenie ilości kampanii medialnych (45,33%).

Wykres 54 Co według Pana/i należałoby zrobić, aby zapobiegać uzależnieniom behawioralnym? (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź).

Respondenci zostali zapytani o stopień zaangażowania władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. 36,67% twierdzi, iż jest ono na poziomie niedostatecznym, następnie 30,67% osób ocenia dostatecznie stopień zaangażowania władz lokalnych, 18,00% respondentów wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć" , a 2,00% osób udzieliło odpowiedzi „nie wiem". Następnie 8,67% respondentów twierdzi, że zaangażowanie władz lokalnych jest na poziomie dobrym, a 4,00% - bardzo dobrym.

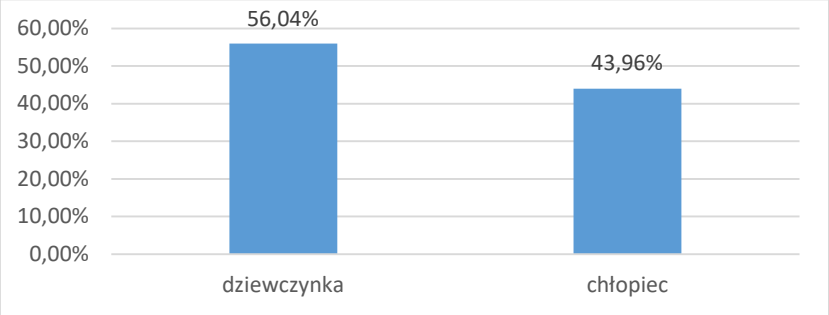
Wykres 55 Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE MIASTA I GMINY BOGATYNIA

4.1 Struktura badanej próby

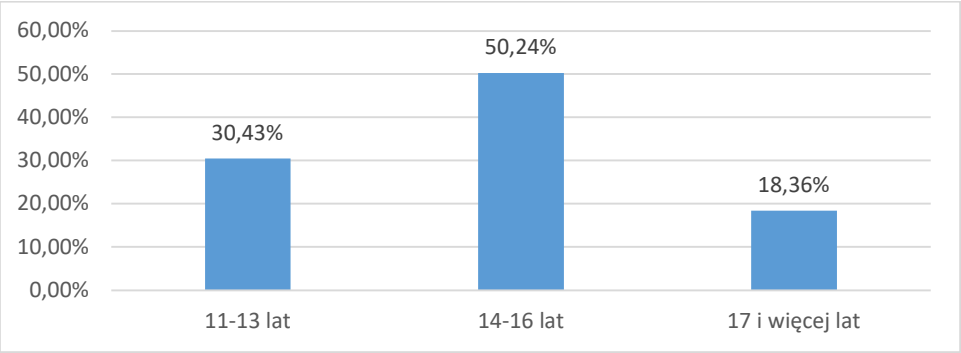
Zachowania ryzykowne są obecnie dużym problemem na całym świecie. Zwłaszcza młodzież, która wchodzi w wiek dojrzewania często jest zagrożona takimi zachowaniami. Stanowią one również przedmiot wielu badań naukowych, których celem jest uzyskanie odpowiedzi, dlaczego młodzi ludzie tak bardzo są na nie podatni. Coraz trudniej jest żyć we współczesnym społeczeństwie pełnym pokus takich jak np. Internet, propagowanie picia alkoholu (w reklamach i przez rówieśników) czy też załatwianie spraw poprzez agresję. Młodzież jest wręcz zasypywana negatywnymi bodźcami ze środowiska i niestety tylko nielicznym udaje się pozostać asertywnym. Współczesna cywilizacja niesie ze sobą elementy, które bardzo obciążają psychicznie młodych ludzi. Życie w pospiechu, niepokoju, dążenia do jak najlepszego statusu w hierarchii między rówieśnikami zwiększa ryzyko podejmowania ryzykownych zachowań. I to dlatego szczególnym terenem, na którym można przeprowadzić badania dotyczące właśnie tych zachowań jest środowisko dzieci i młodzieży.

W niniejszym badaniu problemów społecznych młodzieży na terenie Miasta i Gminy Bogatynia wzięło udział 207 uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, z czego 43,96% to chłopcy, a 56,04% to dziewczynki.

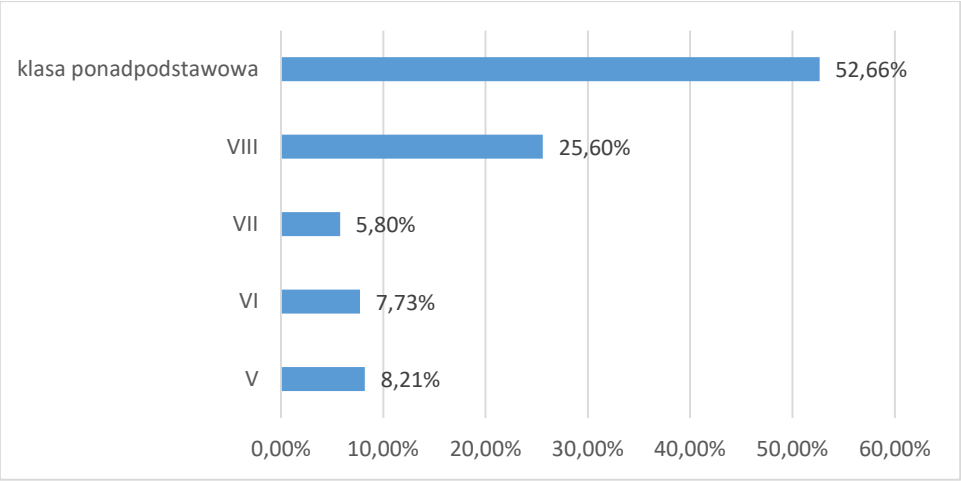
Wykres 56 Płeć.

Młodzi respondenci, byli w wieku 11-13 lat (30,43%), w wieku 14-16 lat (50,24%), a także w wieku 17 lat i więcej (18,36%).

Wykres 57 Wiek.

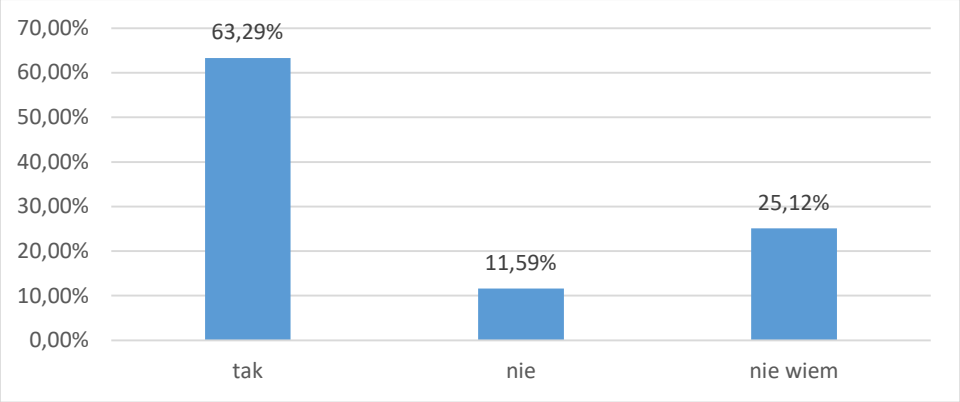
Większość badanych uczniów uczęszcza do klasy ponadpodstawowej (52,66%) oraz do klasy VIII (25,60%). Pozostali ankietowani to uczniowie klasy: VII (5,80%), VI (7,73%), a także klasy V (8,21%).

Wykres 58 Klasa.

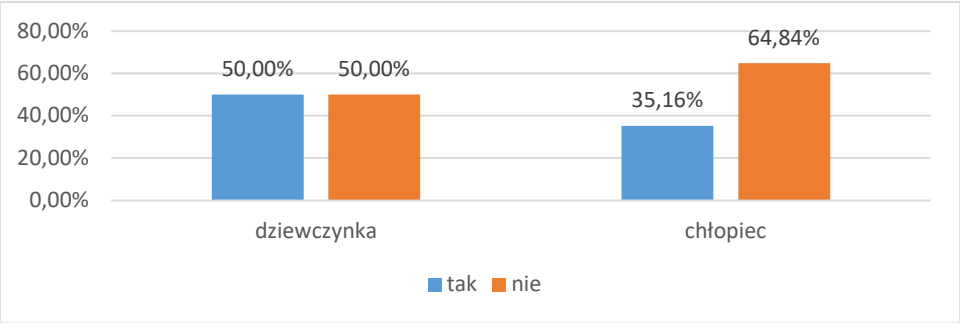
4.2 Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów Miasta i Gminy Bogatynia dotyczył problemu alkoholowego. Celem niniejszego działu było nie tylko oszacowanie skali problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców, ale i sprawdzenie wiedzy ankietowanych związanej z tematyką uzależnień alkoholowych. Na początek respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 63,29% badanych uczniów, następnie 11,59% ankietowanych uważa, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu, zaś 25,12% młodych respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 59 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

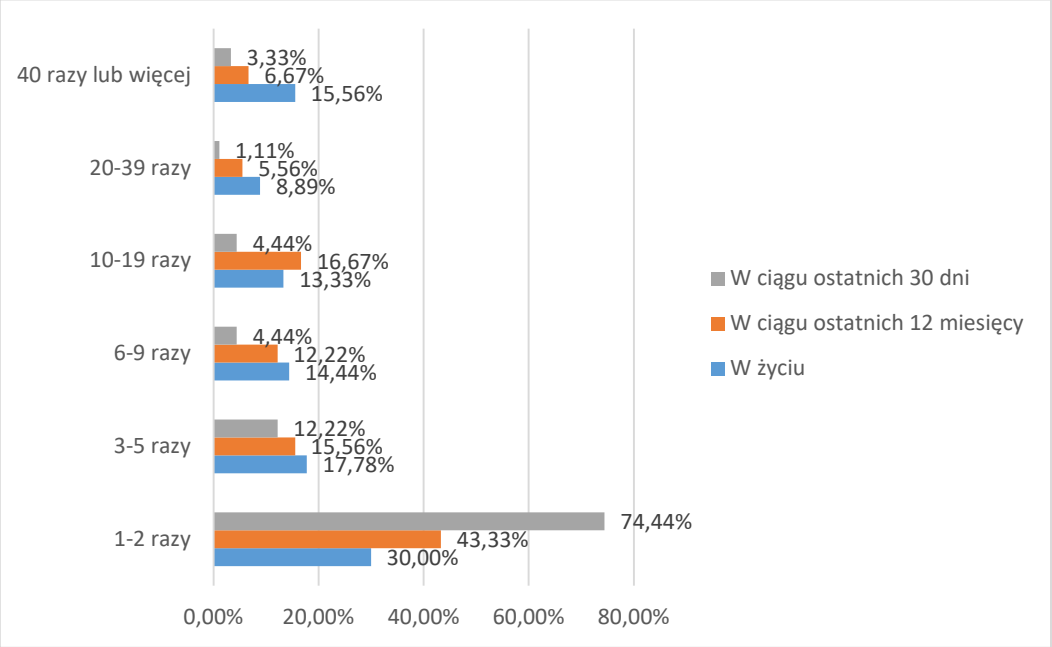
Następnie uczniów zapytano, czy oni sami próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 64,84% oraz dziewczęta w 50,00% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Do spożywania alkoholu przyznało się 50,00% dziewczynek oraz 35,16% chłopców[9].

Wykres 60 Czy kiedykolwiek Ty próbowałeś/aś alkohol? – podział na płeć.

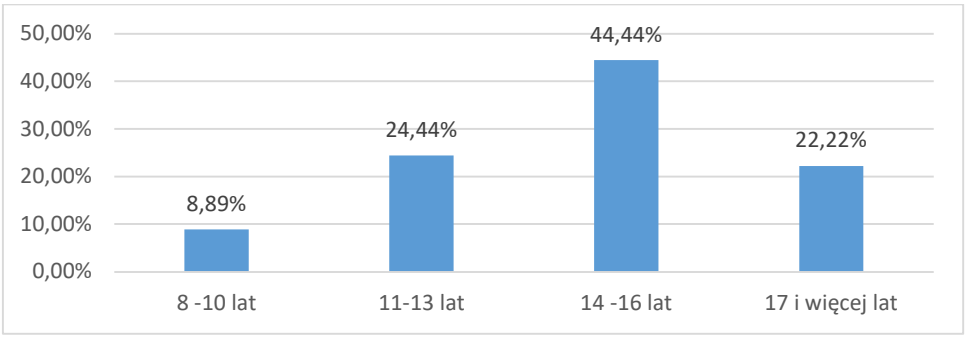
[9] 58 dziewczynek, 32 chłopców.

Dodatkowo młodzi mieszkańcy określali ile razy próbowali pić alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu całego swojego życia. Najczęściej uczniowie spożywali trunki wyskokowe w ciągu ostatnich 30 dni 1-2 razy dziennie (74,44%), w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczniowie również, jak przyznają spożywali alkohol 1-2 razy (43,44%). W ciągu całego swojego życia najczęściej młodzi ankietowani wskazywali odpowiedź również 1-2 razy (30,00%).

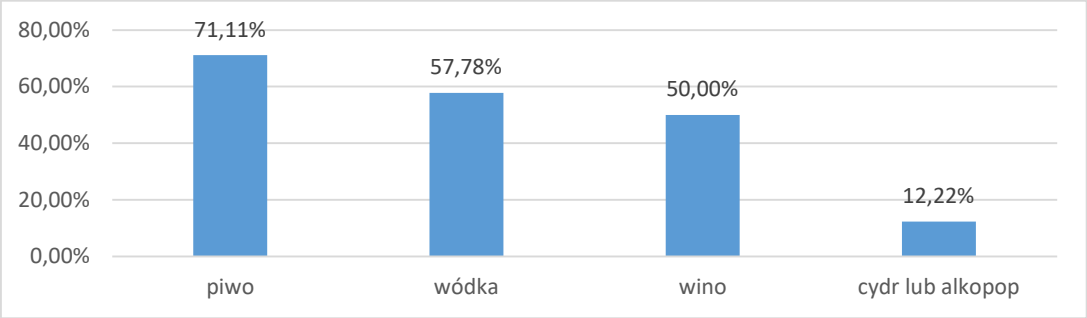
Wykres 61 Oceń ile razy w życiu próbowałeś/aś pić alkohol.

Młodzi mieszkańcy, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowali tej substancji najczęściej w wieku 14-16 lat (44,44%). Następnie uczniowie spożywali alkohol w wieku 11-13 lat (24,44%), w wieku 17 lat i więcej (22,22%) oraz w wieku 8-10 lat (8,89%).

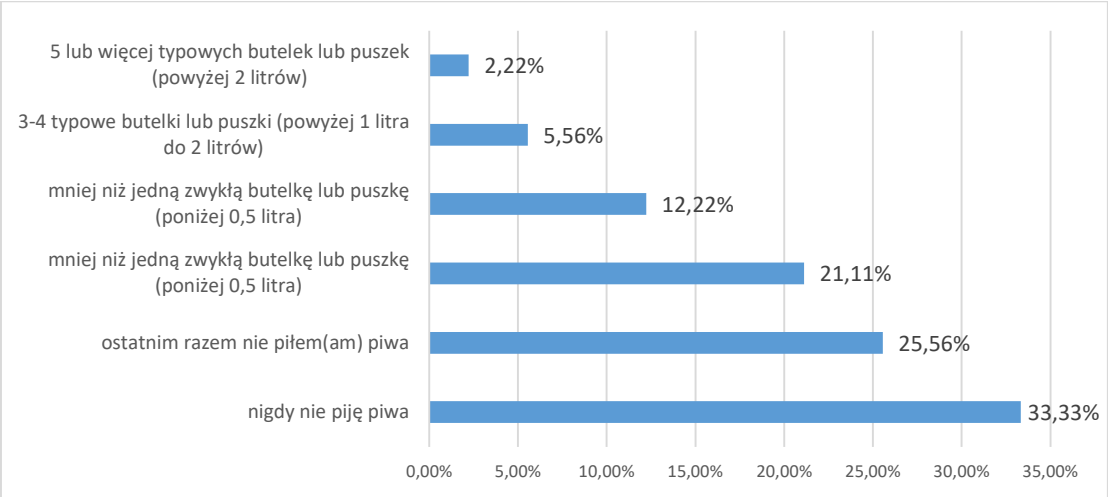
Wykres 62 W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Uczniów, którzy przyznali, że kiedykolwiek spożywali alkohol, zapytano również, jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się próbować. Najpopularniejszą odpowiedzią było piwo (71,11%), wódka (57,78%), wino (50,00%) oraz cydr lub alkopop[10] (12,22%).

Wykres 63 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

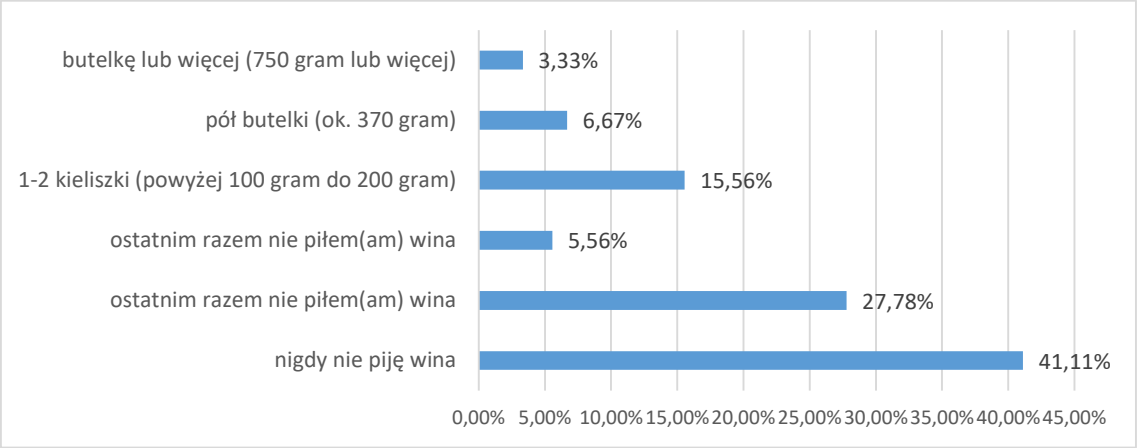
Ankietowani, którzy piją alkohol zostali poproszeni, by ocenić **ilość spożywanego piwa**, przy ostatniej okazji picia napojów wyskokowych. Najwięcej z nich przyznało, że ostatnim razem nie spożywali piwa (33,33%) oraz wypili mniej niż jedną butelkę lub puszkę piwa (25,56%).

Wykres 64 Proszę oceń ilość spożywanego PIWA przy ostatniej okazji picia napojów alkoholowych:

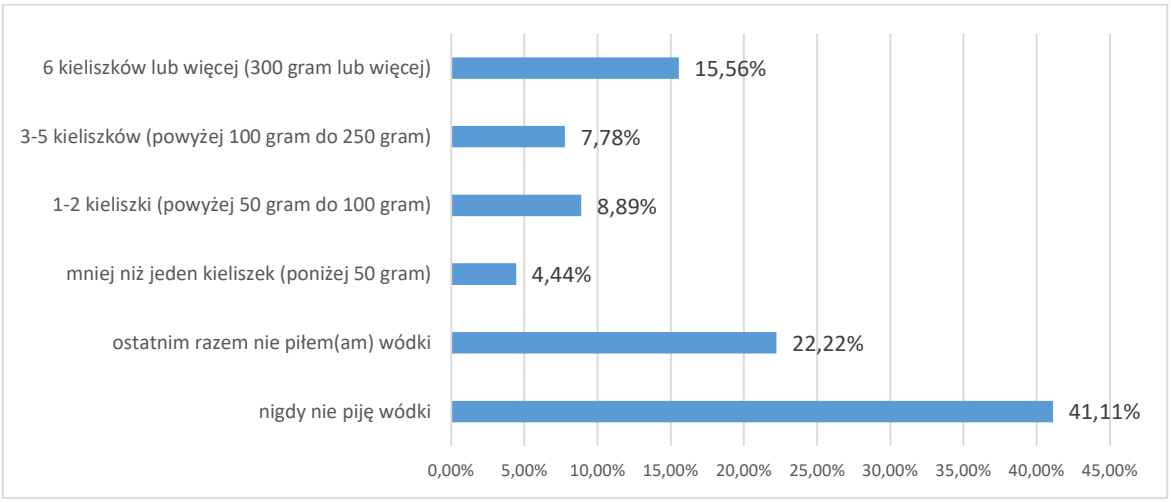
[10] Alkopop - składa się z mieszanki wody destylowanej i lemoniad, soków owocowych lub innych słodzonych napojów, w których alkohol jest posmakowany słodyczą. Mieszanka z cukrem i kwasem węglowym umożliwia szybsze przenikanie alkoholu do krwi i tym samym intensyfikację odurzenia.

Kolejno, młode osoby oceniały **ilość spożywanego wina**, przy ostatniej okazji picia napojów wyskokowych. Najwięcej z nich przyznało, że w ogóle nie piją wina (41,11%) lub ostatnim razem go nie spożywali (27,78%).

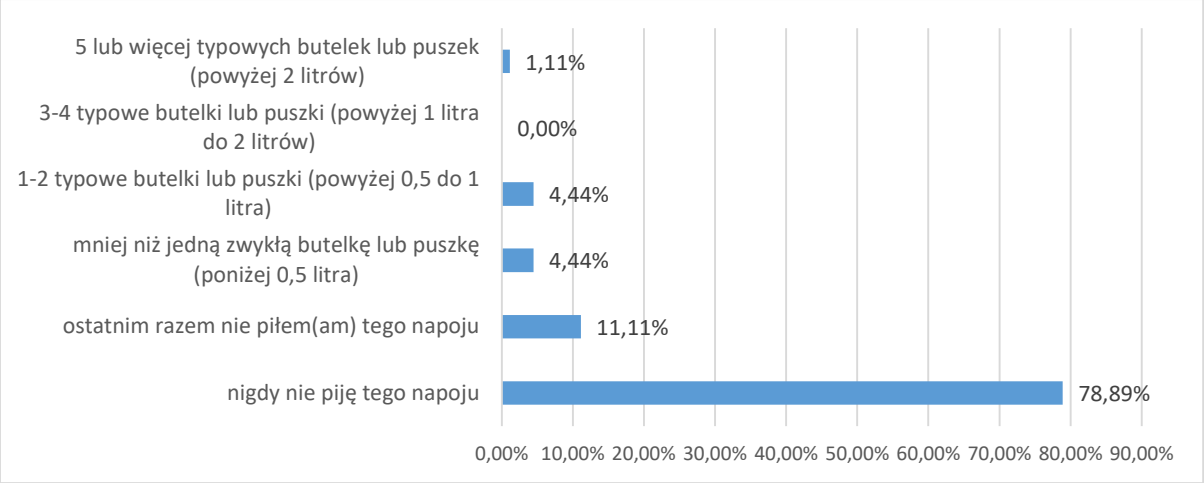
Wykres 65 Proszę oceń ilość spożywanego WINA przy ostatniej okazji picia napojów

Przy ocenie **ilości spożywanej wódki**, podczas ostatniej okazji picia napojów wyskokowych. Najwięcej uczniów przyznało, że nigdy nie piją wódki (41,11%), ostatnim razem nie pili wódki (22,22%), czy też wypili 6 kieliszków lub więcej (15,56%).

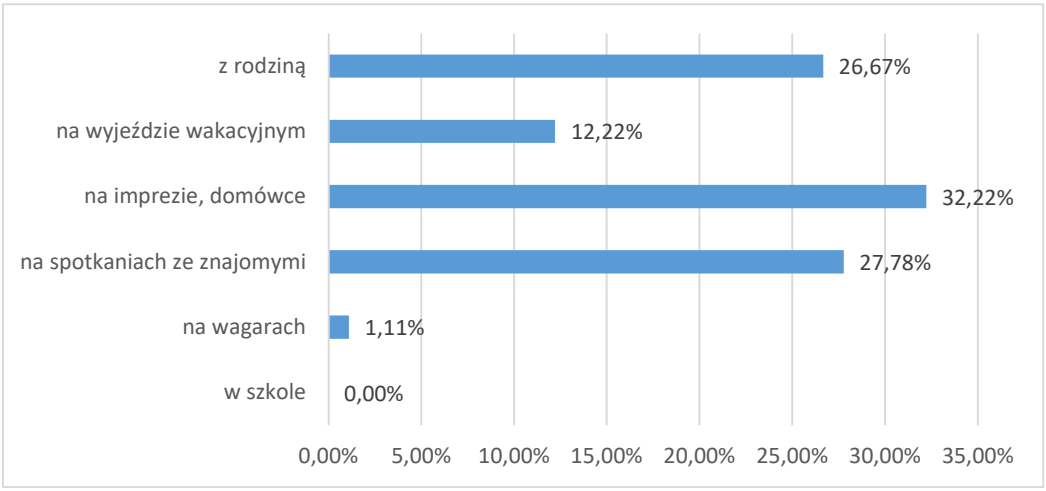
Wykres 66 Proszę oceń ilość spożywanej WÓDKI przy ostatniej okazji picia napojów alkoholowych:

Dodatkowo respondenci odpowiadali na pytanie dotyczące **ilości spożywanego cydru lub alkopopu** przy ostatniej okazji picia napojów wyskokowych. Najwięcej z nich również przyznało, jak w przypadku pozostałych trunków, że w ogóle nie piją cydru lub alkopopu (78,89%).

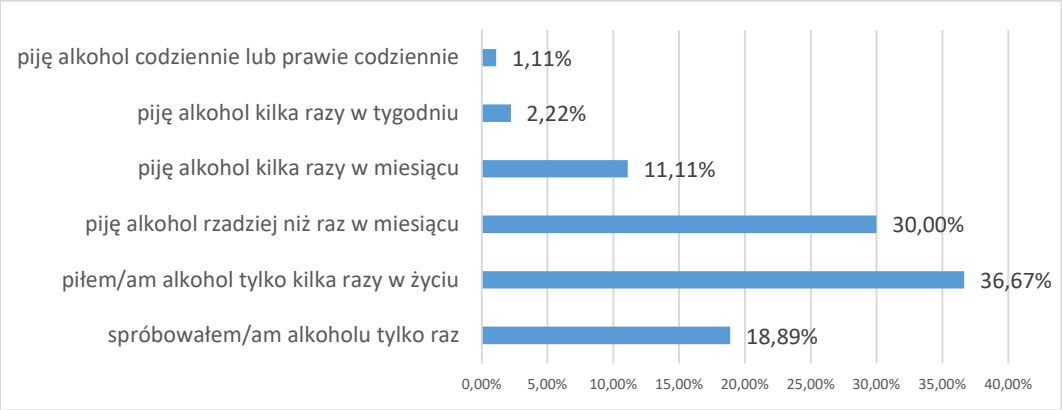
Wykres 67 Proszę oceń ilość spożywanego CYDRU LUB ALKOPOPU przy ostatniej okazji picia napojów alkoholowych:

Ankietowani uczniowie deklarują, że najczęściej po raz pierwszy próbowali alkoholu w czasie imprezy, domówki (32,22%), na spotkaniach ze znajomymi (27,78%), czy też z rodziną (26,67%).

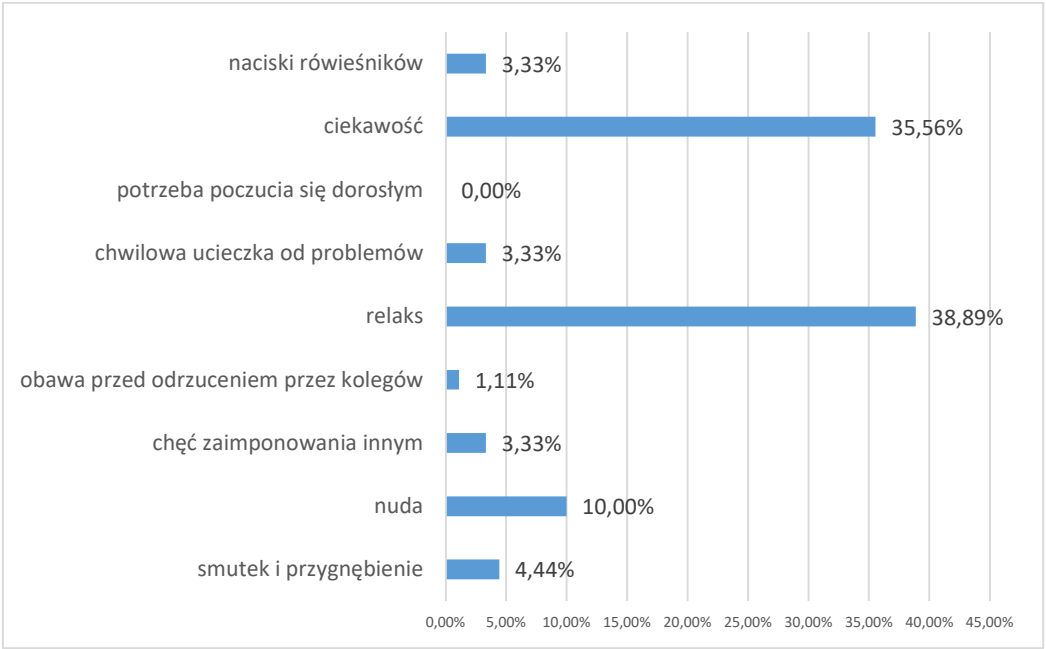
Wykres 68 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

Uczniowie szkół z Miasta i Gminy Bogatynia przyznawali również, jak często spożywają alkohol. Większość z badanych twierdzi, że pili trunki wyskokowe tylko kilka razy w życiu (36,67%), rzadziej niż raz w miesiącu (30,00%) lub spróbowali alkoholu tylko raz (18,89%).

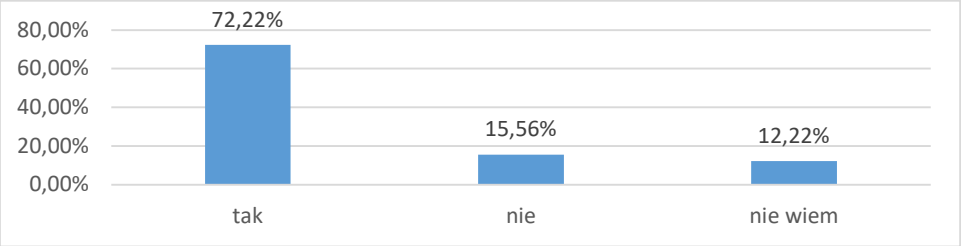
Wykres 69 Jak często pijesz alkohol?

Uczniowie sięgają po alkohol najczęściej z potrzeby relaksu (38,89%), z ciekawości (35,56%), poprzez nudę (10,00%), w czasie smutku i przygnębienia (4,44%), czy też poprzez nacisk rówieśników, by chwilowo zapomnieć od problemów, a także by zaimponować innym (po 3,33%).

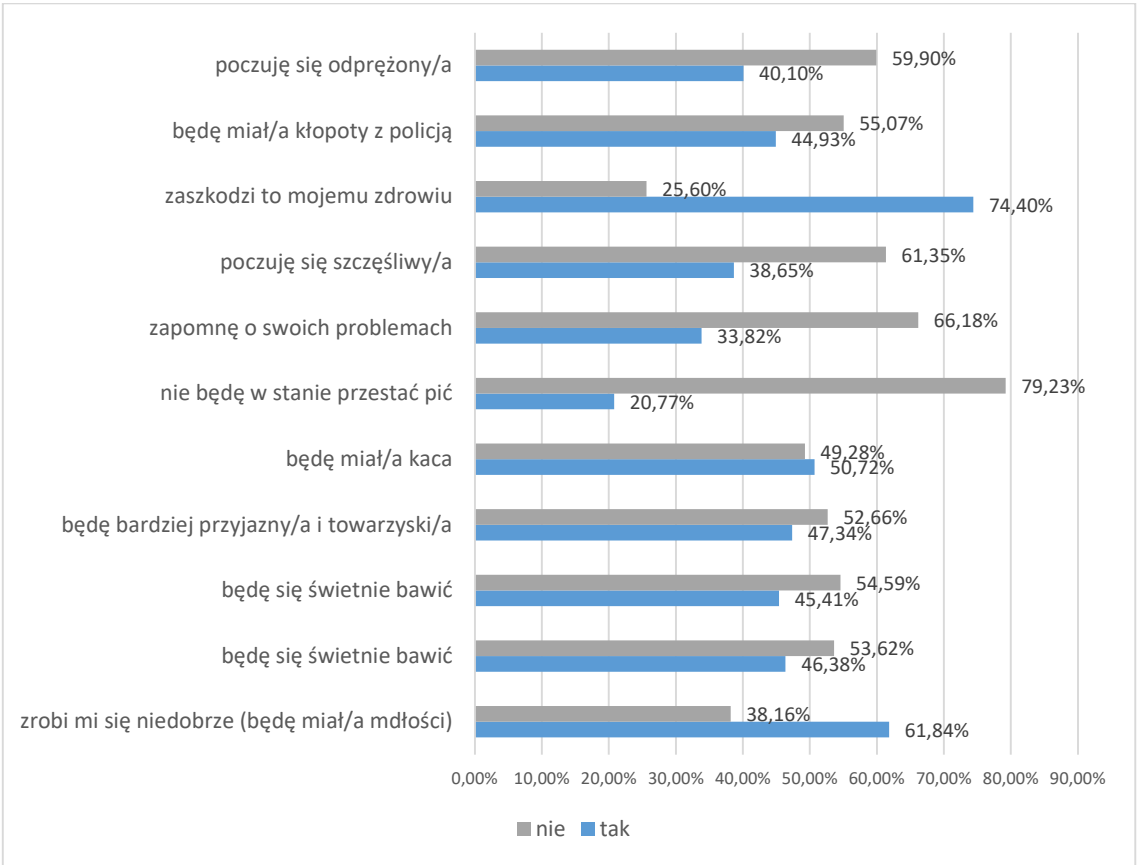
Wykres 70 Z jakich powodów najczęściej sięgasz po alkohol?

Ponad połowa młodych mieszkańców, którzy spożywają alkohol przyznała, że ich rodzice wiedzą o tym fakcie (72,22%). 15,56% uczniów twierdzi odwrotnie, a 12,22% nie ma wiedzy na ten temat.

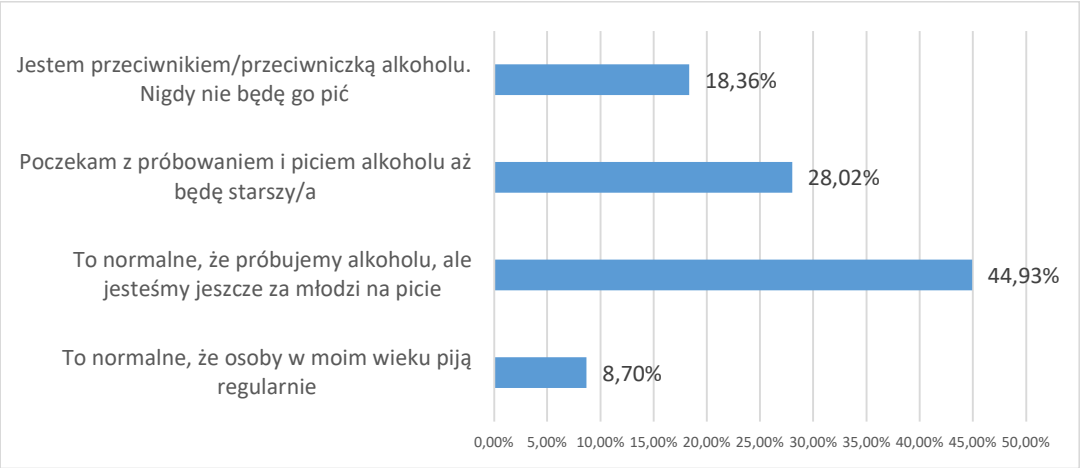
Wykres 71 Czy rodzice wiedzą, że masz za sobą pierwsze próby picia alkoholu?

Młodym ankietowanym zadano pytanie: „Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu?". Między innymi respondenci odpowiadali następująco: 79,23% ankietowanych twierdzi, że będą w stanie zaprzestać picia alkoholu, 66,18% badanych przyznaje, że nie zapomną o swoich problemach w trakcie spożywania alkoholu, 74,40% młodych osób wskazuje na to, że alkohol zaszkodzi ich zdrowiu, 61,84% uczniów przyznaje, że zrobi im się niedobrze (będą mieć mdłości), czy też 50,72% ankietowanych jest świadome, że będzie mieć tzw. „kaca".

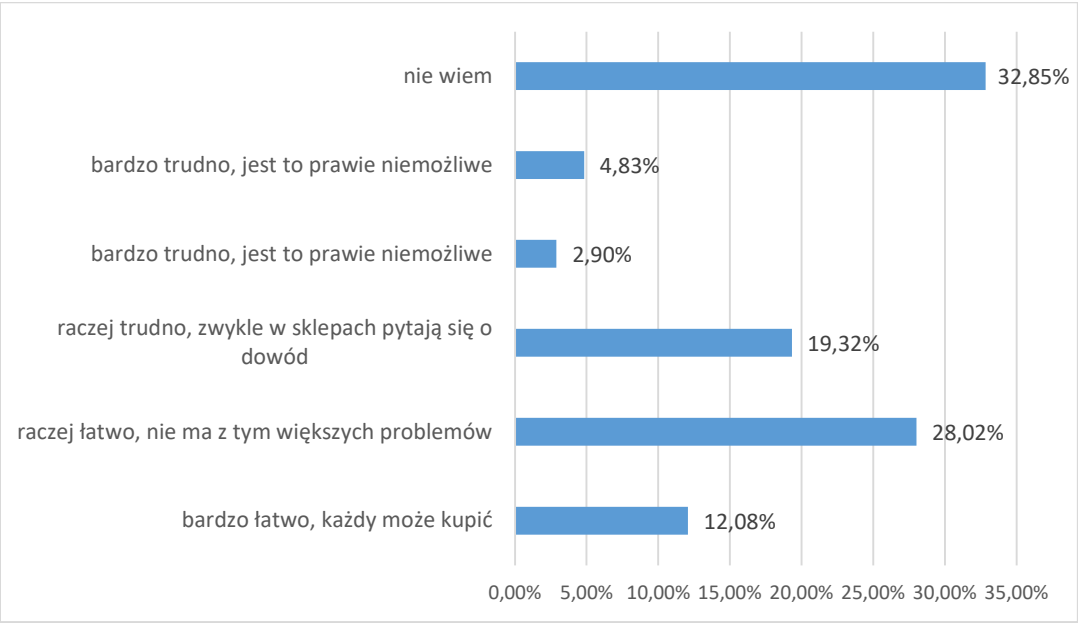
Wykres 72 Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu:

Wszyscy respondenci zostali również zapytani, o to co sądzą o piciu alkoholu. Większość uczniów przyznaje, że oni i ich rówieśnicy próbują alkoholu natomiast są świadomi tego, iż są jeszcze za młodzi na picie (44,93%). Następnie, 28.02% ankietowanych twierdzi, że chcą poczekać z próbowaniem i piciem alkoholu, aż będą starsi, kolejno 18,36% wskazuje na odpowiedź „jestem przeciwnikiem alkoholu i nie chcę nigdy rozpoczynać jego spożywania", a 8,70% uczniów przyznaje, że spożywanie alkoholu w ich wieku jest normlane i rówieśnicy piją go regularnie.

Wykres 73 Co sądzisz o piciu alkoholu?

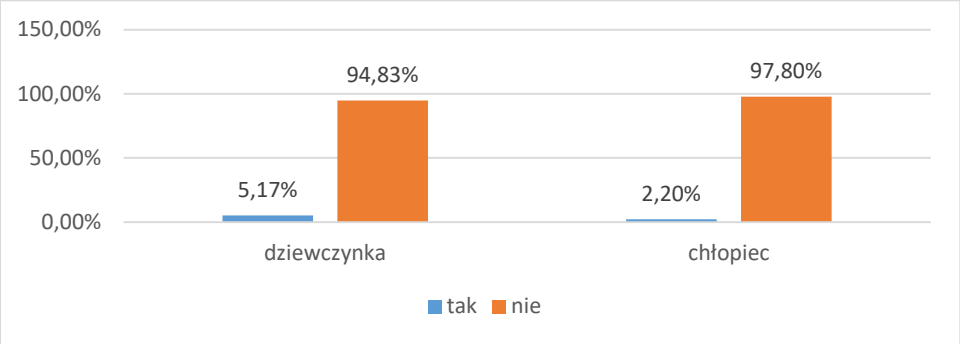
Badani uczniowie w większości nie mają informacji na temat tego, czy w ich miejscowości łatwo można zakupić alkohol (32,85%). Natomiast 28,02% młodych osób twierdzi, że raczej nie jest to trudne i nie ma z tym większych problemów.

Wykres 74 Czy Twoim zdaniem łatwo jest kupić alkohol w Twojej miejscowości, jeśli się nie ma ukończonych 18 lat?

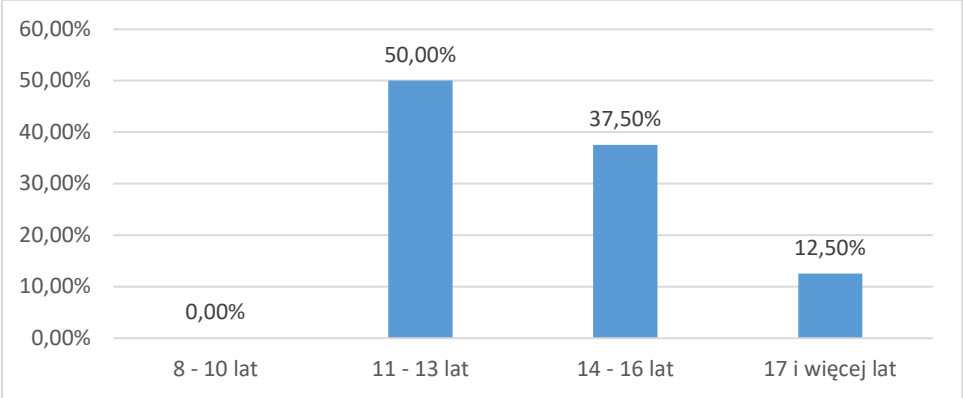
4.3 Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczył problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy młodych mieszkańców dotyczącej środków psychoaktywnych. 2,20% uczniów oraz 5,17% uczennic przyznało, że zażywali kiedykolwiek narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne[11].

Wykres 75 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne? – podział na płeć.

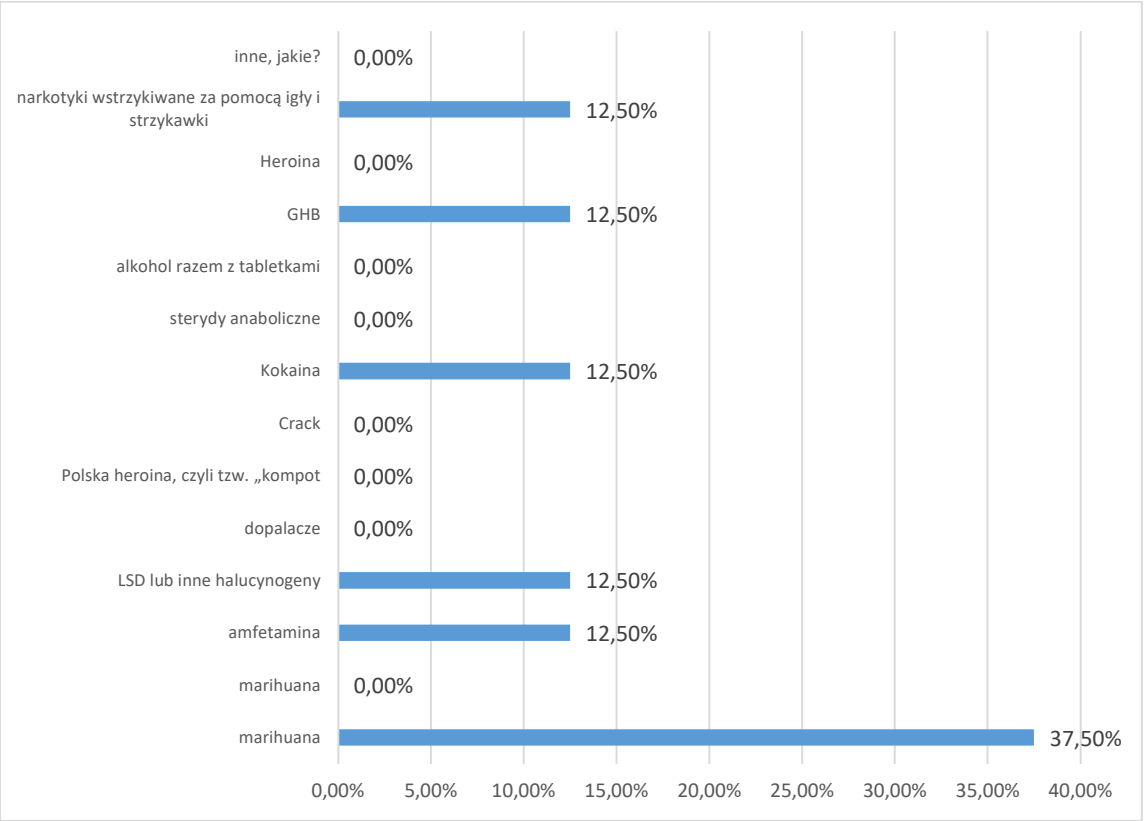
Respondenci, którzy przyznali, że zażywali kiedykolwiek narkotyki, dopalacze i inne środki psychoaktywne, przyjmowali je w wieku: 11-13 lat (50,00%), 14-16 lat (37,50%) oraz w wieku 17 lat i więcej (12,50%).

Wykres 76 Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

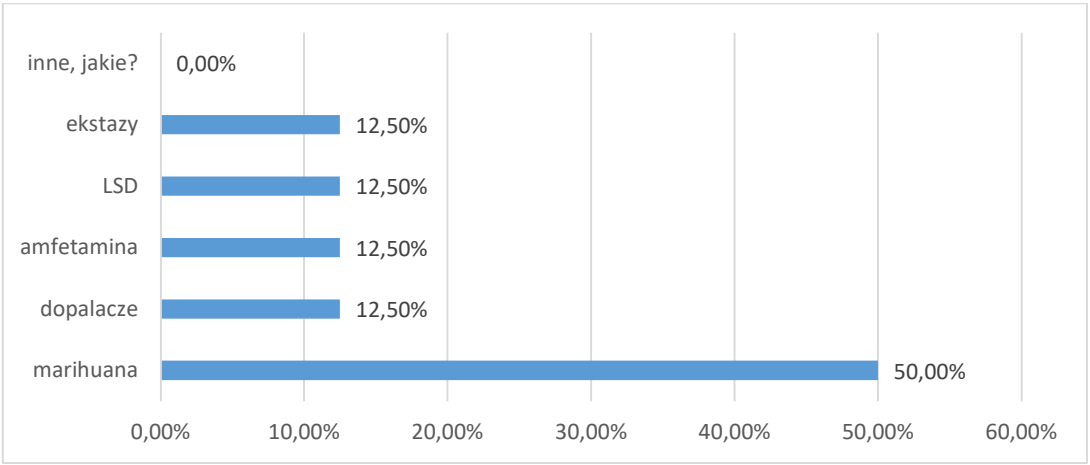
[11] 6 dziewczynek, 2 chłopców.

Uczniowie, którzy przyznali się do spożywania narkotyków, po raz pierwszy w życiu najczęściej zażywali marihuanę lub haszysz (37,50%).

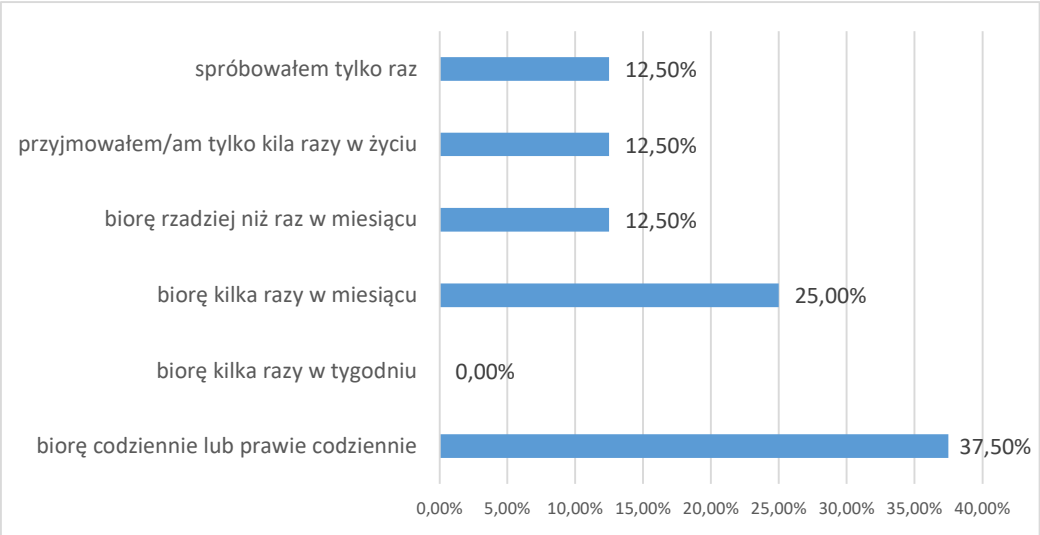
Wykres 77 Jaką substancje zażyłeś/aś po raz pierwszy w życiu?

Młodzi mieszkańcy, którzy przyznali, że biorą narkotyki, twierdzą, iż w czasie ostatnich 12 miesięcy najczęściej zażywali marihuanę (50,00%), a następnie: ekstazy, LDS, amfetaminę oraz dopalacze (po 12,50%).

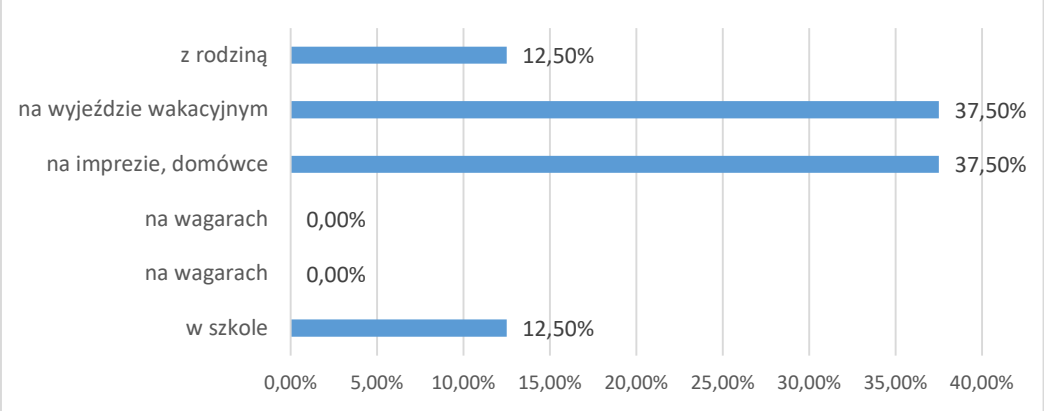
Wykres 78 Jakie substancje zażywałeś/aś w czasie ostatnich 12 miesięcy?

Dodatkowo, uczniów, którzy przyznali się do zażywania substancji zakazanych zapytano, jak często przyjmują narkotyki oraz dopalacze. Większość młodych osób wskazało, że biorą substancje zakazane codziennie lub prawie codziennie (37,50% - 3 osoby) lub biorą je kilka razy w miesiącu (25,00% - 2 osoby).

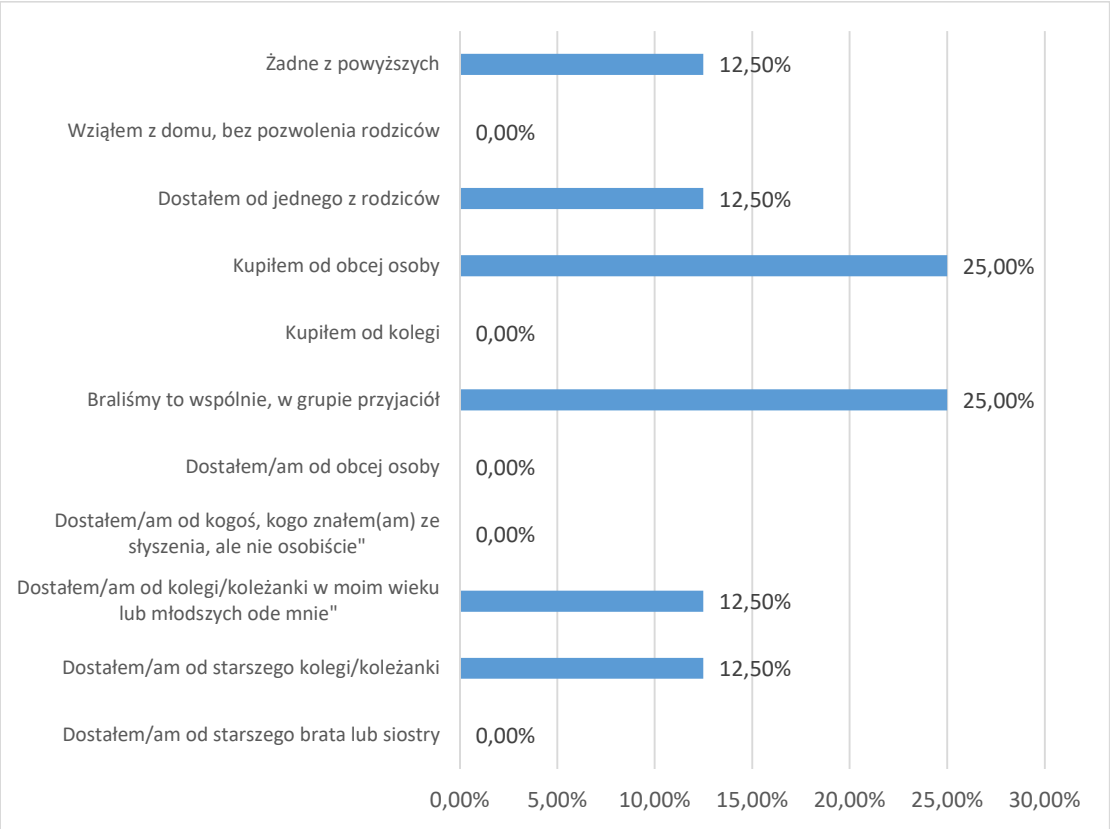
Wykres 79 Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?

Badani uczniowie najczęściej zażywali narkotyki lub dopalacze po raz pierwszy na imprezie, domówce oraz na wyjeździe wakacyjnym (po 37,50%), a także z rodziną i w szkole (po 12,50%).

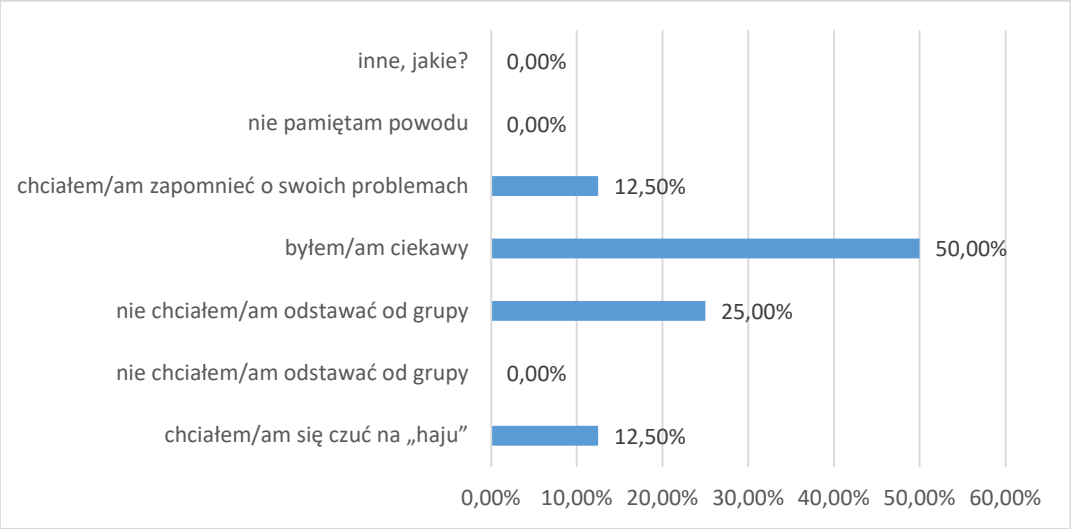
Wykres 80 W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze po raz pierwszy? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Młodzi mieszkańcy przyznają, że najczęściej po raz pierwszy brali narkotyki i dopalacze wspólnie, w grupie przyjaciół lub kupili je od obcej osoby (po 25,00%).

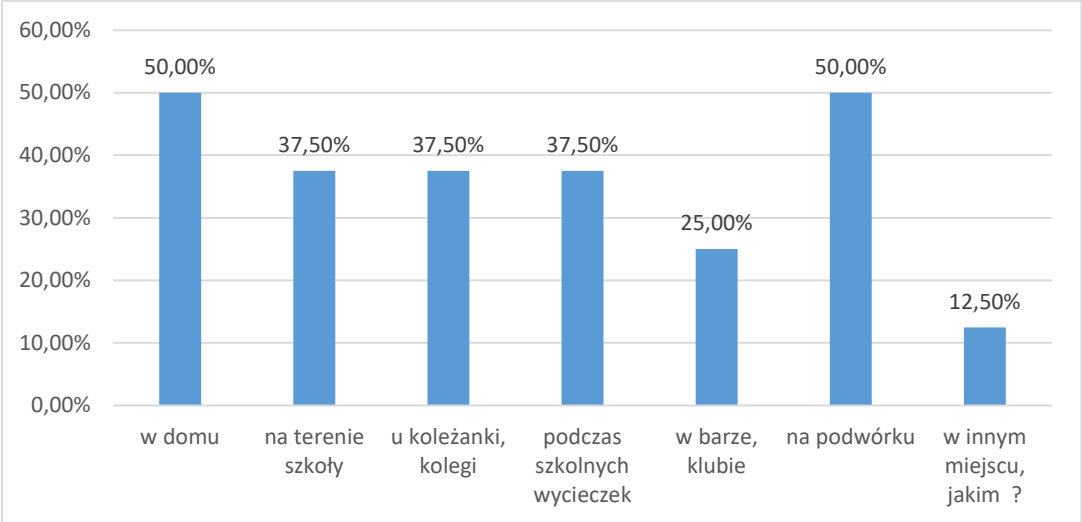
Wykres 81 Skąd wziąłeś/wzięłaś tę substancję po raz pierwszy?

Respondenci wskazywali co skłoniło ich do zażycia po raz pierwszy narkotyków lub dopalaczy. Najczęściej była to ciekawość (50,00%), chęć nie „odstawania" od grupy (25,00%), chęć zapomnienia o problemach oraz uczucie bycia na „haju" (po 12,50%).

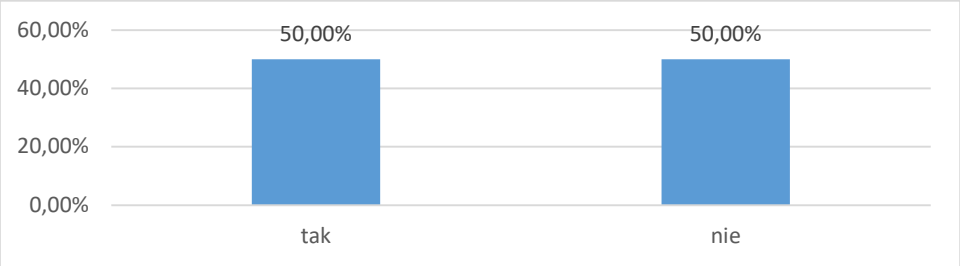
Wykres 82 Co skłoniło Cię do zażycia po raz pierwszy narkotyków/dopalaczy?

Młodzi mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie, gdzie zdarzyło im się zażywać narkotyki i dopalacze. Ankietowani najczęściej wybierali: podwórko oraz dom (po 50,00%), u koleżanki lub kolegi, na terenie szkoły, podczas szkolnych wycieczek (po 37,50%), a także w barze lub klubie (25,00%). W odpowiedzi „w innym miejscu, jakim?" (12,50%) respondenci nie wymienili nic konkretnego.

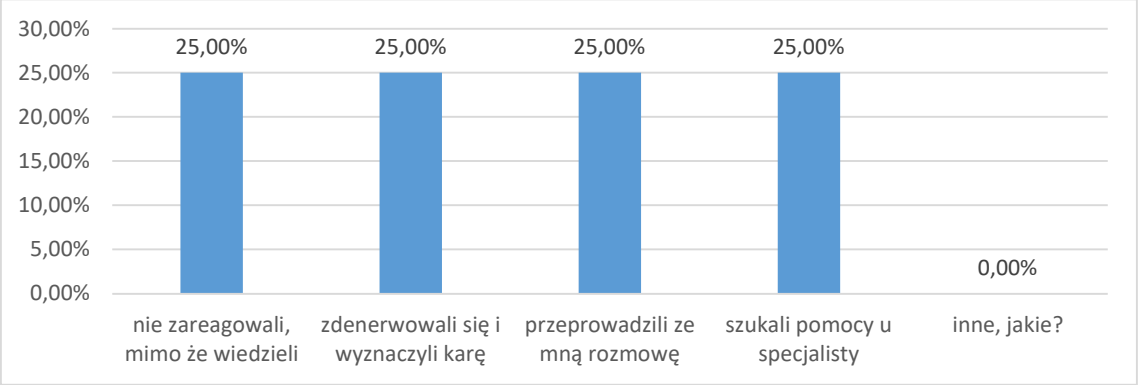
Wykres 83 Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Następnie, uczniowie oraz uczennice zostali zapytani, czy ich rodzice wiedzą, że zażywają oni narkotyki lub dopalacze. 50,00% uczniów przyznaje, iż rodzice nie wiedzą o tym fakcie, a pozostała połowa uczniów twierdzi odwrotnie (50,00%).

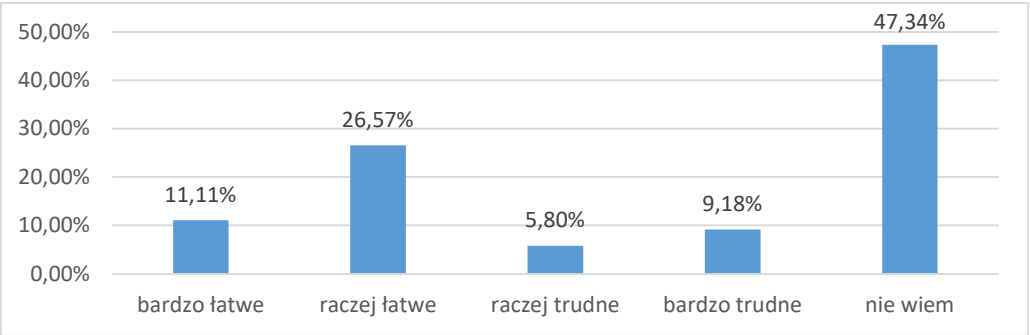
Wykres 84 Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

Dodatkowo rodzice młodych mieszkańców najczęściej: nie reagowali na fakt, że zażywają oni narkotyki i dopalacze, mimo że wiedzieli o takim zdarzeniu, zdenerwowali się i wyznaczyli karę dzieciom, przeprowadzili z nimi rozmowę lub szukali pomocy u specjalisty (po 25,00%).

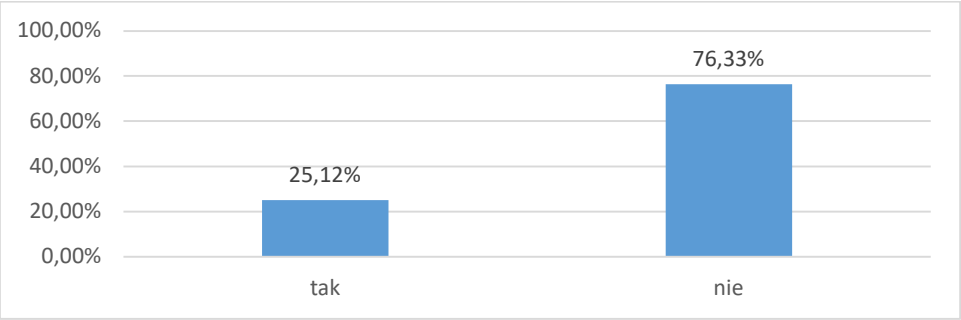
Wykres 85 Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

Wszystkich ankietowanych uczniów zapytano również o trudność zdobycia narkotyków i dopalaczy w ich miejscowości. Uczniowie obu płci uważają, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest: raczej łatwe (26,57%), bardzo łatwe (11,11%), bardzo trudne (9,18%), a także raczej trudne (5,80%). Pozostałe 47,34% uczniów nie ma wiedzy na ten temat. Może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani pozyskiwaniem narkotyków lub dopalaczy.

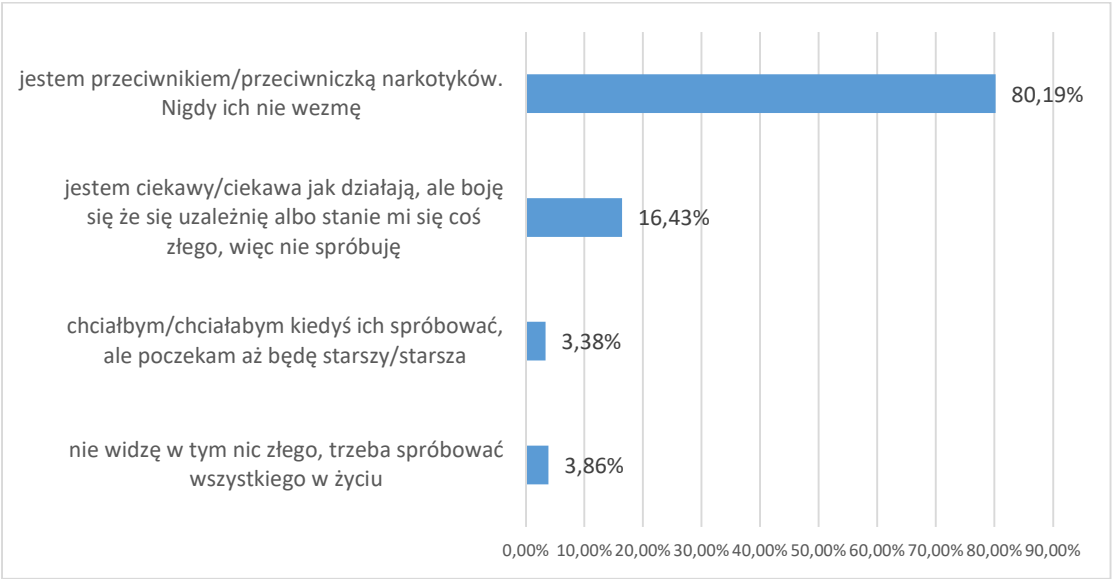
Wykres 86 Gdybyś chciał zdobyć narkotyki i dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Większość uczniów (76,33%) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki i dopalacze, odwrotnie twierdzi 25,12% respondentów.

Wykres 87 Czy wiesz, gdzie lub u kogo można kupić narkotyki lub dopalacze?

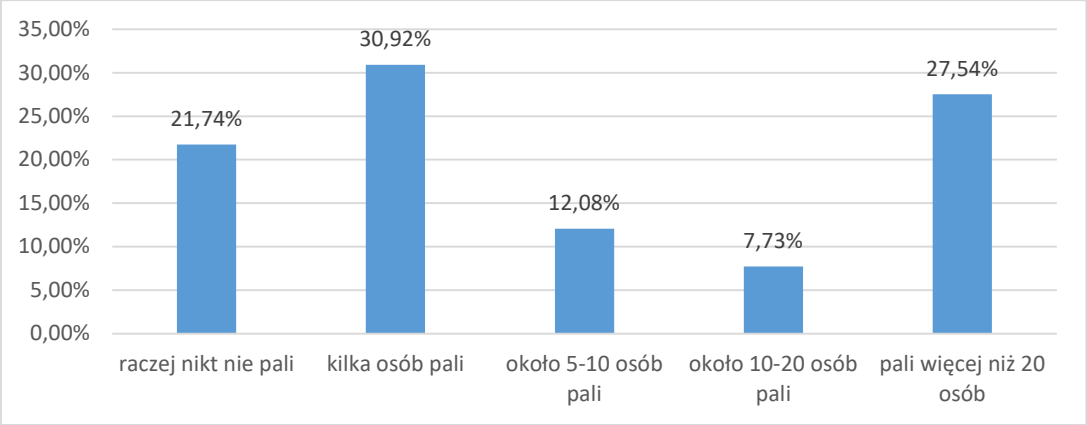
Na koniec tego rozdziału, młodzi mieszkańcy zostali zapytani o to, co sądzą na temat brania narkotyków. Większość ankietowanych przyznaje, że są przeciwnikami narkotyków i nigdy ich nie wezmą (80,19%), a także pewni uczniowie są ciekawi, jak działają narkotyki, ale przyznają, że boją się uzależnienia i negatywnych konsekwencji związanych z ich zażywaniem więc nie chcą próbować substancji psychoaktywnych (16,43%).

Wykres 88 Co sądzisz o braniu narkotyków?

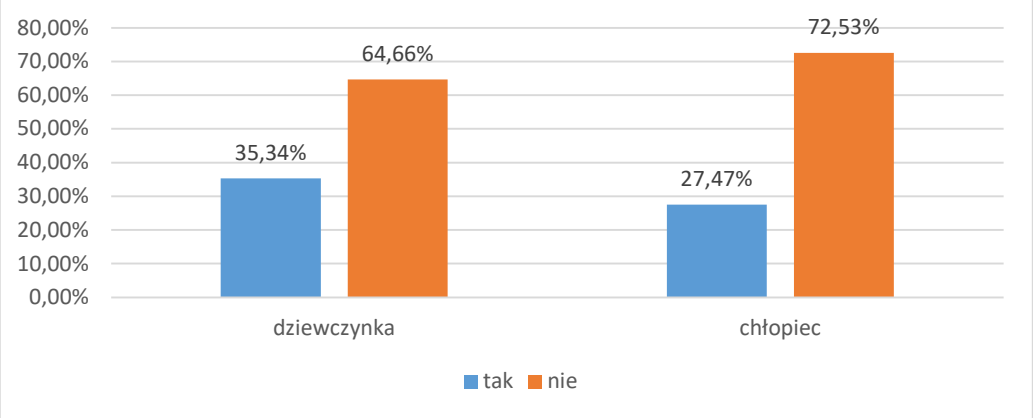
4.4 Problem nikotynowy z perspektywy uczniów

Wraz z piciem alkoholu wiąże się również problem nikotynowy . Pomimo tego, że są to wyroby dozwolone od lat 18, młodzież bezproblemowo może sięgnąć po papierosy. W młodym wieku rozpoczynanie palenia papierosów jest niebezpieczne, ponieważ jednostka szybciej się uzależnia oraz ciężej jest jej zerwać z nałogiem. Papierosy szkodzą przede wszystkim osobie palącej, ale również innym osobom w towarzystwie. Uczniowie (30,92%) w większości przyznają, że kilka osób pali papierosy lub według nich raczej nikt nie pali (21,74%), jednak 27,54% respondentów przyznaje, że zna więcej niż 20 osób, które palą papierosy w ich szkole, a także 12,08% wskazuje na odpowiedź „około 5-10 osób pali", a 7,73% młodych mieszkańców twierdzi, że w ich szkole papierosy pali około 10-20 osób.

Wykres 89 Ile osób z Twojej szkoły pali papierosy?

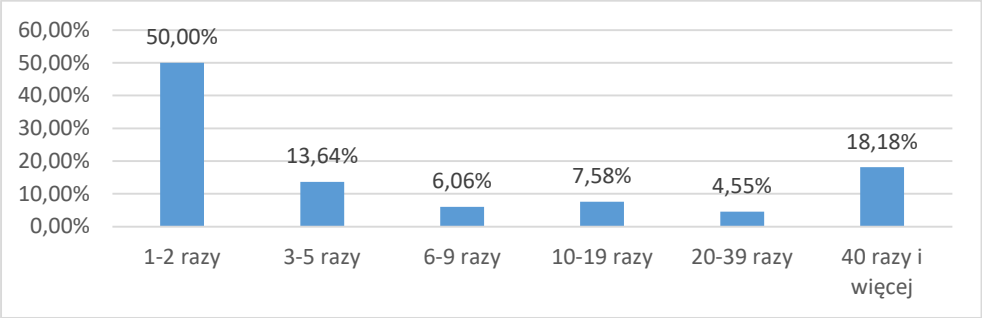
Większość z uczniów (72,53%) oraz uczennic (64,66%) przyznało, że nigdy nie paliło papierosów, jednak odwrotnie twierdzi 27,47% chłopców i 35,34% dziewczynek[12].

Wykres 90 Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa? – w podziale na płeć.

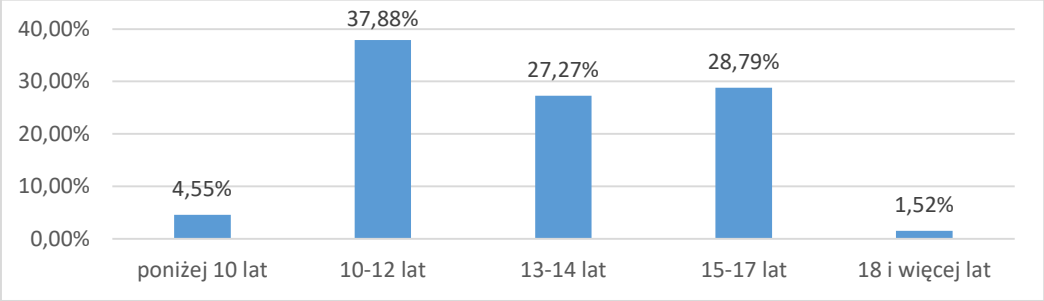
[12] 41 dziewczynek oraz 25 chłopców.

Dodatkowo młode osoby ankietowane, które przyznały, że palą, najczęściej paliły papierosy 1- 2 razy (50,00%) lub paliły papierosy 40 razy i więcej (18,18%), czy też od 3 do 5 razy w ciągu swojego życia (13,64%).

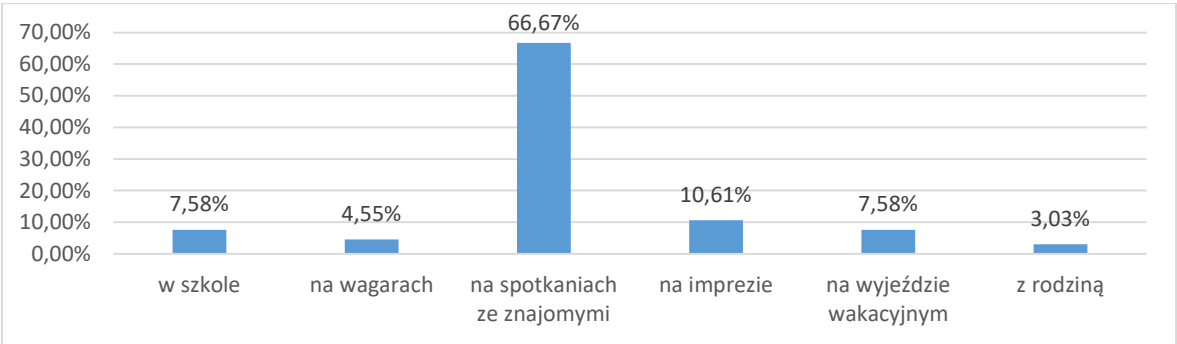
Wykres 91 Ile razy w życiu zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? (zaznacz jedną odpowiedź)

Uczniowie, którzy przyznali, że palą papierosy poproszeni zostali o określenie wieku w jakim zaczęli to robić. Młodzi mieszkańcy raz pierwszy, zapalili papierosa kolejno w wieku: poniżej 10 lat (4,55%), w wieku 10-12 lat (37,88%), w wieku 13-14 lat (27,27%), w wieku 15-16 lat (28,79%) oraz w wieku 18 lat i więcej (1,52%).

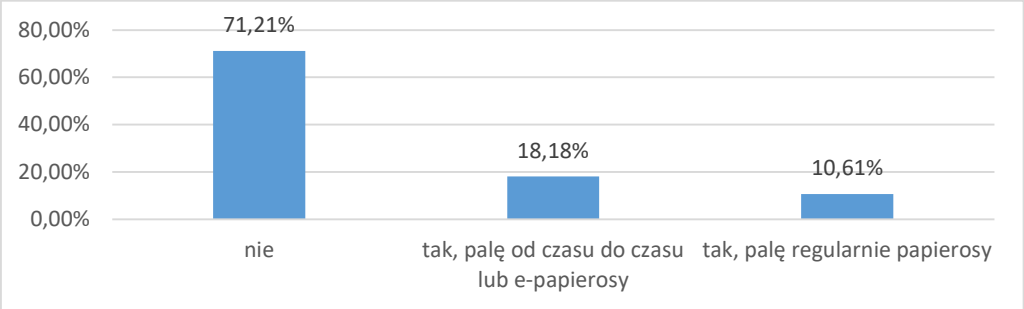
Wykres 92 W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?

Młodzi respondenci zostali zapytani, w jakich okolicznościach zapalili papierosa po raz pierwszy. Najczęściej wskazywali na: spotkania ze znajomymi (66,67%), imprezę (10,61%), szkołę (7,58%), wyjazd wakacyjny (10,61%), czy też wagary (4,55%).

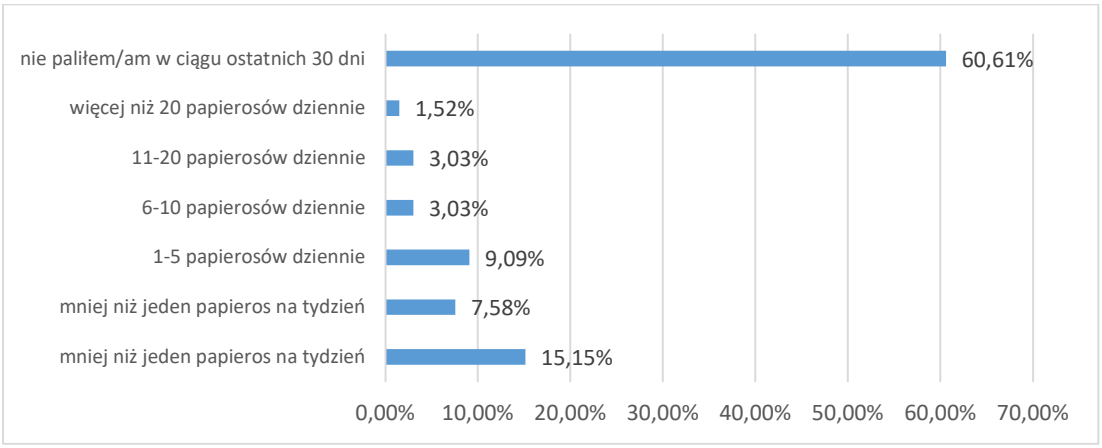
Wykres 93 W jakich okolicznościach zapaliłeś papierosa po raz pierwszy?

Uczniowie, którzy przyznali, że palą papierosy w większości wskazali, że obecnie nie palą papierosów (71,21%). Niektórzy z badanych palą od czasu do czasu lub palą e -papierosy (18,18%), natomiast 10,61% młodych mieszkańców pali regularnie.

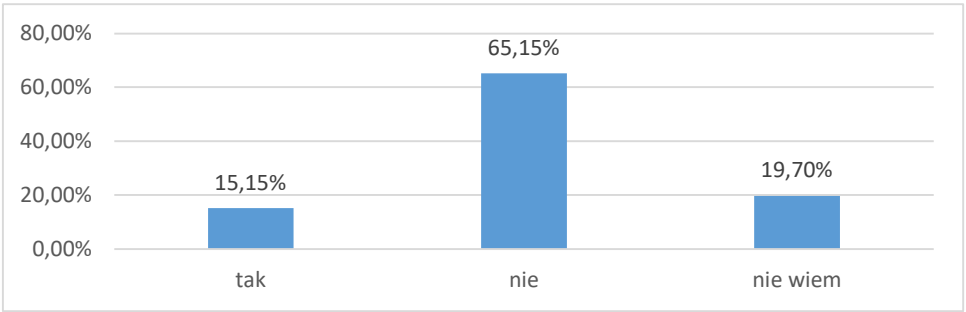
Wykres 94 Czy obecnie palisz papierosy?

Pocieszający jest fakt, że 60,61% młodych uczniów, którzy zdeklarowali się, że palą, robią to rzadko, bowiem nie palili w ciągu ostatnich 30 dni, a 15,15% osób paliło mniej niż jednego papierosa na tydzień.

Wykres 95 Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

65,15% respondentów przyznało, że ich rodzice nie wiedzą o tym, że palą oni papierosy. Kolejne 15,15% osób twierdzi, że rodzice wiedzą o tym fakcie, a pozostałe 19,70% uczniów nie ma wiedzy na ten temat.

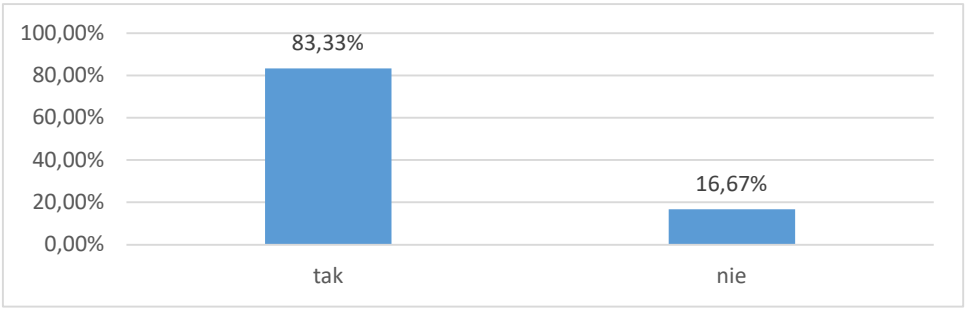
Wykres 96 Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

Następnie, wszystkich młodych ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem łatwo jest kupić papierosy w ich miejscowości jeśli nie mają ukończonych 18 lat. Większość uczniów wskazywało między innymi na odpowiedzi: „raczej łatwo, nie ma z tym większych problemów" (31,82%), a także „bardzo łatwo, każdy może kupić" (19,70%).

Wykres 97 Czy Twoim zdaniem łatwo jest kupić papierosy w Twojej miejscowości, jeśli się nie ma ukończonych 18 lat?

Kolejno, wszystkim uczniom zadano pytanie, czy kiedykolwiek palili e-papierosa. Zdecydowana większość uczniów twierdzi, że palili kiedykolwiek e-papierosy (83,33%)[13].

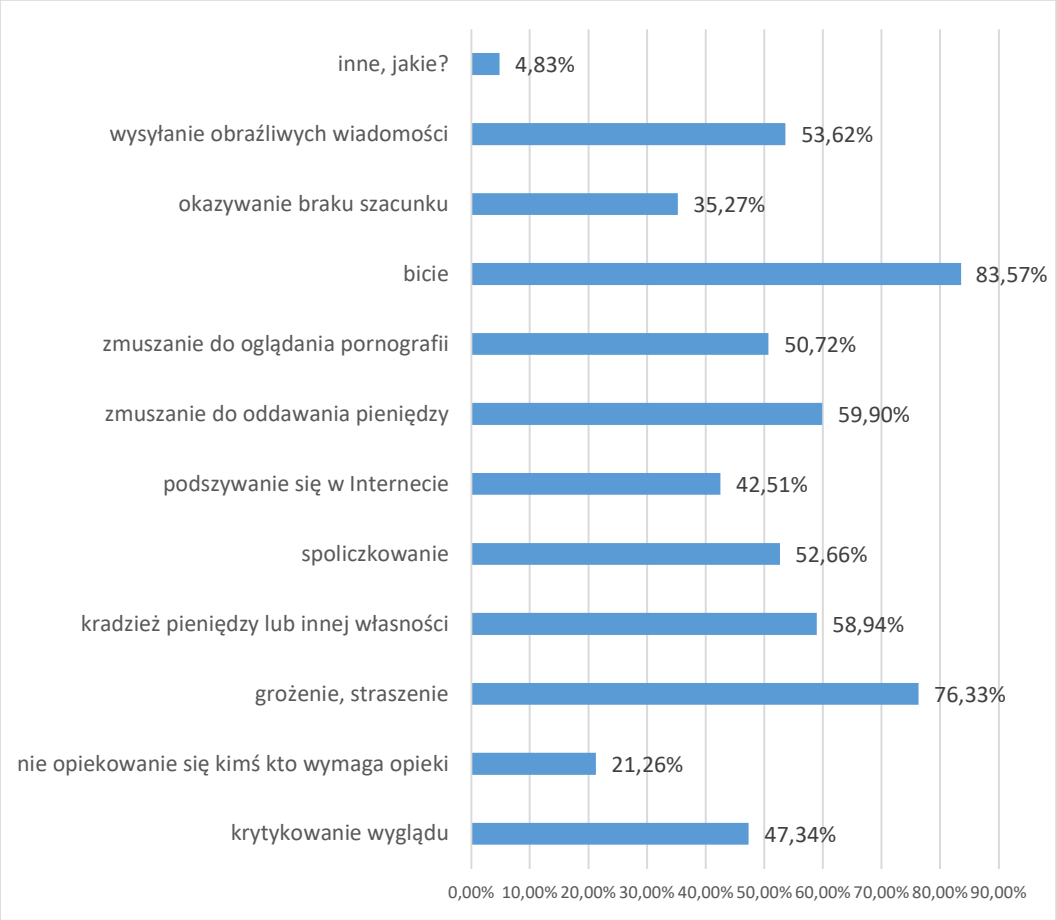

Wykres 98 Czy kiedykolwiek paliłeś e-papierosa?

[13] E-papieros-zasilane akumulatorem urządzenie inhalacyjne dające użytkownikowi podobne wrażenia jak przy paleniu tradycyjnych papierosów. Urządzenie powoduje zamianę roztworu inhalacyjnego na wdychany przez użytkownika aerozol (zamiast dymu wdychanego przy paleniu papierosów). Roztwór inhalacyjny (tzw. liquid) składa się zazwyczaj z glikolu propylenowego, gliceryny, aromatów oraz nikotyny w różnym stężeniu (od 0 do 36 mg/ml). Źródło: Wikipedia (dostęp 21.09.2022 r.).

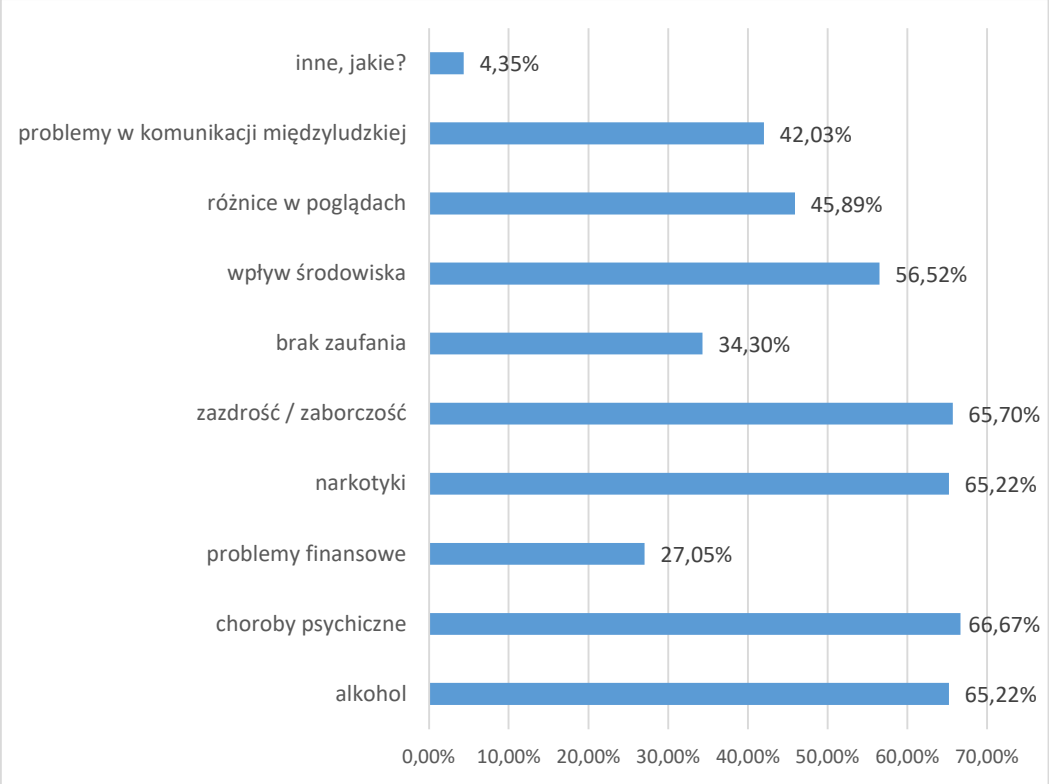
4.5 Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Przemoc - to kolejny problem, który został poruszony w badaniu wśród młodych mieszkańców. O samej przemocy jesteśmy w stanie mówić, gdy zostaną spełnione pewne warunki takie jak: gdy jest to intencjonalne działanie lub zaniechania działania, jedna z osób ma wyraźną przewagę nad drugą (która staje się ofiarą przemocy), działanie sprawcy przemocy narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby, ofiara doznaje cierpienia, szkód psychicznych oraz często fizycznych. Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. Najczęściej w opinii uczniów było to: bicie (83,57%), grożenie i straszenie (76,33%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (59,90%), czy też kradzież pieniędzy lub innej własności (58,94%), czy też wysyłanie obraźliwych wiadomości (53,62%). W odpowiedzi „inne, jakie?" (4,83%) młodzi mieszkańcy napisali: „wszystkie powyżej", a także „podszywanie się".

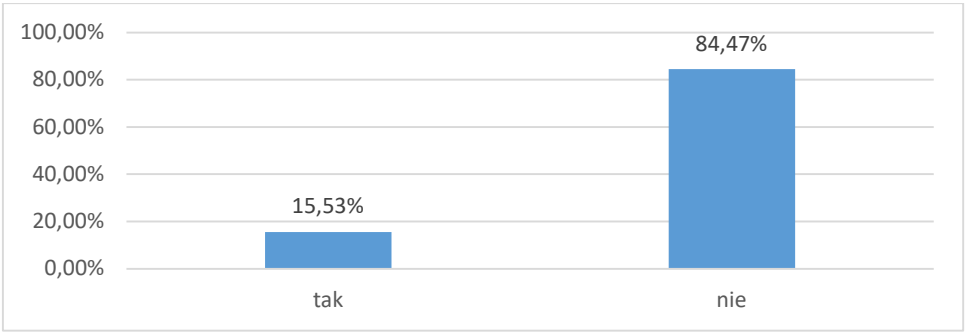
Wykres 99 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

Następnie, ankietowani zostali zapytani, które sytuacje według nich prowokują agresje i przemoc wśród młodzieży. Najczęściej uczniowie wskazywali na: zazdrość/zaborczość (65,70%), choroby psychiczne (66,67%), czy też narkotyki i alkohol (po 65,22%). W odpowiedzi „inne, jakie? (4,35%) młodzi mieszkańcy napisali: „stres".

Wykres 100 Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

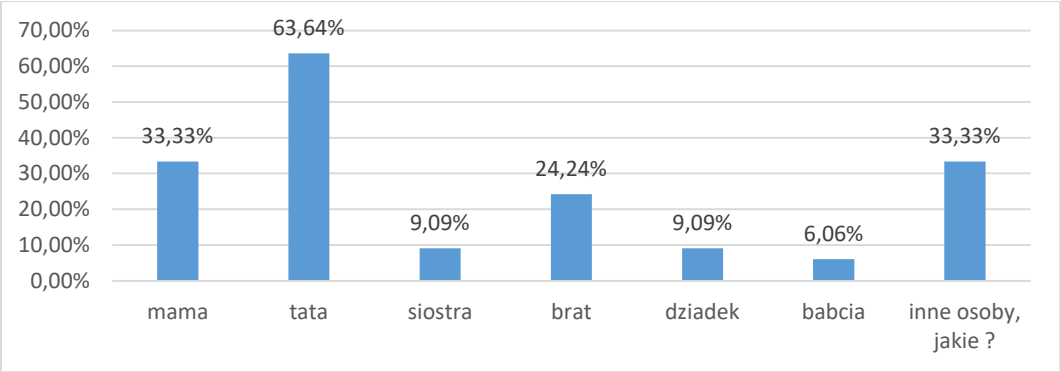
15,53% uczniów przyznało, iż doświadczyli kiedykolwiek przemocy[14], natomiast 84,47% ankietowanych twierdzi odwrotnie.

Wykres 101 Czy w swojej rodzinie doświadczyłeś/aś kiedykolwiek przemocy?

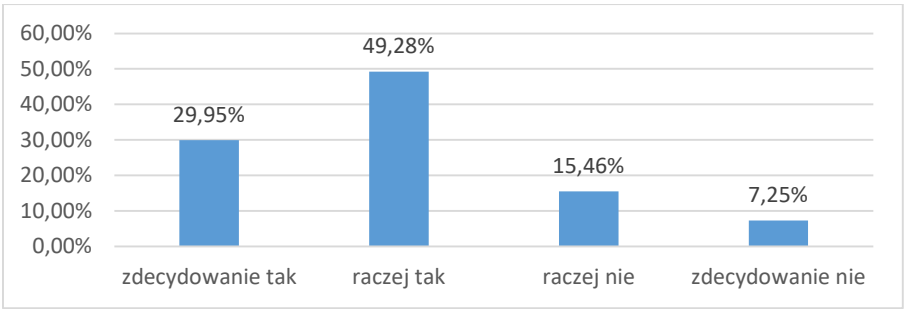
[14] 32 osoby.

Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wybranie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Młodzi mieszkańcy najczęściej wskazywali na tatę (63,64%), mamę (33,33%), brata (24,24%), czy też na siostrę i dziadka (po 9,09%). W odpowiedzi „inne osoby, jakie?" (33,33%) badani wskazywali na: ojczyma, rówieśników, a także kuzynostwo.

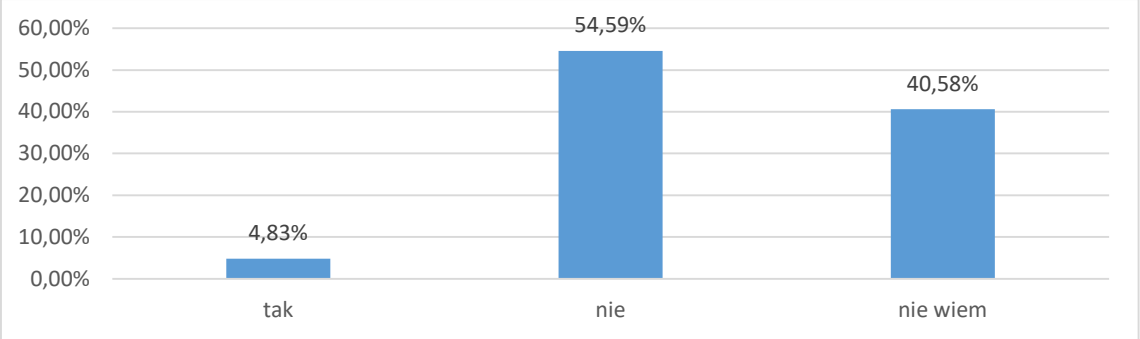
Wykres 102 Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

Dodatkowo, wszystkich uczniów zapytano, czy czują się bezpiecznie w swojej szkole. 49,28% respondentów przyznaje, że raczej bezpiecznie czują się w swojej szkole. Kolejno, 29,95% uczniów wybrało odpowiedź „zdecydowanie tak". Pozostałe 15,46% ankietowanych twierdzi, że raczej nie czują się bezpiecznie w placówce szkolnej, do której uczęszczają, a 7,25% ankietowanych wskazało odpowiedź „zdecydowanie nie".

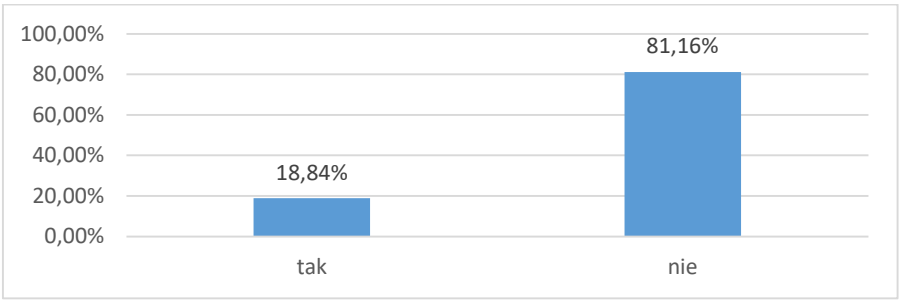
Wykres 103 Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

54,59% uczniów twierdzi, że w ich szkole nie ma zwyczaju prześladowania najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie", „chrzest" lub „fala"). Jedynie 4,83% ankietowanych przyznaje, iż takie sytuacje się zdarzają, a pozostałe 40,58% respondentów udzieliło odpowiedzi „nie wiem".

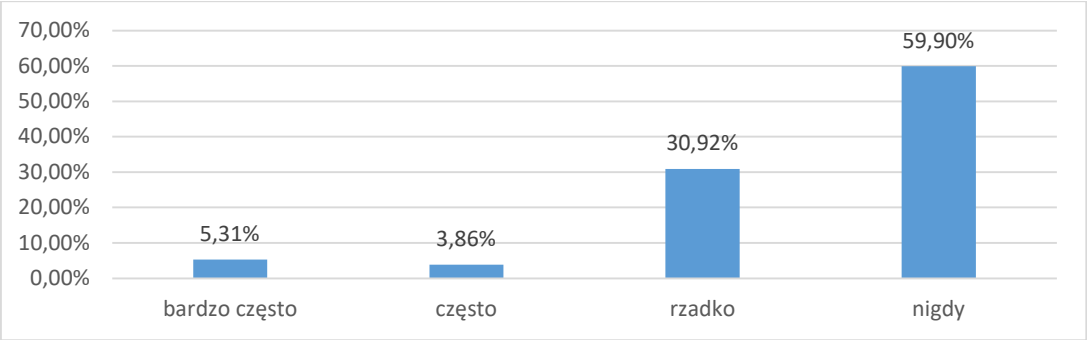
Wykres 104 Czy w Twojej szkole jest zwyczaj prześladowania najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie", „chrzest" lub „fala")?

Dodatkowo 18,84% młodych mieszkańców przyznaje, że w ich szkole są uczniowie, których się boją[15].

Wykres 105 Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

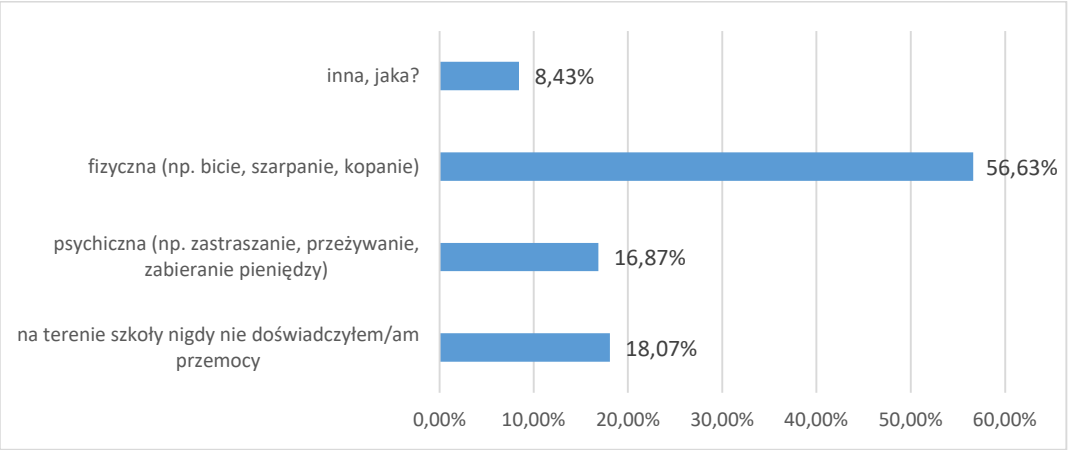
Uczniów zapytano, jak często doświadczają przemocy w szkole. 59,90% młodych uczniów przyznaje, że takie sytuacje zdarzają się nigdy lub rzadko (30,92%). Łącznie 9,17% respondentów doświadcza przemocy w szkole, w tym 5,31% uczniów wskazało odpowiedź „bardzo często", a 3,86% - „często".

Wykres 106 Jak często doświadczasz przemocy w szkole?

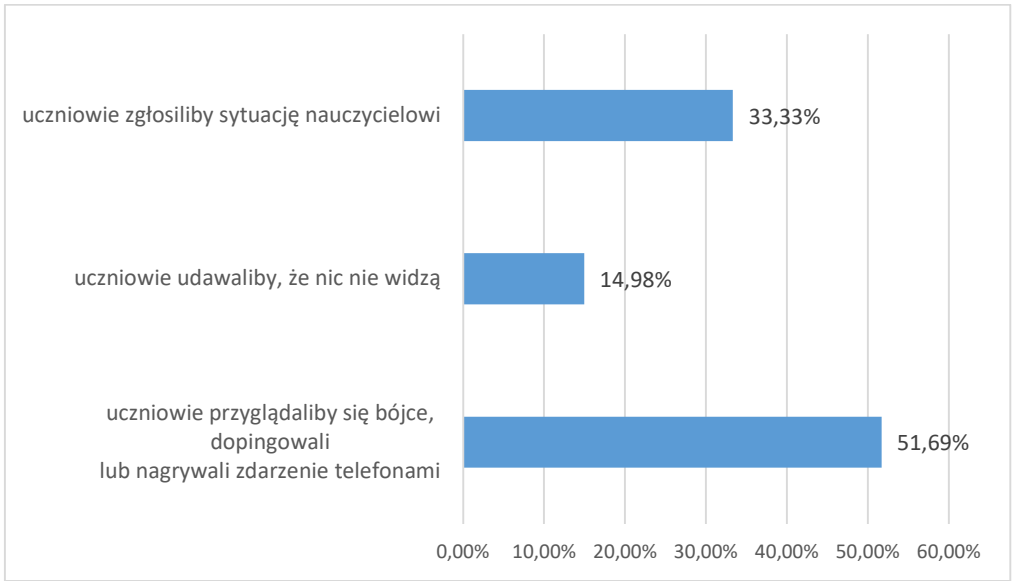
[15] 39 osób.

Młodzi mieszkańcy, którzy przyznali, że doświadczają przemocy w szkole, zostali zapytani jakiego rodzaju była to przemoc. Najczęściej, badani wskazywali na przemoc: fizyczną (56,63%) oraz psychiczną (16,87%). Natomiast 18,07% młodych osób twierdzi, że na terenie szkoły nigdy nie doświadczyli przemocy. W odpowiedzi „inna, jaka?" (8,43%) respondenci pisali: „psychiczne i fizyczne", „biłem się z kolegami ale tylko dla zabawy nie mocno", „krytykowanie wyglądu poglądów albo po prostu dlatego bo cos się innym nie podoba", a także „wyzywanie"

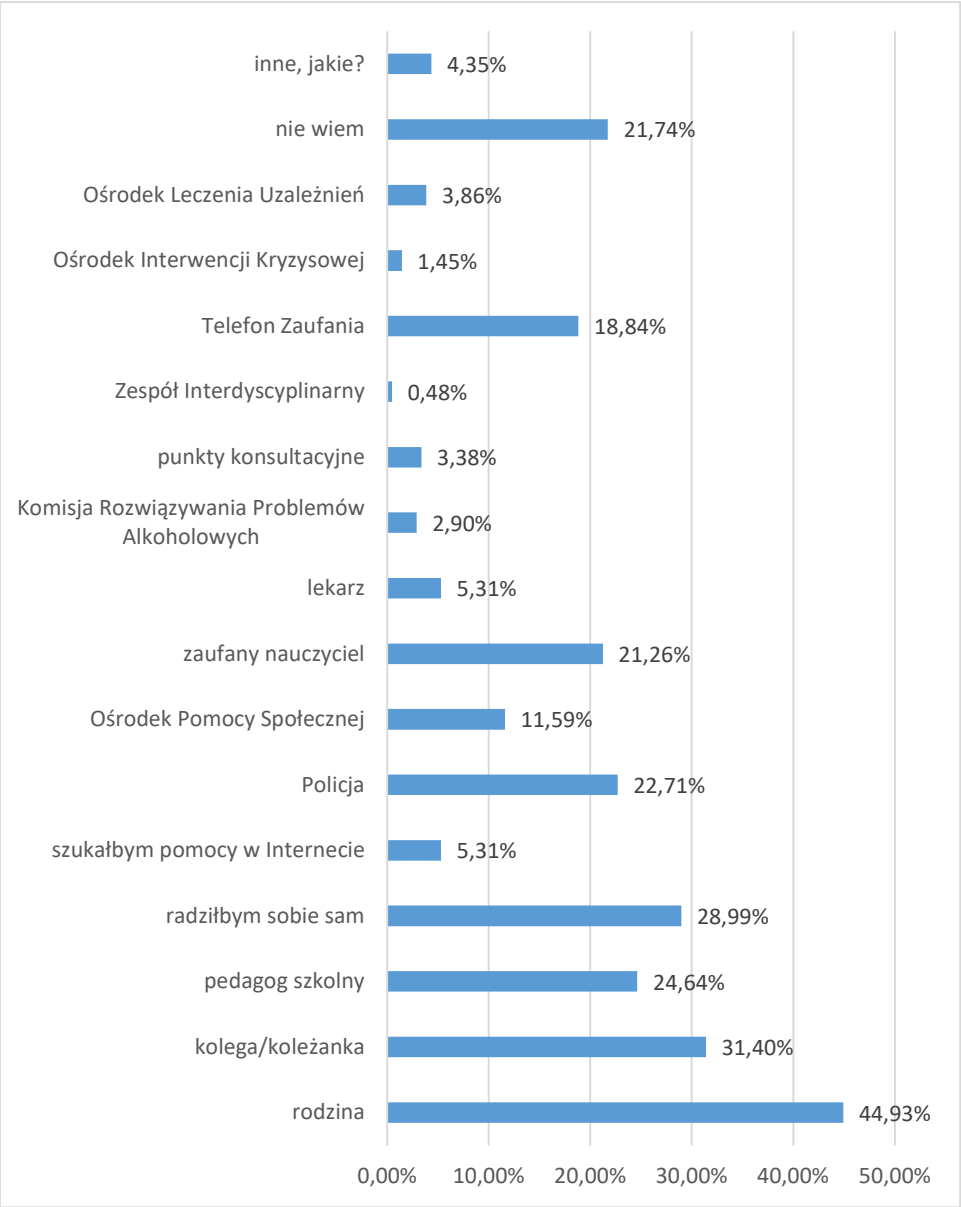
Wykres 107 Jakiego rodzaju to była przemoc?

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie, jak w ich opinii uczniowie z ich szkoły, zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu. Większość z nich twierdzi, że rówieśnicy przyglądaliby się bójce i dopingowali lub nagrywali zdarzenie telefonami (51,69%), następnie koledzy zgłosiliby taką sytuację swoim nauczycielom (33,33%) lub udawali, że nic nie widzą (14,98%).

Wykres 108 Jak uczniowie w Twojej szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu?

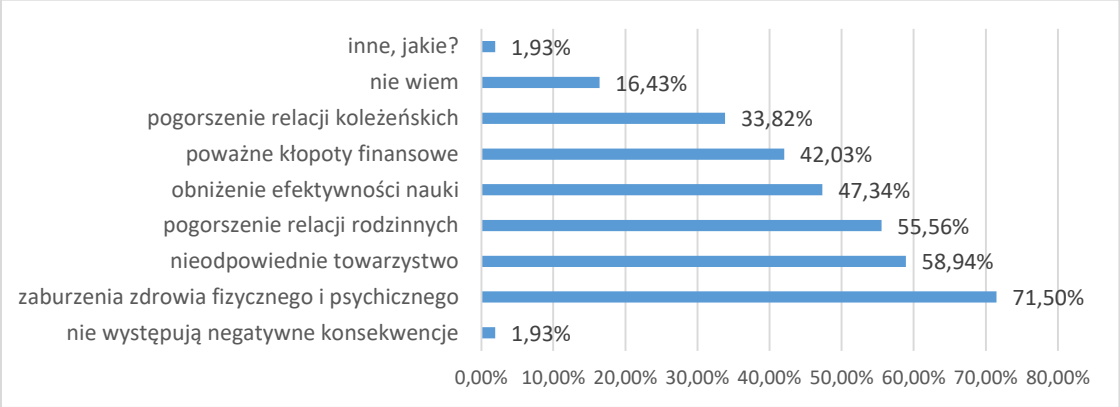
Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie do kogo zgłosiliby się o pomoc, gdyby doświadczali przemocy. Najczęściej ankietowani wskazywali, że zgłosiliby się do: rodziny (44,93%), kolegów lub koleżanek (31,40%), pedagoga szkolnego (24,64%), a także zaufanego nauczyciela (21,26%).

Wykres 109 Do kogo zwrócił(-a) byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?

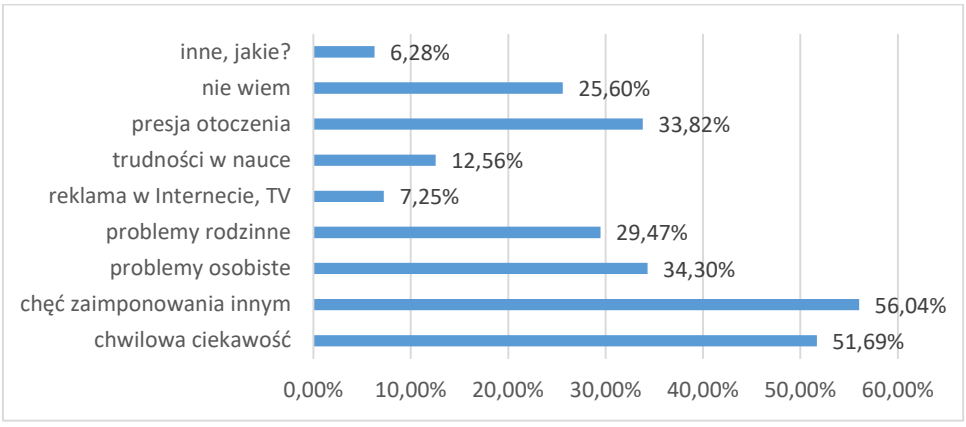
4.6 Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy podrozdział miał na celu sprawdzenie wiedzy uczniów na temat substancji uzależniających. Jeśli chodzi o konsekwencje zażywania substancji, takich jak: alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze, tytoń to zdaniem uczniów wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (71,50%), nieodpowiednie towarzystwo (58,94%), pogorszenie relacji rodzinnych (55,56%), obniżenie efektywności nauki (47,34%), czy też poważne kłopoty finansowe (42,03%) oraz inne konsekwencje, gdzie uczniowie wymienili (1,93%) „uzależnienie się".

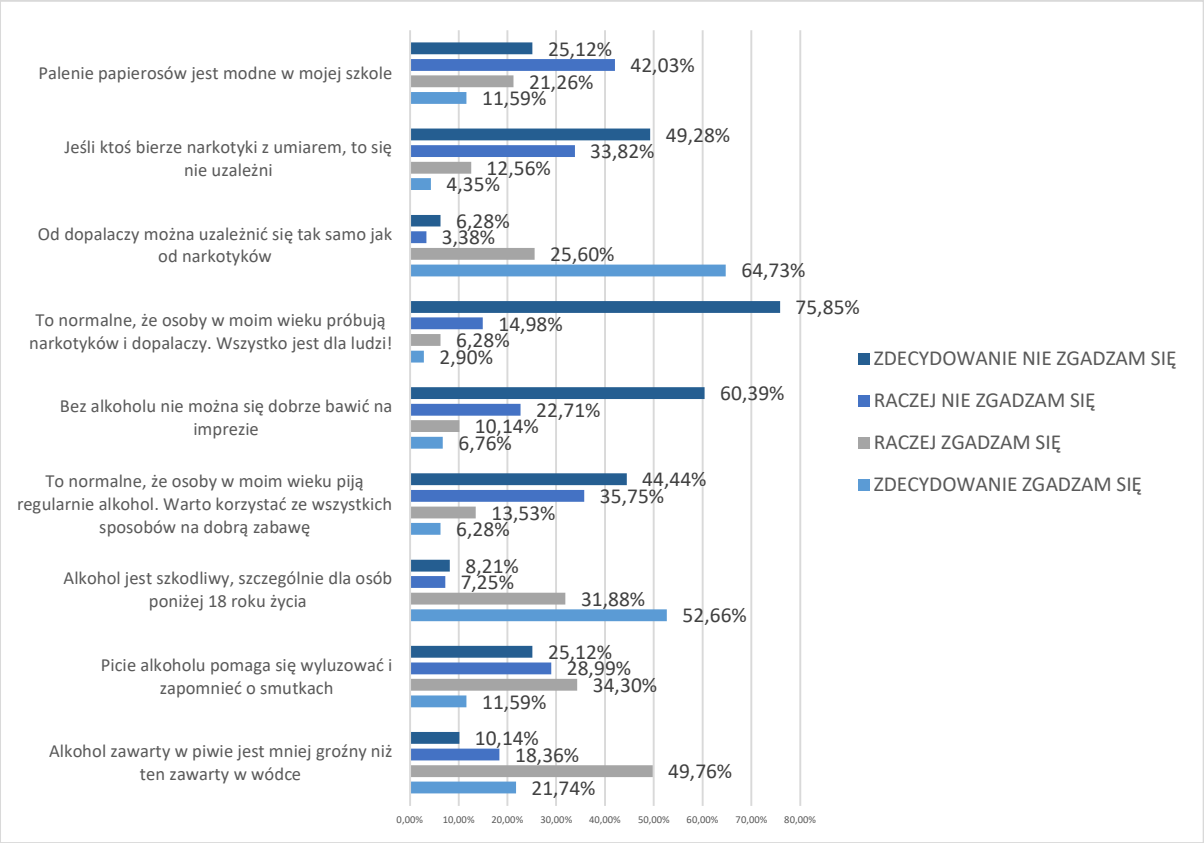
Wykres 110 Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Młodzi mieszkańcy zostali zapytani, z jakich powodów według nich osoby w równoległym wieku sięgają po raz pierwszy po alkohol, papierosy, narkotyki, czy też dopalacze. Najczęściej respondenci wskazywali na: chęć zaimponowania innym (56,04%), chwilowa ciekawość (51,69%), czy też przez problemy osobiste (34,30%). W odpowiedziach „inne, jakie?" (6,28%) pojawiły się takie zdania jak: „bo chcą", „chęć odprężenia się", a także „pokazanie swojej dominacji na tle innych lub pokazaniem, że już się jest dorosłym" oraz „wyzwania".

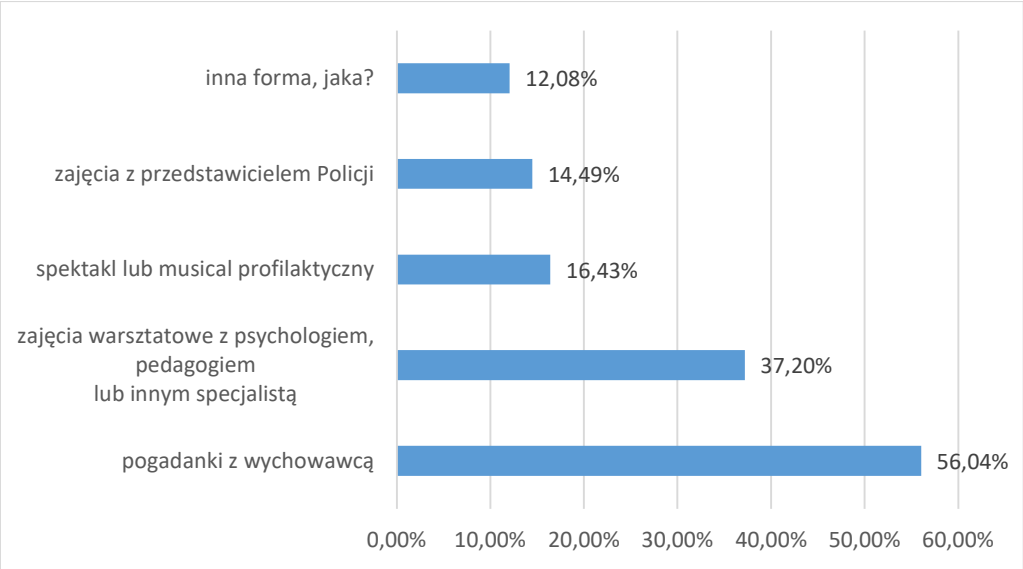
Wykres 111 Jak myślisz z jakich powodów według Ciebie Twoi koledzy sięgają po raz pierwszy po alkohol, papierosy, narkotyki czy dopalacze. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Młodzi mieszkańcy zostali poproszeni o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń. Między innymi: łącznie 42,03% ankietowanych raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem: „**palenie papierosów jest modne w mojej szkole**”. Następnie łącznie 49,28% respondentów zaprzecza zdaniu: „**jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni**”. Kolejno łącznie 64,73% młodych osób zgadza się ze stwierdzeniem, że **od dopalaczy można się uzależnić tak samo jak od narkotyków**. Ze zdaniem „**to normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!**” łącznie 75,85% ankietowanych stwierdziło ,że nie zgadza się z tym stwierdzeniem. Następnie 60,39% młodych mieszkańców przyznaje, że nie zgadza się, iż **bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie**. Kolejno łącznie 44,44% badanych uczniów nie zgadza się ze stwierdzeniem: **„to normlane, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę”.** Następnie według 52,66% respondentów **alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.** Ze zdaniem **„picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach”** łącznie 11,59% ankietowanych zgadza się z tym stwierdzeniem. Dodatkowo łącznie 49,76% młodych mieszkańców uważa, że **alkohol zawarty w piwie jest raczej mniej groźny niż ten zawarty w wódce.** Szczegółowe odpowiedzi badanych uczniów przedstawia wykres poniżej.

Wykres 112 Proszę oceń czy zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wybierz jedną odpowiedź przy każdym z 9 stwierdzeń (proszę zaznaczyć w wybranym polu).

Ostatnie pytanie zadane młodym mieszkańcom gminy dotyczyło zajęć profilaktycznych jakie są według respondentów najciekawsze. Dla uczniów są to: pogadanki z wychowawcą (56,04%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (37,20%), spektakle lub musicale profilaktyczne (16,43%) oraz zajęcia z przedstawicielem Policji (14,49%). W odpowiedzi „inne, jakie?" (12,08%), młodzi mieszkańcy wskazywali na zajęcia sportowe.

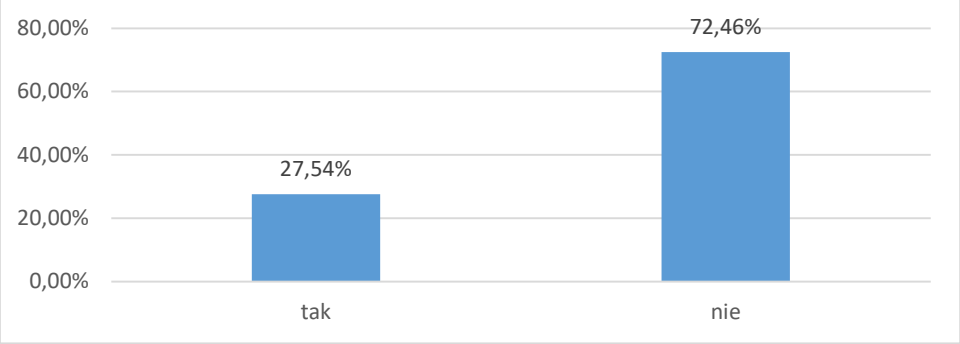

Wykres 113 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

4.7 Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dzieci i młodzieży

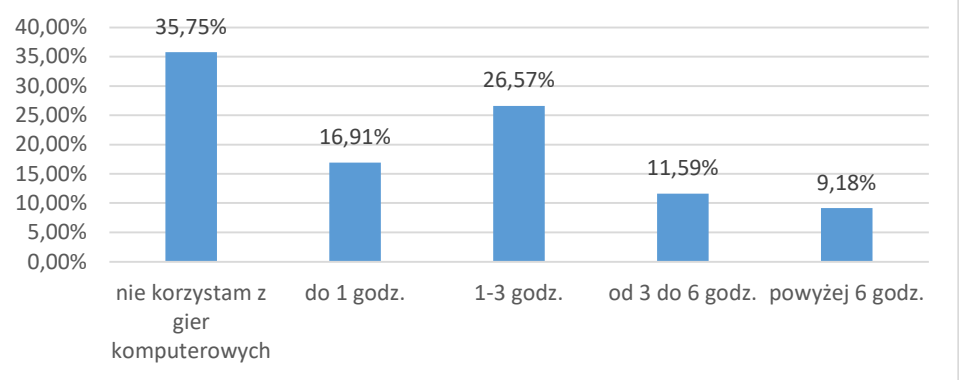
Oprócz uzależnień od substancji psychoaktywnych w ostatnich latach coraz większym problemem stają się uzależnienia behawioralne - uzależnienia od zachowań, uzależnienia od czynności, zachowania nałogowe czy uzależnienia niechemiczne, np. patologiczny hazard, czy narastające w ostatnich latach lawinowo uzależnienie od komputera bądź od Internetu (siecioholizm).

W ostatnim bloku tematycznym została poruszona kwestia problemu uzależnień behawioralnych. Na początek ankietowanych uczniów zapytano, czy wiedzą czym są uzależnienia behawioralne. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 27,54% osób. Większość uczniów (72,46%) nie wie, czym jest to zjawisko.

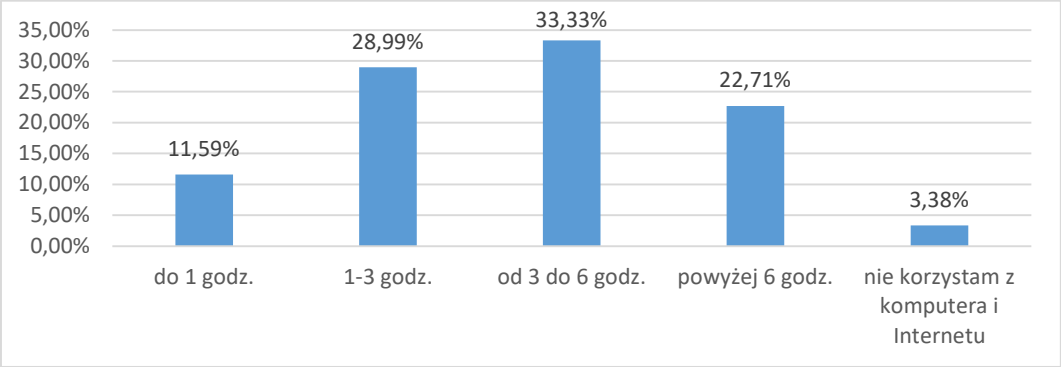
Wykres 114 Czy wiesz czym są uzależnienia behawioralne?

Następnie ankietowanych zapytano ile czasu poświęcają każdego dnia na granie w gry komputerowe. Ze zgromadzonego materiału badawczego wynika, iż uczniowie poświęcają dziennie: do 1 do 3 godzin (26,57%), od 1 godziny (16,91%) lub od 3 do 6 godzin (11,59%), a także powyżej 6 godzin dziennie (9,18%). Natomiast 35,75% uczniów nie gra w gry komputerowe.

Wykres 115 Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

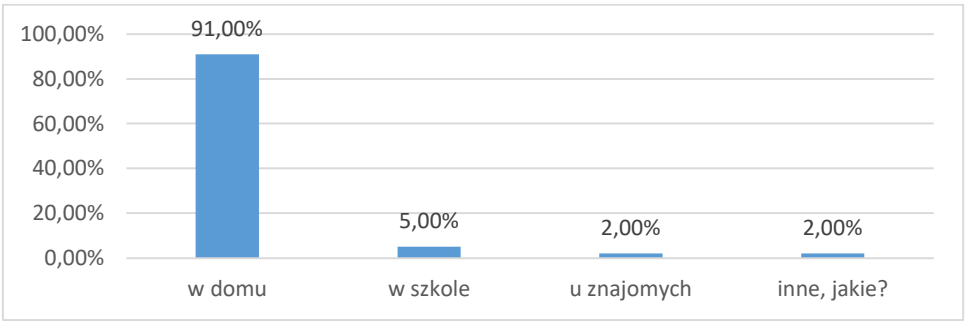
Na korzystanie z komputera/Internetu uczniowie poświęcają każdego dnia: od 3 do 6 godzin (33,33%), od 1 do 3 godzin (28,99%), powyżej 6 godzin (22,71%) oraz do 1 godziny (11,59%). 3,38% ankietowanych uczniów nie korzysta z nowych mediów.

Wykres 116 Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu (poza nauką)?

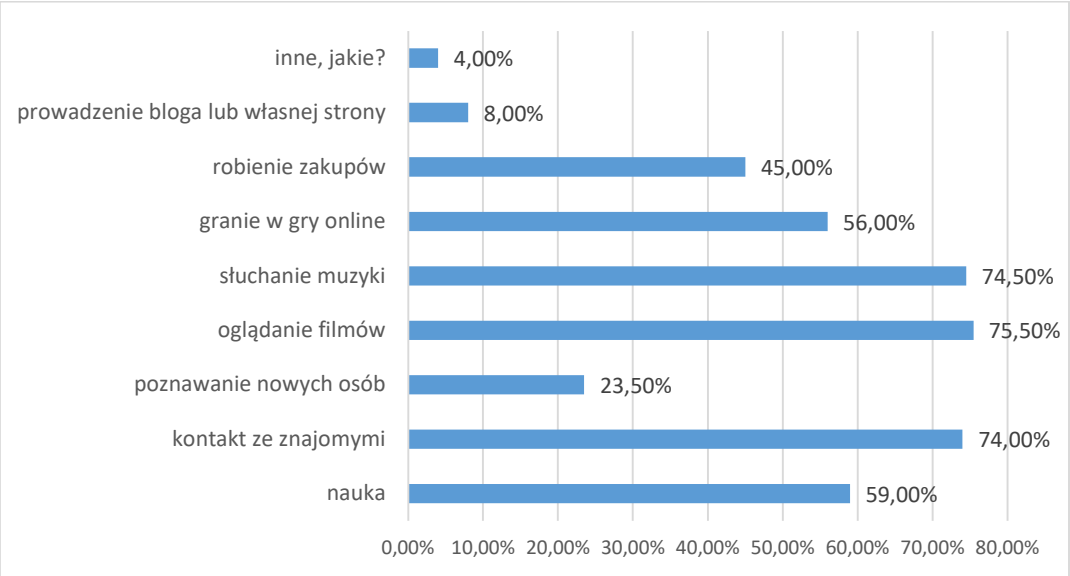
Na kolejne pytania dotyczące korzystania z urządzeń mobilnych odpowiadały wyłącznie te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż korzystają z nich.

Większość uczniów, którzy przyznali, iż korzystają z komputera i Internetu najczęściej używa go w domu (91,00%). W szkole z tego medium korzysta 5,00% ankietowanych, a u znajomych – 2,00%. W odpowiedzi „inne, jakie" (2,00%) młodzi mieszkańcy napisali: wszędzie, w domu, w szkole, a także u znajomych.

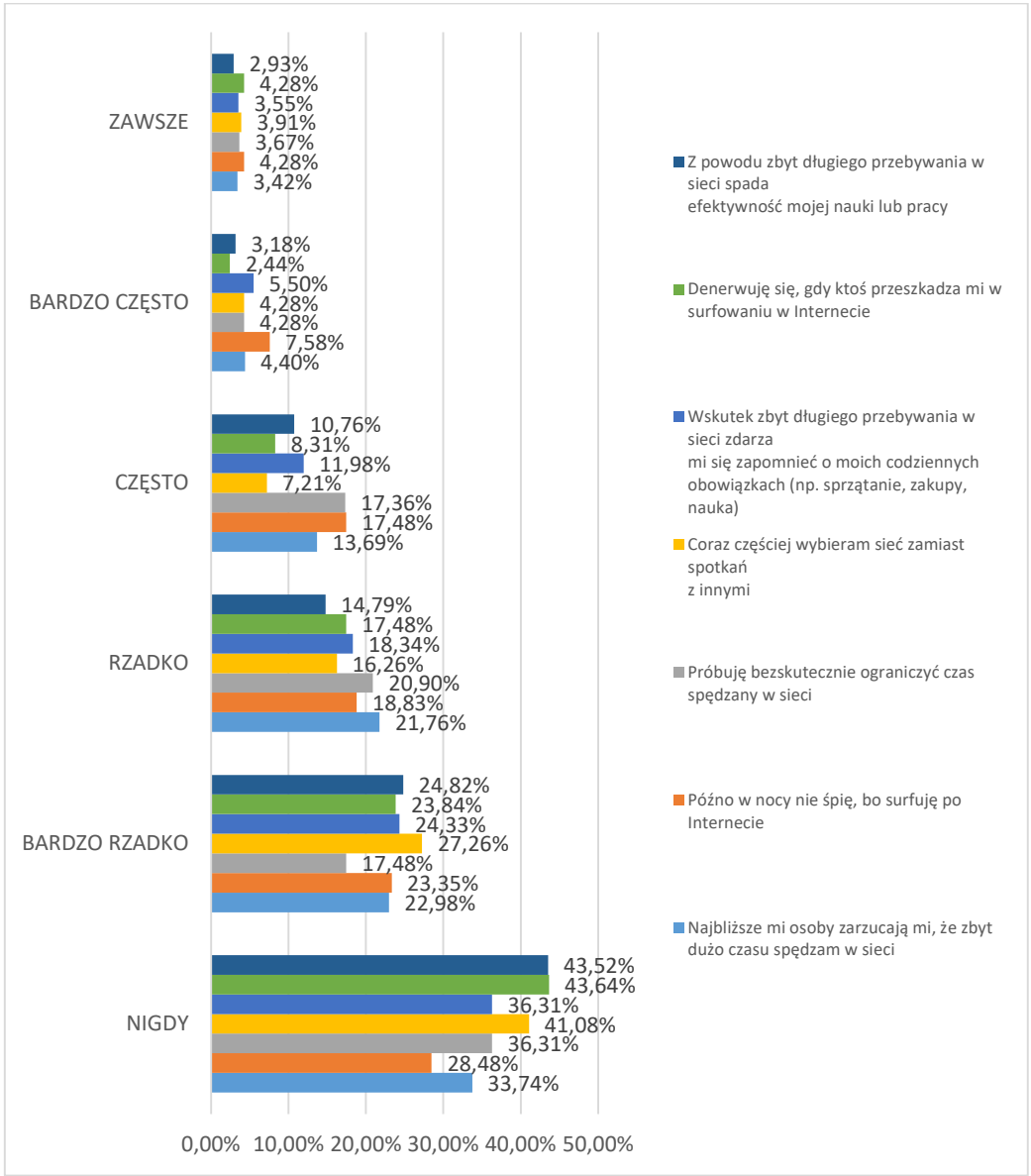
Wykres 117 Gdzie najczęściej korzystasz z komputera i Internetu? Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.

W kolejnym pytaniu, uczniów poproszono o wskazanie, po co korzystają z komputera i Internetu. Uczniowie wskazywali na następujące powody: oglądanie filmów (75,50%), słuchanie muzyki (74,50%), kontakt ze znajomymi (74,00%), nauka (59,00%), granie w gry online (56,00%), robienie zakupów (45,00%), poznawanie nowych osób (23,50%) oraz prowadzenie bloga lub własnej strony (8,00%). Dodatkowo 4,00% ankietowanych w odpowiedzi „inne, jakie?" wskazało: nagrywanie filmów na kanał YouTube, minecraft, a także praca programistyczna.

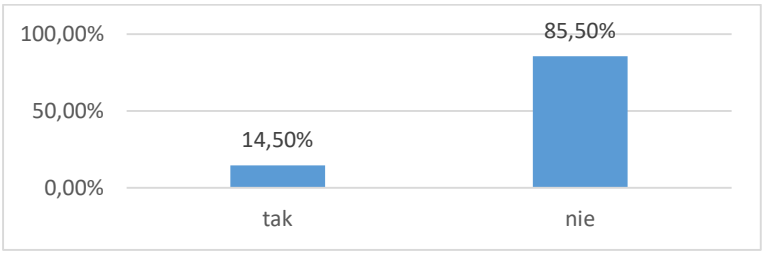
Wykres 118 Z jakich powodów najczęściej korzystasz z komputera i Internetu? Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Celem sprawdzenia, czy uczniowie zmagają się z problemami uzależnień behawioralnych poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala **problemu uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów**. Jedynie 4,28% ankietowanych bardzo często próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany w sieci, a 8,31% osób często denerwuje się, gdy ktoś przeszkadza im w korzystaniu z Internetu. Kolejne 7,58% uczniów bardzo często późno chodzi spać, bo korzysta z Internetu oraz zapomina o codziennych obowiązkach ponieważ nadmiernie korzysta z sieci (5,50%,). 4,40% uczniów uważa, że najbliższe osoby bardzo często zarzucają im, że zbyt dużo czasu spędzają w sieci. Co istotne zdecydowana większość uczniów nigdy lub bardzo rzadko spotkała się z problemami wymienionymi w ankiecie.

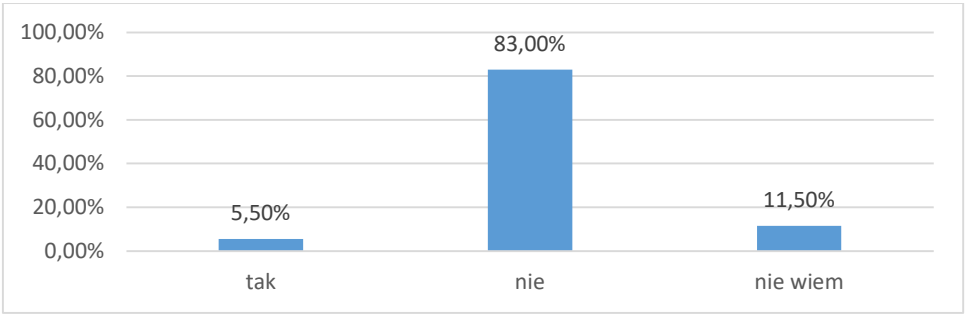
Wykres 119 Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

Następnie młodych mieszkańców zapytano, czy czuli kiedykolwiek dyskryminację z powodu braku dostępu do komputera lub Internetu. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 14,50% ankietowanych uczniów.

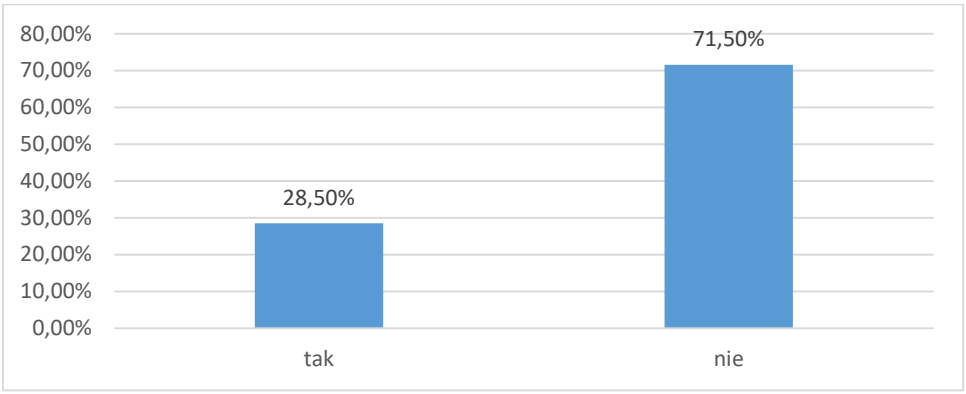
Wykres 120 Czy czułeś się kiedykolwiek dyskryminowany ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu?

Na kolejne pytania odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani uczniowie. Jak przyznają respondenci, blokadę rodzicielską posiada 5,50% z nich. Natomiast 83,00% osób nie posiada takiego zabezpieczania na swoim komputerze, a 11,50% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

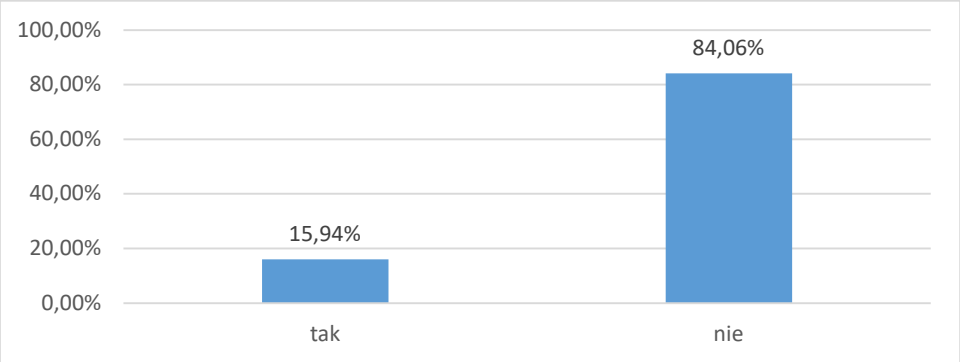
Wykres 121 Czy na komputerze z którego korzystasz jest zainstalowana tzw. „blokada rodzicielska”?

Dodatkowo 28,50% uczniów przyznało, iż zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu.

Wykres 122 Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu np. przed rodzicami?

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 15,94% uczniów podałoby swoje dane osobie poznanej w Internecie. Świadczyć to może o tym, iż Ci uczniowie nie znają konsekwencji wynikających z takiego zachowania.

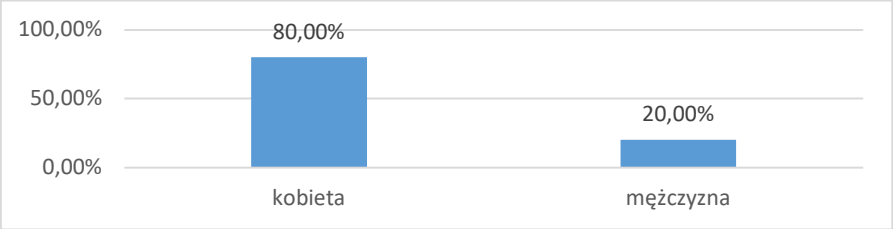
Wykres 123 Czy podałbyś swoje dane osobowe osobie poznanej w Internecie?

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW NA TERENIE MIASTA I GMINY BOGATYNIA

5.1 Struktura badanej grupy

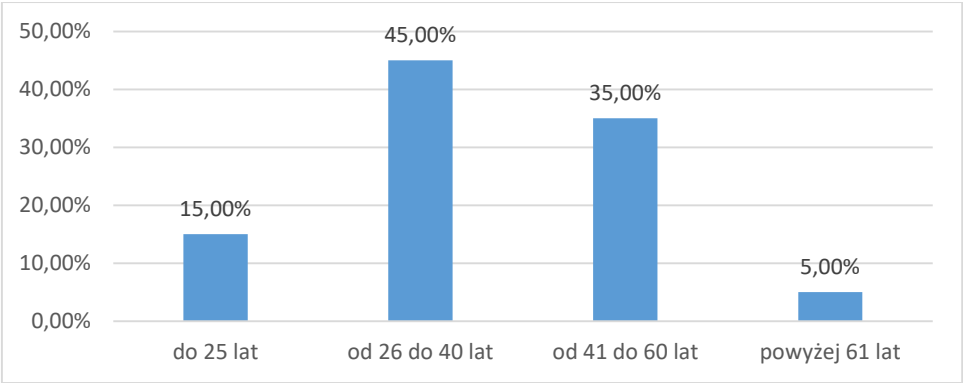
Badania ankietowe wśród przedstawicieli sprzedawców napojów alkoholowych w Mieście i Gminie Bogatynia obejmują przede wszystkim ich obserwacje dotyczące zjawiska uzależnień w otoczeniu lokalnym. Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami i możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu, a kwestionariusz kończył się metryczką z pytaniami o wiek, płeć oraz staż pracy w charakterze sprzedawcy napojów alkoholowych.

W badaniu udział wzięło łącznie 20 sprzedawców napojów alkoholowych. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi było to 80,00% kobiet oraz 20,00% mężczyzn.

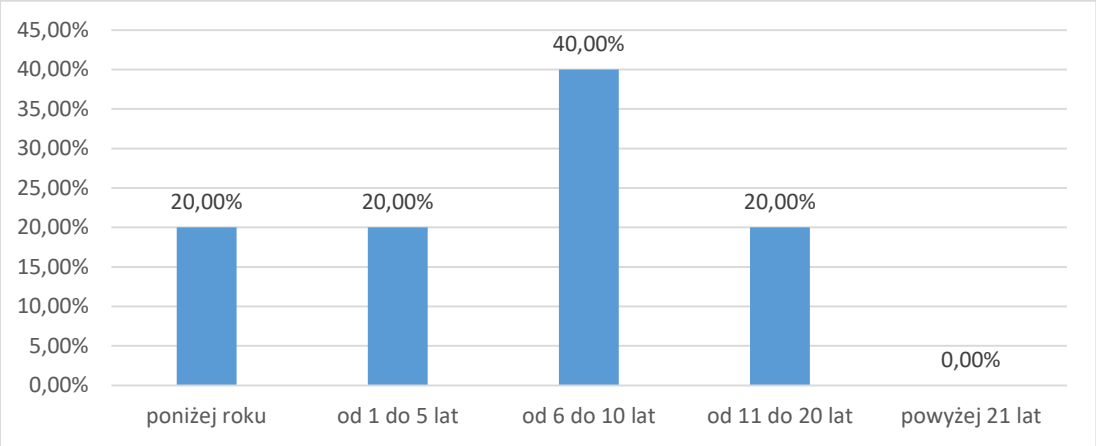
Wykres 124 Płeć.

Osoby ankietowane znajdowały się w przedziale wiekowym: od 26 do 40 lat (45,00%), od 41 do 60 lat (35,00%), do 25 roku życia (15,00%), a także w wieku powyżej 61 lat (5,00%).

Wykres 125 Pana/i wiek mieści się w przedziale.

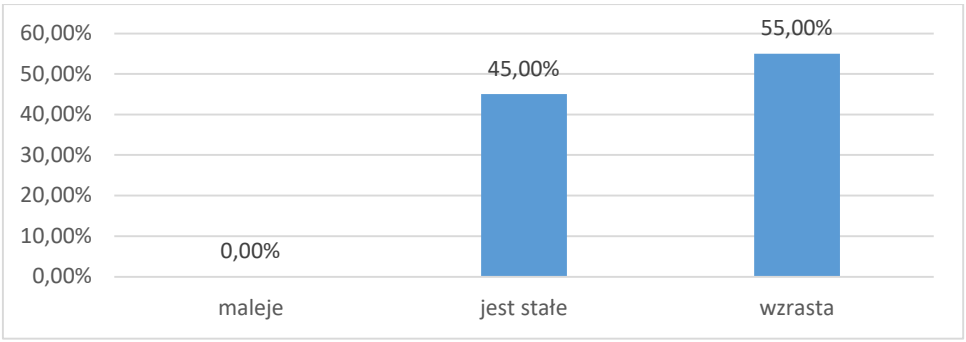
Sprzedawcy zostali zapytani również od ilu lat pracują w punkcie sprzedaży alkoholu, w którym zostali poddani ankiecie. Osoby te pracują: od 6 do 10 lat (40,00%), od 11 do 20 lat (26,67%), od 1 do 5 lat, a także poniżej roku (po 20,00%).

Wykres 126 Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu?

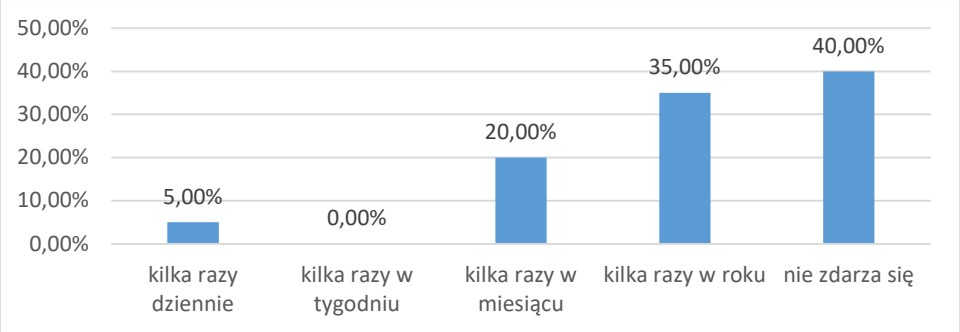
5.2 Problem uzależnień na terenie Miasta i Gminy Bogatynia z perspektywy sprzedawców alkoholu

Pierwsze pytanie skierowane do sprzedawców dotyczyło ich opinii na temat spożycia alkoholu, zdania były podzielone, ponieważ według 55,00% ankietowanych, spożycie alkoholu na ternie gminy wzrasta, a 45,00% sprzedawców twierdzi, że jest ono stałe.

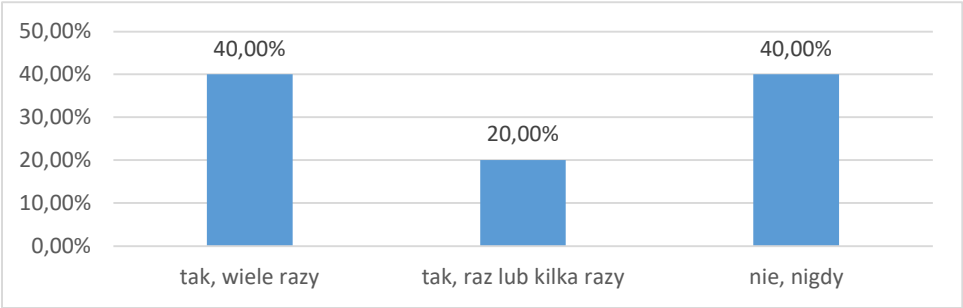
Wykres 127 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i mieście i gminie.

W opinii 40,00% sprzedawców, alkohol na terenie Miasta i Gminy Bogatynia nie jest sprzedawany osobom niepełnoletnim. Natomiast 35,00% respondentów twierdzi, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy w roku, 20,00% osób wskazuje na odpowiedź „kilka razy w miesiącu", a 5,00% osób twierdzi, że dzieje się tak kilka razy dziennie.

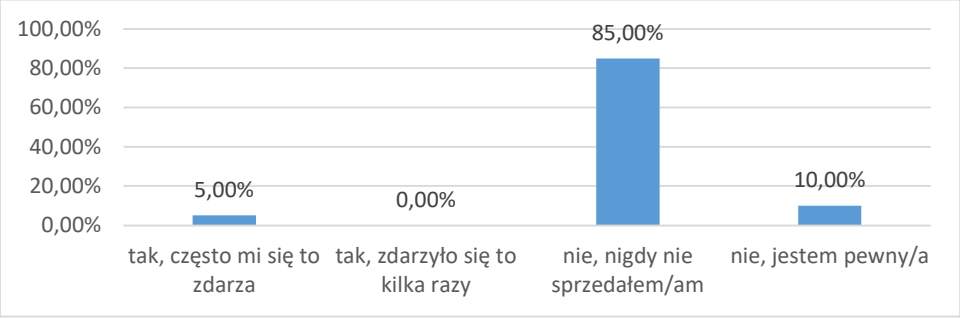
Wykres 128 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i mieście i gminie?

Dodatkowo łącznie 60,00% badanym zdarzyło się wiele razy oraz raz lub kilka razy, że osoba niepełnoletnia chciała zakupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Pozostałym 40,00% sprzedawcom nigdy taka sytuacja się nie zdarzyła.

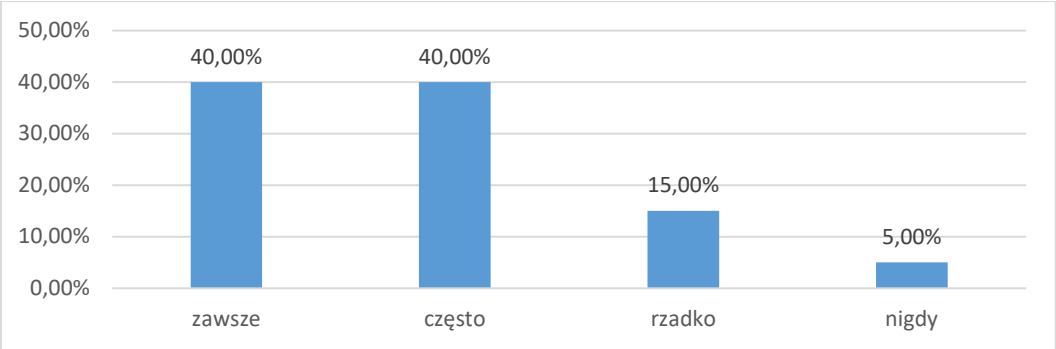
Wykres 129 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Co istotne 85,00% sprzedawców zgodnie przyznało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej, o której wiedzieli, że jest nieletnia w punkcie sprzedaży alkoholu, w którym pracują, a 10,00% osób badanych nie jest pewne, czy taka sytuacja miała miejsce, a 5,00% osób wskazało na odpowiedź „tak, często mi się zdarza".

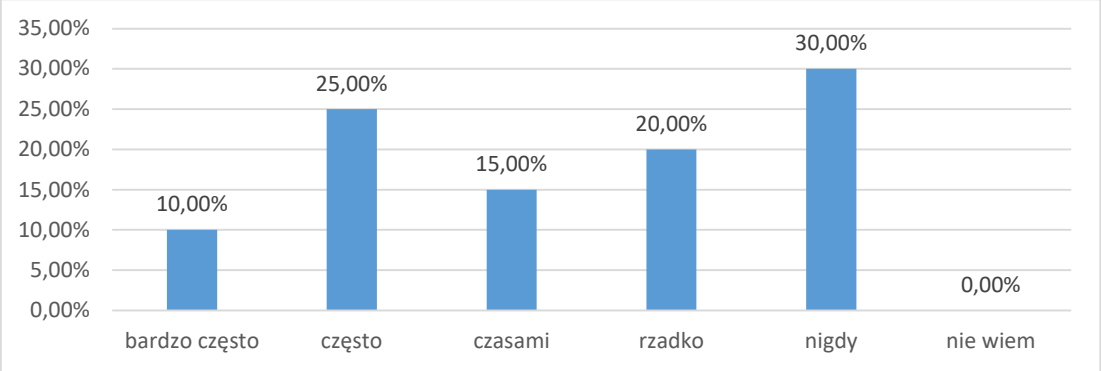
Wykres 130 Czy kiedykolwiek sprzedał Pan/i alkohol osobie, o której wiedział Pan/i, że jest nieletnia?

40,00% osób ankietowanych stwierdziło, że za każdym razem pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni. Kolejne 40,00% badanych sprzedawców przyznaje, że często pyta o dowód osobisty nie będąc pewnym o pełnoletności klienta, 15,00% robiło to rzadko, a 5,00% pozostałych badanych przyznało, że nigdy nie spytało klienta o dowód osobisty, nie mając pewności czy ta osoba jest pełnoletnia.

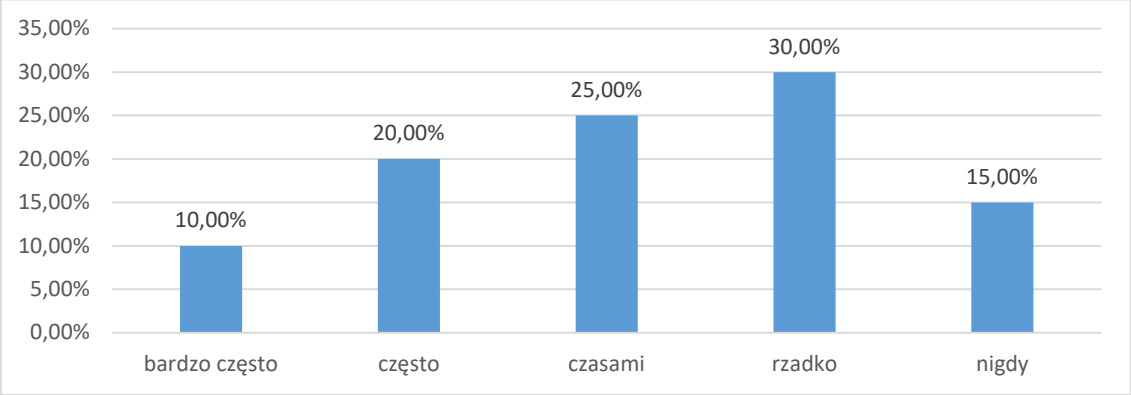
Wykres 131 W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/i o dowód potwierdzający pełnoletność klienta?

30,00% sprzedawców przyznaje, że w ich opinii nigdy nie zdarzają się sytuacje, gdzie zostaje złamane prawo o zakazie jazdy samochodem po wypiciu alkoholu, lub takie sytuacje zdarzają się: często (25,00%), rzadko (20,00%), czasami (15,00%) oraz bardzo często (10,00%).

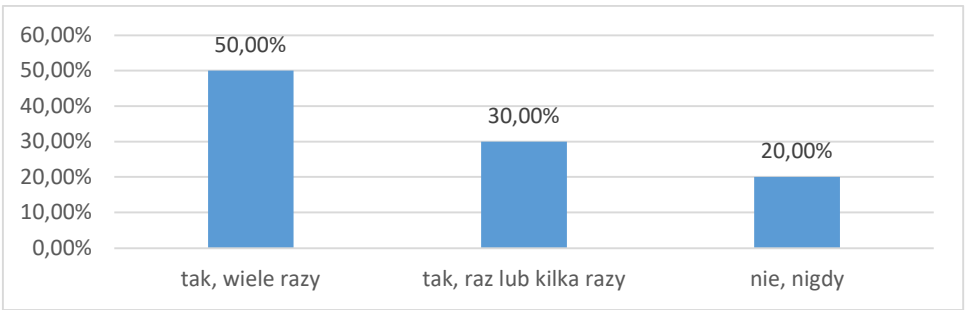
Wykres 132 Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i mieście i gminie?

Sprzedawcy oceniali również czy zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym na terenie Miasta i Gminy Bogatynia. 15,00% ankietowanych przyznało, że alkohol nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym na terenie gminy. Następnie 75,00% ankietowanych twierdzi, że zdarzają się sytuacje, że na terenie ich gminy alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w tym: 30,00% osób wybrało odpowiedź „rzadko", kolejno 25,00% - „czasami", 20,00% - „często" oraz 10,00% - „bardzo często".

Wykres 133 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?

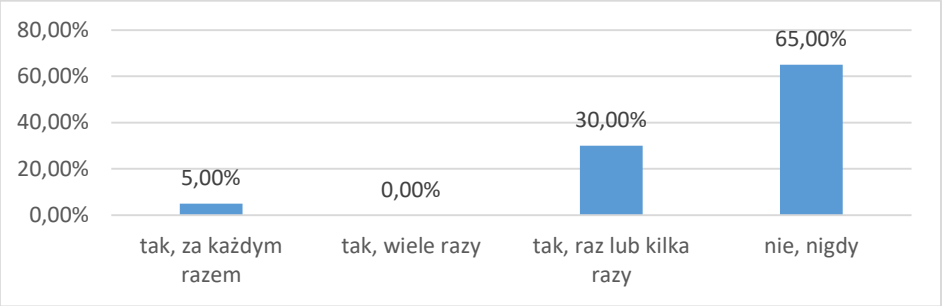
Dodatkowo łącznie 80,00% osób przyznało, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez respondenta sklepie, w tym taka sytuacja miała miejsce wiele razy w opinii 50,00% ankietowanych oraz raz lub kilka razy (20,00%). Następnie 20,00% badanych osób nigdy nie spotkało się z taką sytuacją.

Wykres 134 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

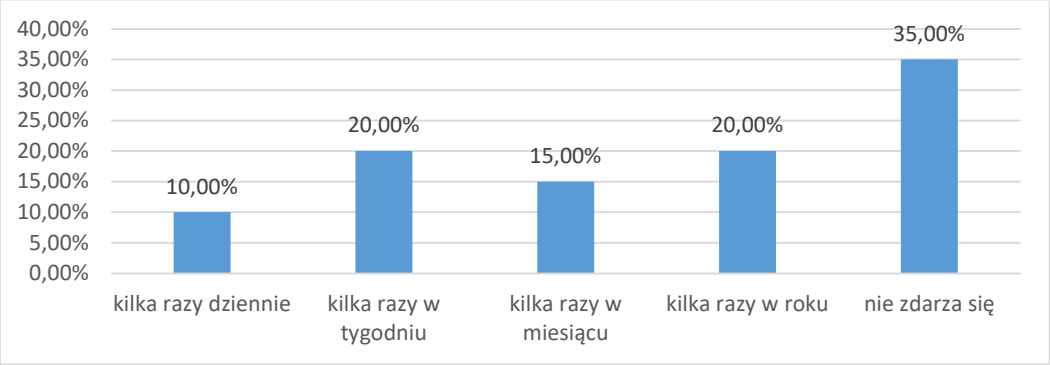
]

Zgodnie 65,00% respondentów twierdzi, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nietrzeźwej. Natomiast 30,00% ankietowanych przyznaje, iż raz lub kilka razy zdarzyła im się taka sytuacja, a 5,00% sprzedawców wskazuje na odpowiedź „tak, za każdym razem".

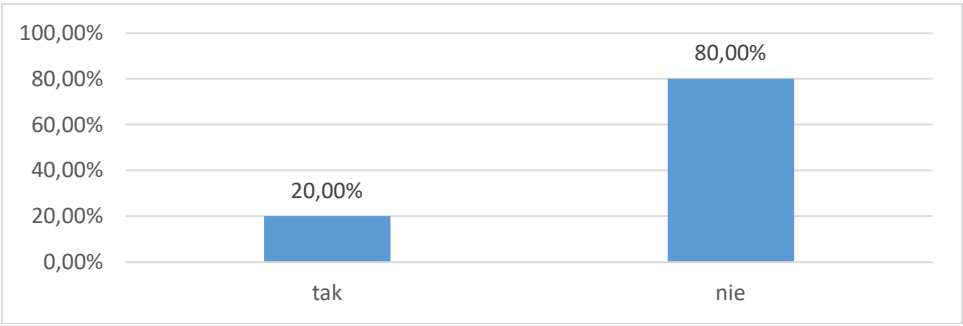
Wykres 135 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

Na pytanie jak często zdarzają się sytuacje, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży, 35,00% osób odpowiedziało, że nigdy takie sytuacje się nie zdarzają lub zdarzają się: kilka razy w roku (20,00%), kilka razy w tygodniu (20,00%), kilka razy w miesiącu (15,00%), a także kilka razy dziennie (10,00%).

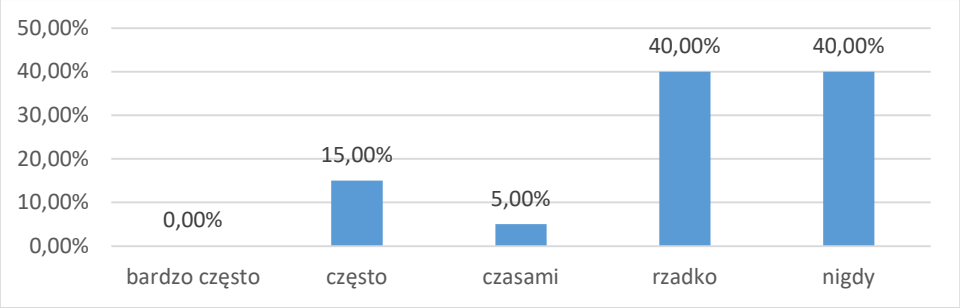
Wykres 136 Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?

Dodatkowo 80,00% respondentów przyznało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy, pod sklepem, w którym pracują nie zdarzyły się nieprzyjemne sytuacje związane z spożywaniem alkoholu w jego obrębie.

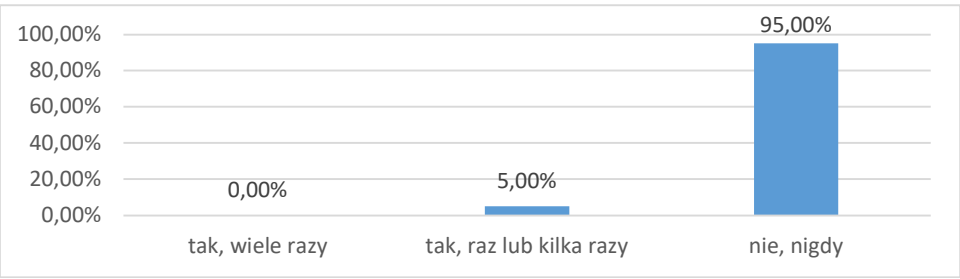
Wykres 137 Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu?

Następnie ankietowani zostali zapytani o sprzedaż papierosów osobom niepełnoletnim na terenie miasta i gminy. 40,00% respondentów uważa, że takie sytuacje nie mają miejsca, a według kolejnych 40,00% osób zdarza się to rzadko, następnie 15,00% osób wybrało odpowiedź „często" oraz 5,00% - „czasami".

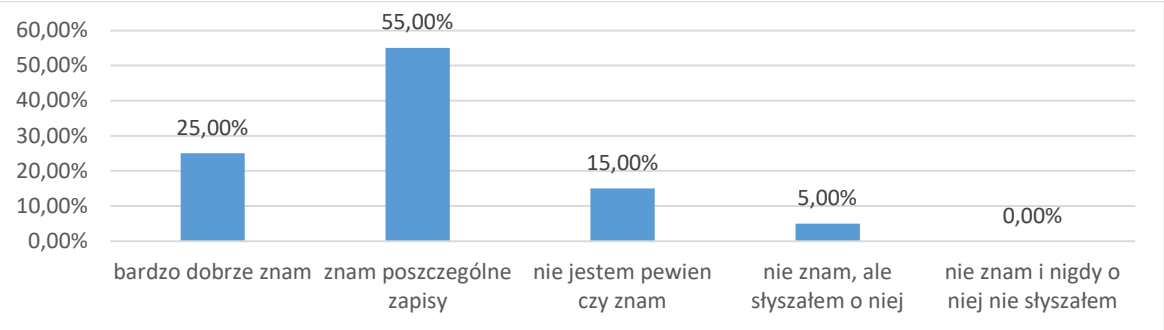
Wykres 138 Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i mieście i gminie?

Kolejno 95,00% ankietowanych przyznało również, że nigdy nie zdarzyło im się sprzedać osobom niepełnoletnim papierosów w punkcie, w którym pracują. Jednak 5,00% osób wskazało na odpowiedź „tak, raz lub kilka razy".

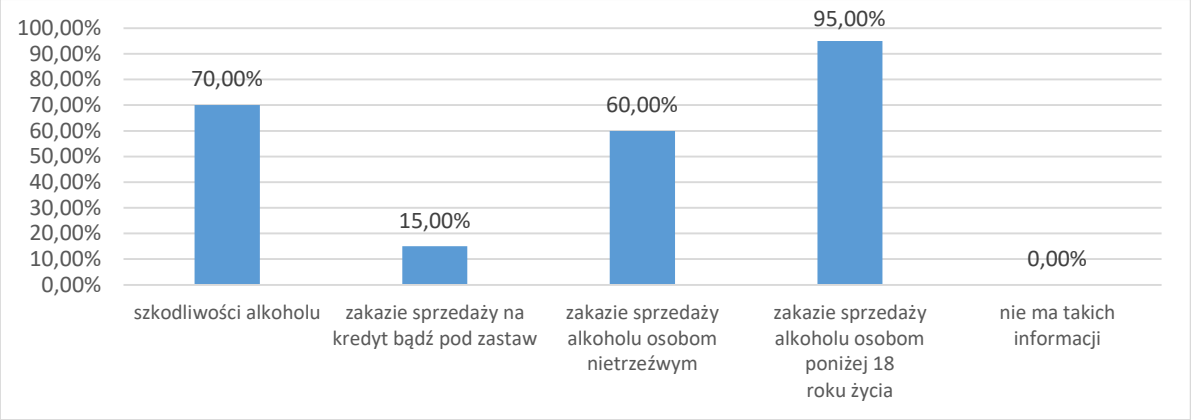
Wykres 139 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

Następnie sprzedawcy zostali poproszeni o przyznanie, czy znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 50,00% sprzedawców wybrało odpowiedź „znam poszczególne zapisy", następnie 25,00% badanych twierdzi, że zna ustawę bardzo dobrze. Kolejno 15,00% badanych nie jest pewnych, czy znają ustawę, a 5,00% ankietowanych nie zna, lecz słyszało o niej.

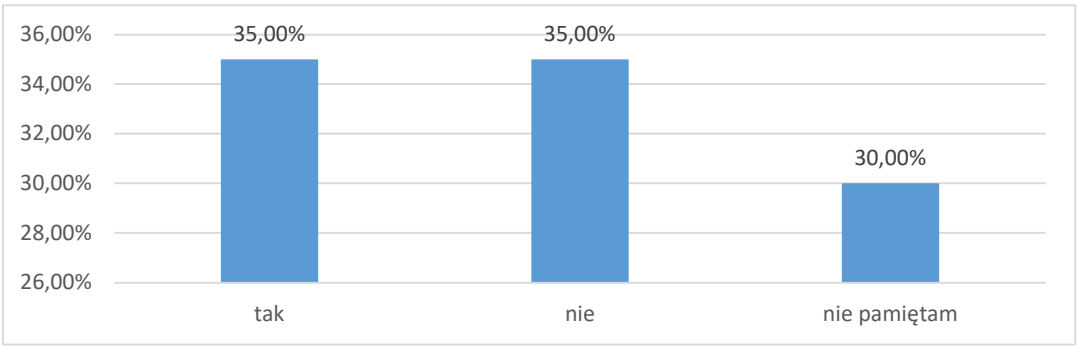
Wykres 140 Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Dodatkowo sprzedawcy przyznają, że najczęściej w obsługiwanym przez nich punkcie widnieją takie informacje jak: zakaz sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia (95,00%), szkodliwości alkoholu (70,00%), zakaz sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym (60,00%), a także zakaz sprzedaży na kredyt lub pod zastaw (15,00%).

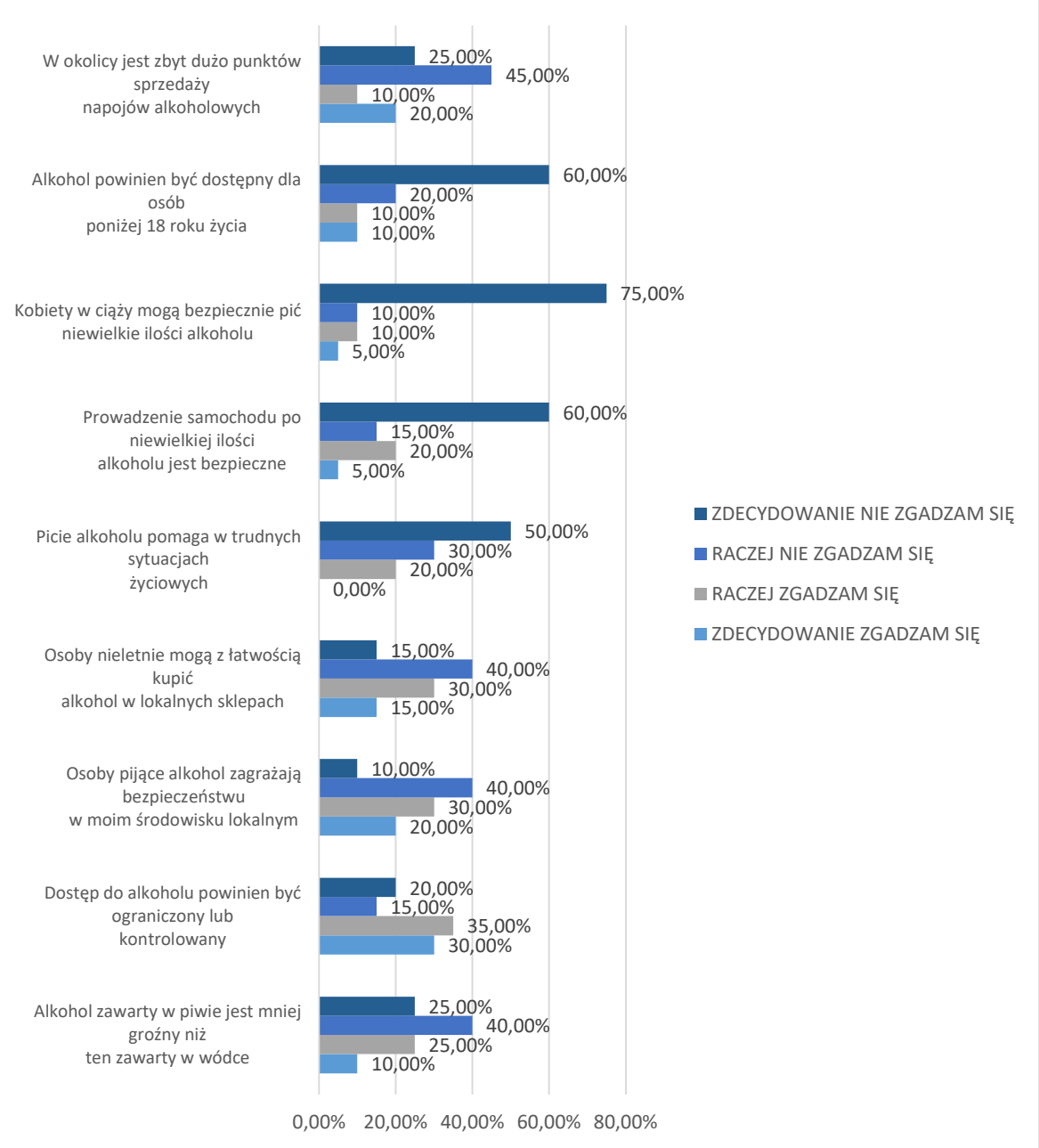
Wykres 141 Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat. (Pytanie wielokrotnego wyboru).

35,00% osób ankietowanych twierdzi, że brało udział w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Pozostałe 35,00% sprzedawców przyznaje, że nie zostali przeszkoleni, a 30,00% badanych nie pamięta takiego zdarzenia.

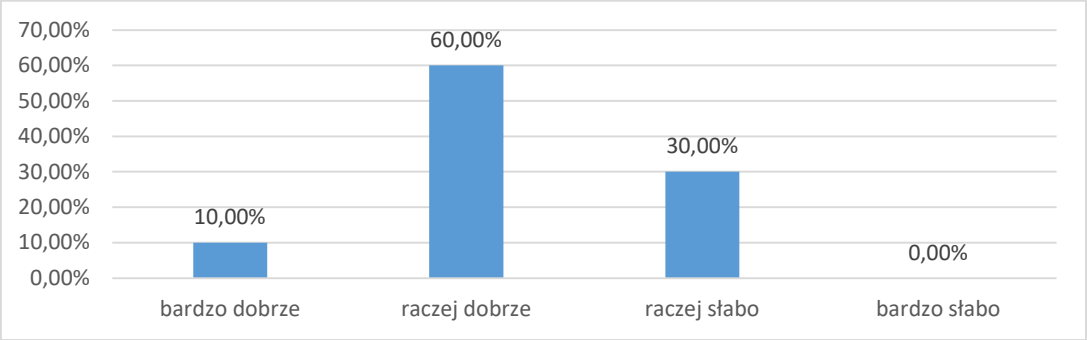
Wykres 142 Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Sprzedawcy zostali poproszeni o określenie się co do poniższych stwierdzeń. Ankietowani odpowiadali między innymi następująco: 45,00% badanych twierdzi, że w **okolicy raczej nie ma zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych**, następnie 60,00% zdecydowanie się nie zgadza z stwierdzeniem, że alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia, kolejne 75,00% osób twierdzi, że **kobiety w ciąży nie mogą pić alkoholu nawet w niewielkich ilościach**. Następnie według respondentów nikt nie powinien prowadzić samochodu nawet po małej dawce alkoholu (60,00). Ponadto 50,00% sprzedawców nie zgadza się z stwierdzeniem, iż picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach, a 40,00% osób twierdzi, że osoby pijące alkohol **raczej nie zagrażają bezpieczeństwu w ich otoczeniu**.

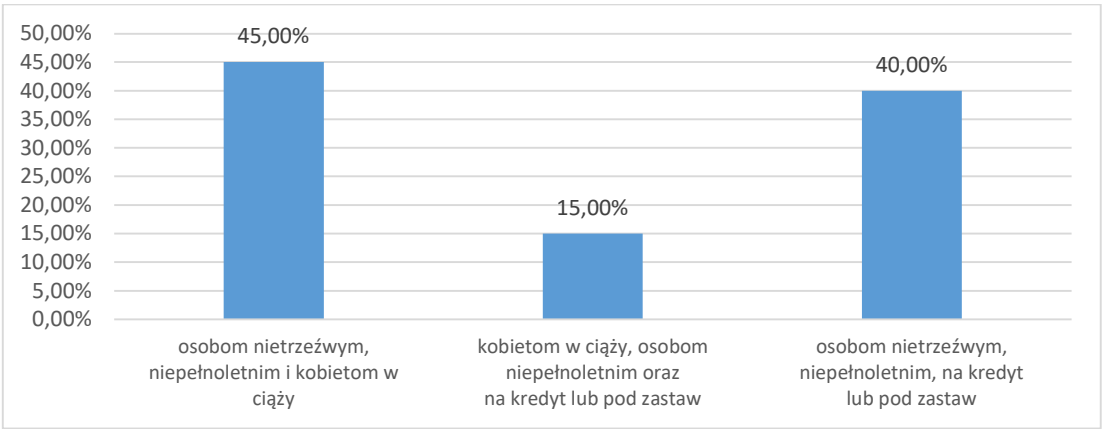
Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 9 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

Dodatkowo, 60,00% ankietowanych sprzedawców przyznało, że kontrola sprzedaży alkoholu w ich miejscowości wypada „raczej dobrze" bądź „bardzo słabo" (30,00%), a także 10,00% osób wybrało odpowiedź „bardzo dobrze".

Wykres 143 Jak, Pana/i zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?

Na koniec respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń dotyczących ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz tego komu zabrania się sprzedaży alkoholu. 40,00% osób odpowiedziało poprawnie na pytanie, które brzmiało następująco: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim, na kredyt lub pod zastaw". Natomiast pozostałe 55,00% respondentów odpowiedziało błędnie, wybierając odpowiedzi: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży" (45,00%) oraz „kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw" (15,00%).

Wykres 144 Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

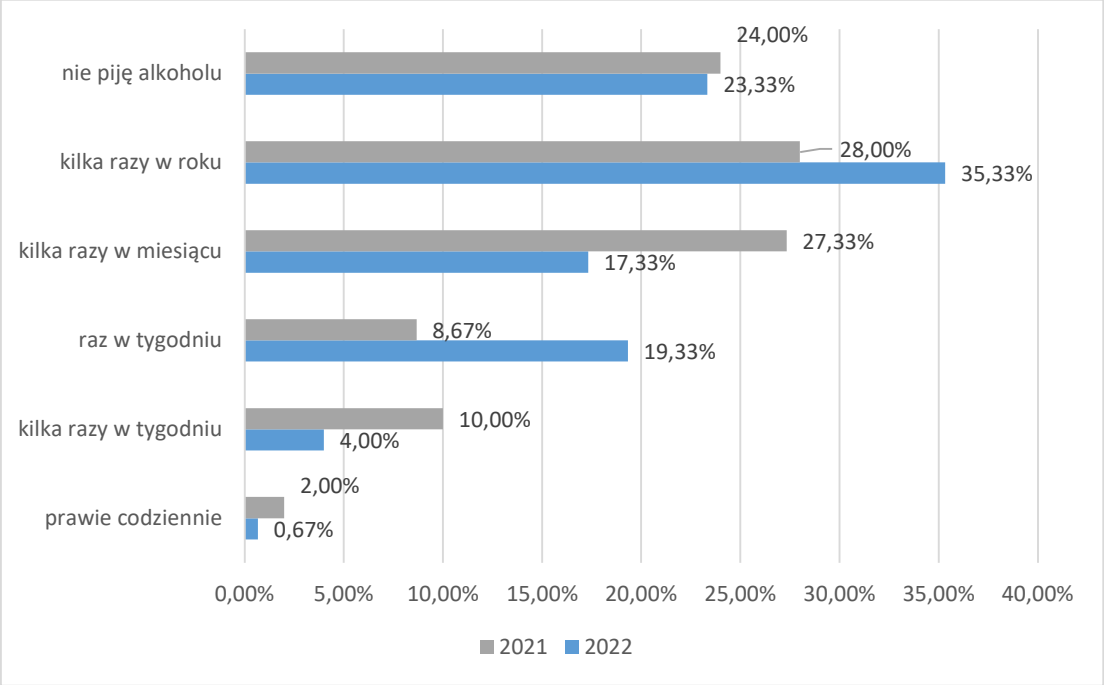
6. PORÓWNANIE WYNIKÓW DIAGNOZY MIASTA I GMINY BOGATYNIA Z 2021 ROKU DO 2022 ROKU.

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy stanowi porównanie wyników badań realizowanych w 2021 roku na terenie Miasta i Gminy Bogatynia do badań z roku 2022. Analiza ta ma na celu sprawdzenie jak na przestrzeni lat zmieniła się skala występowania problemów społecznych w mieście i gminie.

6.1 Skala problemów społecznych wśród dorosłych mieszkańców

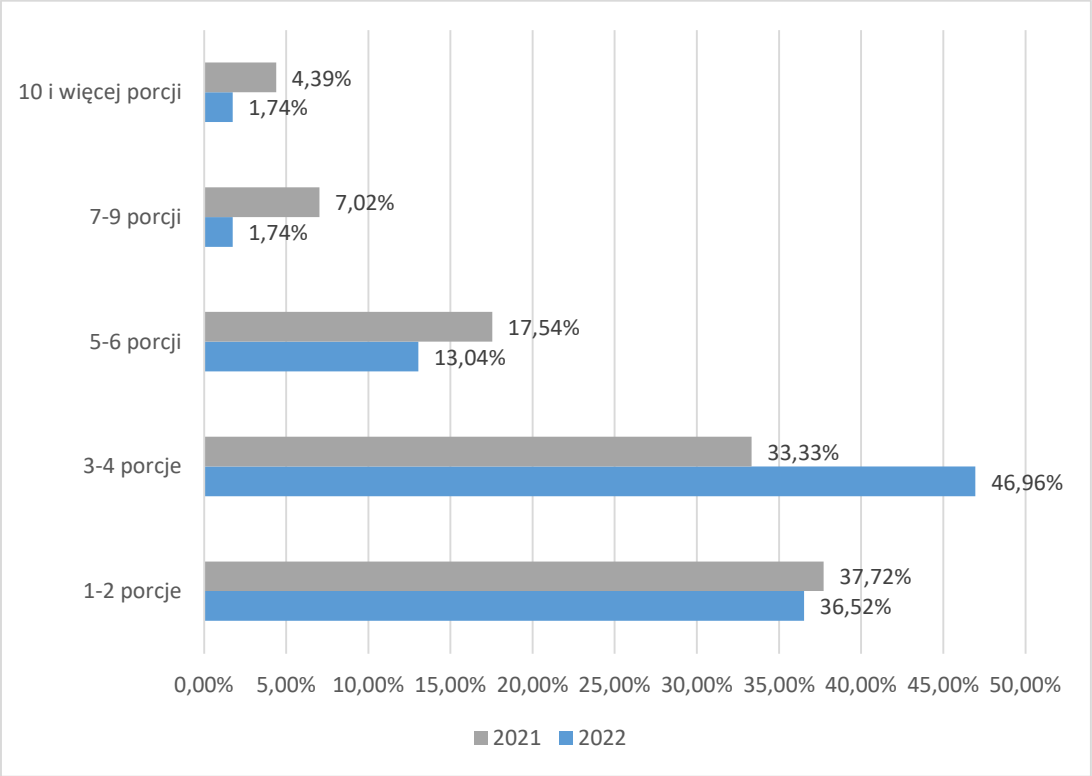
Problem alkoholowy

Z analizy porównawczej wynika, iż od 2021 roku **spada liczba mieszkańców, którzy spożywają alkohol kilka razy w tygodniu** – z 10,00% w roku 2021 do 4,00% w roku 2022. Pokazuje to, iż prowadzone działania profilaktyczne przynoszą zamierzony skutek. Dodatkowo w 2022 roku zaobserwowano **wyższy** (od 2021 roku) **odsetek ankietowanych, którzy deklarowali, iż piją alkohol jedynie kilka razy w roku** – wyniósł on 7,33%.

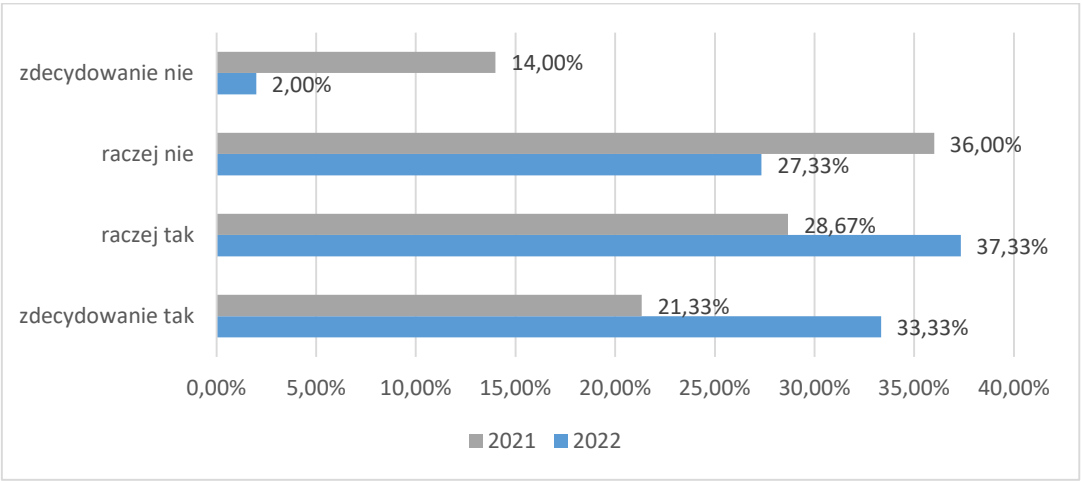
Wykres 145 Jak często spożywa Pan/i alkohol?

W roku 2022 **zmniejszyła się liczba mieszkańców, którzy wypijają jednorazowo od 7 do 9 porcji alkoholu (z 7,02% w roku 2021 do 1,74% w roku 2022)**. Spadła również liczba osób, które wypijają 10 i więcej porcji alkoholu (z 4,39% w 2021 do 1,74% w roku 2022).

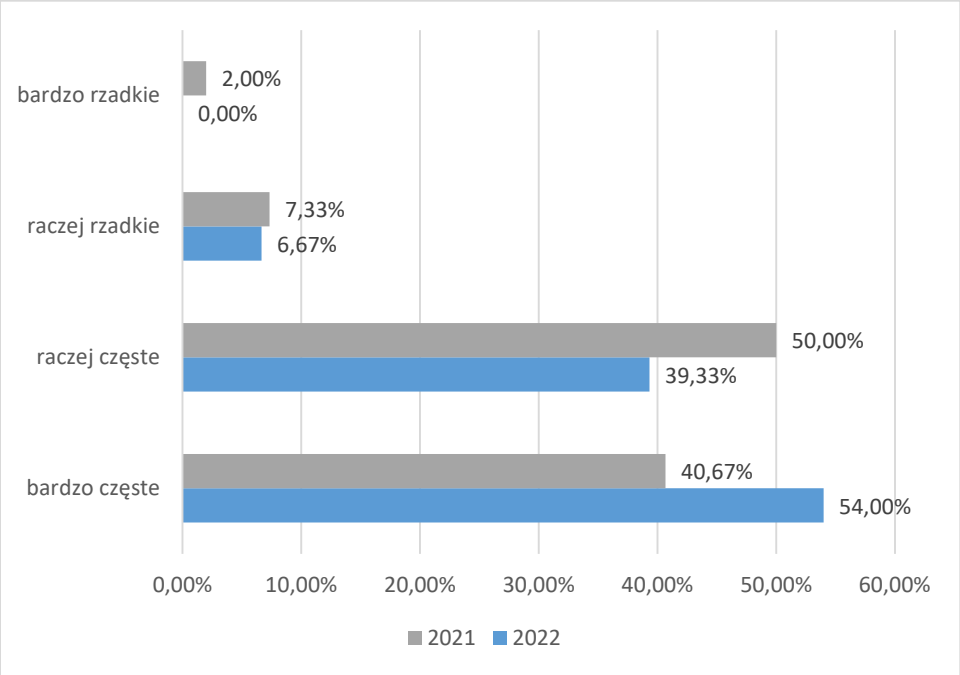
Wykres 146 Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Zwiększył się odsetek mieszkańców, którzy twierdzą, że osoby spożywające alkohol w ich okolicy **zdecydowanie stwarzają zagrożenie** (z 21,33% w 2021 roku do 33,33% w roku 2022).

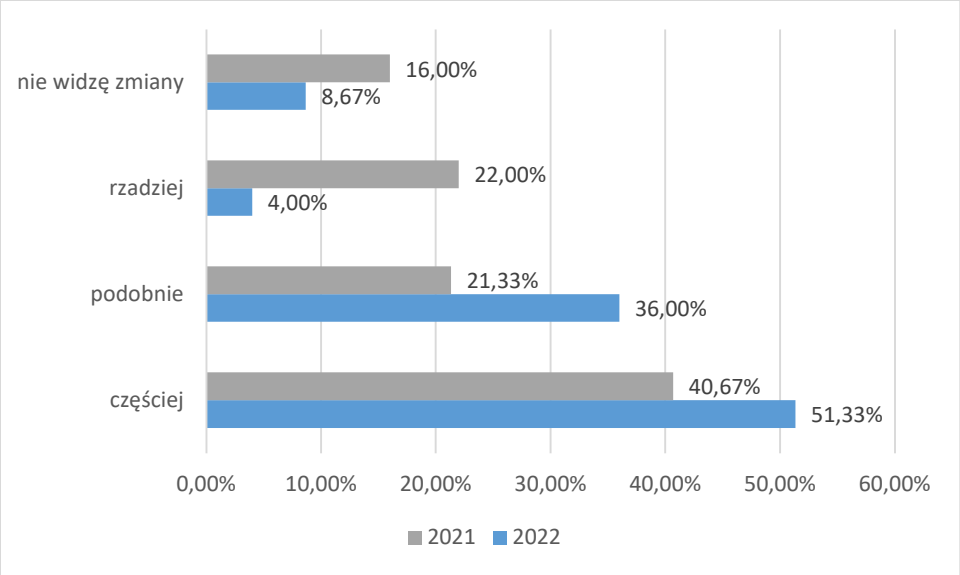
Wykres 147 Proszę ocenić czy osoby spożywające alkohol w okolicy Pana/i zamieszkania stwarzają zagrożenie?

Według 54,00% mieszkańców ankietowanych w 2022 roku, **uzależnienie od alkoholu jest bardzo częstym zjawiskiem w ich miejscowości** – jest to wzrost o 13,33% punktów procentowych co do roku 2021.

Wykres 148 Jak Pan/i sądzi, czy uzależnienie od alkoholu to częste zjawisko w Pana/i miejscowości?

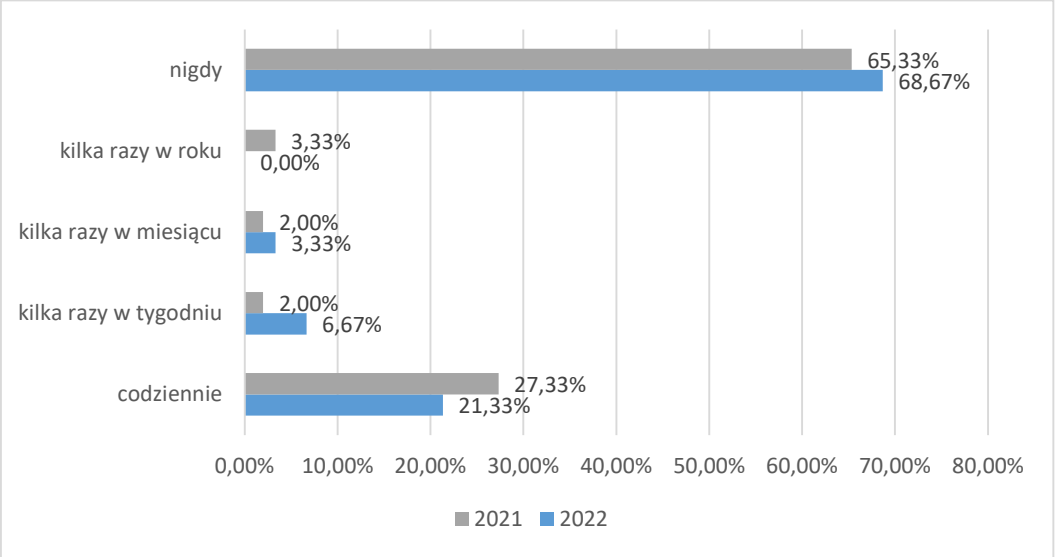
W mieście i gminie w 2022 roku **częściej widywani są dorośli i nieletni, którzy piją alkohol**. W roku 2021 40,67% osób wskazało na odpowiedź „częściej", a w roku obecnym jest to 51,33% mieszkańców.

Wykres 149 Proszę ocenić czy obecnie dorośli i nieletni piją na terenie gminy:

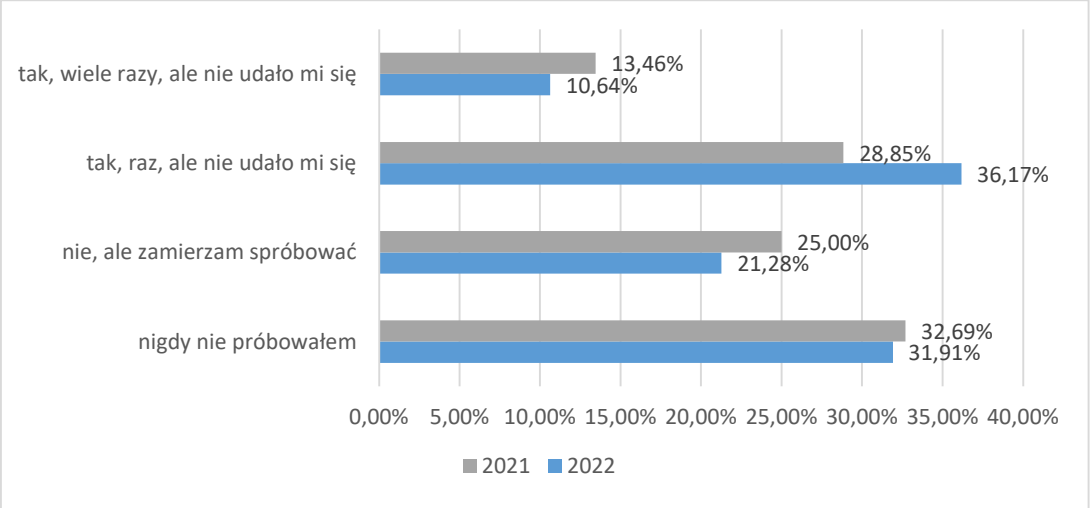
Problem nikotynowy

W niniejszym rozdziale analizie porównawczej poddano problem nikotynowy. Z analizy wynika, iż w roku 2022, w porównaniu do roku 2021, **wzrosła liczba osób nie palących papierosów** (z 65,33% w roku 2021 do 68,67% w roku 2022). Dodatkowo **zmniejszył się** odsetek osób, które palą codziennie (z 27,33% w roku 2021 do 21,33% w roku 2022).

Wykres 150 Jak często pali Pan/i papierosy?

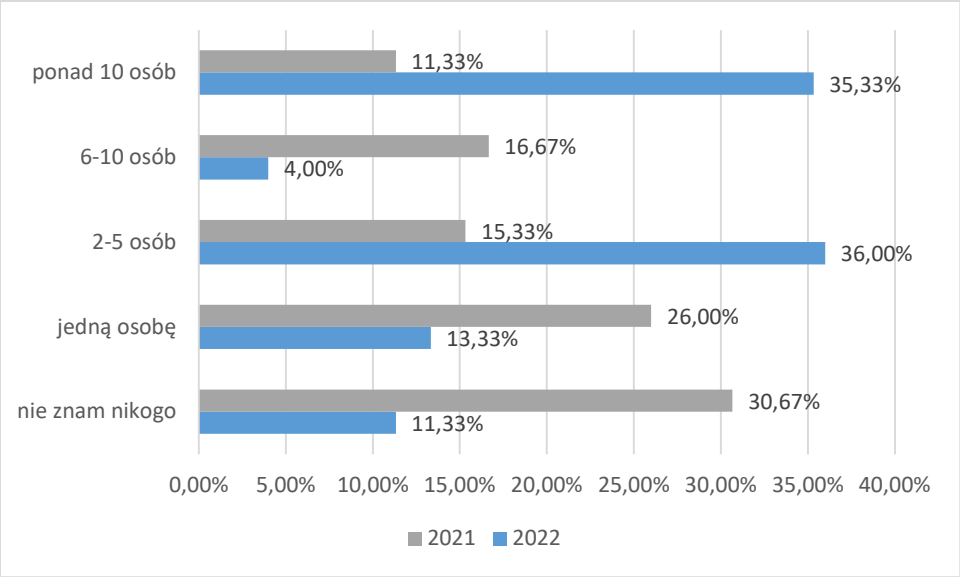
2022 roku nieznacznie **zmalała liczba osób, którzy nigdy nie próbowali rzucić palenia** (z 32,69% w roku 2021 do 31,91% w roku 2022). W tym roku natomiast więcej osób podjęło raz próbę rzucenia palenia, jednak zakończoną porażką (w 2021 – 28,85% osób, a w 2022 – 36,17%).

Wykres 151 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

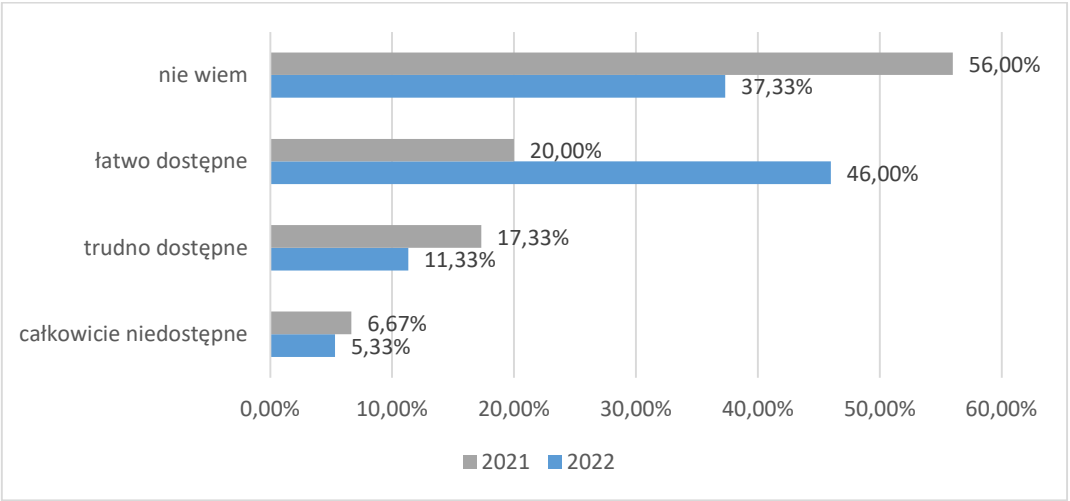
Problem narkotykowy

Analizując skalę problemu narkotykowego w Mieście i Gminie Bogatynia na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, iż w roku 2022 zwiększyła się **liczba osób, które znają ponad 10 osób zażywających substancje odurzające (z 11,33% w roku 2021 do 35,33% w roku 2022).**

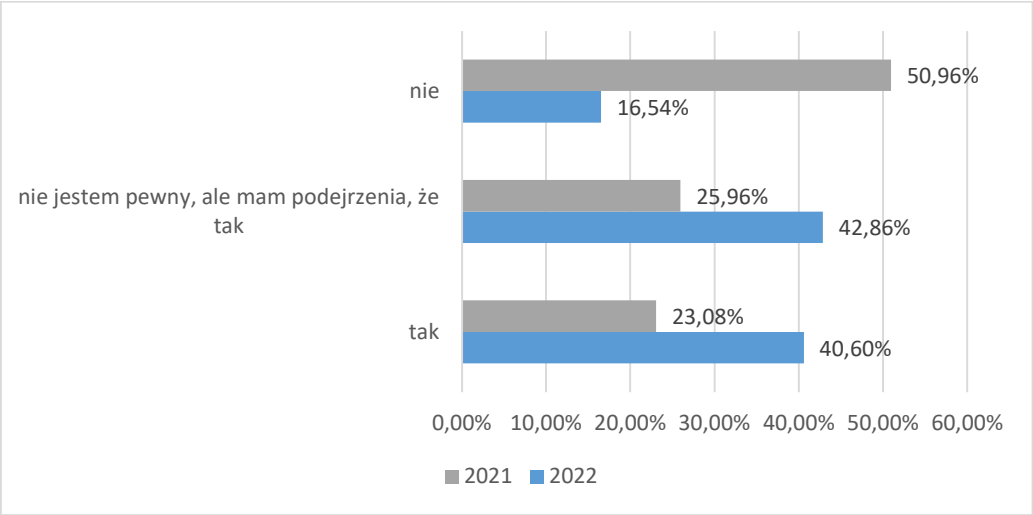
Wykres 152 31 Ile zna Pan/i osób (osobiście lub „ze słyszenia"), które przyjmują substancje odurzające?

Analizując opinię ankietowanych mieszkańców dotyczącą dostępności narkotyków w Mieście i Gminie Bogatynia można zauważyć, iż **wzrosła liczba osób, które uważają, że te substancje są łatwo dostępne** (z 20,00% w roku 2021 do 46,00% w roku 2022).

Wykres 153 Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miasta i gminy?

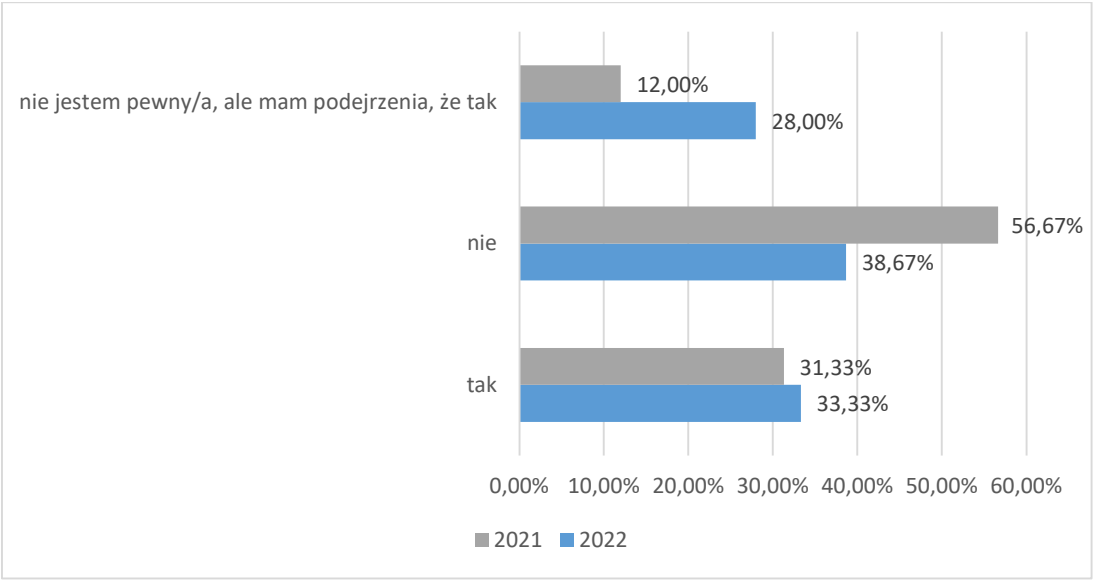
W roku 2022 znacznie **zwiększyła się ilość mieszkańców, którzy znają osobiście lub ze słyszenia osoby uzależnione od leków** (23,08% w roku 2021 do 40,60% w roku 2022).

Wykres 154 Czy w Pana/i otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia") uzależnione od leków?

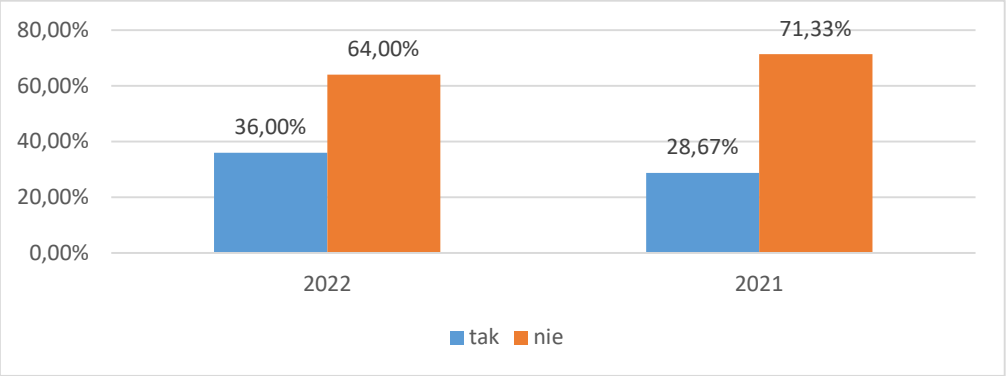
Problem przemocowy

Analizie porównawczej poddano również problem przemocy w rodzinie. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż obecnie jego skala jest nieco wyższa niż w roku 2022. **W obecnym roku 33,33% mieszkańców zna osobiście lub ze słyszenia osoby doświadczające przemocy w rodzinie** (w roku 2021 był to 31,33% osób). Również większy odsetek respondentów (28,00%) w roku 2022 ma podejrzenia, że zna takie osoby (12,00% w roku 2021).

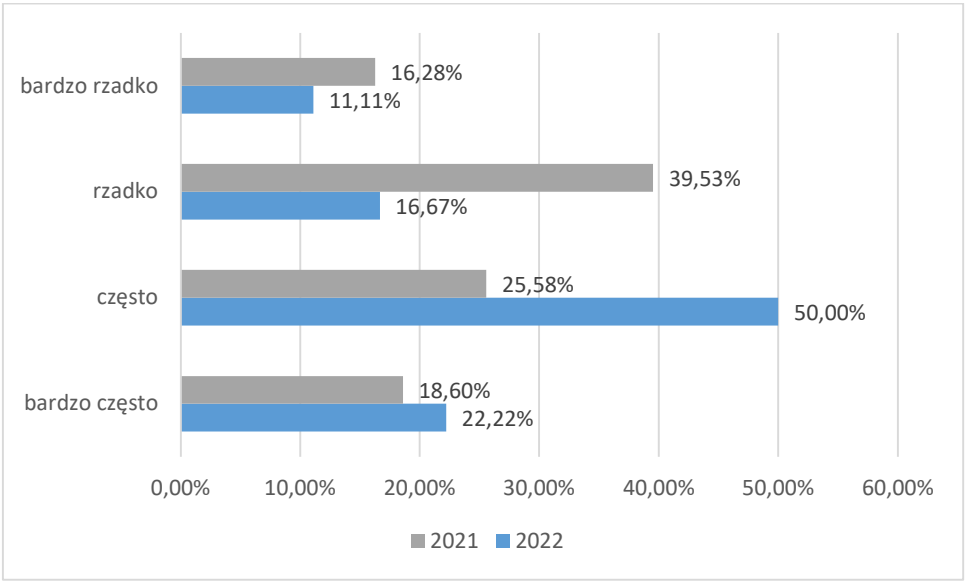
Wykres 155 Czy w Pan/i otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia"), doświadczające przemocy w rodzinie?

W roku 2022 większy odsetek mieszkańców doświadczył kiedykolwiek przemocy od członka swojej rodziny. Obserwujemy tutaj wzrost o 7,33% do roku 2021 (rok 2022 – 36,00%, rok 2021 – 28,67%).

Wykres 156 Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?

Dodatkowo w obecnym roku, **według 50,00% mieszkańców częściej zdarza się, że ktoś z ich otoczenia doświadczył kiedykolwiek przemocy w rodzinie** (w roku 2021 było to 25,58% osób).

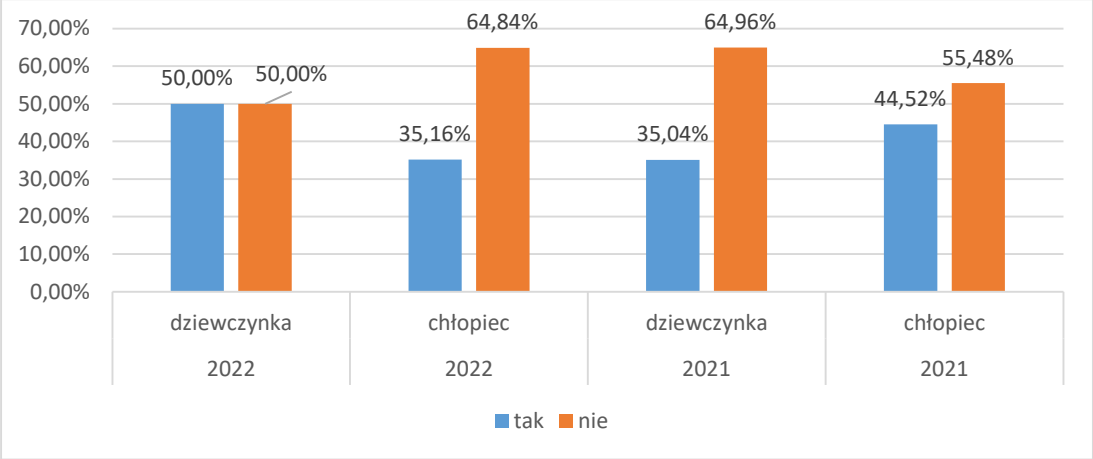

Wykres 157 Jak często zdarzyło się Panu/i lub osobie z Pana/i otoczenia doświadczyć przemocy w rodzinie?

6.2 Skala problemów społecznych wśród uczniów

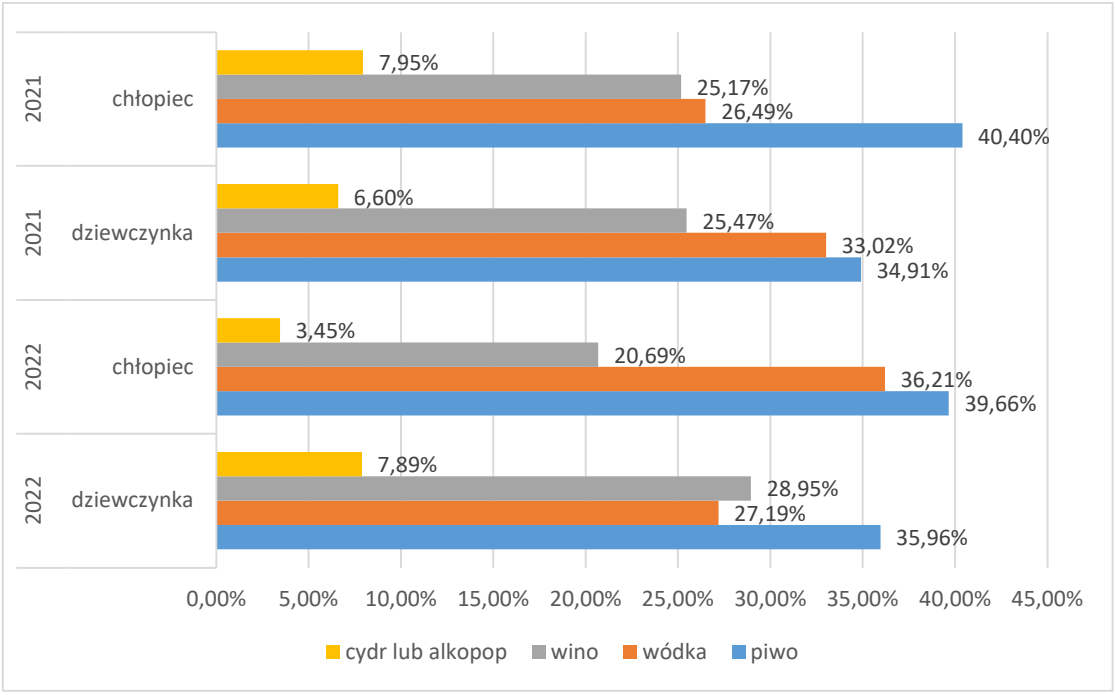
Problem alkoholowy

Analizie porównawczej poddano również wyniki badań realizowanych wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Jak wynika z przeprowadzanej analizy od roku 2021 do roku 2022 obserwuje się wzrost liczby uczennic deklarujących spożywanie alkoholu (z 35,04% w roku 2021 do 50,00% w roku 2022).

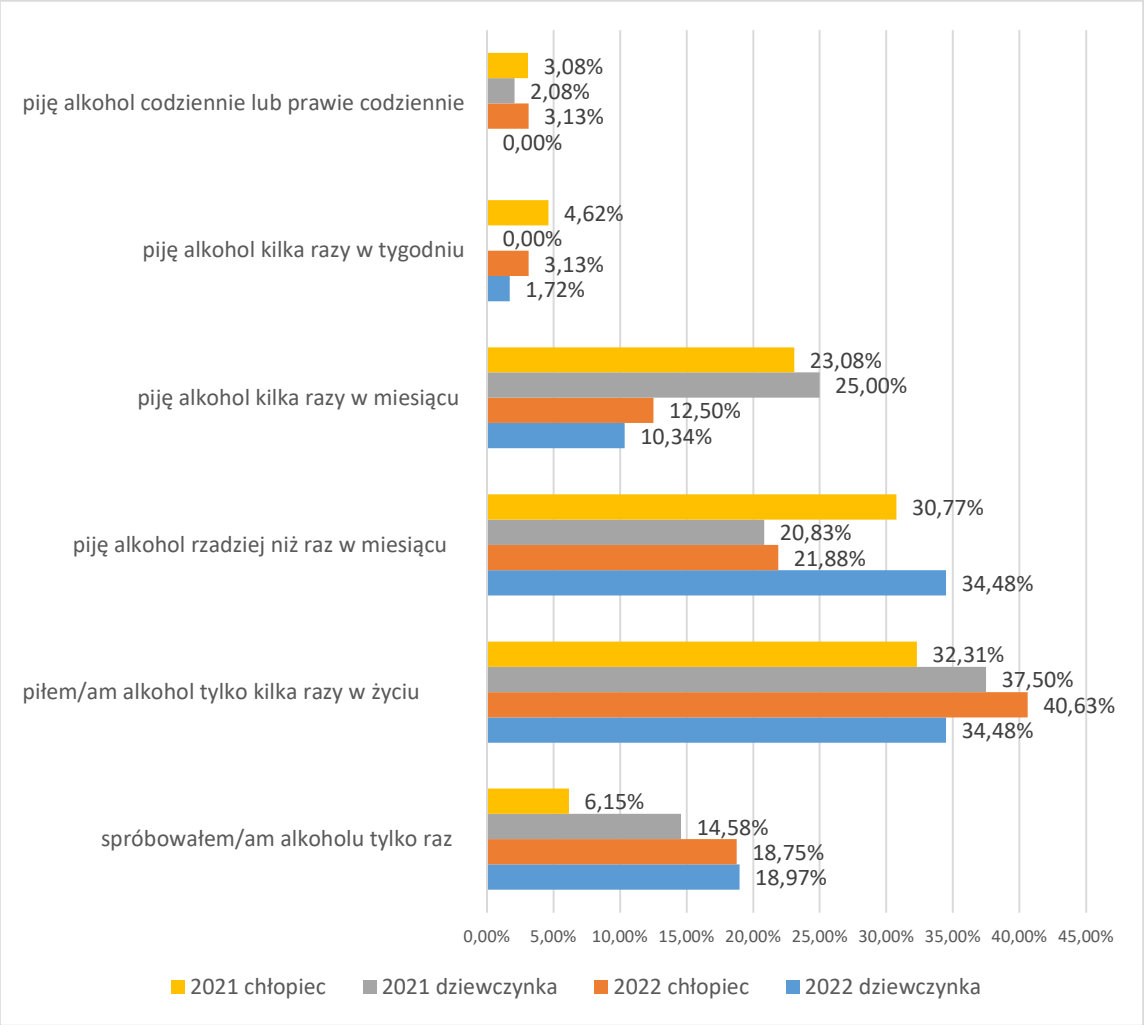
Wykres 158 Czy kiedykolwiek Ty próbowałeś/aś alkohol?

Najczęściej spożywanym przez młodych mieszkańców miasta i gminy napojem alkoholowym jest niezmiennie od 2021 roku piwo.

Wykres 159 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

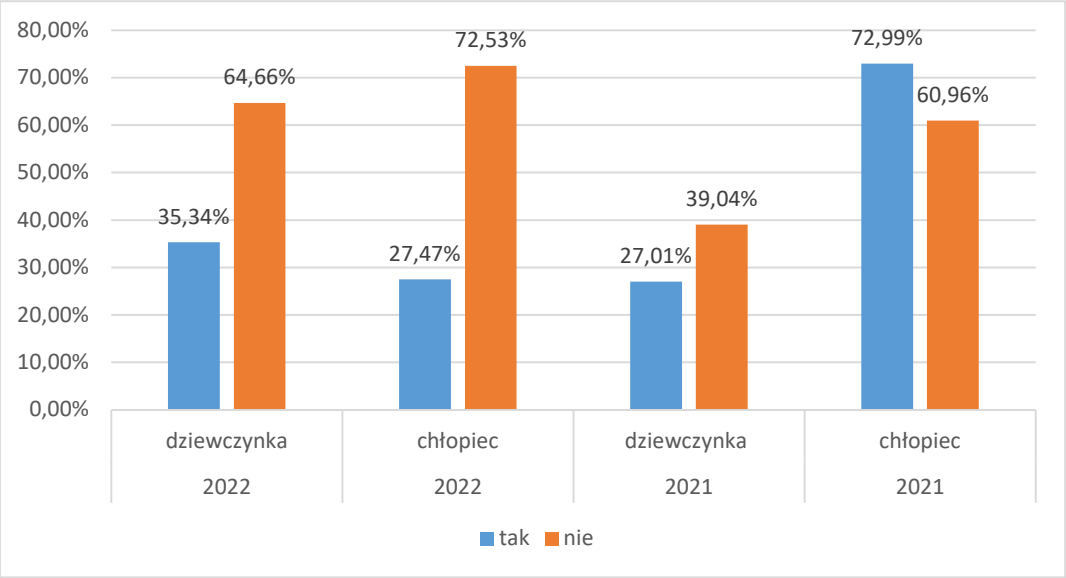
Większość uczniów w roku 2021 oraz w roku 2022 przyznają, że **spożywali alkohol tylko kilka razy w życiu** (2021 – 32,31% chłopcy, 37,50% dziewczynki, 2022 – 40,63% chłopcy, 34,48% dziewczynki).

Wykres 160 Jak często pijesz alkohol?

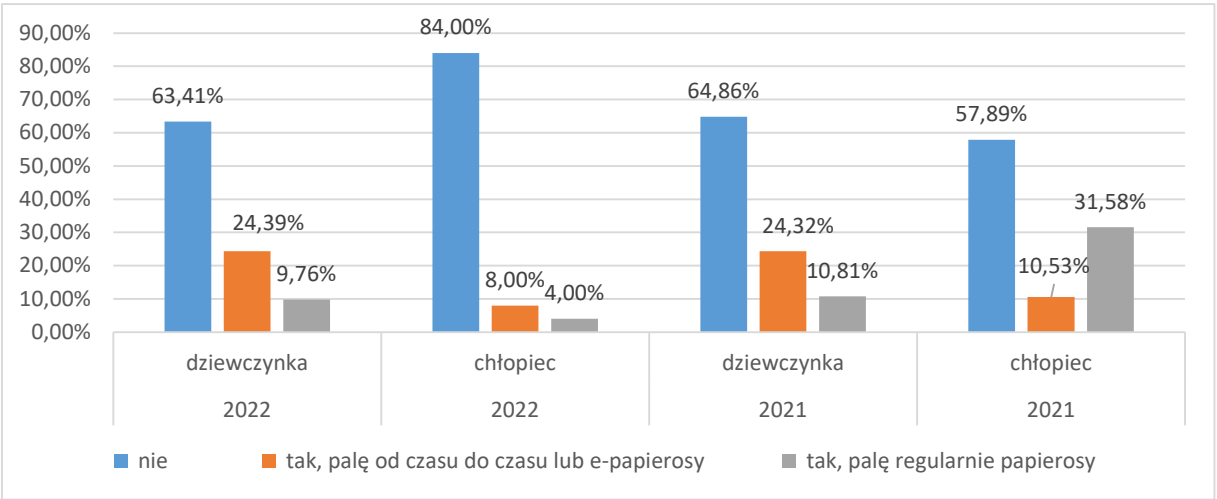
Problem nikotynowy

Analizując skalę problemu nikotynowego wśród uczniów można zauważyć, iż w przeciągu roku **zmniejszyła się liczba uczniów sięgających po papierosy** (2021 rok – 27,01% dziewczynki, 72,99% chłopcy, 2022 rok – 35,34% dziewczynki, 27,47% chłopcy).

Wykres 161 kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

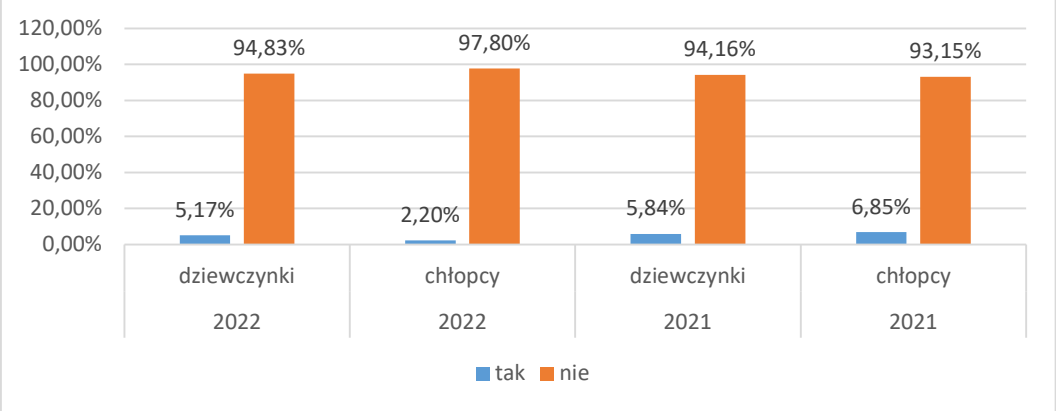
Dodatkowo obecnie mniejsza liczba młodych mieszkańców pali regularnie papierosy. W 2021 roku regularnie paliło papierosy 31,58% chłopców i 10,81% dziewczynek. Natomiast obecnie regularnie papierosy pali 4,00% chłopców i 9,76% dziewczynek.

Wykres 162 Czy obecnie palisz papierosy?

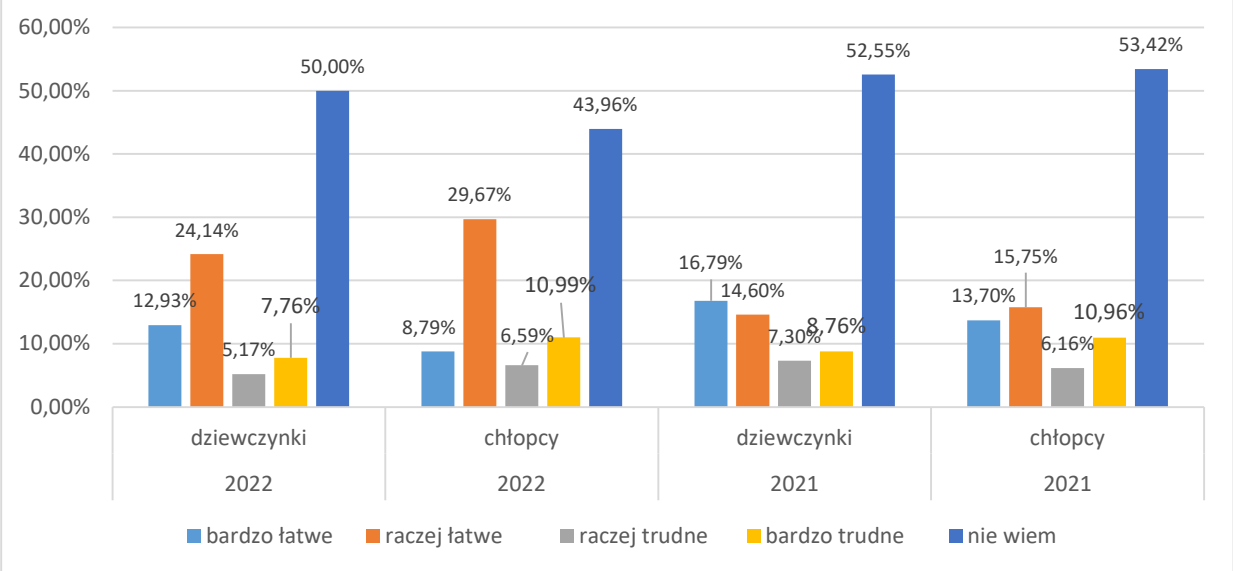
Problem narkotykowy

W porównaniu do roku 2021 **zmniejszył się odsetek uczniów, którzy zażywali kiedykolwiek substancje psychoaktywne** (w roku 2021 – 6,85% chłopców, 5,84% dziewczynek, w roku 2022 – 2,20% chłopców, 5,17% dziewczynek).

Wykres 163 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

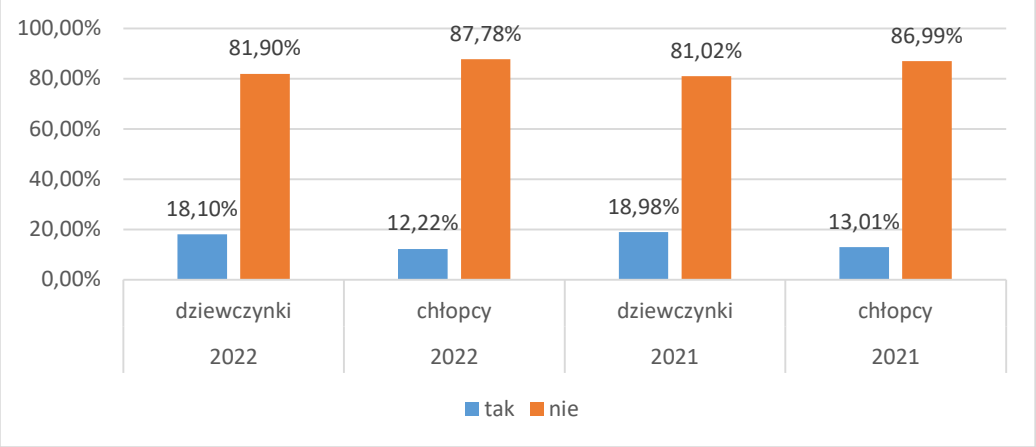
Dodatkowo, zmieniło się również postrzeganie młodych mieszkańców dotyczące dostępności substancji psychoaktywnych. W roku 2022 **zmalała liczba uczniów, którzy uważają, iż zdobycie narkotyków lub dopalaczy w Mieście i Gminie Bogatynia jest bardzo łatwe** (w roku 2021 – 13,70% chłopców, 16,79% dziewczynek, w roku 2022 – 8,79% chłopców, 12,93% dziewczynek).

Wykres 164 Gdybyś chciał zdobyć narkotyki/dopalacze w swojej miejscowości byłoby to ?

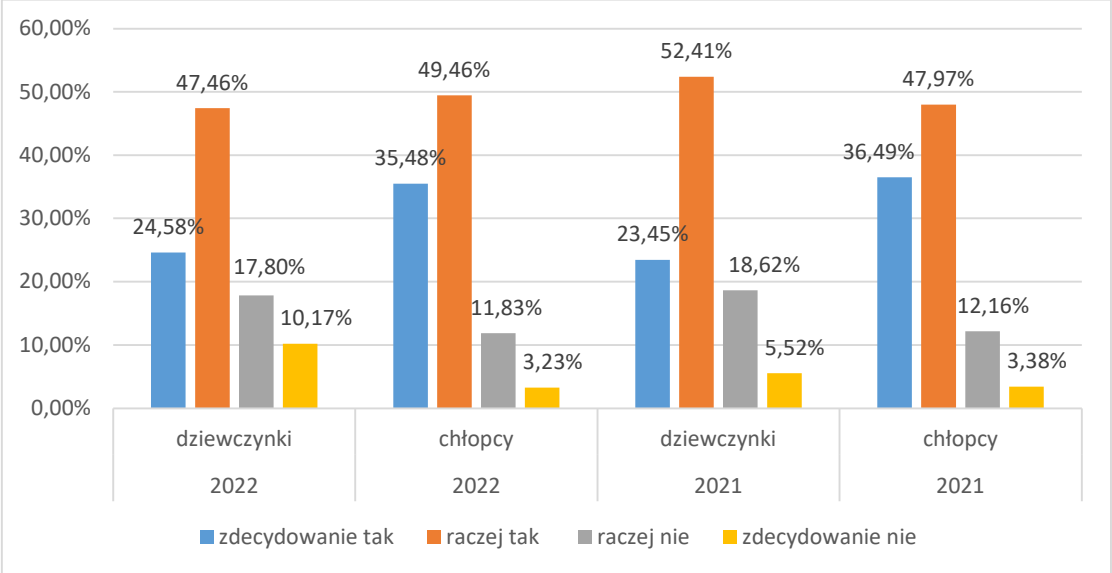
Problem przemocowy

Porównując **problem doświadczania przemocy przez uczniów można zauważyć, iż w roku 2022 problem ten jest porównywalny do roku 2021** (w roku 2021 – 13,01% chłopców, 18,98% dziewczynek, w roku 2022 - 12,22% chłopców, 18,10% dziewczynek).

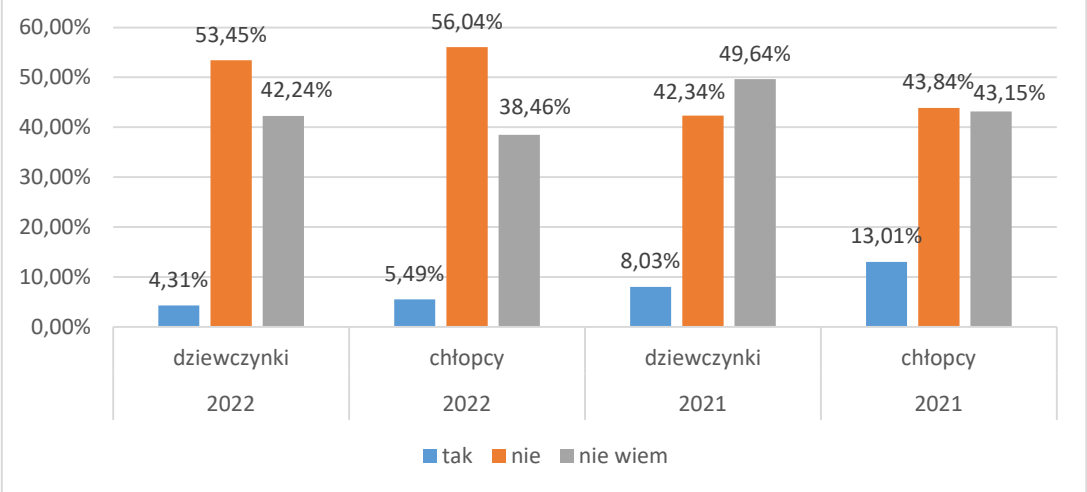
Wykres 165 Czy w swojej rodzinie doświadczyłeś/aś kiedykolwiek przemocy?

W obecnym roku porównywalny odsetek uczniów czuje się **zdecydowanie bezpiecznie w swojej szkole**, natomiast sporo młodych osób twierdzi, że nadal nie czują się za bardzo bezpiecznie w swojej szkole.

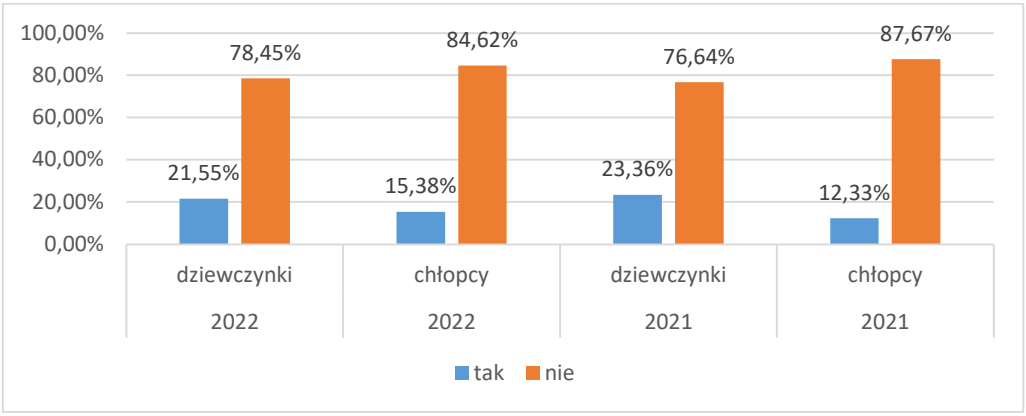
Wykres 166 Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

Dodatkowo uczniowie w badaniu z roku 2021 wskazywali, że problem występowania prześladowania najmłodszych uczniów w ich szkole wynosił 8,03% dla dziewczynek oraz 13,01% dla chłopców natomiast w roku 2022 odsetek uczniów, którzy uważają, że **taka sytuacja występuje w ich szkole jest mniejszy** (w roku 2022 – 5,49% chłopców, 4,31% dziewczynek).

Wykres 167 Czy w Twojej szkole jest zwyczaj prześladowania najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie", „chrzest" lub „fala")?

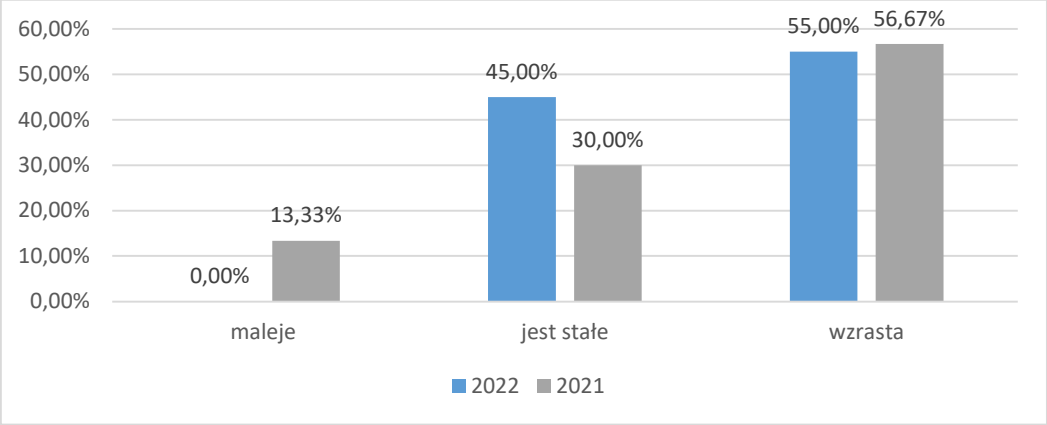
W roku 2021 23,36% dziewczynek oraz 12,33% chłopców przyznało, że w ich szkole są uczniowie, których się boją. Natomiast w obecnym roku **zauważamy zmniejszenie się odsetka dziewcząt, które obawiają się rówieśników w szkole** (różnica 1,81% punktów) ale wzrost odsetka chłopców (różnica 3,05% punktów).

Wykres 168 Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

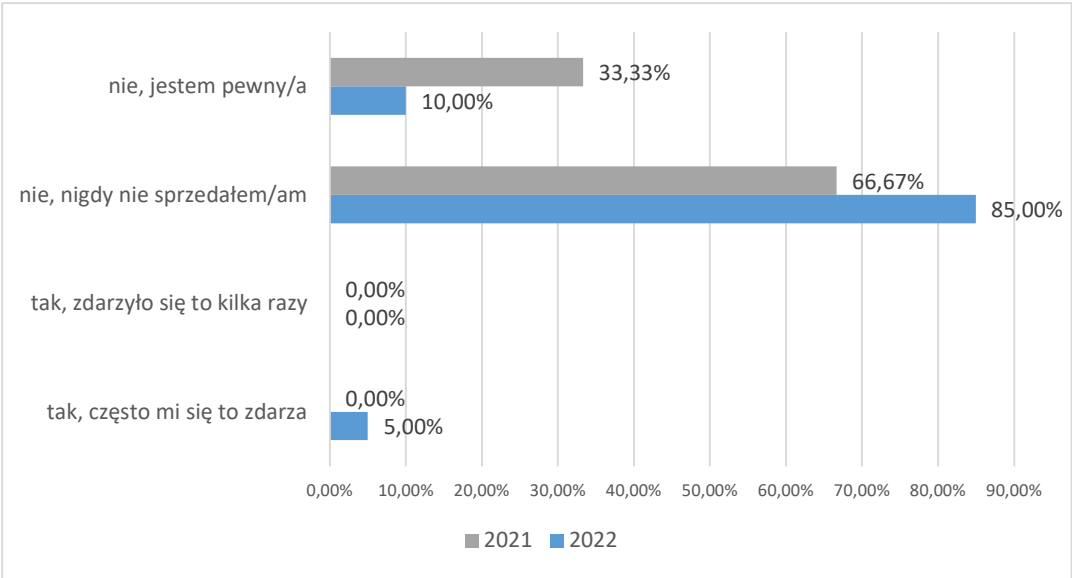
6.3 Skala problemów społecznych według sprzedawców napojów alkoholowych

Spożycie alkoholu przez dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Bogatynia na przestrzeni ostatniego roku jest stałe (45,00%) lub wzrasta (55,00%). W roku 2021 ankietowani odpowiadali podobnie – 56,67% osób wskazało na odpowiedź „wzrasta", a 30,00% na „jest stałe".

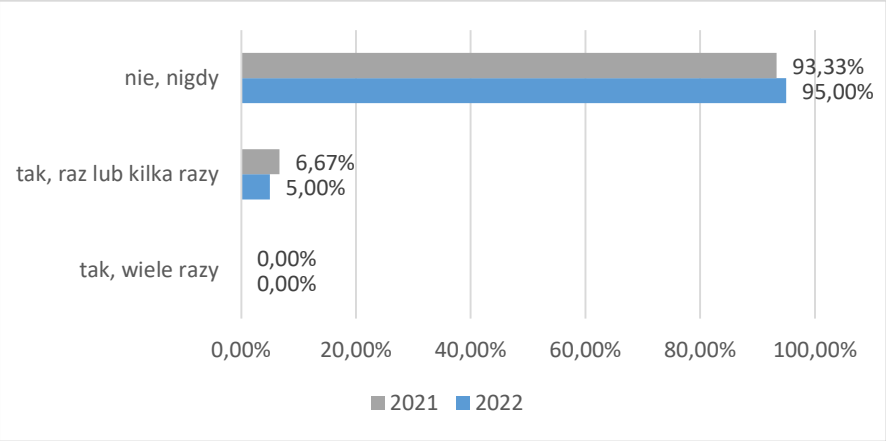
Wykres 169 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i mieście i gminie.

Analizując sprzedaż alkoholu osobom nieletnim na terenie miasta i gminy można zauważyć, że w roku 2021 alkoholu osobom nieletnim nie sprzedało nigdy 66,67% sprzedawców. Natomiast w roku 2022 prawie wszyscy badani sprzedawcy przyznali, że **nie sprzedali nigdy** alkoholu osobie niepełnoletniej (85,00%).

Wykres 170 Czy kiedykolwiek sprzedał Pan/i alkohol osobie, o której wiedział Pan/i, że jest nieletnia?

Porównując sprzedaż papierosów osobom nieletnim można zauważyć, że sprzedawcy w roku 2022 jak i w roku 2021 przyznawali podobnie, że nigdy nie sprzedali papierosów osobie niepełnoletniej (rok 2021 – 93,33%, rok 2022 – 95,00%).

Wykres 171 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

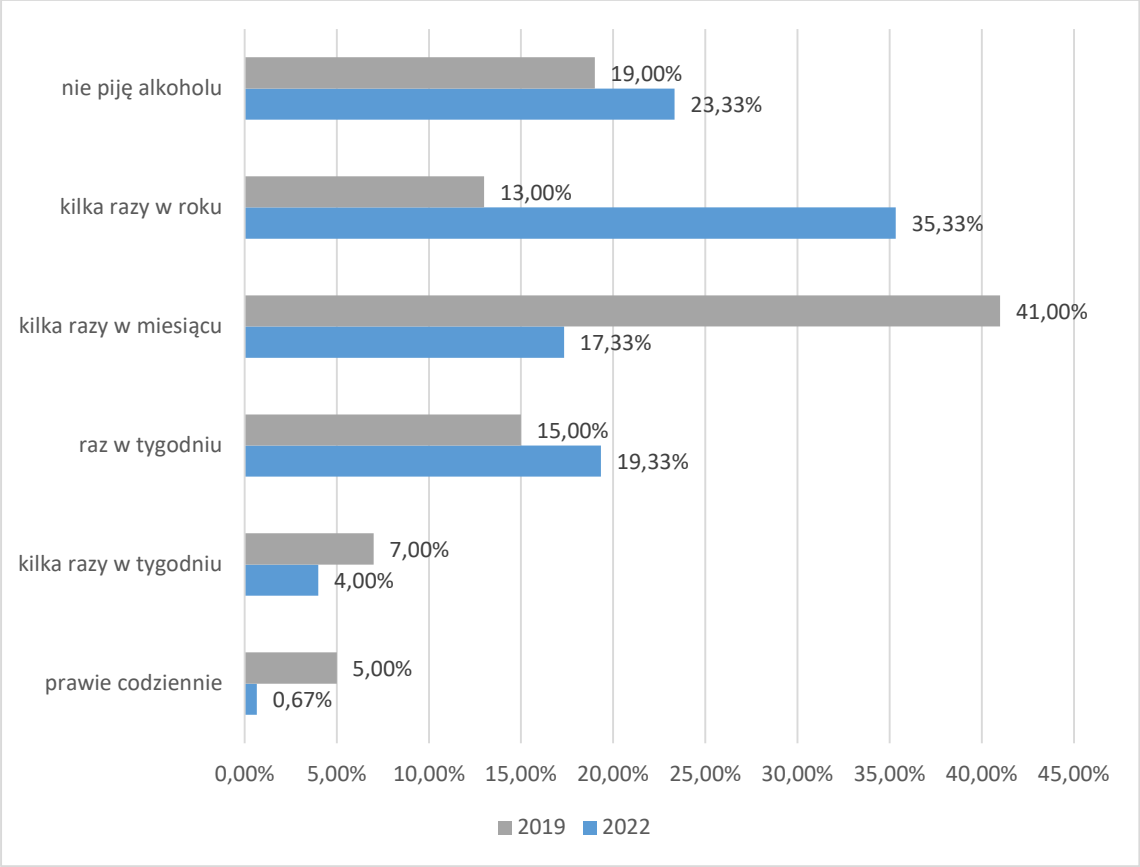
7. PORÓWNANIE WYNIKÓW DIAGNOZY MIASTA I GMINY BOGATYNIA Z 2022 ROKU DO 2019 ROKU

W następnym rozdziale niniejszej diagnozy zastosowano porównanie wyników badań realizowanych w obecnym roku na terenie miasta i gminy do wyników badań z roku 2019.

7.1 Skala problemów społecznych wśród dorosłych mieszkańców

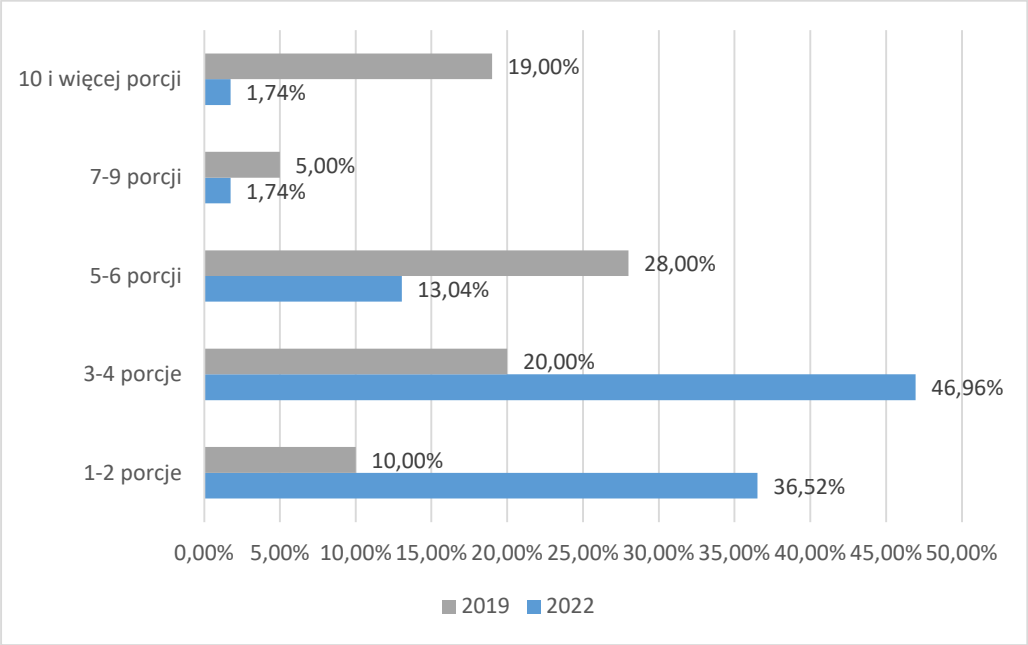
Problem alkoholowy

Z analizy porównawczej wynika, iż od 2019 roku **wzrosła liczba mieszkańców, którzy spożywają alkohol kilka razy w tygodniu** – z 15,00% w roku 2019 do 19,33% w roku 2022. Dodatkowo w 2022 roku zaobserwowano **wyższy** (od 2019 roku) **odsetek ankietowanych, którzy deklarowali, iż piją alkohol jedynie kilka razy w roku** – wyniósł on 22,33%.

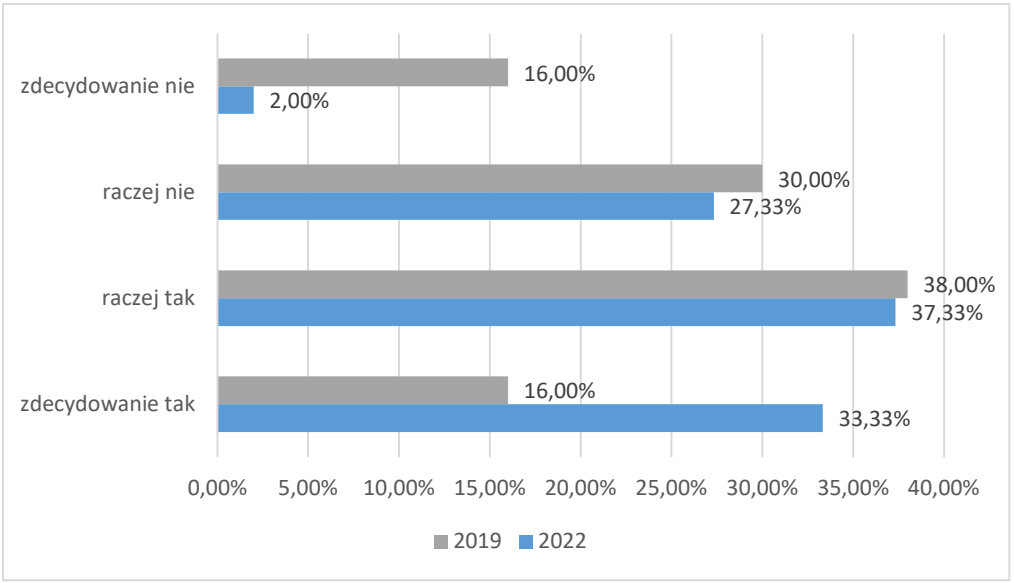
Wykres 172 Jak często spożywa Pan/i alkohol?

W roku 2022 **zmniejszyła się liczba mieszkańców, którzy wypijają jednorazowo od 7 do 9 porcji alkoholu (z 5,00% w roku 2019 do 1,74% w roku 2022)**. Spadła również liczba osób, które wypijają 10 i więcej porcji alkoholu (z 19,00% w 2019 do 1,74% w roku 2022).

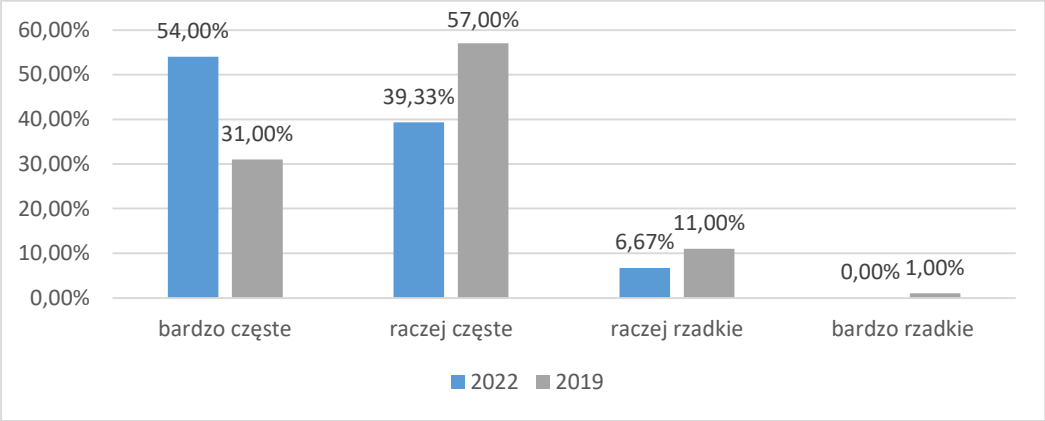
Wykres 173 Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/i w trakcie typowego dnia picia? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Zwiększył się odsetek mieszkańców, którzy twierdzą, że osoby spożywające alkohol w ich okolicy **zdecydowanie stwarzają zagrożenie** (z 16,00% w 2019 roku do 33,33% w roku 2022).

Wykres 174 Proszę ocenić czy osoby spożywające alkohol w okolicy Pana/i zamieszkania stwarzają

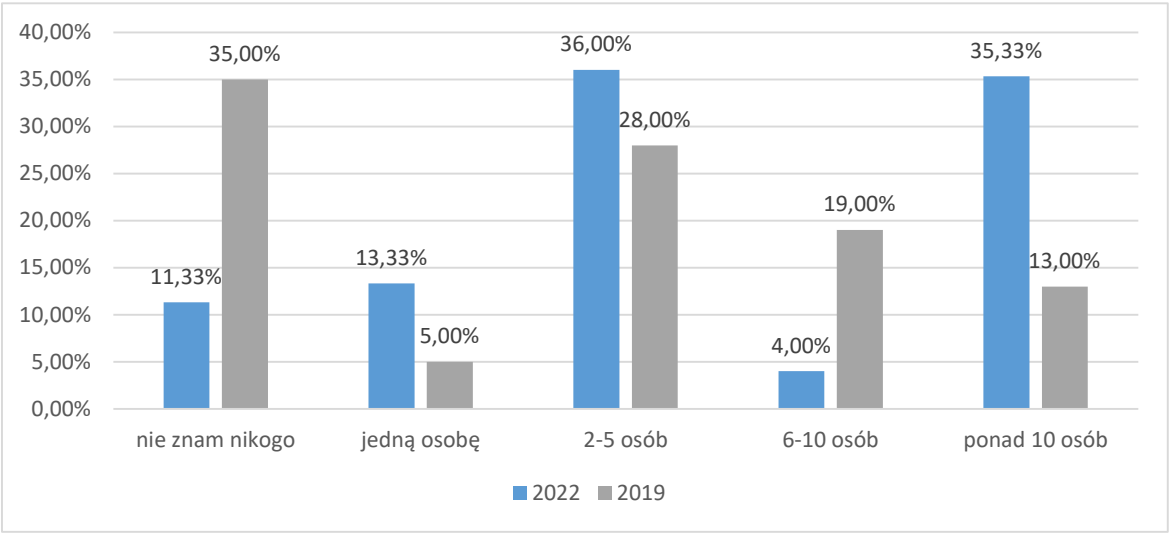
Według 54,00% mieszkańców ankietowanych w 2022 roku, **uzależnienie od alkoholu jest bardzo częstym zjawiskiem w ich miejscowości** – jest to wzrost o 23,00% punktów procentowych co do roku 2019.

Wykres 175 Jak Pan/i sądzi, czy uzależnienie od alkoholu to częste zjawisko w Pana/i miejscowości?

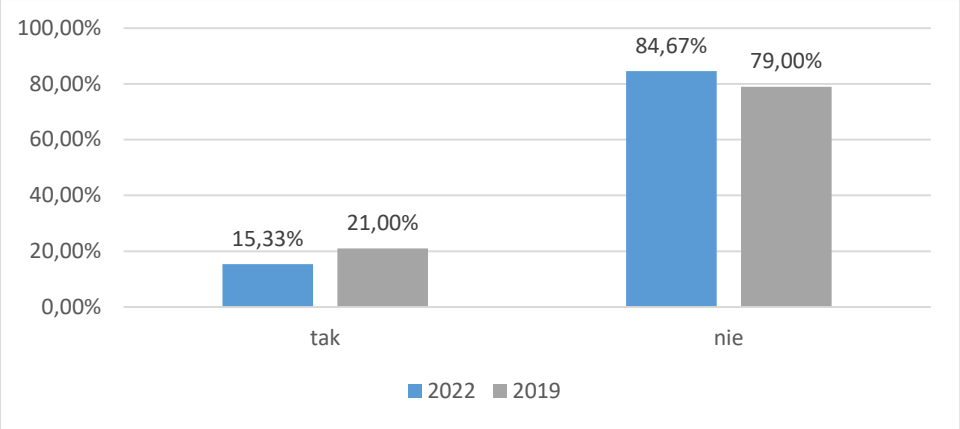
Problem narkotykowy

Analizując skalę problemu narkotykowego w Mieście i Gminie Bogatynia na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, iż w roku 2022 zwiększyła się **liczba mieszkańców, którzy znają ponad 10 osób zażywających substancje odurzające** (z 13,00% w roku 2019 do 35,33% w roku 2022).

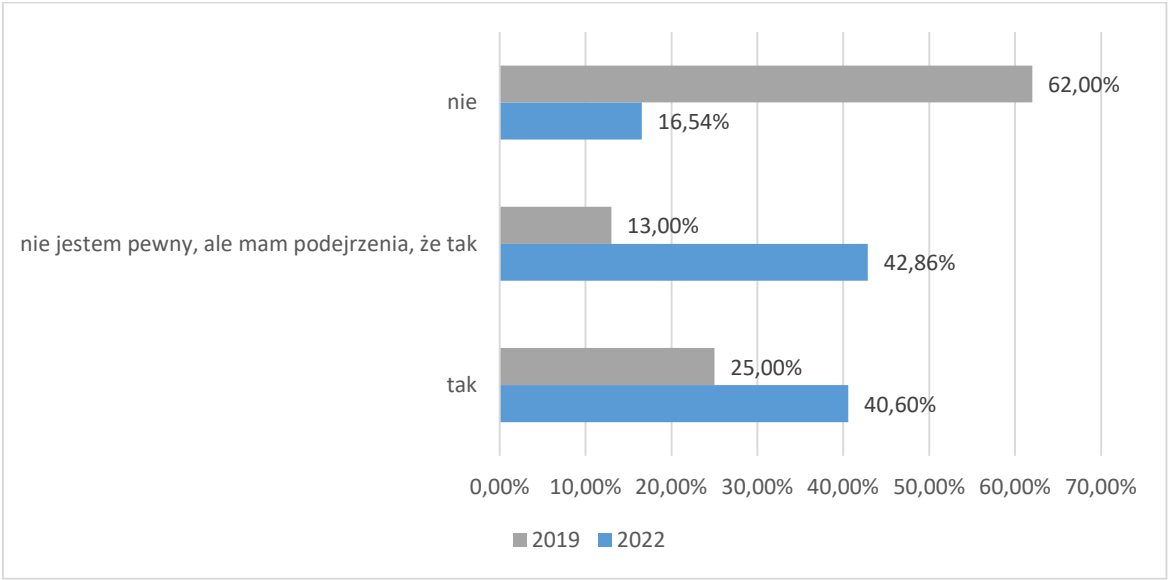
Wykres 176 Ile zna Pan/i osób (osobiście lub „ze słyszenia"), które przyjmują substancje odurzające?

Analizując opinię ankietowanych mieszkańców dotyczącą miejsc, gdzie można zakupić narkotyki i dopalacze na terenie Miasta i Gminy Bogatynia można zauważyć, iż **zmalała liczba osób, które wiedzą, gdzie te substancje można zdobyć** (z 21,00% w roku 2019 do 15,33% w roku 2022).

Wykres 177 Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

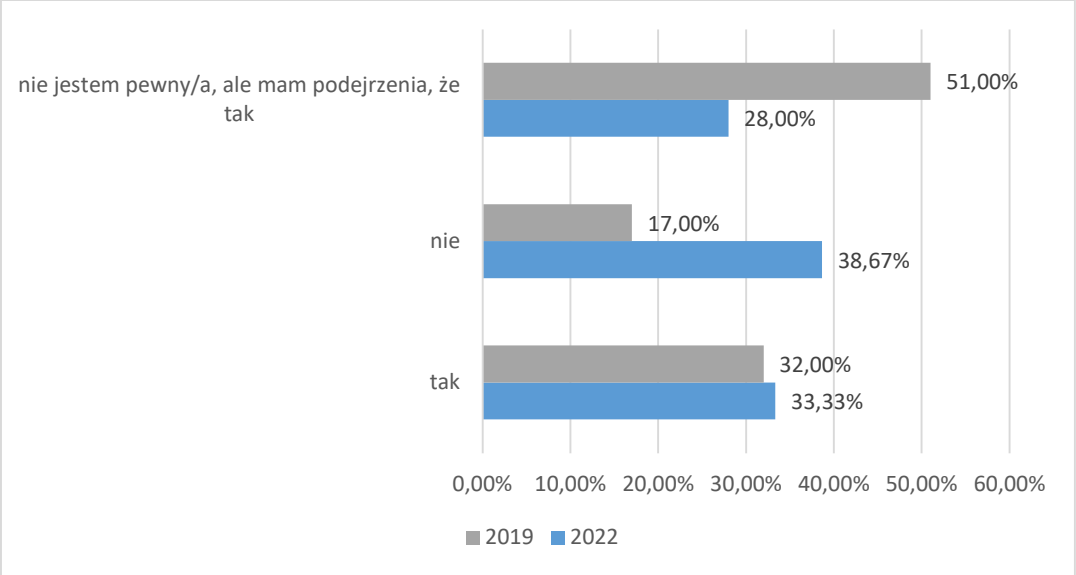
W roku 2022 znacznie **zwiększyła się ilość mieszkańców, którzy znają osobiście lub ze słyszenia osoby uzależnione od leków** (25,00% w roku 2019 do 40,60% w roku 2022).

Wykres 178 Czy w Pana/i otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia") uzależnione od leków?

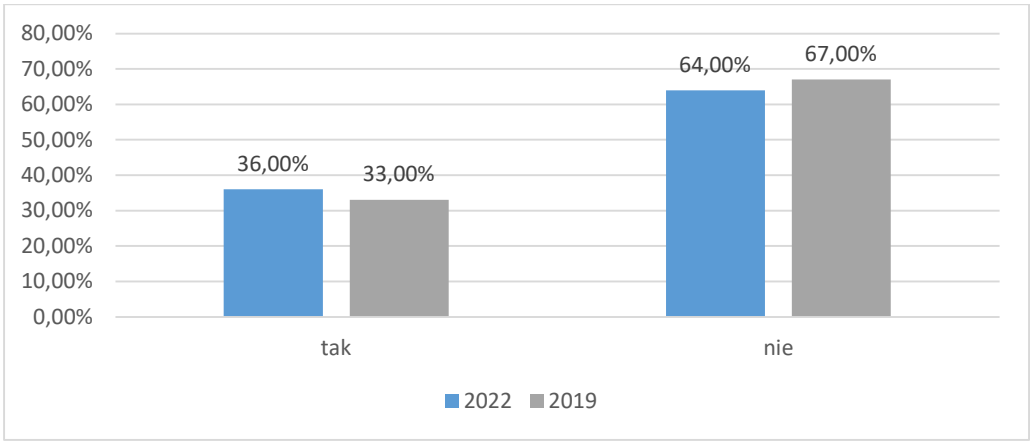
Problem przemocowy

Z zebranego materiału badawczego wynika, iż obecnie skala jest nieco wyższa niż w roku 2019. **W obecnym roku 33,33% mieszkańców zna osobiście lub ze słyszenia osoby doświadczające przemocy w rodzinie** (w roku 2019 było to 32,00% osób). Natomiast mniejszy odsetek respondentów (28,00%) w roku 2022 ma podejrzenia, że zna takie osoby (51,00% w roku 2019).

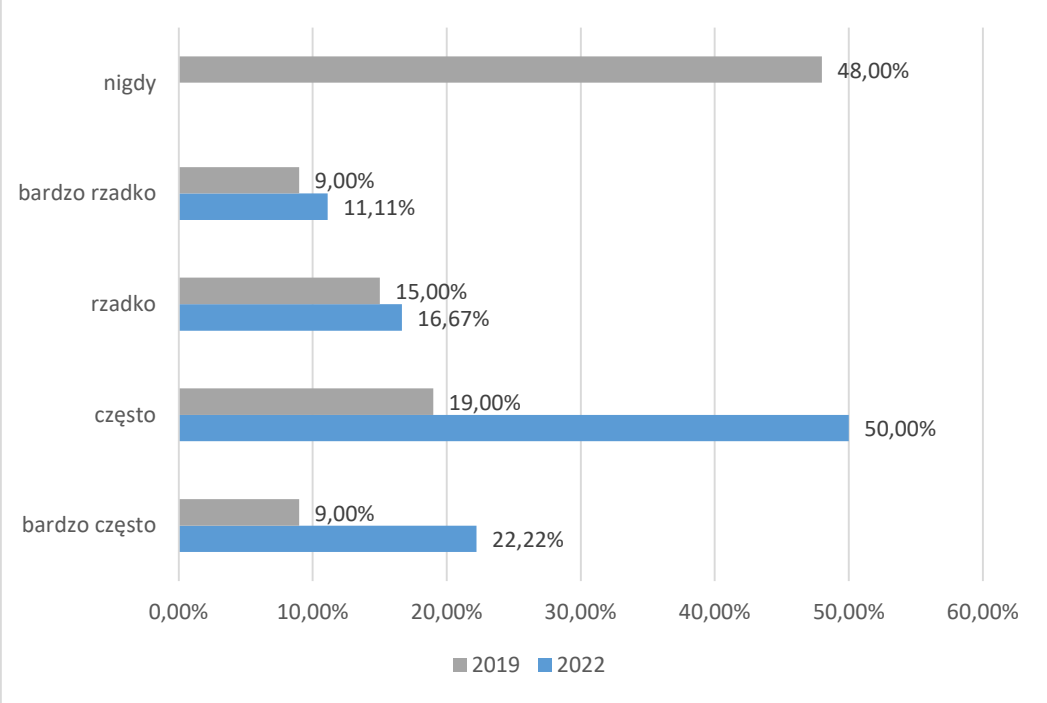
Wykres 179 Czy w Pan/i otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia"), doświadczające przemocy w rodzinie?

W roku 2022 nieco większy odsetek mieszkańców doświadczył kiedykolwiek przemocy od członka swojej rodziny. Obserwujemy tutaj wzrost o 3,00% do roku 2019 (rok 2022 – 36,00%, rok 2019 – 33,00%).

Wykres 180 Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?

Dodatkowo w obecnym roku, **według 50,00% mieszkańców częściej zdarza się, że ktoś z ich otoczenia doświadczył kiedykolwiek przemocy w rodzinie** (w roku 2019 było to 19,00% osób). W roku 2019 w badaniu widniała odpowiedź „nigdy" natomiast w roku 2022 takiej odpowiedzi nie umieszczono ponieważ pytanie było skierowane tylko do osób, które przyznały, że doznały przemocy.

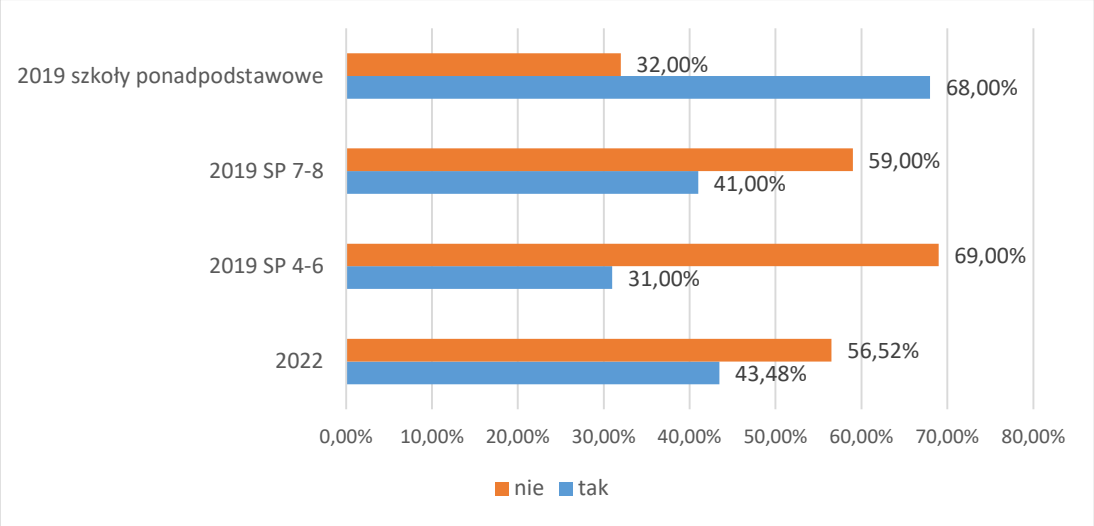

Wykres 181 Jak często zdarzyło się Panu/i lub osobie z Pana/i otoczenia doświadczyć przemocy w rodzinie?

7.2 Skala problemów społecznych wśród uczniów

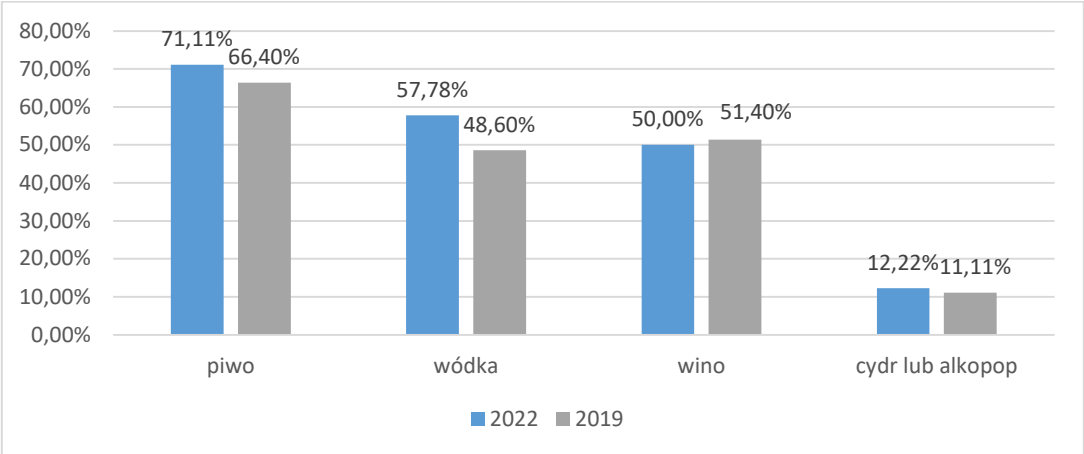
Problem alkoholowy

Analizie porównawczej poddano również wyniki badań realizowanych wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w roku 2019 oraz roku 2022. Spożycie alkoholu wśród uczniów szkół w 2019 roku wyglądało następująco (z podziałem na klasy – uczniowie, którzy przyznali, że spożywali kiedykolwiek alkohol): 31,00% SP 4-6, 41,00% SP 7-8, 69,00% szkoły ponadpodstawowe. W roku 2022 podział na szkoły nie został zastosowany, natomiast 43,48% uczniów przyznało, że kiedykolwiek spożywało alkohol.

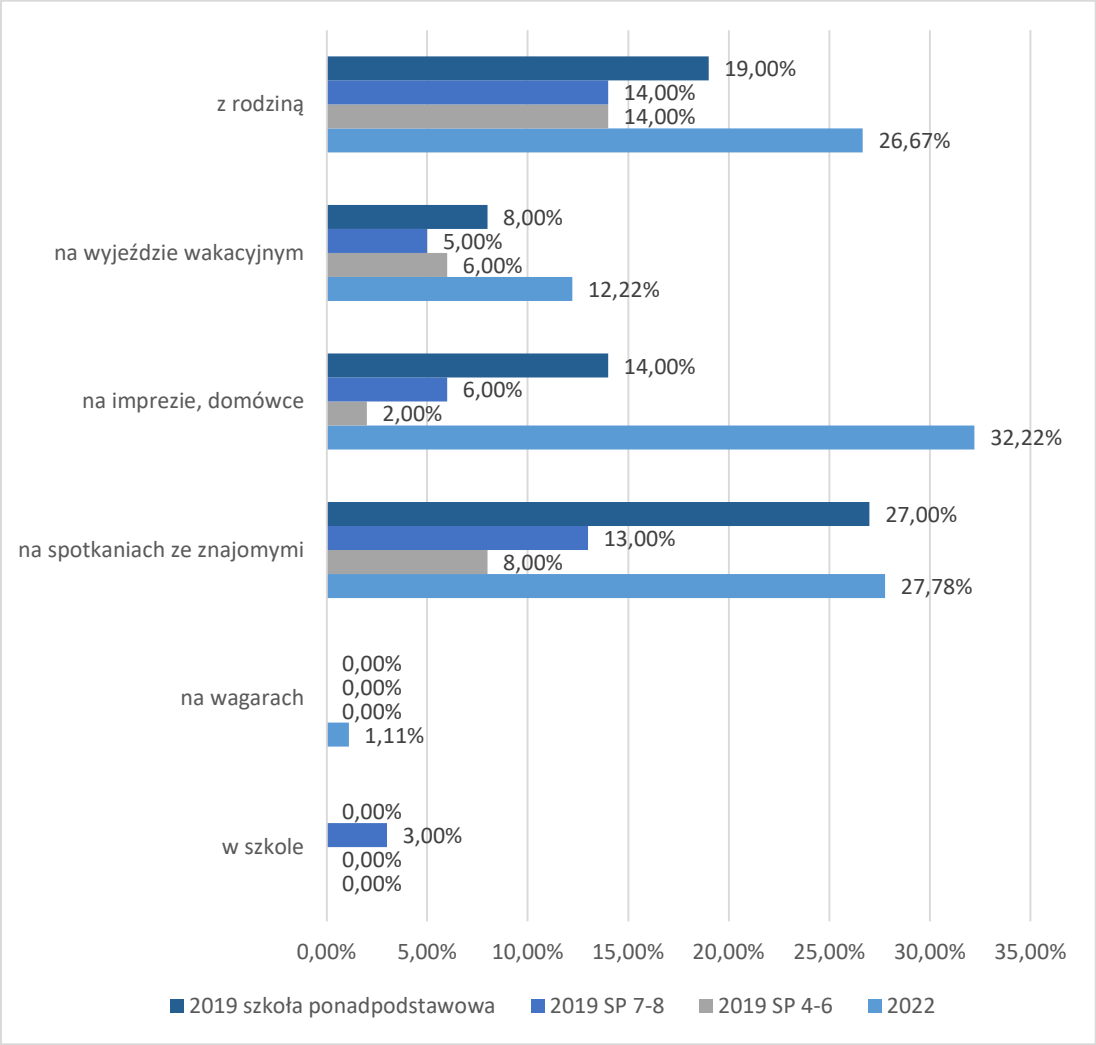
Wykres 182 Czy kiedykolwiek Ty próbowałeś/aś alkohol?

Najczęściej spożywanym przez młodych mieszkańców miasta i gminy napojem alkoholowym jest niezmiennie od 2019 roku piwo oraz wino.

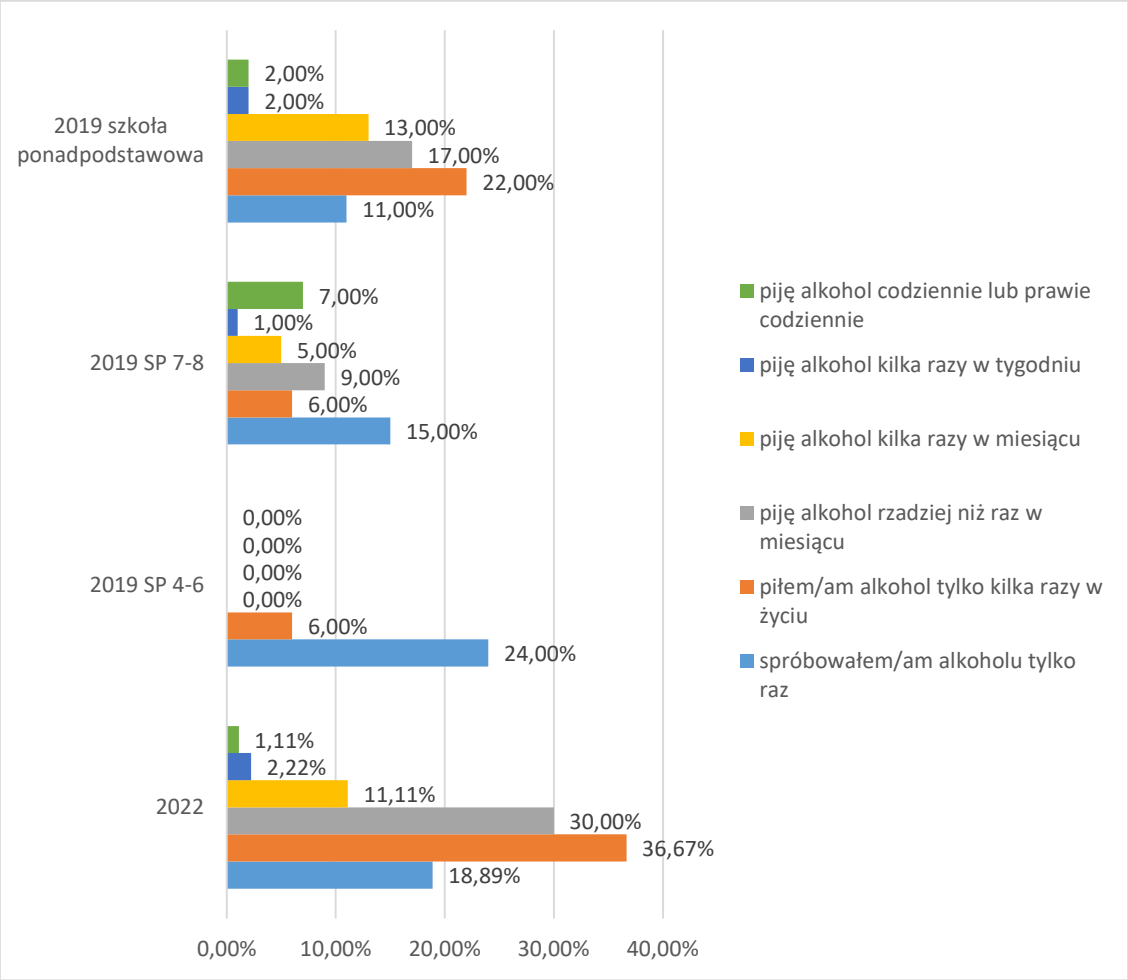
Wykres 183 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

Nie zmieniły się także okoliczności pierwszego kontaktu młodych z alkoholem i podobnie jak w 2019 roku napoje te są spożywane przez uczniów najczęściej podczas spotkań ze znajomymi, na wyjazdach wakacyjnych, a także w towarzystwie rodzinnym.

Wykres 184 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

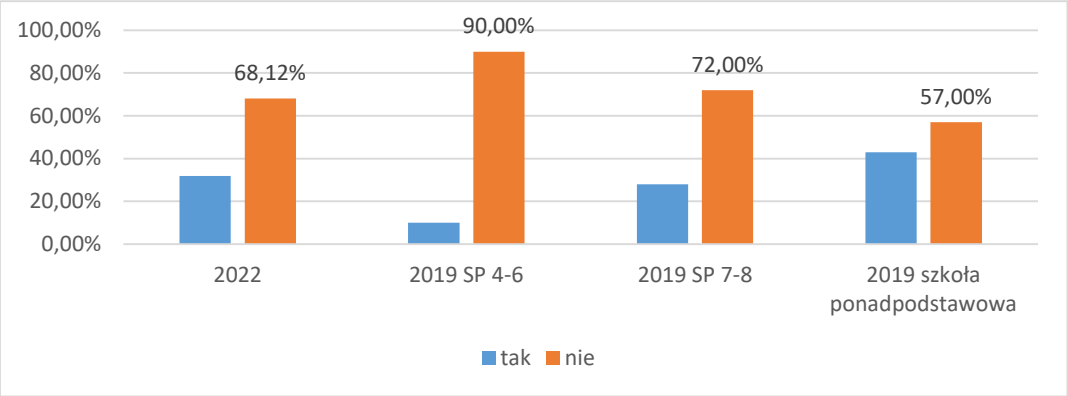
Uczniowie miasta i gminy w roku 2019 przyznawali najczęściej, że alkoholu spróbowali tylko raz lub kilka razy w życiu. Podobnie sytuacja wygląda w roku 2022, ponieważ większość uczniów również wybrała takie odpowiedzi.

Wykres 185 Jak często pijesz alkohol?

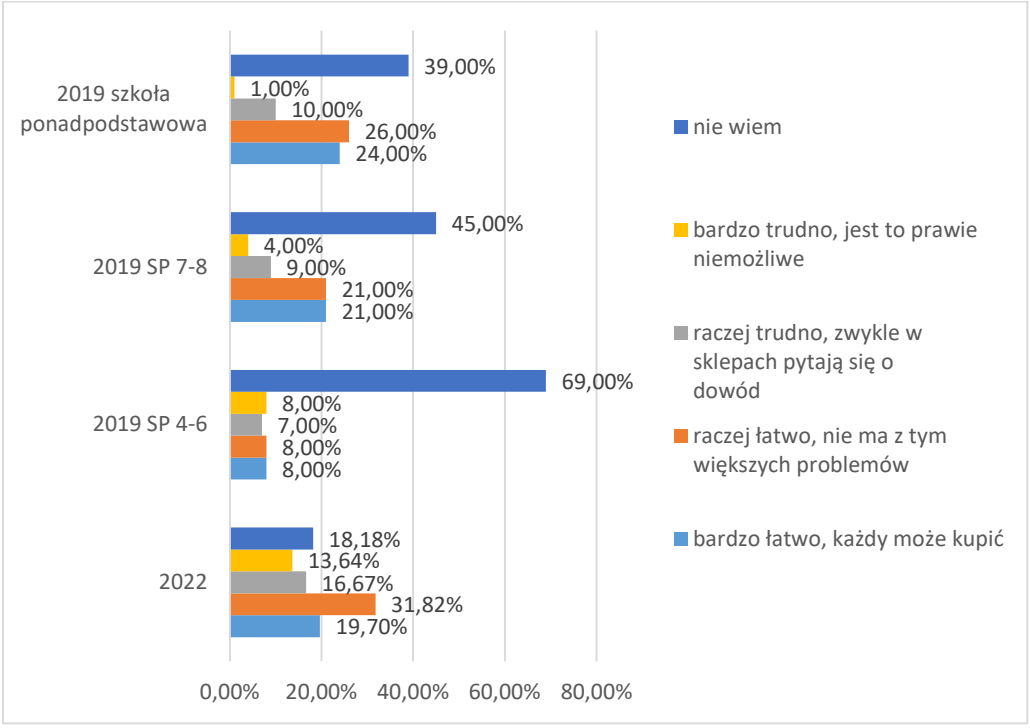
Problem nikotynowy

Analizując skalę problemu nikotynowego wśród młodych respondentów można zauważyć, iż w przeciągu kilku lat **liczba uczniów, którzy przyznają, że nigdy nie próbowali papierosów jest zbliżona i zdecydowanie większa niż osoby, które twierdzą, że palą.**

Wykres 186 Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

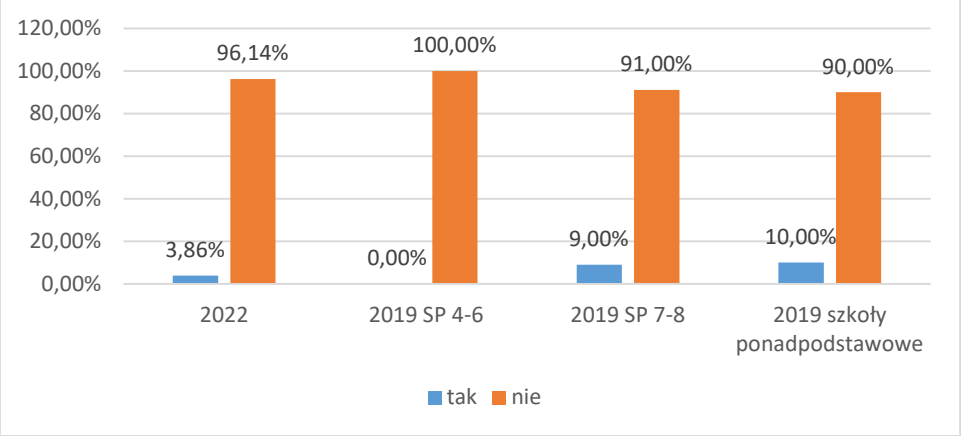
W roku obecnym 31,82% uczniów twierdzi, że raczej łatwo jest kupić papierosy nie mając ukończonych osiemnastu lat. Analizując odpowiedzi młodych respondentów z roku 2019 można zauważyć, że mniejsza ilość uczniów w poprzednich latach uważała, iż alkohol jest łatwy do zdobycia.

Wykres 187 Czy Twoim zdaniem łatwo jest kupić papierosy w Twojej miejscowości, jeśli się nie ma ukończonych 18 lat?

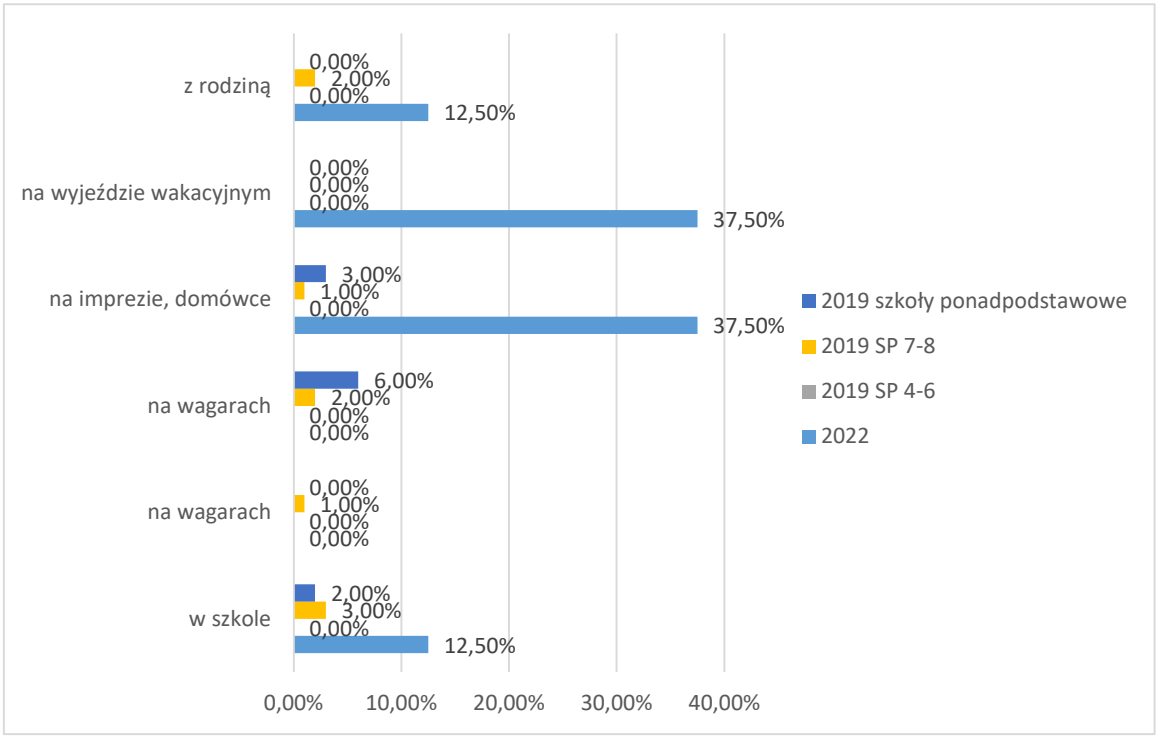
Problem narkotykowy

W porównaniu do roku 2019, w roku 2022 **zmniejszył się odsetek uczniów, którzy zażywali kiedykolwiek substancje psychoaktywne** porównując badania do odpowiedzi respondentów z klas 7-8 szkoły podstawowej oraz szkoły ponadpodstawowej.

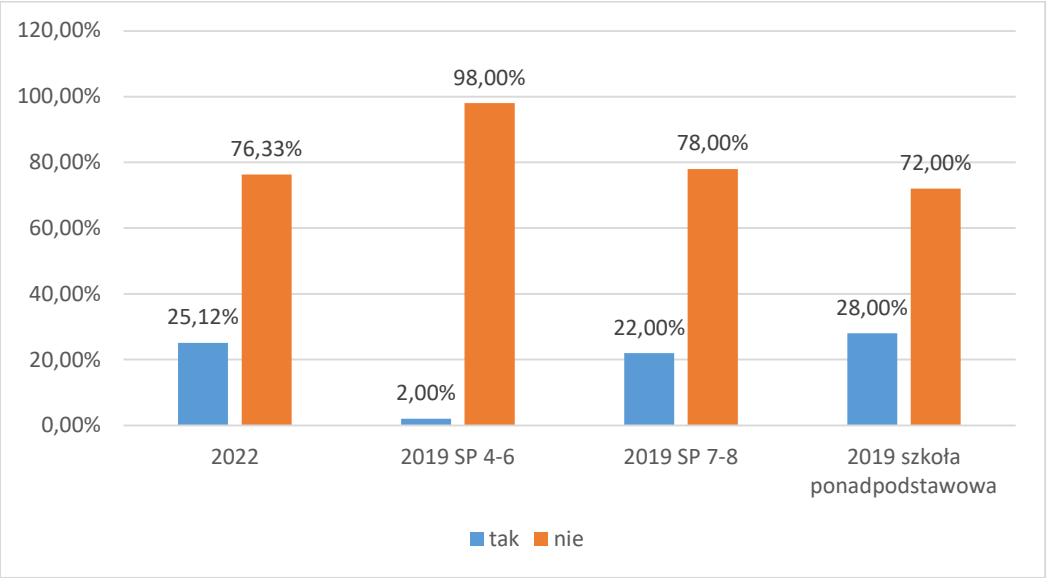
Wykres 188 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

Analizując odpowiedzi uczniów co do okoliczności w jakich zażywali oni narkotyki/dopalacze po raz pierwszy, w roku 2019 większość uczniów spożywała te substancje na imprezie, domówce oraz na wagarach. W roku obecnym młodzi respondenci najczęściej wskazywali na wyjazd wakacyjny, a także imprezy i domówki.

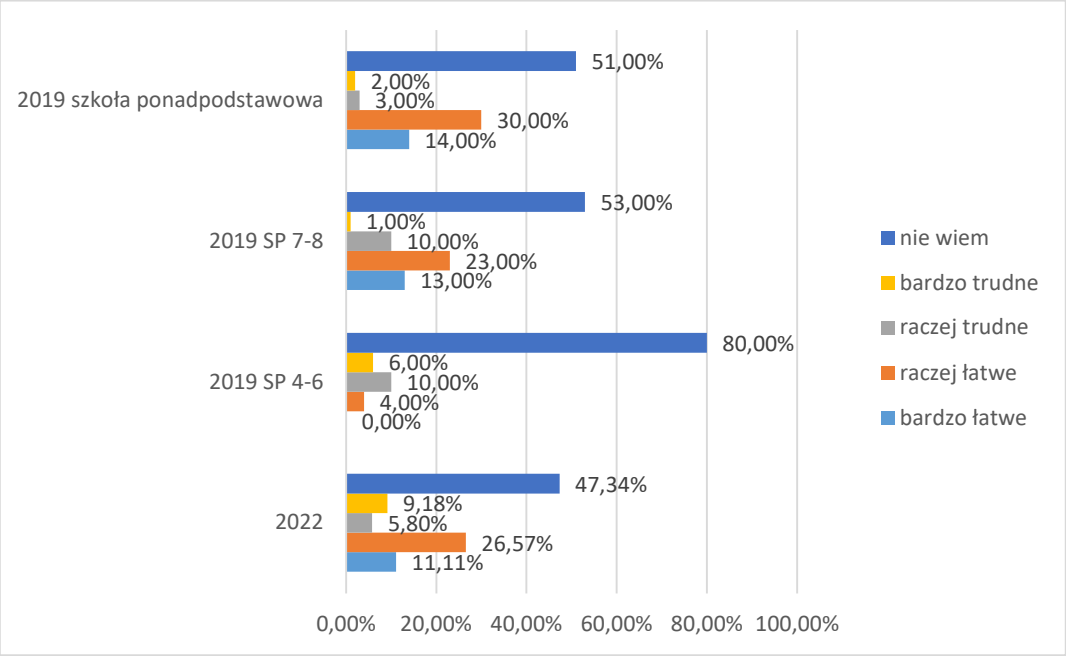
Wykres 189 W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze po raz pierwszy? Można wybrać kilka odpowiedzi.

W roku obecnym oraz w roku 2019 większość uczniów nie wiedziało oraz nadal nie ma wiedzy na temat tego, gdzie lub u kogo można kupić narkotyki lub dopalacze.

Wykres 190 Czy wiesz, gdzie lub u kogo można kupić narkotyki lub dopalacze?

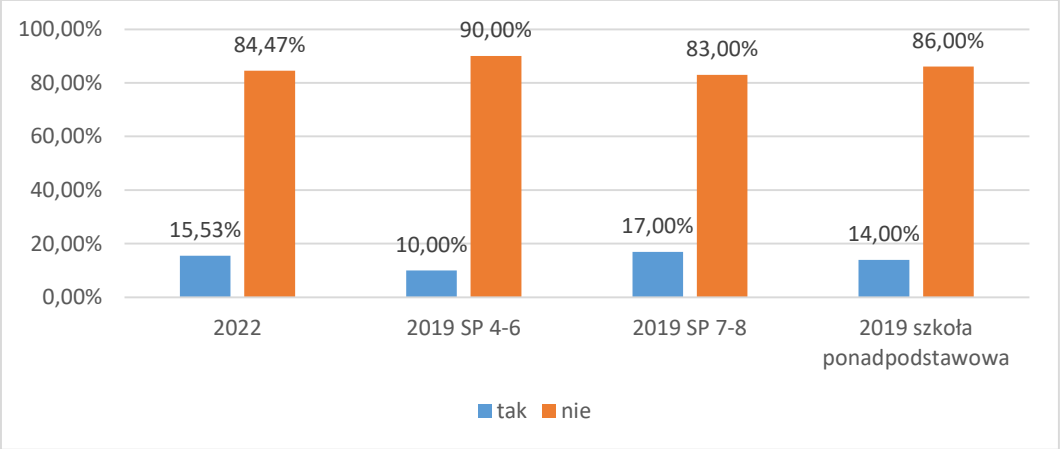
Dodatkowo, nie zmieniło się wiele postrzeganie młodych mieszkańców dotyczące dostępności substancji psychoaktywnych. W roku obecnym, a także w roku 2019 większość uczniów nie miała oraz nadal nie posiada wiedzy na temat dostępności narkotyków i dopalaczy w swojej miejscowości.

Wykres 191 Gdybyś chciał zdobyć narkotyki/dopalacze w swojej miejscowości byłoby to ?

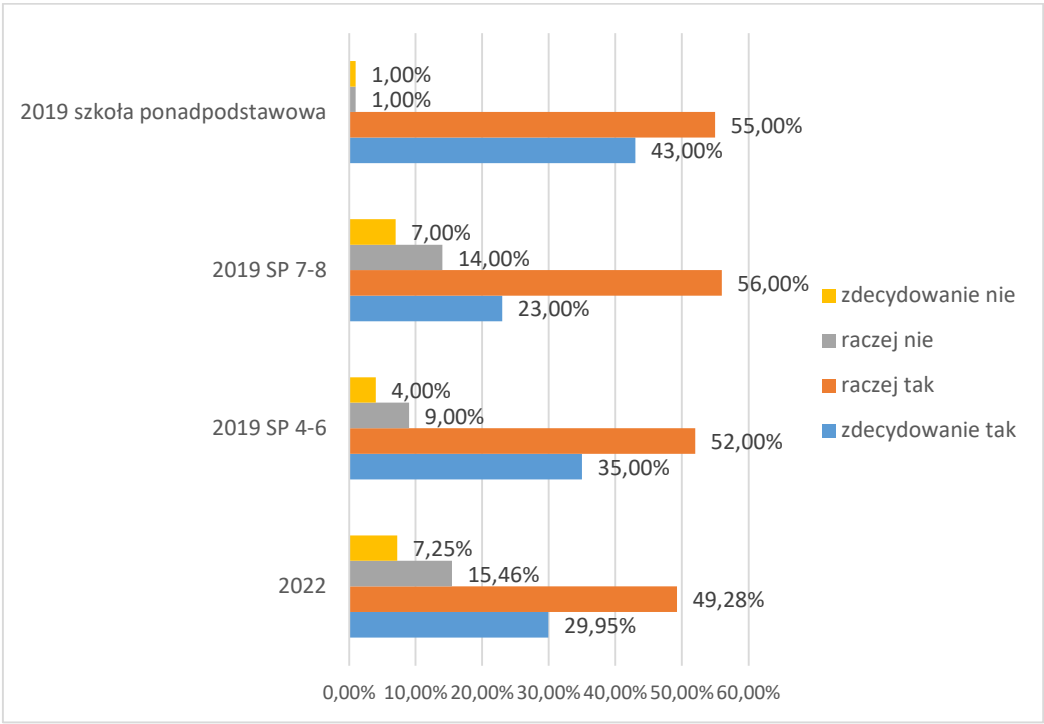
Problem przemocowy

Porównując **problem doświadczania przemocy przez uczniów można zauważyć, iż w roku 2022 problem ten jest porównywalny do roku 2019 – w większości nie występuje.**

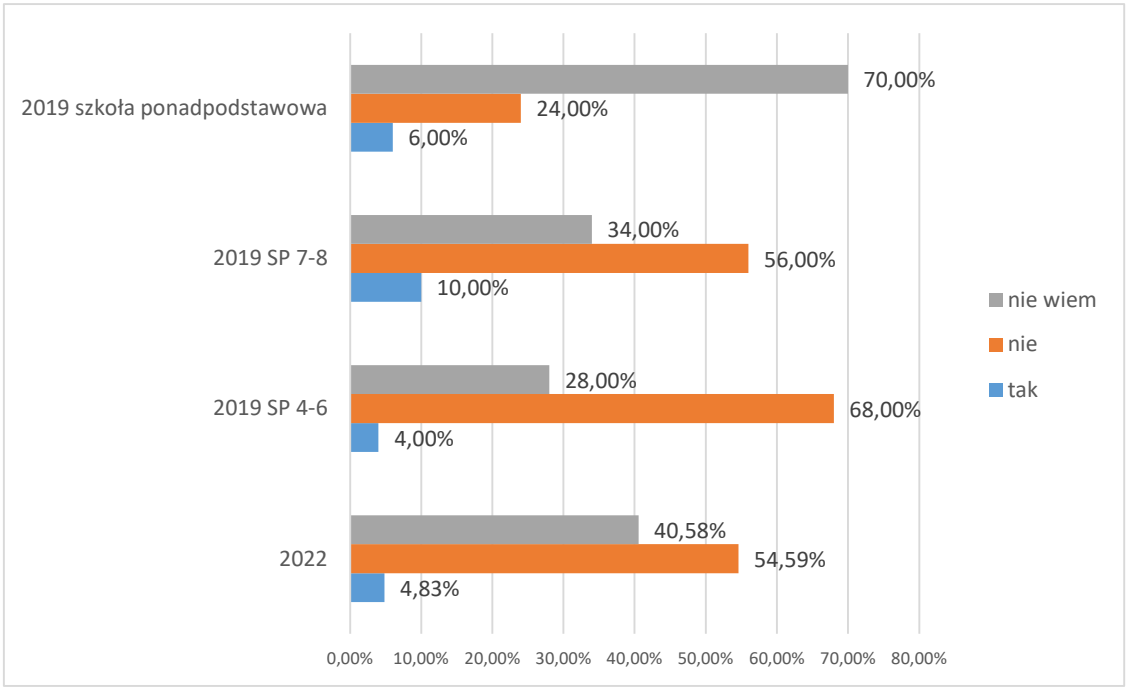
Wykres 192 Czy w swojej rodzinie doświadczyłeś/aś kiedykolwiek przemocy?

W obecnym roku porównywalny odsetek uczniów czuje się **raczej bezpiecznie w swojej szkole**, dodatkowo sporo młodych osób twierdzi, że czują się zdecydowanie bezpiecznie w swojej szkole.

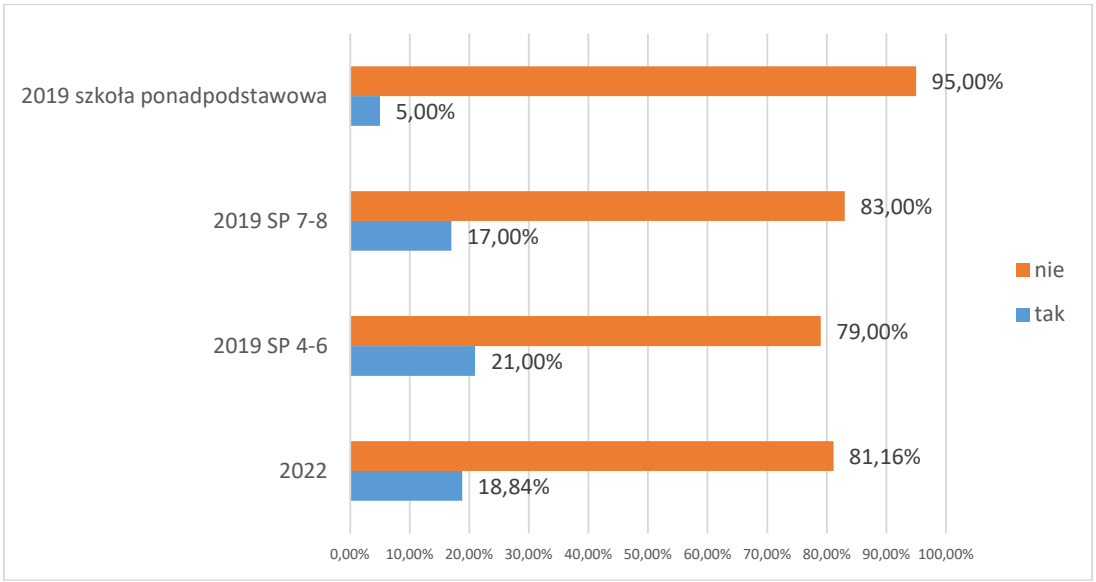
Wykres 193 Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

Dodatkowo ankietowani w roku 2019 w większości odpowiadali, że zwyczaj prześladowania najmłodszych uczniów w ich szkole (tzw. „kocenie", „chrzest", „fala") nie występuje. W obecnym roku również większość młodych respondentów twierdzi, że taki problem w szkole nie istnieje.

Wykres 194 Czy w Twojej szkole jest zwyczaj prześladowania najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie", „chrzest" lub „fala")?

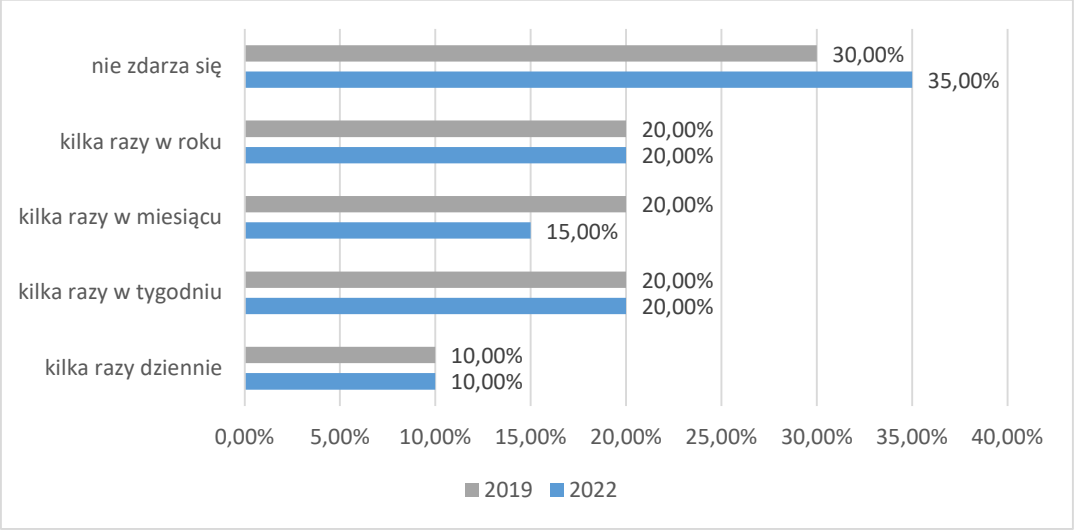
Analizując odpowiedzi uczniów dotyczących tego, czy w ich szkole są uczniowie, których się boją to większość młodych respondentów w roku obecnym, a także w roku 2019 stwierdziło, że tacy uczniowie nie występują.

Wykres 195 Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

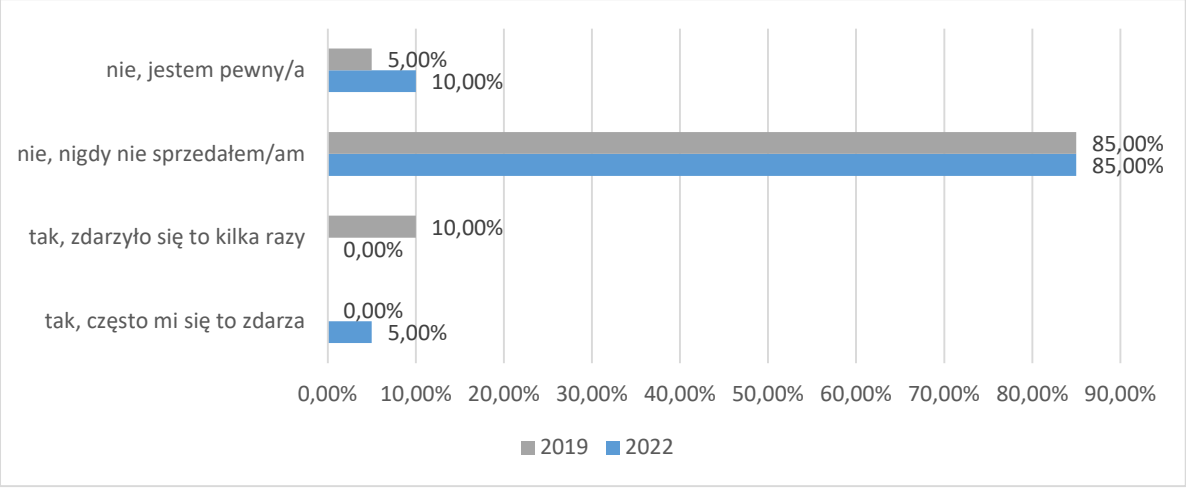
7.3 Skala problemów społecznych według sprzedawców napojów alkoholowych

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być stosunkowo rzadkim zjawiskiem na terenie miasta i gminy na przestrzeni lat. W roku 2019 30,00% sprzedawców twierdziło, że takie sytuacje się nie zdarzają, podobnie uważa się w roku obecnym (tj. 35,00% - 2022 rok).

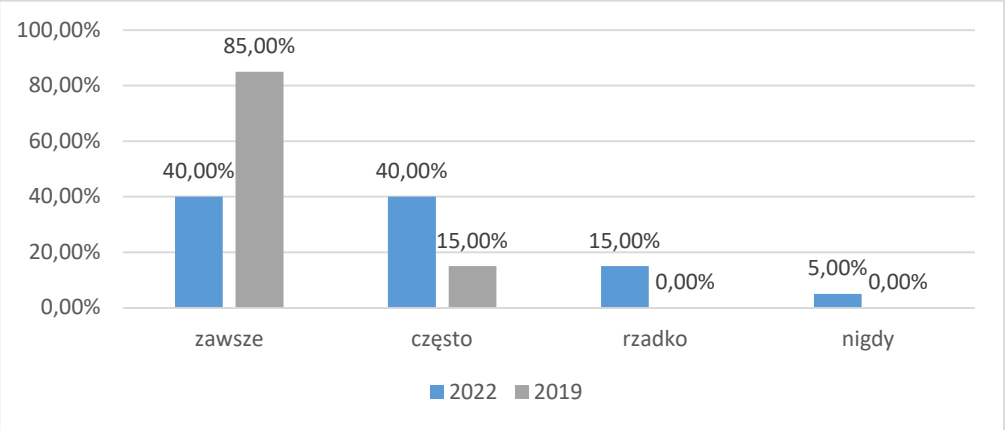
Wykres 196 Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i gminie

Analizując sprzedaż alkoholu osobom nieletnim na terenie miasta i gminy można zauważyć, że w roku 2019 alkoholu osobom nieletnim nie sprzedało nigdy 85,00% sprzedawców. W roku 2022 również prawie wszyscy badani sprzedawcy przyznali, że **nie sprzedali nigdy** alkoholu osobie niepełnoletniej (85,00%).

Wykres 197 Czy kiedykolwiek sprzedał Pan/i alkohol osobie, o której wiedział Pan/i, że jest nieletnia?

Porównując kontrole osób nieletnich przez sprzedawców można zauważyć, że w roku 2019 zdecydowana większość z nich przyznała, że zawsze sprawdzają dowód potwierdzający wiek klienta, natomiast w roku 2022 taka odpowiedź deklaruje 40,00% osób.

Wykres 198 W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/i o dowód potwierdzający pełnoletność klienta?

8. WNIOSKI

Badania ilościowe realizowane wśród dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Bogatynia, uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, a także sprzedawców podających i sprzedających napoje alkoholowe oraz wyroby tytoniowe, pozwoliły na wyciągnięcie następujących wniosków:

8.1 Problemy społeczne wśród dorosłych mieszkańców

Problem alkoholowy

Problem alkoholowy wśród mieszkańców nie przybiera dużych rozmiarów – 76,67% ankietowanych spożywa alkohol, a 0,67% robi to prawie codziennie. Ankietowani mieszkańcy najczęściej spożywają piwo (36,25%) oraz wódkę (22,61%). Co istotne, wypijają w większości bezpieczne porcje alkoholu (98,26%). Jedynie 1,74% respondentów jednorazowo wypija 11-13 i więcej porcji wyrobów alkoholowych. Głównym powodem sięgania przez dorosłych mieszkańców po alkohol jest świętowanie okazji lub uroczystość (35,65%), a także towarzystwo (33,04%).

54,00% mieszkańców uważa, że zjawisko uzależnienia od alkoholu jest **bardzo częste** w ich miejscowości, a 30,00% respondentów twierdzi, iż widok osób pijących w miejscach publicznych na terenie miasta i gminy jest **częstszy**. 51,33% ankietowanych uważa również, że obecnie dorośli i nieletni spożywają **częściej** alkohol.

Problem nikotynowy

Analizując problem nikotynizmu wśród ankietowanych, można dostrzec, iż **31,33% pali papierosy, przy czym 21,33% sięga po nie codziennie**. Jeśli chodzi o ilość wypalanych papierosów to 19,15% respondentów deklaruje, iż wypala mniej niż 5 papierosów w ciągu dnia, 12,77% mieszkańców między 16, a 25 razy, zaś 40,43% osób wypala od 6 do 15 sztuk. Respondenci sięgają po papierosy głównie w stresie (53,19%) oraz dla przyjemności (44,68%), a dodatkowo większość z nich próbowało raz rzucić palenie, ale bezskutecznie (36,17%).

Problem narkotykowy

Problem narkotykowy wśród dorosłych mieszkańców w Mieście i Gminie Bogatynia jest obecny ponieważ według badania – 35,33% ankietowanych zna osobiście lub ze słyszenia ponad 10 osób, które przyjmują substancje odurzające lub są uzależnione od leków (40,60%). Dodatkowo **46,00% ankietowanych uważa, że pozyskanie narkotyków w mieście i gminie jest łatwo dostępne**.

Problem przemocowy

Mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą klasyfikacji zachowań przemocowych. Wiedzą również do kogo należy zwrócić się w sytuacji doświadczania przemocy. Dane pokazują, że w otoczeniu 33,33% respondentów są osoby znane osobiście lub ze słyszenia, które doświadczają **przemocy w rodzinie**, a 28,00% ankietowanych ma podejrzenia, że może takie osoby znać. Dodatkowo 22,22% osób twierdzi, że zjawisko przemocy w rodzinie na terenie ich miejscowości jest bardzo częste.

Uzyskane dane pokazują, iż **36,00% ankietowanych doświadczało kiedykolwiek przemocy od członka swojej rodziny**. Większość osób doznała przemocy psychicznej (62,96%), a także przemocy fizycznej (37,04%).

Problem uzależnień behawioralnych

Większość dorosłych ankietowanych korzysta z komputera/Internet w ciągu dnia od 1 do 3 godzin dziennie (42,00%). Dodatkowo 54,00% ankietowanych przyznało, iż **nie są osobami, które są uzależnione od telefonu komórkowego i nie mogłyby bez niego żyć**.

W Mieście i Gminie Bogatynia **nie obserwuje się wysokiego odsetka osób, które mogą być uzależnione od hazardu**. Większość respondentów nigdy **nie** korzystało z: gry w kasynie (97,33%), gier i zakładów w Internecie (84,00%), zakładów bukmacherskich poza Internetem (96,00%), czy też automatów do gier z tzw. niskimi wygranymi (94,67%).

8.2 Problemy społeczne wśród uczniów

Problem alkoholowy

Zdaniem uczniów, ich rówieśnicy spożywają alkohol – z tą opinią zgadza się 63,29% młodych ankietowanych. Natomiast **do spożywania alkoholu przyznało się 35,16% uczniów oraz 50,00% uczennic**. Niepokojący jest fakt, iż **uczniowie swój pierwszy kontakt z alkoholem mają w bardzo wczesnym wieku**. Młodzież deklaruje, iż po raz pierwszy pili alkohol w wieku 8-10 lat (łącznie 8,89%).

Młodzież, która sięga po alkohol, przeważnie wybiera piwo – 71,11% uczniów oraz wódkę (57,78%), zaś alkohol spożywają głównie w czasie imprezy lub na domówce (32,22%). **Zdecydowana większość uczniów przyznaje, że spożywali alkohol kilka razy w życiu** (36,67%) lub rzadziej niż raz w miesiącu (30,00%), a także 18,89% osób spróbowało alkoholu tylko raz.

Co istotne, zdaniem większości młodzieży, **rodzice mają wiedzą o tym, iż ich dzieci spożywają alkohol (72,22%).** Ciekawym wydaje się również fakt, iż **zdaniem młodzieży, alkohol w gminie jest łatwo dostępny – taką odpowiedź wskazało 28,02% uczniów lub bardzo łatwo dostępny – 12,08% osób.** W związku z deklaracjami uczniów, działaniami profilaktycznymi należy objąć sprzedawców, ale również klientów, którzy często ignorują sytuacje sprzedaży alkoholu nieletnim.

Problem narkotykowy

Przyglądając się skali **problemu narkotykowego** wśród młodzieży z Miasta i Gminy Bogatynia, można zauważyć, iż **skala tego zjawiska nie jest powszechna**. Do zażywania narkotyków przyznaje jedynie 2,20% chłopców oraz 5,17% dziewczynek (łącznie8 osób). Większość ankietowanej młodzieży **nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków** i dopalaczy w mieście i gminie (47,34%). Zdecydowana większość uczniów przyznaje, że są przeciwnikami narkotyków, **nie chcą ich nigdy spożywać** (80,19%).

Problem nikotynowy

27,47% uczniów oraz 35,34% uczennic przyznaje, że zapalili kiedykolwiek papierosa. Dodatkowo łącznie 27,54% ankietowanych twierdzi, że zna ponad 20 osób w szkole, które palą papierosy. Większość ankietowanych, którzy zdeklarowali się, że **palą, robią to rzadko**, bowiem głównie zapalili papierosa 1-2 razy w życiu (50,00%). Młodzi mieszkańcy najczęściej przyznają, że obecnie **nie palą papierosów** (71,21%). Dla 31,82% uczniów **raczej łatwo jest kupić papierosy** w mieście i gminie jeśli nie ma się ukończonych osiemnastu lat.

Problem przemocowy

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, uczniowie potrafią prawidłowo wskazać zachowania przemocowe oraz rozróżniają poszczególne typy przemocy**. Łącznie 15,53% uczniów przyznaje, iż doświadczyło zachowań przemocowych**. Dodatkowo, jak przyznają ankietowani przemoc tą stosowali ojciec (63,64%), a także matka (33,33%). Większość uczniów (48,28%) twierdzi, że raczej **czują się bezpiecznie w swojej szkole**, natomiast 5,31% młodych ankietowanych przyznaje, że bardzo często doświadczają w niej przemocy. Uczniowie, którzy przyznali, że doświadczają przemocy w szkole, najczęściej, wskazują na przemoc: fizyczną (56,63%) oraz psychiczną (16,87%).

Problem uzależnień behawioralnych

Badania pokazują, iż tylko 27,54% uczniów wie czym jest zjawisko uzależnień behawioralnych. Jeśli chodzi o **granie na komputerze** to większość uczniów poświęca na tę aktywność od 1 do 3 godzin (26,57%). Na **korzystanie z komputera/Internetu uczniowie poświęcają każdego dnia najczęściej od 3 do 6 godzin** (33,33%). Dodatkowo 4,28% ankietowanych bardzo często próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany w sieci, a 8,31% osób często denerwuje się, gdy ktoś przeszkadza im w korzystaniu z Internetu. Kolejne 7,58% uczniów bardzo często późno chodzi spać, bo korzysta z Internetu oraz zapomina o codziennych obowiązkach ponieważ nadmiernie korzysta z sieci (5,50%,). 4,40% uczniów uważa, że najbliższe osoby bardzo często zarzucają im, że zbyt dużo czasu spędzają w sieci. **Dodatkowo, jak przyznają respondenci, blokadę rodzicielską posiada jedynie 5,50% z nich**. **Natomiast 83,00% młodych osób nie posiada takiego zabezpieczania** na swoim komputerze.

8.3 Problemy społeczne wśród sprzedawców napojów alkoholowych

Analizując odpowiedzi sprzedawców alkoholu można zaobserwować, **że spożycie alkoholu na przestrzeni kilka lat w Mieście i Gminie jest stałe** (45,00%) lub maleje (55,00%). Dodatkowo 85,00% sprzedawców przyznało, że **nigdy nie sprzedali alkoholu i papierosów** osobie niepełnoletniej. Kolejno 40,00% badanych sprzedawców przyznaje, że zawsze pyta o dowód osobisty nie będąc pewnym o pełnoletności klienta. Analizując odpowiedzi na pytanie dotyczące znajomości ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącej się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu możemy zauważyć, że 55,00% osób zna poszczególne jej zapisy, a 25,00 osób zna ją bardzo dobrze. **Dodatkowo 35,00% sprzedawców uczestniczyło w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu**.

9. REKOMEDNACJE

Celem niniejszej diagnozy było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotykających Miasto i Gminę Bogatynia w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego oraz przeprowadzonej analizy porównawczej, będącej podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie miasta i gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców. Poniżej przedstawiono najważniejsze rekomendacje wypływające z przeprowadzonych badań.

Rekomendowane działania profilaktyczne

Dzięki realizowanym programom profilaktycznym wiedza uczniów jest na wysokim poziomie, a skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Pozytywne wyniki, mogą być konsekwencją inicjatyw edukacyjnych ze strony środowiska szkolnego, dlatego należy kontynuować tę działalność.

W kwestii spożywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych wśród nieletnich, należałoby prowadzić monitoring tego problemu oraz organizować spotkania edukacyjne zarówno z uczniami, jak i rodzicami na temat zagrożeń wynikających z tego typu uzależnień. W związku z tym zalecana jest dalsza realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, papierosów, narkotyków oraz dopalaczy, a także uzależnień behawioralnych. W opinii młodzieży podejmowane działania profilaktyczne są dla nich ciekawe i chętnie w nich uczestniczą oraz jak widać spełniają zamierzony cel, dlatego warto dalej organizować warsztaty profilaktyczne z udziałem specjalistów oraz pogadanki z wychowawcami w szkole. W związku z tym ważne jest także edukowanie pedagogów, wychowawców oraz nauczycieli, aby wyposażyć ich w umiejętności potrzebne do prowadzenia świadomej profilaktyki szeroko pojętych uzależnień. Warto zwrócić się do instytucji zewnętrznych, których specjaliści mogą prowadzić szkolenia dla nauczycieli z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, nauki asertywności,

aktualizacji systemu prawnego oraz sposobów na skuteczne przekazywanie odpowiedniej wiedzy

Dostosowanej do etapu rozwojowego uczniów. Ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną szkolenia takie powinny odbywać się również online.

Aby zwiększyć skuteczność prowadzonych działań profilaktycznych zaleca się kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, kontynuowanie organizacji szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę.

Profilaktyka uniwersalna – są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Tutaj zaleca się:

- Kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów/tutorów, programów liderskich i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia Utrzymywanie dobrych relacji z innymi niż rodzice kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży.
- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.

- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji poprzez zajęcia z terapeutami zajęciowymi.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgania pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę kampanii społecznej oraz warsztatów i spotkań z ekspertami (w formie stacjonarnej lub online).
- Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania substancji uzależniających.
- Dalsze rozpowszechnianie informacji z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie miasta i gminy. W tym celu można wykorzystać tablice informacyjne w: Ośrodku Pomocy Społecznej, parafiach, siedzibach organizacji pozarządowych, Punkcie Konsultacyjnym, szkołach, urzędach itp.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyka wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Profilaktyka selektywna jest więc przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Na terenie miasta i gminy powinna zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca

do ograniczenia jego nadmiernego spożywania. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w mieście i gminie. Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.

Profilaktyka wskazująca – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Zaleca się:

- Zwiększenie dostępności do placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu, wspieranie działań rehabilitacyjnych i grup wsparcia - stworzenie możliwości resocjalizacji osób uzależnionych.
- Zalecane jest, aby poza uczestnictwem w psychoterapii osoby uzależnione korzystały również z oferty ruchów samopomocowych.
- Zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępu do istniejących form wsparcia.
- Wspieranie działalności środowisk abstynenckich.
- Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym.
- Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym.
- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

- Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie miasta i gminy dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.

W związku z problemem przemocy rekomenduje się:

- Prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci (czym jest przemoc, jakie są jej mechanizmy, jakie niesie konsekwencje itp.), a także możliwości uzyskania pomocy (przede wszystkim bezpłatnej) i miejsc, które taką pomoc świadczą.
- Włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy.
- Prowadzenie i finansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne.
- Dalsze prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, a także będą opisywać mechanizmy przemocy w rodzinie i uświadamiać ich społeczną szkodliwość.
- Ciągłą realizację zajęć, mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu problematyki przemocy. Zakres kierowanej do uczniów informacji, oprócz konsekwencji stosowania przemocy, powinien zawierać również treści na temat szerokiego spektrum rodzajów przemocy. Zaleca się stosowanie różnych technik i metod, które będą w atrakcyjny i aktywny sposób przekazywały informację. Skuteczne w tym przypadku mogą być metody takie jak: psychodrama (odgrywanie scenek na temat zachowań przemocowych, które pomogą wczuć się w doświadczenia osób będących ofiarą agresji); "burza mózgów" (stworzenie listy wszystkich zachowań będących aktem przemocy); praca w grupach (znalezienie wspólnych pomysłów rozwiązań problemu przemocy).
- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Warto tworzyć, wspierać i finansować miejsca pomocy dorosłym i dzieciom oferujących kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną w przypadku doświadczenia przemocy w rodzinie (np. punkty konsultacyjne). Informacje o tych miejscach powinny być rozpowszechnione na stronach internetowych i w miejscach publicznych.
- Zwiększenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców oraz przy wykorzystaniu strategii informacyjnej, zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w społeczności lokalnej.

- Organizowanie i finansowanie szkoleń i konferencji dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury „Niebieskiej Karty"), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz zatrzymania przemocy w rodzinie.
- Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat psychologicznych i prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży.
- Zapewnienie osobom pracującym z członkami rodzin z problemem przemocy dostępu do stałej superwizji, która pozwala na analizę osobistych postaw wobec ofiar i sprawców przemocy i przekonań na temat zjawiska przemocy w rodzinie, a tym samym przekłada się na bardziej profesjonalną i skuteczną pracę z klientem.
- Wspieranie działalności grup samopomocowych (w tym grup wsparcia) dla osób doznających przemocy w rodzinie.

W ramach profilaktyki uzależnień behawioralnych:

- Biorąc pod uwagę rozwój mediów elektronicznych i związanych z tym zagrożeń, zasadne jest zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem uzależnień od korzystania z Internetu.
- Nie wszyscy uczniowie mają świadomość zagrożeń cyfrowych. Świadczy to o konieczności zaplanowania działań edukacyjnych zwiększających kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.
- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień poprzez organizowanie kampanii społecznych – zwłaszcza adresowanych do dzieci młodszych (w szkole podstawowej) i ich rodziców.
- Wymagane jest wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.
- Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje. Pomocne mogą okazać się broszury/ulotki plakaty informujące o negatywnych skutkach regularnego grania w gry hazardowe oraz wskazujące możliwe formy pomocy wyjścia z nałogu.

10. PODSUMOWANIE

Badanie przeprowadzone na terenie Miasta i Gminy Bogatynia miało na celu zdiagnozowanie oraz określenie głównych problemów występujących wśród społeczności lokalnej. Bezpośrednim rezultatem przeprowadzonej diagnozy jest niniejszy raport, stanowiący podstawę do zaplanowania oraz zrealizowania przez władze lokalne konkretnych oddziaływań, które będą miały na celu stopniową eliminację zagrożeń i problemów występujących na terenie miasta i gminy.

Wstępne określenie rozmiaru skali zjawiska przemocy, narkomanii, alkoholizmu, nikotynizmu, uzależnień behawioralnych oraz innych problemów społecznych pozwoli na odpowiednie wprowadzenie działań profilaktycznych. Należy pamiętać, że grupą wysokiego ryzyka są przede wszystkim dzieci i młodzież. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Dlatego też, należałoby skupić się na nawiązaniu ścisłej relacji pomiędzy środowiskiem szkolnym oraz rodzicami, w celu wspólnego rozwiązywania problemów, z jakimi borykają się młodzi mieszkańcy Miasta i Gminy Bogatynia.

Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei może przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Władze lokalne powinny w sposób szczególny zadbać o małoletnich pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to ważna kwestia, gdyż często problemy z dzieciństwa oraz domu rodzinnego przenoszą się na dorosłe życie.

Ważne jest, aby szkoła również była miejscem, które przyczyni się do budowy systemu wartości młodego człowieka oraz ostrzeże i poinformuje go o konsekwencjach wynikających z podejmowania ryzykownych działań. Ze szczególną uwagą, powinno się traktować dzieci, których rodzice nie potrafią poradzić sobie z własnymi uzależnieniami.

Powyższe wnioski opisujące tendencję w dynamice zagrożeń lokalnych, wskazują na umiarkowany stopień występowania danych problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Bogatynia. Pomimo to, należy podjąć wszelkie działania, które nie dopuszczą do pogłębiania się zjawisk marginalizacji, wykluczenia oraz patologii społecznych.

Ważną kwestią jest również uświadamianie społeczności lokalnej, w związku z odpowiednim reagowaniem na przemoc rówieśniczą oraz przemoc domową. Jak wynika z badań, istnieje spora część osób, która wie o działaniach przemocowych w obrębie swojego środowiska.

Należałoby wskazać tym osobom, jak powinny zachować się w sytuacji, kiedy są świadkami takich zachowań oraz, gdzie zgłosić się o pomoc.

Badania oraz analiza problemów społecznych w Mieście i Gminie Bogatynia, wskazała różne obszary społeczne, które wymagają szczególnych interwencji. Raport wykazał wiele pozytywnych zjawisk, jakie mają miejsce wśród lokalnej społeczności. Przeprowadzona diagnoza wskazuje odpowiedni kierunek zmian, jakie powinny dokonać się na terenie miasta i gminy.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki stanowić będą przydatną wskazówkę w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących w obrębie Miasta i Gminy Bogatynia.